

Vergaderjaar 2024–2025

36 600 A

**Vaststelling van de begrotingsstaat van het
Mobiliteitsfonds voor het jaar 2025**

Nr. 2

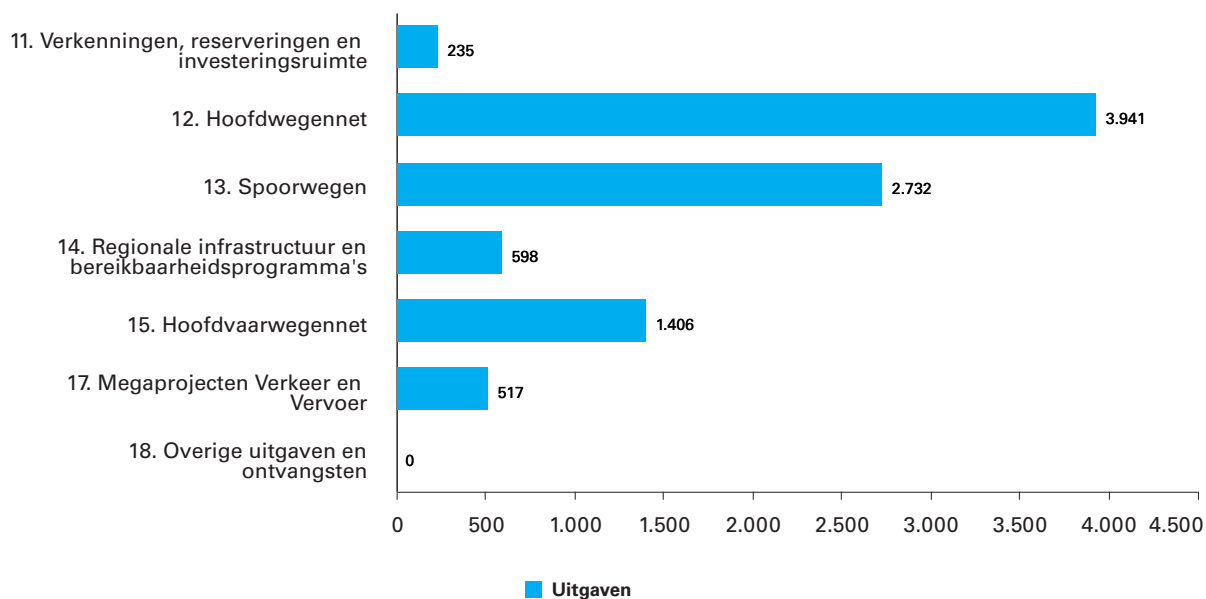
MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

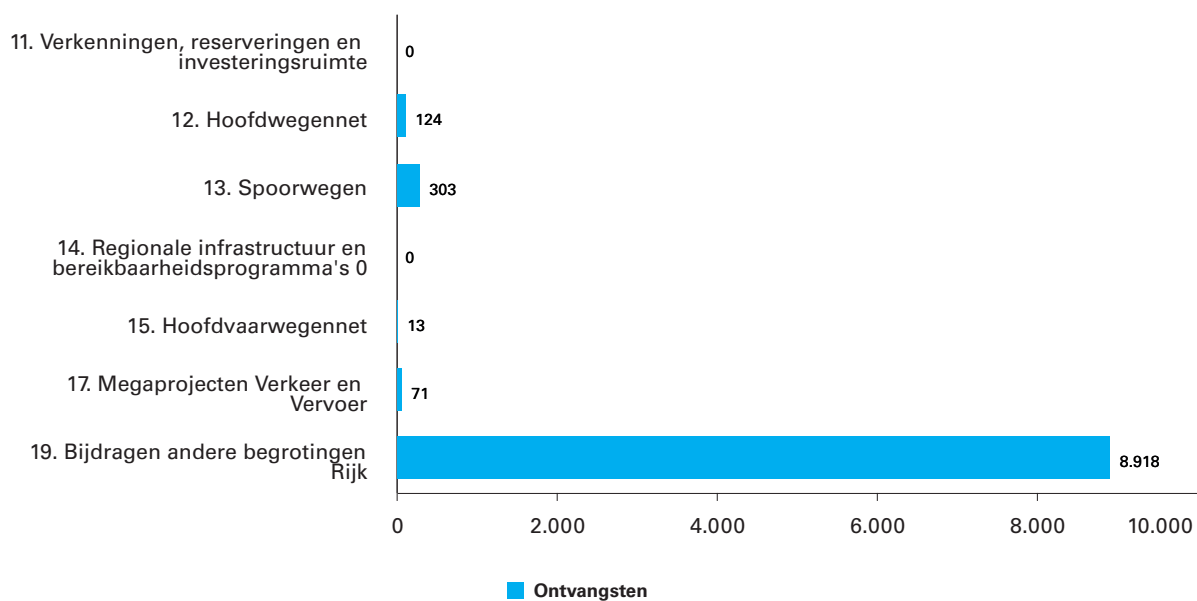
Geraamde uitgaven en ontvangsten	3
A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel	5
B. Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen	6
1. Leeswijzer	6
2. Uitvoeringsagenda Mobiliteit	9
2.1 Mijlpalen en Resultaten	9
2.2 Begroting op Hoofddlijnen	10
2.3 Overprogrammering	14
2.4 Flexnorm	16
3. Productartikelen	18
3.1 Artikel 11 Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte	18
3.2 Artikel 12 Hoofdwegennet	24
3.3 Artikel 13 Spoorwegen	40
3.4 Artikel 14 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's	49
3.5 Artikel 15 Hoofdvaarwegennet	52
3.6 Artikel 17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer	66
3.7 Artikel 18 Overige uitgaven en ontvangsten	74
3.8 Artikel 19 Bijdragen andere begrotingen Rijk	76
4. Bijlagen	77
Bijlage 1: Voeding van het Mobiliteitsfonds en begrotingsstaat per productartikelonderdeel	77
Bijlage 2: Verdiepingsbijlage	81
Bijlage 3: Overzichtsconstructie Kustwacht	144
Bijlage 4: Instandhouding	147
Bijlage 5: ProRail	163
Bijlage 6: DBFM-conversies	164
Bijlage 7: Tol	165
Bijlage 8: Lijst van afkortingen	168

GERAAMDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN

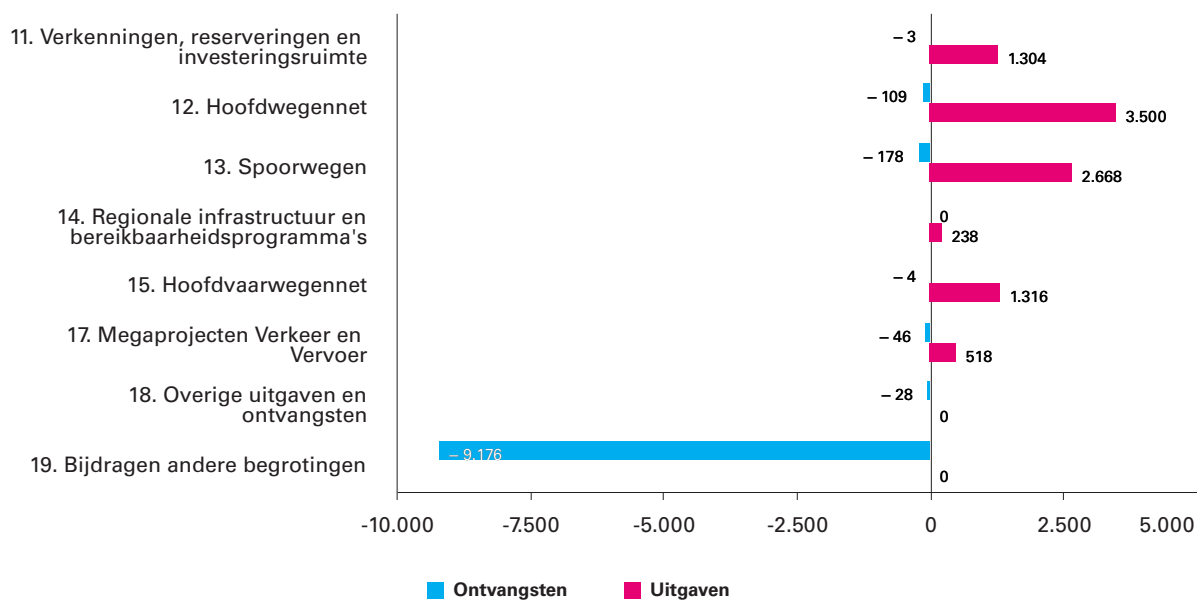
Figuur 1 Geraamde uitgaven verdeeld over productartikelen en niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln). Totaal € 9.429,1 miljoen

Figuur 2 Geraamde ontvangsten verdeeld over productartikelen en niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln). Totaal € 9.429,1 miljoen

Figuur 3 Gemiddelde jaarlijkse ontvangsten (-) en uitgaven (+) per productartikel in de periode 2024–2038 (bedragen x € 1 mln). Totaal € 9.544,2 miljoen

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat

B. Madlener

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELLEN

1. Leeswijzer

Voor u ligt de ontwerpbegroting 2025 van het Mobiliteitsfonds (A).

Structuur

De opzet en structuur van de begroting voor het Mobiliteitsfonds zijn gebaseerd op de rijksbegrotingsvoorschriften van het Ministerie van Financiën. De begrotingstoelichting kent een opbouw waarbij afhankelijk van de informatievraag- en behoefte verder kan worden ingezoomd.

- Allereerst is de begroting(wet)staat voor het Mobiliteitsfonds voor het jaar 2025 opgenomen. Deze dient ter autorisatie van de budgetten die op artikelniveau in de verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen worden voorgesteld;
- In de Uitvoeringsagenda Mobiliteit is vervolgens inzichtelijk gemaakt welke projecten in 2025 worden opgeleverd en bij welke projecten de uitvoering in 2025 begint;
- Het laatste onderdeel van de agenda, *Begroting op hoofdlijnen*, verstrekt inzicht in de belangrijkste budgettaire voorstellen die leiden tot wijziging van de begroting. Hiermee kan snel een indruk worden verkregen van de inhoud van dit wetsvoorstel;
- In de artikelgewijze toelichting bij dit wetsvoorstel zijn de MIRT-tabellen met de realisatieprojecten alsmede de verkenningen en planuitwerkingprogramma's opgenomen waarin de begrotingsmutaties op projectniveau zichtbaar zijn gemaakt. Deze MIRT-tabellen zijn in ieder geval voorzien van toelichtingen indien sprake is: 1) van een wijziging (anders dan door de verwerking van loon- en prijsbijstelling) in het taakstellend projectbudget groter dan 10% of meer dan € 10 miljoen; 2) van een wijziging groter dan 1 jaar in de oplevering van het project. De stand *vorig* betreft de stand in de eerste suppletoire begroting 2024. Meer gedetailleerde informatie over de projecten die zich thans in de fase van verkenning, planuitwerking en realisatie bevinden, kunt u vinden in de individuele projectbladen van het MIRT Overzicht 2025. Voor de projecten in de MIRT tabellen is waar mogelijk een digitale verwijzing opgenomen naar het projectblad van dat project in het MIRT Overzicht;
- In de verdiepingsbijlage is door middel van een meerjarige mutatie-tabel (voor gehele looptijd van het fonds) op artikelonderdeelniveau de aansluiting gemaakt tussen de vorige stand van de begroting en de nu voorgestelde stand in de Ontwerpbegroting 2025;
- De overige bijlagen geven voor enkele specifieke onderwerpen inhoudelijk meer toelichting of betreffen overzichtsconstructies.

Normering

Mede naar aanleiding van overleg met de Tweede Kamer zijn in aanvulling op de rijksbegrotingsvoorschriften de onderstaande punten in deze begroting verwerkt:

- Naar aanleiding van de motie van de leden Van Helvert en Van Veldhoven (Kamerstukken II 2015–2016, [34 475 XII, nr. 12](#)) worden bij alle begrotingsartikelen op het Mobiliteitsfonds en Deltafonds groter dan € 1 miljard de begrotingsmutaties boven de € 5 miljoen toegelicht. Dit heeft als praktische uitwerking dat bij de artikelen tussen de € 200 miljoen en € 1 miljard de ondergrens voor technische mutaties ook neerwaarts is bijgesteld. Voor beleidsmatige mutaties was er bij de artikelen van

deze omvang reeds sprake van een ondergrens van € 5 miljoen. De norm voor het toelichten van de begrotingsmutaties op het niveau van artikelonderdeel is hiermee als volgt:

Norm bij te verklaren verschillen			
Omvang begrotingsartikel (stand Ontwerpbegroting in € miljoen)	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)	
< 50		1	2
≥ 50 en < 200		2	4
≥ 200 < 1000		5	5
≥ 1000		5	5

- In bijlage 1 wordt de voeding van het Mobiliteitsfonds weergegeven. Daarbij is het verschil met artikel 26 Bijdrage Investeringsfondsen van de begroting Hoofdstuk XII uitgewerkt. Dit verschil betreft de overige ontvangsten van het fonds.
- Op de productartikelen worden onder de desbetreffende tabel «budgettaire gevolgen van de uitvoering» na de begrotingsperiode extracomptabel de budgetten op het niveau van artikelonderdeel weergegeven voor de looptijd tot en met 2038.
- Significante kasschuiven en begrotingsmutaties op de beschikbare budgetten worden in de verdiepingsbijlage op hetzelfde detailniveau (artikelonderdeel) tot en met 2038 toegelicht. Dit rekening houdend met de norm zoals hierboven is aangegeven.
- Voor Exploitatie, Onderhoud en Vervanging (Instandhouding) is een aparte bijlage 4 opgenomen. Specifiek voor Spoorwegen (artikelonderdeel 13.02) geldt dat in bijlage 5 een meer uitgebreide inhoudelijke toelichting is opgenomen op de aanwending van de bijdrage aan ProRail. In deze begroting is een specificatie van de uitgaven opgenomen, conform de specificatie zoals opgenomen in het beheerplan en de jaarrekening van ProRail.

Kasschuiven

In het Wetgevingsoverleg begrotingsonderzoek van 12 oktober 2016 is uitgebreid met de Kamer gesproken over kasschuiven op de fondsbegrotingen. In het kader van de informatievoorziening wordt hieronder aangegeven waarom deze kasschuiven worden doorgevoerd op de fondsbegrotingen en op welke plek de doorgevoerde kasschuiven in de begroting 2025 worden toegelicht.

Op de begrotingen van het Mobiliteitsfonds en het Deltafonds vinden jaarlijks kasschuiven plaats. Middels kasschuiven blijft het beschikbare kasbudget per jaar en per modaliteit aansluiten op de geactualiseerde programmering. Kasschuiven zijn altijd budgetneutraal, hetgeen betekent dat de hoeveelheid middelen die meerjarig beschikbaar is niet wijzigt als gevolg van de kasschuif. In de verdiepingsbijlage van het Mobiliteitsfonds zijn de significante kasschuiven in de begroting 2025 over de gehele looptijd van de begroting inzichtelijk gemaakt en toegelicht. Indien sprake is van politiek relevante kasschuiven dan worden deze tevens opgenomen en toegelicht in de begroting op hoofdlijnen. De begroting op hoofdlijnen treft u aan in hoofdstuk Uitvoeringsagenda Mobiliteit.

Rijksbrede Taakstellingen Hoofdpijnenakkoord (HLA)

Op 16 mei 2024 is het HLA van het kabinet-Schoof gepubliceerd. Uit de [budgettaire bijlage](#) volgt dat aan de begrotingen van lenW geen middelen zijn toegevoegd. Wel staat er in totaal € 2,5 miljard gereserveerd op de Aanvullende Post van het ministerie van Financiën voor de infrastructurele ontsluiting van nieuwe woningbouw.

In het HLA zijn vier taakstellingen opgenomen die lenW direct raken: een taakstelling op het ambtenarenapparaat, een subsidietaakstelling, een taakstelling op de specifieke uitkeringen (SPUKs) en een taakstelling op het non-Official Development Assistance (ODA) budget van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS).

Voor het MF zijn twee taakstellingen van toepassing: taakstelling op het ambtenarenapparaat en de taakstelling op de SPUKs. Bij RWS geldt er een taakstelling op het ambtenarenapparaat. De taakstelling is ingepast door RWS op de apparaatsbudgetten van RWS (artikelonderdeel 12.06 en artikelonderdeel 15.06).

In het HLA is daarnaast opgenomen dat SPUKs worden overgeheveld naar het Gemeente- of Provinciefonds met een budgetkorting van 10%. De korting is verwerkt in de begroting 2025 van het MF op de artikelen 12, 14 en 15. De SPUK-budgetten zijn hiermee met 10% gekort.

Voor nadere toelichting omtrent taakstellingen wordt verwezen naar de Begroting op Hoofdpijnen, de Verdiepingsbijlage en de Beleidsbegroting HXII.

Financiële risico's en onzekerheden

In verschillende onderdelen van de begroting van het Mobiliteitsfonds wordt stil gestaan bij financiële risico's en onzekerheden.

- In onderdeel 2.3 wordt het risico op een voordelig saldo en daarop genomen beheersmaatregelen in de vorm van het instrument overprogrammering toegelicht.
- In onderdeel 2.4 wordt de flexnorm in beeld gebracht. Dit geeft aan in welke mate de begroting van het Mobiliteitsfonds planflexibel is om tekorten en financiële risico's op te vangen.
- In onderdeel 3.1 bij artikelonderdeel 11.04 wordt toegelicht hoe de investeringsruimte op het Mobiliteitsfonds ervoor staat en welke ruimte resteert om potentiële risico's op te vangen.
- In de onderdelen 3.2 t/m 3.6 wordt de stand van zaken op de instandhoudings- en aanlegprojecten en -programma's toegelicht. Hier wordt ook stil gestaan bij mogelijke financiële risico's en onzekerheden.
- In bijlage 4 wordt bij instandhouding van alle lenW-netwerken stil gestaan en toegelicht wat de mogelijke financiële risico's en onzekerheden zijn.

2. Uitvoeringsagenda Mobiliteit

2.1 Mijlpalen en Resultaten

Hieronder wordt ingegaan op de mijlpalen in het lopende programma. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt, welke projecten in 2025 worden opgeleverd en bij welke projecten de uitvoering in 2025 start.

Exploitatie, onderhoud en vernieuwing

In 2025 gaat lenW onder meer de volgende activiteiten in het kader van exploitatie, onderhoud en vernieuwing uitvoeren.

Tabel 1 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing	
Mijlpaal	Project
Hoofdwegen	– Verkeersmanagement waaronder inzet wegininspecteurs bij incidenten, het op alle bemeten wegvakken inwinnen van betrouwbare route- en reisinformatie. Deze informatie tijdig aan de NDW te leveren, het realiseren van benuttingsmaatregelen en connecting mobility.
	– Beheer en onderhoud waaronder verhardingsonderhoud, onderhoud aan kunstwerken en onderhoud aan Dynamisch Verkeersmanagement (DVM) systemen.
	– Uitvoering van het programma vervangingen en renovaties waaronder het programma Stalen Bruggen.
Sporwegen	– Regulier beheer en onderhoud, waaronder het inspecteren en schouwen van de infrastructuur, functieherstel bij verstoringen, het saneren van geluidsschermen en het onderhouden en schoonmaken van stations.
	– Groot onderhoud, waaronder het slijpen van spoorstaven en het seizoenbestendig houden van de sporen.
	– Het vervangen van spoorstaven, dwarsliggers en wissels en de vervanging van andere systemen, zoals energie, transfer en treinbeveiliging en treinbeheersing.
Hoofdvaarwegen	– Verkeersmanagement waaronder activiteiten in het kader van verkeersbegeleiding, bediening van objecten en vaarwegmarkering.
	– Uitvoering van het programma vervangingen en renovaties en afronding «NoMo AOV» achterstallig onderhoud vaarwegen programma.
	– Beheer en onderhoud maatregelen om de breedte en diepte van de vaarweg te handhaven en maatregelen om de kunstwerken (sluizen en bruggen) en verkeersvoorzieningen te kunnen laten functioneren.

Voor een nadere toelichting op de stand van zaken van exploitatie, onderhoud en vernieuwing wordt verwezen naar de toelichting op de productartikelen en naar het MIRT Projectenoverzicht 2025.

Ontwikkeling

Hieronder zijn de mijlpalen voor 2025 per modaliteit opgenomen.

Tabel 2 Hoofdwegennet	
Mijlpaal	
Openstelling	– A16 Rotterdam
	– A1 Apeldoorn-Azelo 2e fase (verbreding naar 2 x 4 rijstroken tussen Apeldoorn en Twello)

Tabel 3 Spoorwegen
Mijlpaal

Indienststelling	– Diverse deelprojecten bij de landelijke programma's (o.a. fietsparkeren Toegankelijkheid stations, Kleine functiewijzigingen, Overwegenaanpak en Meerjarenprogramma geluidsanering Spoor)
	– Programma suicide preventie
	– ERTMS: Diverse deelprojecten
	– Goederen: Emplacementen op orde (diverse deelprojecten)
	– PHS: Ede
	– PHS: Tilburg
	– PHS: Rijswijk – Rotterdam
Start aanleg	– Diverse deelprojecten bij landelijke programma's (o.a. Fietsparkeren, Toegankelijkheid Stations, Kleine Functiewijzigingen, Overwegenaanpak en Meerjarenprogramma Geluidsanering Spoor)
	– Programma Hoogfrequent Spoorvervoer, diverse deelprojecten
	– Goederen: emplacementen op orde (diverse deelprojecten)
	– PHS Nijmegen
	– ERTMS, diverse deelprojecten

Tabel 4 Hoofdvaarwegennet
Mijlpaal

Openstelling	– Nieuwe Sluis Terneuzen
	– Toekomst visie Waal: Overnachtingshaven Lobith (locatie Spijk)
Start aanleg	

2.2 Begroting op Hoofdlijnen
Tabel 5 Belangrijkste wijzigingen (bedragen x € 1.000)

	Artikel	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030-2037	2038
Stand ontwerpbegroting 2024		10.245.581	19.325.126	9.989.139	9.731.856	9.185.003	10.258.896	67.007.994	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2024		– 406.979	– 9.713.115	471.752	456.755	644.000	87.639	2.032.759	
Stand 1e suppletoire begroting 2024		9.838.602	9.612.011	10.460.891	10.188.611	9.829.003	10.346.535	69.040.753	
Mutaties NvW 1e suppletoire begroting 2024		– 4.000	– 6.200						
Stand 1e suppletoire begroting 2024 Na Nota van Wijziging		9.834.602	9.605.811	10.460.891	10.188.611	9.829.003	10.346.535	69.040.753	
Belangrijkste mutaties Mobiliteitsfonds ontwerpbegroting 2025									
Kaderrelevante mutaties hoofdstuk MF		355.868	– 176.690	172.701	416.110	488.890	339.704	3.612.489	8.647.410
1 Rijksbrede Taakstellingen			– 12.501	– 31.629	– 16.811	– 19.911	– 15.682	– 100.008	– 12.501
- Specifieke Uitkeringen				– 19.128	– 4.310	– 7.410	– 3.181		
- Apparaat RWS			– 12.501	– 12.501	– 12.501	– 12.501	– 12.501	– 100.008	– 12.501
2 Kaderaanpassing Augustusbesluitvorming			– 466.000	– 133.000	– 7.000	93.000		438.270	74.730
3 Bijdragen derden		11.332	219	21			– 15.135	– 349.917	– 35.300
- Hoofdwegen		8.331	219	21			– 15.135	– 48.717	
- Spoorwegen		82						– 301.200	– 35.300
- Vaarwegen		2.026							
- Megaprojecten		893							
4 CA-middelen BKN Spoor								678.467	
5 Extrapolatie									8.260.051
- Bijdrage aan MF									7.974.384

	Artikel	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030-2037	2038
	- Ontvangsten derden								285.667
6	Loon- en prijsbijstelling	324.334	332.151	317.234	309.422	293.045	327.430	2.619.440	327.430
7	Omvorming ProRail	40.000	20.000	20.000	20.000	40.000	40.000	320.000	33.000
8	Overboekingen HXII	14.812	- 49.959	- 12.835	102.575	73.775	1.100	1.144	
	- NS tarieven		- 42.000						
	- Overige overboekingen HXII	14.812	- 7.959	- 12.835	102.575	73.775	1.100	1.144	
9	Overboeking Deltafonds	- 951							
10	Overboekingen ministeries	- 33.659	- 600	12.910	7.924	8.981	1.991	5.093	
Stand ontwerpbegroting 2025		10.190.470	9.429.121	10.633.592	10.604.721	10.317.893	10.686.239	72.653.242	8.647.410
Mutatie onder kader MF									
1	Dekkingsopgave Mobiliteitsfonds								
	Opgave Totaal	11.03	29.388	5.330	3.630	4.305	6.880	125.955	
		11.04	- 190.763	- 117.501	- 64.724	- 75.355	- 72.930	- 196.355	
	Risicoreserveringen	11.04	1.000	7.000	54.300	53.300	53.300	44.000	
		12	4.031	10.850	30.839	10.850	10.850	10.900	
		13	122.550	64.550	21.544	4.900	1.900	15.500	
		15	32.794	34.101	10.000	5.000	5.000		
		17	2.000	7.000	10.000	12.356			
	Dekking Totaal	11.04	70.495	113.644	15.981	77.344	3.541	338.833	102.000
	Dekkingsbronnen Risicoreserveringen	11.04	105.739					338.833	102.000
		12	28.107	4	14.771		3.541		
		13	5.197	6.766	1.210	1.815	2.344		
		15	27.191	1.135					
		HXII	10.000		105.000	75.000			
2	Prijsstijgingen	11.04	- 140.638	- 27.500	- 126.884	- 63.500	- 26.000	- 138.400	
		12	19.220	1.910	54.112	7.500		99.000	
		13	103.000	2.000					
		15	12.418	17.590	61.772	40.000	8.000	7.000	12.400
		17	6.000	6.000	11.000	16.000	18.000	27.000	
3	Toevoeging instandhoudingsmiddelen 2031 en 2032 RWS	11.03						- 2.240.000	
		12						1.444.000	
		15						796.000	
4	BKN Spoor	11.03						- 400.000	
		11.04		- 59.751	- 79.325	- 79.325	- 79.325	- 503.979	- 485.000
		13.02	20.000	79.751	99.325	79.325	79.325	903.979	485.000
		13.07	- 20.000	- 20.000	- 20.000				

Toelichting

Kader relevante mutaties MF: Dit zijn mutaties die effect hebben op het totale kader van het MF.

1. Rijksbrede Taakstellingen:

In het Hoofdlijnenakkoord (HLA) van kabinet-Schoof zijn Rijksbrede taakstellingen opgenomen. Voor het MF zijn er twee taakstellingen relevant:

- Op het ambtenarenapparaat van RWS is structureel € 12,5 miljoen van de apparaatsbudgetten van RWS (artikel 12 en artikel 15) generaal afgeboekt.
- De budgetten voor Specifieke Uitkeringen (SPUK's) zijn met 10% gekort. Het gaat om de volgende SPUK's: Regeling Slim, Veilig en Duurzame Mobiliteit, Schoon Emissieloos Bouwen (artikel 12) ,

- Woningbouw op Korte Termijn, Mobiliteitspakketten (artikel 14) en de Regeling Kademuren (artikel 15). In de begrotingsperiode 2024 tot en met 2029 gaat het om een totaalbedrag van € 34 miljoen;
2. Kaderaanpassing Mobiliteitsfonds Augustusbesluitvorming: In het Voorjaar is op het MF kritisch gekeken naar de budgetten en zijn er middelen naar latere jaren toe geschoven om zo een meer realistische begroting te creëren. Deze exercitie is herhaald in de huidige ontwerpbe-
groting conform de begrotingsregels van het kabinet-Schoof. Zodoende is er een additionele kaderaanpassing geweest op het MF van in totaal € 606 miljoen. Over de gehele looptijd van het fonds is de kaderaan-
passing budgetneutraal. De kaderaanpassing bestaat uit twee delen:
 - Er vindt een budgettaire schuif van € 83 miljoen uit 2025 en € 98 miljoen uit 2026 plaats naar 2030 en later en daarmee is de schuif budgetneutraal. Deze kaderaanpassing wordt gefaciliteerd omdat een deel van de programmering op de Reservering Scheepvaartveiligheid Wind op Zee niet wordt gerealiseerd in 2026 en daarmee kan wegschuiven naar 2030 en later.
 - Volgens de begrotingsregels van het kabinet-Schoof dient de raming van de uitgaven realistisch te zijn en moeten de uitgaven in een realistisch kasritme geplaatst worden, rekening houdend met de capaciteit op de arbeidsmarkt, de uitvoering en productie.
 - Voor het MF en DF geldt dat de overprogrammering in 2025 is verhoogd als pilot om te onderzoeken of dit tot een realistische raming leidt. Voor het MF gaat het om een verhoging van € 425 miljoen. De overprogrammering in 2025 komt hiermee op € 1.283 miljoen in 2025. In paragraaf 2.3 wordt dit nader toegelicht;
 3. Bijdragen derden: Dit betreft de wijziging van diverse bijdragen van derden aan het Mobiliteitsfonds. In de artikelgewijze toelichting en verdiepingsbijlage worden deze bijdragen per modaliteit nader toegelicht;
 4. BKN Spoor (AP-middelen EOV): Op de Aanvullende Post zijn vanuit het Coalitieakkoord Rutte-IV middelen gereserveerd voor de instandhouding (zowel voor RWS als ProRail). Deze middelen (€ 678 miljoen) worden op prijspeil 2024 bij de Ontwerpbegroting 2025 overgeboekt ten behoeve van de opgave voor BKN Spoor;
 5. Extrapolatie: Bij de begroting 2025 wordt de looptijd van het Mobiliteitsfonds beleidsarm met een jaar verlengd tot en met 2038. Het niveau van extrapolatie is gelijk aan het jaar 2037 in de begroting 2024 na verwerking van structurele begrotingsmutaties. Daarnaast zijn de structurele bijdragen van derden doorgetrokken. Met de verlenging tot en met 2038 komt in totaal – inclusief structurele ontvangsten van derden – een ruimte van circa € 8,3 miljard beschikbaar op het Mobiliteitsfonds. Deze ruimte wordt met voorrang ingezet voor het dekken van de doorlopende verplichtingen, zoals de uitgaven die benodigd zijn voor de instandhouding van het huidige areaal en het opvangen van risico's en tegenvallers. Hiervoor is in 2037 alle ruimte nodig. Er resteert geen vrije investeringsruimte in 2037. Er wordt bovendien € 485 miljoen van de vrije investeringsruimte in 2038 ingezet voor de instandhoudingsopgave BKN Spoor. Bij de mutaties onder het kader wordt dit nader toegelicht.
 6. Loon- en prijsbijstelling 2024: Dit betreft de verwerking van de toegekende loon- en prijsbijstelling tranche 2024. Deze middelen zijn bij de eerste suppletoire begroting 2024 aan de beleidsbegroting Hoofdstuk XII toegevoegd. Deze tranche is bij de begroting 2025 overgeboekt vanuit Hoofdstuk XII naar het Mobiliteitsfonds en toebedeeld aan diverse artikelen;

7. Omvorming ProRail: De in de begroting 2024 beoogde datum van de omvorming van ProRail per 1 januari 2025 is niet langer haalbaar. Bij Voorjaarsnota 2024 zijn de middelen reeds grotendeels technisch uit de begroting gehaald, dat wil zeggen dat zowel het inkomstenkader (belastinginkomsten) als het uitgavenkader (Mobiliteitsfonds) is verlaagd voor de eenmalige belastingverrekening. Bij de begroting 2025 vindt het restant van deze budgetneutrale technische verwerking plaats. Zodra er meer duidelijkheid is over de omvorming, worden de middelen op basis van actuele standen opnieuw geraamd met inachtneming van de geldende budgettaire afspraken op dit dossier;
8. Overboekingen HXII: Voor de uitvoering van diverse projecten en programma's op het MF is tot en met 2038 in totaal € 130,6 miljoen overgeboekt vanuit de beleidsbegroting Hoofdstuk XII naar het Mobiliteitsfonds.
 - De grootste betreft de overboeking voor NS-tarieven in 2025. In 2023 heeft de Kamer met het amendement-Bikker ([36410A, nr. 10](#)) de tariefsverhoging van de NS tarieven over 2024 (8,7%) eenmalig afgewend. Om te voorkomen dat de tarieven in 2025, naast de reguliere prijsontwikkeling van 2025, alsnog stijgen met deze 8,7% extra, heeft het kabinet besloten de kosten voor 2025 evenredig over de reiziger, NS en IenW te verdelen. De middelen voor deze demping voor 2025 komen uit de generieke investeringsruimte op het Mobiliteitsfonds, nadat deze middelen in het juiste ritme zijn gezet.
 - In de artikelgewijze toelichting en verdiepingsbijlage worden de overige overboekingen tussen HXII en het MF nader toegelicht;
9. Overboeking Deltafonds: Er is € 0,95 miljoen van het Eigen Vermogen RWS overgeboekt naar het Deltafonds;
10. Overboekingen ministeries: Dit betreft de overboekingen van en naar andere begrotingshoofdstukken voor de periode 2025 tot en met 2038. In totaal gaat het om € 2,7 miljoen. In de artikelgewijze toelichting en verdiepingsbijlage worden deze overboekingen nader toegelicht.

Mutaties binnen kader MF: dit zijn mutaties die binnen het kader van MF plaatsvinden en kunnen dus niet het kader verhogen of verlagen.

1. Dekkingsopgave MF 2025: In deze begroting is de interne dekkingsopgave op het Mobiliteitsfonds verwerkt. De totaalopgave betreft € 838,9 miljoen, waarvan € 178,3 miljoen voor het Hoofdwegenet, € 411,1 miljoen voor Spoorwegen, € 247,5 voor het Hoofdvaarwegennet en € 2 miljoen voor de opgave Fietsareaal. Met de Nota van Wijziging op de eerste suppletoire begroting 2024 is € 10,2 miljoen (€ 4 miljoen in 2024 en € 6,2 miljoen in 2025) van de dekkingsopgave reeds verwerkt voor de uitvoering van het Programma Bescherming Noordzee Infrastructuur (PBNI), waardoor de totale dekkingsopgave op het MF in de begroting 2025 uitvalt op € 828,7 miljoen. Dekking komt uit diverse meevallers en terugbetalingen en de inzet van risicoreserveringen bij de modaliteiten (in totaal: € 407,7 miljoen). Het overige deel wordt gedekt uit de extrapolatieruimte 2037 op het MF (€ 330,3 miljoen) en de inzet van de reservering CA-middelen in 2025 (€ 90,7 miljoen). De dekkingsopgave MF wordt nader toegelicht in artikel 11, 12, 13, 15, 17 en in de verdiepingsbijlage;
2. Prijsstijgingen: Bij de verschillende modaliteiten hebben diverse projecten en programma's last gehad van excessieve prijsstijgingen mede als gevolg van de stijgende prijsindex in de GWW-sector. De opgave betreft in totaal € 549 miljoen. Dekking komt vanuit de generieke investeringsruimte op artikelonderdeel 11.04 en wordt overgeboekt naar de artikelen 11, 12, 13, 15 en 17.

3. Toevoeging CA-middelen Instandhouding 2031 en 2032: Op het MF zijn de overgehevelde middelen tot en met 2030 toebedeeld voor het BKN RWS. Bij de begrotingsbesluitvorming 2025 is besloten om de onverdeelde instandhoudingsmiddelen voor de jaren 2031 en 2032 bij RWS beleidsarm door te trekken om zodoende aan de voortrollende achtjarige instandhoudingsprogrammering te voldoen. Er is in de jaren 2031 en 2032 in totaal € 2.240 miljoen aan het instandhoudingskader op artikel 12 en 15 toegevoegd.
4. BKN-spoor: Dit betreffen mutaties onder het kader om de instandhoudingsopgave (BKN Spoor) te dekken. Het betreffen de volgende mutaties:
 - Uit de generieke investeringsruimte op artikel 11.04 wordt € 821 miljoen overgeboekt naar artikelonderdeel 13.02. Hiervan komt € 223 miljoen uit het restant van de extrapolatieruimte 2037 en het overige gedeelte uit risicoreserveringen.
 - De € 60 miljoen, die met de Voorjaarsnota 2024 was overgeboekt naar artikelonderdeel 13.07 Rente en Aflossing vanwege de technische afboeking van omvorming ProRail, is met de ontwerpbegroting 2025 weer overgeboekt naar artikelonderdeel 13.02 ten behoeve van de BKN Spoor instandhoudingsopgave.
 - Er is € 485 miljoen ingezet vanuit de extrapolatieruimte in 2038. Met deze middelen uit de vrije investeringsruimte wordt een belangrijke stap gezet naar een nieuw basiskwaliteitsniveau voor de OV-infrastructuur.
 - Er wordt € 400 miljoen ingezet uit de CA-reservering instandhouding (2035-2038) die bij Rutte IV is toegevoegd aan het MF.

2.3 Overprogrammering

Het Mobiliteitsfonds is een productbegroting. Op het Mobiliteitsfonds worden dus voor een groot deel investeringsuitgaven gedaan voor het uiteindelijk realiseren van projecten. De programmering van projecten wordt doorlopend geactualiseerd op basis van de laatst beschikbare informatie. De kasramingen van de projecten in de begroting worden op de reguliere begrotingsmomenten aangepast. De afgelopen jaren heeft bijvoorbeeld de stikstofproblematiek bij meerdere projecten geleid tot (kas)vertraging. De kasramingen in de begroting zijn hier vervolgens op aangepast.

Het kabinet-Schoof heeft in de startnota het advies van de 17e Studiegroep Begrotingsruimte opgevolgd en het investeringsplafond afgeschaft. Het MF behoudt wel de 100% eindejaarsmarge, waardoor de middelen die aan het einde van het jaar resteren via het voordelig saldo aan het volgende jaar kan worden toegevoegd.

Het instrument overprogrammering wordt als instrument ingezet om te voorkomen dat programmavertragingen direct tot een voordelig saldo leiden en zorgt ervoor dat de beschikbare budgetten voor het investeringsprogramma zo veel mogelijk tot besteding komen in de jaren waarin deze beschikbaar zijn gesteld. Hiermee wordt geanticipeerd op een voorspelbare mate van vertraging, die zich op portfolio-niveau altijd voordoet. Overprogrammering houdt in dat de programmering in de eerste jaren hoger is dan het beschikbaar budget. Over de planperiode zijn beiden in evenwicht.

Overprogrammering kan alleen worden ingezet voor beheersing van reguliere ramingsonzekerheden. Onzekerheden van exogene aard, bijv. juridische ontwikkelingen of krapte op de arbeidsmarkt, kunnen hiermee

niet (volledig) opgevangen worden. De hoogte van de overprogrammering wisselt van jaar op jaar binnen een bepaalde marge en hangt af van bijvoorbeeld het risicobeeld van de onderliggende programmering. Over de maximale hoogte hebben het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Ministerie van Financiën afspraken gemaakt.

Tabel 6 Overprogrammering Mobiliteitsfonds (bedragen x € 1 miljoen)								
Artikel	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029	2030-2038
12 Hoofdwegennet	- 234	- 602	- 395	- 106	- 178	- 258	- 1.773	1.773
- Aanleg	- 144	- 221	- 169	144	221	169		
- Planning en studies	- 90	- 381	- 226	- 250	- 399	- 427	- 1.773	1.773
13 Spoorwegen	- 139	- 265	- 274	- 292	- 227	- 239	- 1.435	1.435
- Aanleg	- 101	- 227	- 182	- 223	- 176	- 166	- 1.074	1.074
- Planning en studies	- 38	- 39	- 92	- 69	- 50	- 73	- 361	361
15 Hoofvaarwegennet	- 49	- 106	- 10	- 102	- 70	- 129	- 467	467
- Aanleg	- 44	- 69	- 27	44	69	27		
- Planning en studies	- 5	- 37	17	- 146	- 139	- 156	- 467	467
17 Megaprojecten	- 141	- 310	- 268	- 428	- 385	- 340	- 1.873	1.873
- Aanleg	- 137	- 307	- 262	- 410	- 330	- 288	- 1.734	1.734
- Planning en studies	- 4	- 3	- 6	- 18	- 55	- 52	- 139	139
Totale overprogrammering	- 562	- 1.283	- 948	- 928	- 860	- 965	- 5.547	5.547

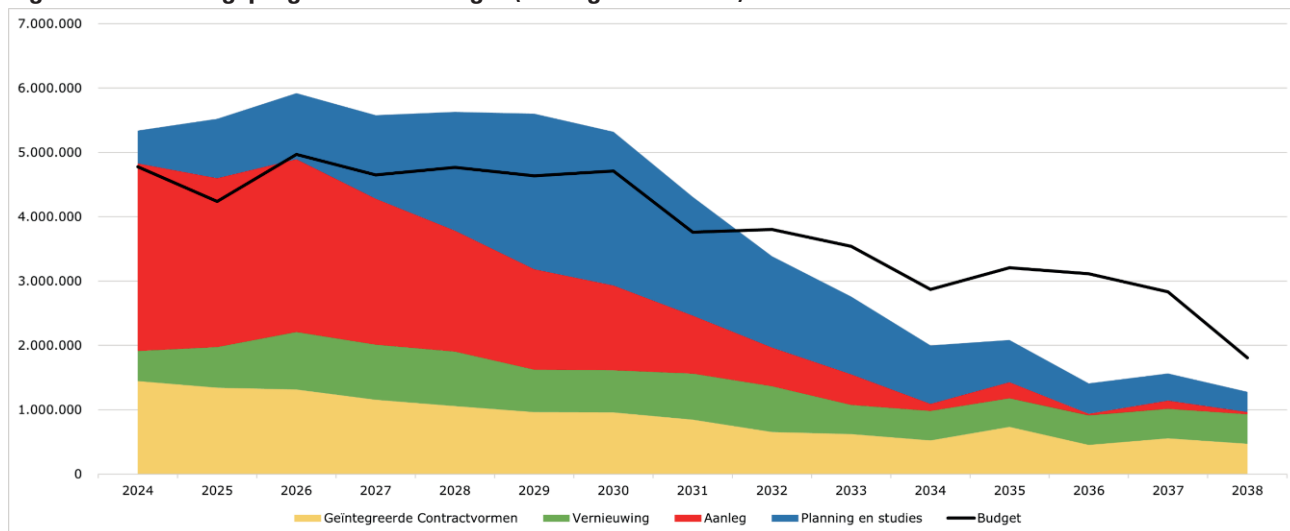
Toelichting

De Ontwerpbegroting 2025 laat het volgende zien:

- Bij de eerste suppletoire begroting 2024 is de programmering op het Mobiliteitsfonds meerjarig geactualiseerd op basis van de beschikbare informatie over de ontwikkeling van de projectramingen.
- Als gevolg daarvan is er, in het kader van realistisch ramen en rekening houdend met het advies van de 17e Studiegroep Begrotingsruimte, een kaderaanpassing doorgevoerd in de eerste suppletoire begroting 2024 op het MF. Er is € 819 miljoen in 2024 en € 770 miljoen in 2025 (in totaal circa € 1,6 miljard) verschoven naar latere jaren. Hierbij is zoveel mogelijk rekening gehouden met de programma-actualisaties die zijn verwerkt in de Ontwerpbegroting 2025.
- Bij Ontwerpbegroting 2025 is er nogmaals kritisch gekeken naar de projectramingen en zijn vervolgens de laatste programma-actualisaties meerjarig doorgevoerd. Het gaat met name om de programma-actualisatie op de Reservering Scheepvaartveiligheid Wind op Zee waar een deel van de middelen uit 2026 zijn verschoven naar 2030 en later, omdat voorzien is dat de programmering niet in 2026 wordt gerealiseerd. Er schuift in totaal € 181 miljoen weg uit 2025 en 2026.
- Bovendien is er een schuif nodig geweest om het basiskwaliteitsniveau Spoor vast te stellen. Het gaat om een schuif van in totaal € 920 miljoen naar de jaren 2026 tot en met 2029.
- Volgens de begrotingsregels van het kabinet-Schoof dienen de ramingen van de uitgaven realistisch te zijn en moeten de uitgaven in een realistische kasritme geplaatst worden, rekening houdend met de capaciteit op de arbeidsmarkt, de uitvoering en productie. Op het MF zijn daarom extra middelen weggeschoven door de overprogrammering in 2025 (zowel op aanleg als planning en studies), op het Hoofdwegennet, Spoorwegennet, het Hoofdvaarwegennet en de programma's ERTMS en PHS, te verhogen.
- Bovengenoemde actualiseringen leiden tot een overprogrammering van € 562 miljoen in 2024 en € 1.283 miljoen in 2025. Dit betekent dat mogelijke programmavertragingen van € 562 miljoen in de laatste maanden van 2024 niet leiden tot aanpassing van het uitgavenkader.

- De eenmalig hoge overprogrammering in 2025 is een pilot met het Ministerie van Financiën. Er is afgesproken dat lenW niet remt op de productie, want de ambitieuze agenda van het kabinet staat. Gedurende 2025 wordt gemonitord of de hogere overprogrammering effectief is om kasvertragingen op te vangen.

Figuur 4 Investeringsprogramma en budget (bedragen x € 1.000)

In de bovenstaande grafiek wordt het investeringsprogramma over 15 jaar weergegeven, onderverdeeld naar de MIRT-categorieën. De categorieën: aanleg, geïntegreerde contractvormen (DBFM-contracten), planning en studies vallen onder de budgetten voor ontwikkeling. De categorie vernieuwing valt onder de budgetten voor exploitatie, onderhoud en vernieuwing. Deze categorieën vormen tezamen het investeringsprogramma binnen het Mobiliteitsfonds. De onderliggende projecten komen middels het kas-verplichtingenstelsel tot betaling. Het instrument overprogrammering wordt toegepast op het investeringsprogramma, omdat er sprake kan zijn van kasversnellingen en kasvertragingen als gevolg van geactualiseerde projectramingen. Op het onderhoudsprogramma vindt geen overprogrammering plaats, omdat kasversnellingen en –vertragingen hierop worden opgevangen binnen de begroting van de uitvoeringsorganisaties.

De zwarte lijn geeft het totale beschikbare budget weer in het investeringsprogramma en geldt als het vastgestelde uitgavenplafond. De grafiek laat zien dat het investeringsprogramma in de eerste jaren hoger ligt dan het beschikbare budget. Waarbij er dus sprake is van overprogrammering. Vanaf 2031 is sprake van de omgekeerde situatie en ligt het beschikbare budget hoger dan het investeringsprogramma; er is sprake van onderprogrammering. De totale programmering en het budget over de looptijd van het fonds zijn hiermee aan elkaar gelijk, zodat het investeringsprogramma volledig budgettair gedekt is.

2.4 Flexnorm

In de begroting 2018 is de flexnorm geïntroduceerd, waarmee het inzicht in de meerjarige hardheid van de bestuurlijke afspraken is aangescherpt. De flexnorm is een percentage dat aangeeft welk aandeel van de aanlegbudgetten (inclusief investeringsruimte) naar mening van het kabinet flexibel

is om bij nieuwe planvorming te betrekken. Het betreft de ruimte binnen de begroting waar nog geen definitieve oplossing is bepaald en gekozen kan worden voor een alternatieve aanwending of oplossing. Overigens geldt ook dat waar wél bestuurlijke afspraken zijn gemaakt, maar er nog geen juridische verplichtingen zijn aangegaan, de budgetten nog altijd onverminderd door de Tweede Kamer te amenderen zijn.

In onderstaande tabel is weergegeven welke budgetten in de begroting 2025 conform hierboven geschetste flexnorm flexibel zijn om bij nieuwe planvorming te betrekken. Voor nadere duiding over de generieke investeringsruimte wordt verwezen naar de toelichting in artikel 11.

Tabel 7 Flexnorm		
Artikel onderdeel	Omschrijving	Budgetten t/m 2038 (x € 1 miljoen)
11.01	Verkenningen	4.758
11.02	Korte termijn mobiliteitsmaatregelen	
11.03	Reserveringen	10.381
11.04	Generieke investeringsruimte	4.415
Totaal		
Als percentage van de budgetten (inclusief investeringsruimte)		13,7%

3. Productartikelen

3.1 Artikel 11 Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte

A. Omschrijving van de samenhang in het beleid

Met het artikel 11 Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte wordt invulling gegeven aan een meer flexibele planning van infrastructuur zoals toegezegd in de kabinetsreactie op IBO Flexibiliteit in infrastructurele planning (Kamerstukken II 2016-2017, [34 550 A, nr. 5](#)).

Het artikel bevat alle (plan)flexibele budgetten die gereserveerd zijn voor het verbeteren van de bereikbaarheid en gerelateerd aan de beleidsdoelstellingen zoals beschreven in de begroting Hoofdstuk XII, Hoofdpijnen-notitie Mobiliteitsvisie 2050 en de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De planflexibele budgetten zijn de budgetten die naar mening van het kabinet flexibel zijn om bij (nieuwe) planvorming te betrekken. Het gaat om de (beschikbare) investeringsruimte, reserveringen die worden aangehouden en om budgetten voor projecten in de verkenningsfase. Over deze budgetten zijn nog geen (definitieve) bestuurlijke afspraken gemaakt en ze zijn niet-juridisch verplicht. Door deze budgetten te plaatsen op één artikel zijn alle flexibele budgetten overzichtelijk gepresenteerd. Na besluitvorming, zoals een voorkeursbeslissing, wordt budget overgeheveld naar het desbetreffende productartikel. Het gaat om algemene reserveringen, de investeringsruimte, verkenningen naar bereikbaarheidsopgaven en reserveringen voor korte termijn mobiliteitsmaatregelen. De budgetten op artikel 11 zijn de basis voor het berekenen van de flexnorm in de uitvoeringsagenda mobiliteit.

In dit artikel staan ook de brede verkenningen *nieuwe stijl*. Kenmerkend aan deze verkenningen is dat ze – indien mogelijk - modaliteitsneutraal zijn, een niet-infrastructurele oplossing wordt meegenomen en dat ze niet automatisch doorgaan naar de planuitwerking, maar dat een expliciete afweging (tussen verkenningen) plaatsvindt. Dit is vastgelegd in de MIRT-werkwijze. In deze werkwijze staat het opgavengericht werken voorop. Samen met bestuurlijke partners wordt steeds gezien welke maatregel op welk schaalniveau, op de korte en op de lange termijn het meest bijdraagt aan de opgave bereikbaarheid. Zo ontstaat een mix van maatregelen die samen met andere partners over een langere periode worden uitgevoerd.

B. Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van uitvoering artikel 11 Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte (bedragen x € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verplichtingen	0	374.296	316.826	1.038.524	676.797	1.035.680	1.285.637
Uitgaven	0	63.266	235.168	458.142	821.529	987.694	1.541.301
11.01 Verkenningen	0	1.258	37.215	90.858	218.373	264.686	708.907
11.02 Korte termijn mobiliteitsmaatregelen	0	0	0	0	0	0	0
11.03 Reserveringen	0	55.508	133.730	256.868	182.936	316.127	357.767
11.03.01 Gebiedsprogramma's	0	2.503	2.498	142.072	27.934	113.931	150.931
11.03.02 Overige reserveringen	0	43.775	77.765	74.752	83.870	109.222	124.934
11.03.03 Reserveringen Coalitieakkoord	0	9.230	53.467	40.044	71.132	92.974	81.902
11.04 Generieke investeringsruimte	0	6.500	64.223	110.416	420.220	406.881	474.627
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	47.500
11.09 Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	47.500

Geschatte Budgetflexibiliteit

De budgetten zijn in 2025 niet juridisch verplicht op de peildatum 1 januari 2025. De verkenningen zijn bestuurlijk gebonden, de reserveringen en de risicoreserveringen binnen de generieke investeringsruimte zijn in 2025 beleidsmatig gereserveerd.

Tabel 9 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 11

	2025
Juridisch verplicht	
Bestuurlijk gebonden	16%
Beleidsmatig gereserveerd	84%
Nog niet ingevuld/vrij te besteden	

C. Toelichting

11.01 Verkenningen

Motivering

In dit artikel staan de brede verkenningen *nieuwe stijl*. Kenmerkend aan de verkenningen nieuwe stijl is dat ze - indien mogelijk - modaliteitsneutraal zijn, een niet-infrastructurele oplossing wordt meegenomen en dat ze niet automatisch doorgaan naar de planuitwerking maar een expliciete afweging (tussen verkenningen) plaatsvindt. De verkenningen op dit artikel dragen bij aan de bereikbaarheidsdoelstellingen uit de Hoofdlijnennotitie Mobiliteitsvisie 2050 en de Nationale Omgevingsvisie (NOVI).

Tabel 10 Projectoverzicht behorende bij 11.01: Verkenningen (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget	Planning		
	huidig	vorig	Voorkeursbeslissing	
Projecten Noord Nederland				
Verkenning Groningen Suiker	97	94	*	
Projecten Noordwest-Nederland				
A9 Rottepolderplein	5	5		
OV en Wonen in en rond Utrecht	905	879		
OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer	872	847	*	
Verkenning Oude Lijn	1402	1361	*	
A27 Zeewolde-Eemnes	3	3	ntb	
Projecten Zuidwest-Nederland				
A15 Papendrecht-Gorinchem	138	134	ntb	
Verkenning MerwedeLingelijn	57	55	*	
Verkenning Rail Gent Terneuzen	106	103	1	
Verkenning BRT Leiden-Zoetermeer	37	36		
Capaciteitsverruiming A16 Van Brienenoordcorridor Rotterdam	290	282	ntb	
Projecten Zuid-Nederland				
A2 Deil-Den Bosch/Vught	126	122	ntb	
A58 Tilburg-Breda	25	24	ntb	
Verkenning HUB Den Bosch	142	138	*	
Projecten Oost-Nederland				
A50 Ewijk-Bankhoef-Paalgraven & corridor Nijmegen-Eindhoven	452	438	2024	
Verkenning Knooppunt OV Nijmegen	45	44		
N35 Wijthmen-Nijverdal	112	15	ntb	2
Totaal verkenningsprogramma				
Begroting (MF 11.01)	4.814	4.578		

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Verkenning Rail Gent Terneuzen: Indien het project onverhoopt geen doorgang vindt, vloeien de dan nog onbestede middelen weer terug naar de onverdeelde middelen van het NGF.
2. N35 Wijthmen-Nijverdal: Via het amendement (36 410 A, nr. 27) heeft de Tweede Kamer de budgetschuif voor de N35 verkenning Wijthmen-Nijverdal ongedaan gemaakt. Het eerder afgeroomde bedrag van € 94 miljoen is weer toegevoegd aan het projectbudget.

De projecten in de verkenningenfase zijn geïndexeerd naar prijspeil 2024.

In het projectoverzicht van de voorjaarsnota 2024 was per abuis voor een aantal projecten een verkeerde stand opgenomen. De betreffende projecten zijn met een «» aangegeven en de standen «vorig» zijn gecorrigeerd.

11.02 Korte termijn mobiliteitsmaatregelen

Motivering

Op dit artikelonderdeel zijn middelen gereserveerd voor korte termijn mobiliteitsmaatregelen. Met het programma Beter Benutten is de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan door met kleine en/of slimme maatregelen mobiliteitsvraagstukken aan te pakken. De gereserveerde middelen op dit artikel zijn nog niet specifiek toegewezen aan decentrale overheden of specifieke uitvoeringsmaatregelen. Daarmee zijn deze budgetten planflexibel.

11.03 Reserveringen

Motivering

Op dit artikelonderdeel zijn middelen gereserveerd voor beleidsprioriteiten of voorziene omstandigheden waarbij nog geen sprake is van een formele verkenning of gedragen uitwerking. Deze middelen zijn bestemd voor specifieke toekomstige opgaven. Dit zijn bijvoorbeeld de gebiedsgerichte bereikbaarheidsprogramma's. In deze gebiedsgerichte bereikbaarheidsprogramma's wordt de bereikbaarheidsopgave in deze gebieden adaptief en integraal opgepakt. Daarbij wordt samengewerkt met de verschillende decentrale overheden. Wanneer duidelijk is hoe en wanneer de opgaven worden aangepakt, bijvoorbeeld met een verkenning of ander soortige (korte termijn) maatregelen worden de gereserveerde middelen overgeboekt naar het betreffende productartikel of artikelonderdeel op artikel 11.

Producten

Tabel 11 Projectoverzicht behorende bij 11.03: Reserveringen (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget		Planning	
	huidig	vorig	Voorkeursbeslissing	
Projecten Noordwest-Nederland				
Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid	8	8	nvt	
Projecten Zuid-Nederland				
Reservering Netwerkontwikkeling A2/N2	239		ntb	1
Multimodaal Metropool Regio Eindhoven	175		nvt	2
Brainport Eindhoven	828	813	nvt	*
Reserveringen				
N33 en Nedersaksenlijn	340	480	ntb	3
Beheer en onderhoud Caribisch Nederland	72	69	nvt	
Maatregelenpakket Spoorgoederenvervoer	7	8	nvt	
ERTMS	725	704	nvt	*
Programma Hoogfrequent Spoor	133		nvt	4
Slimme en duurzame mobiliteit	4	4	nvt	
Pakket Zeeland	112	93	nvt	5
Schoon Emissieloos Bouwen (rijksdiensten)	105	102	nvt	
Reservering Bereikbaarheid WoMo HWN	17	16	nvt	
Robuuste Hoofdvaarwegen	173	168	nvt	
Goederenvervoercorridors	11	12	nvt	
Programma Bescherming Noordzee Infrastructuur (PBNI)	146		nvt	6
Stikstof	14	13	nvt	
Strategisch Capaciteitsmanagement	3	3	nvt	
Verduurzaming Gebouwen	1		nvt	7
Modaliteitspecifieke reservering	43	16	nvt	8
Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur	100	100	nvt	9
Westerscheldetunnel		147	nvt	10
Lelylijn	6	5	nvt	
RegioExpress	87	85	nvt	
EurregionRail	33	32	nvt	
Ontsluiting Woningbouw	36	39	nvt	
Reservering Instandhouding	7.017	7.767	nvt	11
Totaal reserveringen	10.435	10.683		
Begroting (MF 11.03)	10.435	10.683		

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Reservering Netwerkontwikkeling A2/N2: dit betreft een reservering voor het project Hoofdwegennet/Onderliggend Wegennet A2/N2 met Brainportlijn en noordwestelijke ontsluiting, ontvangen vanuit het Nationaal Groeifonds. De middelen zijn met VJN 2024 al overgeboekt ten behoeve van de Brainportregio Eindhoven;
2. Multimodaal Metropool Regio Eindhoven: dit betreft een reservering voor het Multimodaal pakket Metropool Regio Eindhoven (MRE), ontvangen vanuit het Nationaal Groeifonds. Deze middelen worden ingezet voor de Ruimtelijke Schaalsprong met Brainportregio Eindhoven. De middelen zijn met VJN 2024 al overgeboekt naar het MF
3. N33 en Nedersaksenlijn: voor de N33 Midden (Zuidbroek-Appingedam) is € 145 miljoen overgeboekt naar het artikel 12. Voor de N33 Noord (Appingedam-Eemshaven) is € 5 miljoen van de totale reservering (€ 250 miljoen) overgeboekt naar het artikel 12 om de studiekosten van het MIRT-onderzoek te bekostigen;
4. Programma Hoogfrequent Spoor (PHS): Er is een overboeking geweest vanuit de risicoreservering PHS naar de reservering PHS. De risico is al opgetreden, daarom zijn de middelen overgemaakt van artikelonderdeel 11.04 naar 11.03;
5. Maatregelenpakket Zeeland: vanuit de generieke investeringsruimte (artikelonderdeel 11.04) is € 20,4 miljoen toegevoegd voor de meerjarige dekking van de exploitatiebijdrage aan NS voor de contractlijn in Zeeland. Daarnaast is € 4,5 miljoen overgeboekt naar de beleidsbegroting HXII ten behoeve van de exploitatiebijdrage NS 2024;
6. Programma Bescherming Noordzee Infrastructuur (PBNI): Voor de jaren 2026 tot en met 2037 is in totaal € 146,1 miljoen gereserveerd voor het lenW-aandeel in de uitvoering van het actieplan Programma Bescherming Noordzee Infrastructuur (PBNI);
7. Verduurzaming Gebouwen: dit betreft de reservering voor de verduurzaming van RWS-gebouwen;
8. Modaliteitspecifieke reservering: dit betreft een aanvulling van de modaliteitspecifieke reservering voor de modaliteiten Wegen, Vaarwegen en Spoor. Dekking komt vanuit de integrale opgave op het MF;
9. Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur: er zijn middelen vanuit het Klimaatfonds met VJN 2024 overgeboekt naar het MF. Het gaat om € 100 miljoen ten behoeve van het uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (KCI). Per abuis is deze reservering niet toegevoegd aan het projecttabel bij de eerste suppletoire begroting 2024. Deze is nu meegenomen bij de begroting 2025.
10. Westerscheldetunnel: dit betreft een overboeking naar het beleidsartikel voor de mogelijke verlening van een Specifieke Uitkering (SPUK) aan de provincie Zeeland voor de gedeelde toelinkomsten als gevolg van het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel.
11. CA-middelen instandhouding: De resterende middelen in 2025 (€ 90,7 miljoen) zijn ingezet voor de integrale opgave op het MF. Daarnaast is in de begroting van 2025 besloten om vanuit de reservering instandhouding de financiering van het BKN RWS beleidsarm met twee jaar door te trekken. Het instandhoudingskader op artikel 12 en artikel 15 op het MF is in totaal met circa € 1.120 miljoen voor 2031 en 2032 verhoogd.

Voor zover hierboven niet toegelicht zijn de getroffen reserveringen geïndexeerd naar prijspeil 2024.

In het projectoverzicht van de voorjaarsnota 2024 was per abuis voor een aantal projecten een verkeerde stand opgenomen. De betreffende projecten zijn met een «» aangegeven en de standen «vorig» zijn gecorrigeerd.

11.04 Generieke investeringsruimte

Motivering

Op dit artikelonderdeel is de generieke investeringsruimte tot en met 2038 begroot. Dit betreft de investeringsruimte waarvoor nog geen bestemming is aangegeven, en ook niet specifiek is toebedeeld aan een beleidsreservering, (gebieds)programma, verkenning of een modaliteit.

De generieke investeringsruimte is onder meer beschikbaar voor het kunnen opvangen van (toekomstige) risico's en nieuwe beleidswensen onder andere op basis van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), toekomstbeelden en de IMA (Integrale Mobiliteitsanalyse). De vrije investeringsruimte wordt jaarlijks gevoed door de verlenging van het fonds. Na bestuurlijke overleggen MIRT informeert het kabinet de Tweede Kamer over de voorstellen om de voor het huidig kabinet beschikbare investeringsruimte in te zetten.

Het beschikbare budget op artikelonderdeel 11.04 bedroeg in de ontwerpbegroting 2024, € 6,1 miljard; waarvan € 6,8 miljard gereserveerd voor risicoreserveringen en € 700 miljoen staat op de minregel Vrachtwagenheffing.

Door de aanpassingen doorgevoerd bij de 1e suppletoire begroting 2024 en de hieronder genoemde aanpassingen is de omvang van de investeringsruimte in de begroting 2025, € 4,9 miljard tot en met 2038. De investeringsruimte is grotendeels gereserveerd voor risicoreserveringen en tegenvallers (€ 4,2 miljard). Daarnaast is de minregel van de vrachtwagenheffing met de 1e suppletoire begroting 2024 verhoogd met € 160 miljoen tot een bedrag van € 860 miljoen. Verder Er restereert een vrij investeringsruimte van € 1,56 miljard vanwege de extrapolatie 2038.

Tabel 12 11.04 Generieke investeringsruimte (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vrije investeringsruimte								
Risicoreserveringen	6.500	64.223	110.416	420.220	406.881	474.627	436.596	276.740
Voorfinanciering vrachtwagenheffing							- 215.000	- 215.000
Totaal	6.500	64.223	110.416	420.220	406.881	474.627	221.596	61.740

Tabel 13 (vervolg) 11.04 Generieke investeringsruimte (bedragen x € 1.000)

	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024-2038
Vrije investeringsruimte							1.077.506	1.077.506
Risicoreserveringen	346.001	279.796	325.916	305.642	338.317	212.237	193.449	4.197.561
Voorfinanciering vrachtwagenheffing	- 215.000	- 215.000						- 860.000
Totaal	131.001	64.796	325.916	305.642	338.317	212.237	1.270.955	4.415.067

Producten

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

- Dekkingsopgave MF 2025: In deze begroting is de interne dekkingsopgave op het Mobiliteitsfonds verwerkt. De opgave betreft in totaal € 838,9 miljoen, waarvan € 178,3 miljoen voor het Hoofdwegenet, € 411,1 miljoen voor Spoorwegen, € 247,5 miljoen voor het Hoofdvaarwegennet en € 2 miljoen voor de opgave Fiets. Met de Nota van Wijziging op

- de eerste suppletoire begroting 2024 is € 10,2 miljoen (€ 4 miljoen in 2024 en € 6,2 miljoen in 2025) van de dekkingsopgave reeds verwerkt voor de uitvoering van het Programma Bescherming Noordzee Infrastructuur (PBNi). De opgave wordt gedekt uit verschillende dekkingsbronnen bij de modaliteiten. Vanuit het Hoofdwegennet wordt er € 226,4 miljoen gedekt. Vanuit het Spoorwegennet wordt er € 153 miljoen gedekt en vanuit het Hoofdvaarwegennet wordt er € 28,3 gedekt. Verder is een deel van de opgave gedekt door de reservering CA-middelen in 2025 (€ 90,7 miljoen). Tot slot is het overige deel gedekt uit de extrapolatieruimte 2037 (€ 330,3 miljoen). Zowel de dekkingsmutaties als de opgavemutaties zijn verwerkt op artikelonderdeel 11.04;
- Loon- en prijsbijstelling 2024: De loon- en prijsbijstelling tranche 2024 is vanuit het Ministerie van Financiën toegevoegd aan artikelonderdeel 11.04 en verdeeld over de verschillende projecten en reserveringen op het Mobiliteitsfonds;
 - NS-tarieven: In 2023 heeft de Kamer met het amendement-Bikker (36410A, nr. 10) de tariefsverhoging van de NS tarieven over 2024 (8,7%) eenmalig afgewend. Om te voorkomen dat de tarieven in 2025, naast de reguliere prijsontwikkeling van 2025, alsnog stijgen met deze 8,7% extra, heeft het kabinet besloten de kosten voor 2025 evenredig over de reiziger, NS en IenW te verdelen. De middelen voor deze demping voor 2025 komen uit de generieke investeringsruimte op het Mobiliteitsfonds (€ 42 miljoen), nadat deze middelen in het juiste ritme zijn gezet.
 - Minregel Vrachtwagenheffing: De minregel voor vrachtwagenheffing is met de Voorjaarsnota 2024 verhoogd met € 160 miljoen tot € 860 miljoen om de verplichtingen op de contracten in de exploitatiefase vast te leggen. De vrachtwagenheffing wordt nu geraamd op de beleidsbegroting HXII, artikel 15. Het streven is om de minregel met de Voorjaarsnota 2025 definitief op te heffen op het Mobiliteitsfonds;
 - Prijsstijgingen: diverse aanleg- en instandhoudingsprojecten op de verschillende modaliteiten hebben last gehad van excessieve prijsstijgingen. Bij de ontwerpbegroting 2025 gaat het om een opgave van € 549 miljoen. Voor het Hoofdwegennet gaat het om een opgave van € 182 miljoen. Voor het Spoorwegennet gaat het om een opgave van € 208 miljoen en voor het Hoofdvaarwegennet gaat het om een opgave van € 159 miljoen. Dekking is gevonden binnen het MF en komt uit de generieke investeringsruimte. De middelen zijn toegevoegd aan de verschillende projecten op de artikelen 12, 13, 15 en 17 van het Mobiliteitsfonds.
 - BKN-Spoor: Vanaf 2026 is er een tekort in het Exploitatie, Onderhoud en Vernieuwingsbudget bij ProRail. De middelen vanuit de generieke investeringsruimte op artikelonderdeel 11.04 zijn inclusief loon- en prijsbijstelling 2024 overgeboekt naar artikelonderdeel 13.02 (€ 578 miljoen). Dit geldt eveneens voor de resterende extrapolatieruimte 2037 van € 223 miljoen, dat is overgeboekt naar artikelonderdeel 13.02. De middelen gelden als dekking voor de tekorten die zijn ontstaan bij de instandhoudingsbudgetten van ProRail.

3.2 Artikel 12 Hoofdwegennet

A. Omschrijving van de samenhang in het beleid

Op dit artikel worden de producten op het gebied van het hoofdwegennet verantwoord. Dit betreft de onderdelen exploitatie, onderhoud en vernieuwing, ontwikkeling, geïntegreerde contractvormen/PPS, en

netwerkgebonden kosten. Deze producten zijn gerelateerd aan de beleidsdoelen en -instrumenten zoals beschreven in beleidsartikel 14 Wegen en Verkeersveiligheid op de beleidsbegroting Hoofdstuk XII.

B. Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van uitvoering artikel 12 Hoofdwegenet (bedragen x € 1.000)							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verplichtingen	4.431.149	4.575.841	4.696.363	3.989.805	2.898.831	3.070.126	3.226.278
Uitgaven	3.210.933	3.898.451	3.940.969	4.475.822	4.198.790	4.275.981	3.946.443
12.01 Exploitatie	5.763	6.293	5.676	9.922	10.550	9.764	8.618
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	5.763	6.293	5.676	9.922	10.550	9.764	8.618
12.02 Onderhoud en vernieuwing	1.034.926	1.258.444	1.369.323	1.479.874	1.450.530	1.534.478	1.376.014
12.02.01 Onderhoud	774.855	929.188	983.801	922.160	932.349	946.368	957.055
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	774.855	929.188	983.801	922.160	932.349	946.368	957.055
12.02.04 Vernieuwing	260.071	329.256	385.522	557.714	518.181	588.110	418.959
12.03 Ontwikkeling	581.266	740.684	730.850	1.011.721	902.231	1.007.529	897.144
12.03.01 Aanleg	445.216	377.306	345.388	646.939	627.880	546.194	300.429
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	22.591	2.775	0	0	0	0	0
12.03.02 Planning en studies	128.602	235.937	219.327	271.972	241.100	458.403	484.459
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	19.130	21.487	16.095	10.040	7.830	7.830	10.882
12.03.03 Optimalisering gebruik	7.448	127.441	166.135	92.810	33.251	2.932	112.256
12.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS	778.672	1.123.476	1.057.604	1.063.119	904.439	835.056	799.823
12.06 Netwerkgebonden kosten HWN	810.306	769.554	777.516	911.186	931.040	889.154	864.844
12.06.01 Apparaatskosten RWS	631.499	657.991	661.958	660.428	654.407	655.384	651.920
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	631.499	657.991	661.958	660.428	654.407	655.384	651.920
12.06.02 Overige netwerkgebonden kosten	178.807	111.563	115.558	250.758	276.633	233.770	212.924
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	170.307	111.563	115.558	250.758	276.633	233.770	212.924
Ontvangsten	116.288	104.959	124.305	118.556	122.404	112.016	207.422
12.09 Ontvangsten	116.288	104.959	124.305	118.556	122.404	112.016	207.422
12.09.01 Ontvangsten	0	63.410	11.834	3.200	14.156	11.010	43.838
12.09.02 Tolopgave	0	41.549	112.471	115.356	108.248	101.006	163.584

Budgetflexibiliteit

Tabel 15 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 12

	2025
Juridisch verplicht	94%
Bestuurlijk gebonden	6%
Beleidsmatig gereserveerd	
Nog niet ingevuld/vrij te besteden	

Toelichting

Met uitzondering van planning en studies, zijn de budgetten in 2025 juridisch verplicht op de peildatum 1 januari 2025. De budgetten voor planning en studies zijn bestuurlijk gebonden.

C. Toelichting

12.01 Exploitatie

Motivering

Met exploitatie streeft lenW naar een veilig en optimaal gebruik van de beschikbare weginfrastructuur en het bereiken van een voorspelbare en betrouwbare reistijd van deur tot deur op de meest duurzame manier en met oog voor de leefomgeving. Daarmee worden de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in Nederland bevorderd.

Producten

De uitgaven voor de exploitatie hebben betrekking op het verzamelen en verspreiden van verkeersdata en op besturingssoftware voor informatiepanelen en andere apparatuur. Samen met de wegininspecteurs van Rijkswaterstaat (RWS) resulteert dit in:

- Verkeersbegeleiding bij grote drukte, inclusief grootschalige evenementen en crisissituaties zoals bij een weeralarm;
- Hulpverlening, bevorderen doorstroming en informatievoorziening bij pech en ongevallen (incidentmanagement);
- Maatregelen ter bevordering van gedisciplineerd en sociaal weggedrag, bijvoorbeeld ter voorkoming van het negeren van rode kruizen en vluchtstrookparkeren;
- Voorlichting over rijkswegen, zoals voorlichting over de gevolgen van wegwerkzaamheden.

De meeste van deze maatregelen worden ingezet vanuit zes regionale verkeerscentrales en een landelijke verkeerscentrale. Hierbij wordt het rijkswegennet in samenhang met het regionale wegennet beschouwd door toepassing van gebiedsgericht verkeersmanagement waarbij wordt ingezet op regionale samenwerking.

De activiteiten die door RWS centraal worden uitgevoerd, worden bekostigd uit het budget voor netwerkgebonden kosten.

Meetbare gegevens

Tabel 16 Specificatie bedieningsareaal				
Areaalomschrijving	Eenheid	Realisatie 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Verkeerssignalering	km op rijbaan	2.964	2.984	3.011
Verkeerscentrales	aantal	6	6	6
Spitsstroken	km	293	286	254

Toelichting

De lengte van de verkeerssignalering neemt in 2025 naar verwachting toe als gevolg van de openstelling van de A16 Rotterdam.

De lengte spitsstroken zal in 2025 afnemen doordat bij de verbreding op de A2 tussen Het Vonderen en Kerensheiden de spitsstroken omgezet worden naar permanente rijstroken.

Tabel 17 Indicator exploitatie

	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Levering verkeersgegevens: op alle bemeten wegvakken wordt betrouwbare reis en routeinformatie ingewonnen en tijdig geleverd aan de serviceproviders				
1. beschikbaarheid data voor derden: % van de RWS-meetlocaties dat goed functioneert	93%	91%	90%	90%
2. actualiteit data voor derden: % van de gegevens van een meetminuut, dat binnen 75 sec. daarna door RWS wordt geleverd aan NDW	100%	99%	95%	nvt

Toelichting

Deze indicator geeft aan in welke mate RWS intensiteit- en snelheidsgegevens van de meetlocaties beschikbaar heeft en ze tijdig doorgeeft aan het Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW).

De indicator kent twee aspecten, namelijk:

- de mate van beschikbaarheid van de RWS meetlocaties (aantal x tijd);
- de mate waarin meetgegevens tijdig (binnen 75 seconden) verstuurd zijn naar de NDW.

Dit tweede aspect van deze indicator komt vanaf 2025 te vervallen. De meting is niet meer relevant, aangezien het ontvangende systeem tegenwoordig gebruik maakt van Floating Car Data (mobiele telefoons in auto's).

De percentages worden berekend ten opzichte van de totalen.

12.02 Onderhoud en vernieuwing

Motivering

Door middel van onderhoud en vernieuwing worden het hoofdwegennet en de directe omgeving op orde gehouden, zodat het vervullen van de primaire functie gewaarborgd is: het faciliteren van veilig, vlot en comfortabel vervoer van personen en goederen met aandacht voor de kwaliteit van het milieu. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen regulier onderhoud enerzijds en vernieuwingen anderzijds.

Producten

Het regulier onderhoud van hoofdwegen omvat maatregelen aan verhar dingen, kunstwerken (zoals bruggen, tunnels en viaducten), verkeersvoorzieningen, landschap en milieu en voorzieningen voor verkeersmanagement (zoals signalering en verkeerscentrales).

In bijlage 4 «Instandhouding» van deze begroting wordt uitgebreid ingegaan op de werking van de instandhouding van de netwerken die onder verantwoording van lenW vallen.

Maatregelen

In de begroting van 2024 is besloten tot een verschuiving van financiële middelen en personele capaciteit naar instandhouding¹, aanvullend op de extra vrijgemaakte middelen uit het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV. Met deze middelen werkt lenW aan de grootste onderhoudsopgave van onze infrastructuur ooit. Het streven is een structurele groei van het productievolume te realiseren van € 2 miljard naar € 3 miljard per jaar (prijsspeil 2022), waarvan € 0,8 miljard per jaar voor vernieuwing van infrastructuur.

¹ Kamerstuk [36 200 A, nr. 65](#) (aankondiging voornemen) en Kamerstuk [36 410 A, nr. 2](#) (implementatie in begroting).

Dit is toegelicht in de Kamerbrief Basiskwaliteitsniveau RWS-netwerken van 17 maart 2023 (Kamerstuk [29 385, nr. 119](#)). Over de aanpak van lenW om de productie op instandhouding te vergroten en de validatie van de omvang van de instandhoudingsopgave is de Kamer op 17 juni 2024 per brief geïnformeerd (Kamerstuk [29 385, nr. 139](#)).

12.02.01 Onderhoud

lenW zet in op veiligheid, beschikbaarheid en betrouwbaarheid van het hoofdwegennet over de hele levenscyclus van de infrastructuur. Die omhelst wegen, bruggen, viaducten, tunnels, aquaducten, matrixborden, verkeerscentrales en verkeersvoorzieningen. Onderhoud betreft zowel het preventief als het correctief onderhoud.

Zoals in de Kamerbrief Basiskwaliteitsniveau RWS-netwerken van 11 november 2022 (Kamerstuk [29 385, nr. 116](#)) is toegelicht, worden drie uitgangspunten gehanteerd bij de nadere uitwerking van keuzes, namelijk een efficiënte en duurzame inzet, haalbaar en maakbaar, en een eerlijke verdeling van kosten. Het doel is om op alle netwerken de veiligheid te blijven bieden en toe te werken naar hoger niveau van voorspelbaarheid en beschikbaarheid. Hiermee zorgen we ervoor dat nu en in de toekomst onze wegen, vaarwegen en waterwerken goed te gebruiken zijn. Dit is de basis. Deze basis geeft ook voorspelbaarheid in de uitvoering, zowel voor marktpartijen als voor RWS.

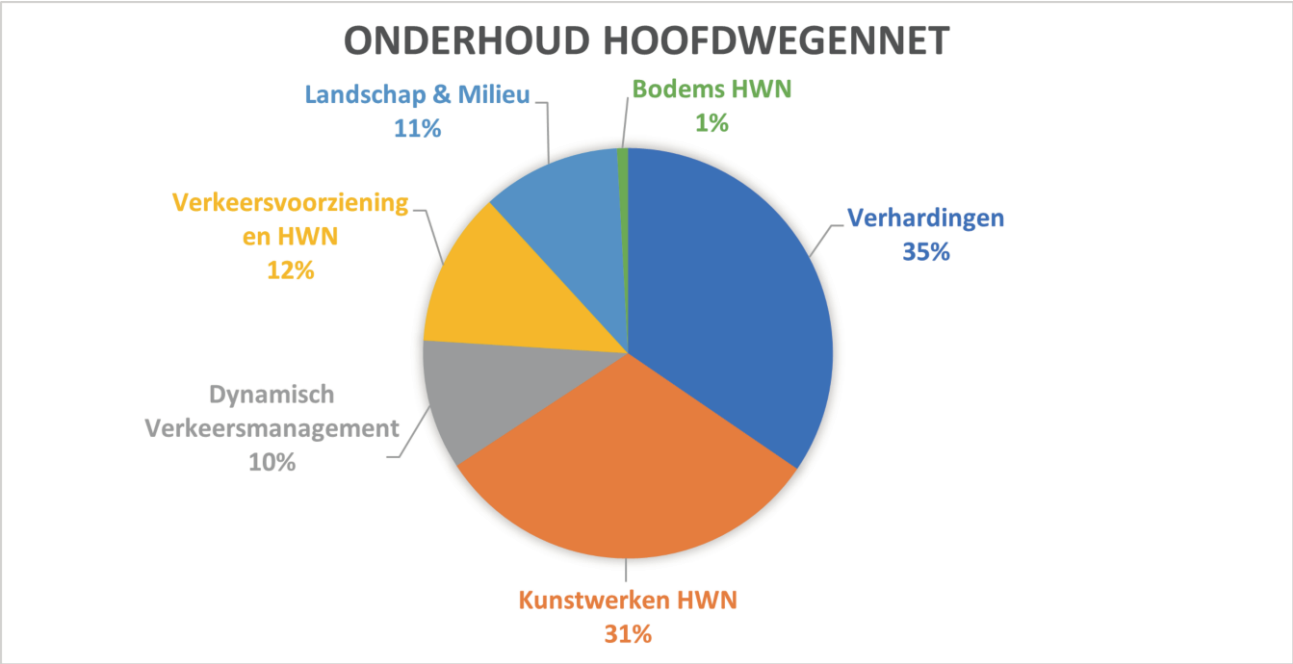
De uitgaven voor het onderhoud bestaan hoofdzakelijk uit:

- Uitgaven voor onderhoud van verhardingen waaronder het herstel van vorstschade en het zoveel mogelijk voorkomen daarvan;
- Uitgaven voor onderhoud van kunstwerken;
- Uitgaven voor onderhoud aan (Dynamisch Verkeersmanagement) DVM-systemen zoals matrixborden, informatiepanelen en verkeerscentrales;
- Klein variabel en vast onderhoud aan verkeersvoorzieningen, zoals onderhoud aan bermen, geleiderail, bewegwijzering, geluidsschermen en verlichting;
- Uitgaven voor geluidmaatregelen (landschap en milieu) als gevolg van naleving van geluidproductieplafonds voor zover geen onderdeel van een aanlegproject.

Meetbare gegevens

In onderstaande figuur is een verdeling gegeven van de onderhoudskosten. De percentages zijn gebaseerd op een meerjarig gemiddelde over de periode 2021-2025.

Figuur 5 Onderverdeling van de onderhoudskosten hoofdwegenet

Tabel 18 Areaal Rijkswegen ¹					
		Eenheid	Realisatie 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Rijbaanlengte	Hoofdrijbaan	km	5.858	5.849	5.893
Rijbaanlengte	Verbindingswegen en op- en afritten	km	1.612	1.619	1.631
Areaal asfalt	Hoofdrijbaan	km²	77,3	77,4	77,7
Areaal asfalt	Verbindingswegen en op- en afritten	km²	14,4	14,4	14,6
Groen areaal		km²	184,4	184	184,4

1 Bron: Rijkswaterstaat 2024

Toelichting

In 2025 wordt een toename van de lengte van de hoofdrijbaan voorzien met name als gevolg van de openstelling van de A16 Rotterdam. Er wordt een toename van de oppervlakte voorzien met name als gevolg van de openstelling van de A16 Rotterdam en de verbreding van de A1 tussen Apeldoorn en Twello. De verbindingswegen en op- en afritten nemen in 2025 naar verwachting in lengte en oppervlakte toe als gevolg van de aanleg van de A16 Rotterdam.

Tabel 19 Omvang areaal ¹				
	Areaal	Eenheid	Omvang 2025	Budget (x € 1.000) 2025
Wegen	Oppervlakte wegdek (Exclusief verzorgingsbanen)	km²	92,3	983.801

1 Bron: Rijkswaterstaat 2024

Toelichting

In deze tabel wordt het totale areaal exclusief verzorgingsbanen weergegeven. In 2025 betreft dit in totaal 92,3 vierkante kilometer als gevolg van de aanleg van de A16 Rotterdam en de openstelling van extra rijstroken op de A1 tussen Apeldoorn en Twello.

Voor de netwerken in beheer van RWS moeten de afspraken over het basiskwaliteitsniveau worden vertaald naar nieuwe indicatoren en streefwaarden. Daarom wordt in afwachting daarvan in onderstaande tabel nog uitgegaan van de prestatieafspraken vanuit de Beheer en Onderhoud (BenO) overeenkomst 2022-2023.

Tabel 20 Indicatoren onderhoud				
	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Files door Werk in Uitvoering, als gevolg van aanleg en gepland onderhoud (1):	2,8%	4,4%	10,0%	10,0%
Technische Beschikbaarheid: deel van lengte en tijd (%) dat de weg veilig beschikbaar is, zonder dat rij- of vluchtstroken zijn afgesloten als gevolg van aanleg of geplande onderhoudswerkzaamheden	98,2%	98,5%	90,0%	90,0%
Veiligheid (2):				
a. voldoen aan norm voor verhardingen (stroefheid en spoorvorming)	99,7%	99,6%	99,7%	99,7%
b. voldoen aan norm gladheidbestrijding (binnen 2 uur preventief strooien).	99%	99%	95%	95%

Toelichting

1. Files door Werk in Uitvoering, als gevolg van aanleg en gepland onderhoud (1): deze indicator betreft de verhouding 'Files door aanleg, beheer en onderhoud' ten opzichte van 'Alle files'. Hierbij worden alleen files meegeteld die een snelheid hebben lager dan 50 km/uur en een lengte van minstens 2 km. De overige vertragingen, namelijk die met een snelheid tussen 50 en 100 km/uur en/of over korte lengte, worden niet benoemd als files, maar als congestie.
2. Veiligheid (2): de indicator kent twee aspecten, namelijk:
 - a) het voldoen aan de veiligheidsnormen: dit wordt gemonitord aan de hand van de schadekenmerken stroefheid en spoorvorming, en
 - b) het tijdig bestrijden van wintergladheid: dit wordt gemonitord aan de hand van de situaties waarin tijdig preventief dient te worden gestrooid.

12.02.04 Vernieuwing

Op dit artikelonderdeel staan de beschikbare budgetten voor vernieuwing (voorheen: vervanging en renovatie) van het hoofdwegennet. Sinds medio vorige eeuw is in hoog tempo een groot deel van de infrastructuur aangelegd. Het is van belang dat de veiligheid en de beschikbaarheid van het hoofdwegennet in stand worden gehouden tegen de achtergrond van een beperkte technische levensduur van kunstwerken. Het einde van de levensduur kan ontstaan door de ouderdom van het kunstwerk of door intensiever gebruik dan bij het ontwerp is voorzien. Op basis van onderzoek wordt jaarlijks een analyse gemaakt voor welke kunstwerken vervanging of renovatie aan de orde is. RWS bekijkt via inspecties waar maatregelen nodig zijn. Voor een zichtperiode van ongeveer 7 jaar is dit vooruit te plannen in concrete projecten. Voor de periode daarna zijn budgetten beschikbaar, maar wordt de invulling van het programma op een later moment concreet. De werkwijze staat verder toegelicht in bijlage 4 «Instandhouding». In het MIRT-projectenoverzicht worden onderliggende projecten inzichtelijk gemaakt.

12.03 Ontwikkeling

Motivering

Om een betrouwbaar netwerk te realiseren en de verwachte verkeersgroei te faciliteren, worden infrastructuurprojecten voorbereid en uitgevoerd. Zo wordt bereikt dat de noodzakelijke wegcapaciteit beschikbaar is en komt. Daarbij wordt rekening gehouden met de kaders van veiligheid en leefbaarheid.

Maatregelen

Herprioritering MIRT

In 2023 heeft lenW besloten om meerdere MIRT-projecten te pauzeren vanwege een opeenstapeling van factoren (stikstof, capaciteit en financiën). lenW focust op wat wél kan en zet haar financiële middelen en capaciteit zo in dat de bereikbaarheid en veiligheid daar het meeste van profiteren. Dit betekent inzet op het in stand houden van de infrastructuur en aanlegprojecten die in (naderende) realisatie zijn. Dit samen betekende bij de begroting 2024 een financiële schuif, waarbij gereserveerde budgetten van (weg)projecten grotendeels anders zijn ingezet. Voor het hoofdwegennet was de omvang van de financiële schuif € 3,4 miljard (prijsspeil 2022), waarvan € 2,3 miljard is geschoven binnen het aanlegprogramma (Kamerstuk [36 410 A, nr. 2](#)).

Verkeersveiligheid hoofdwegennet

Er wordt op verschillende manieren geïnvesteerd in verder verbeteren van de verkeersveiligheid op het hoofdwegennet. Vanuit het Coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV is voor de jaren 2023-2026 in totaal € 200 miljoen beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de verkeersveiligheid op Rijks-N-wegen. Daarnaast worden verschillende verkeersveiligheidsmaatregelen genomen vanuit het programma Meer Veilig. Zo is € 25 miljoen beschikbaar voor het veiliger maken van de berm van N-wegen in beheer van het Rijk.

12.03.01 Aanleg

Motivering

Op dit artikel staan de beschikbare budgetten die noodzakelijk zijn voor de (realisatie)activiteiten bij het hoofdwegennet. Voorbeelden zijn uitgaven die worden gedaan voor de uitvoering (bouwfase) van MIRT-projecten.

Mijlpalen Aanlegprojecten

In 2025 wil lenW de volgende mijlpalen realiseren.

Tabel 21 Mijlpalen Aanlegprojecten

Mijlpaal	Project
	A16 Rotterdam
Openstelling	A1 Apeldoorn-Azelo 2e fase (verbreding naar 2 x 4 rijstroken tussen Apeldoorn en Twello)

Producten

Tabel 22 Projectoverzicht behorende bij 12.03.01: Aanleg Hoofdwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

	Projectbudget				Kasbudget					Openstelling			Toelichting
Projectomschrijving	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Projecten Nationaal													
Kleine projecten / Afronding projecten	6.079	6.080	6.005	24	10	6	11	12	1	10			
Programma snelheidsaanpassing	55	55	52		3								
Programma aansluitingen	133	133	127	6									
Quick Wins Wegen	12	12	12										
ZSM 1+2 (spoedwet wegverbreding)	1.478	1.478	1.476	2							2016	2016	
Projecten Noordwest-Nederland													
A10 Amsterdam praktijk-proef FES	41	41	38		3						2018	2018	
A10 Knooppunten De Nieuwe Meer en Amstel (Zuidas)	833	809	96	42	87	99	94	78	106	230	2032-2036	2032-2036	
A1/A6/A9 Schiphol-Amsterdam-Almere	1.218	1.211	982	31	33	60	84	28			2027	2027	
A1 Bunschoten-Knooppunt Hoevelaken	19	19	19								2015	2015	
A2 Holendrecht - Oudenrijn	1.209	1.209	1.209								2012	2012	
A9 Badhoevedorp	292	292	288	4							2017	2017	
N50 Ens - Emmeloord	19	19	19								2016	2016	
Projecten Zuidwest-Nederland													
A15 Papendrecht-Sliedrecht	22	22	18	4							2021	2021	
A4-A44 Rijnlandroute	557	553	407	59	62		29				regio	regio	
A4 Burgerveen - Leiden	541	541	541								2015	2015	
A4 Delft - Schiedam	642	642	642								2015	2015	
A4 Vlietland / N14	16	16	16								2020	2020	
N57/N59 EuroRAP (verkeersveiligheid)	22	21	8	3	11						n.t.b.	n.t.b.	
N61 Hoek-Schoondijke	111	111	111								2015	2015	
Projecten Zuid-Nederland													
A2 Passage Maastricht	686	686	679							7	2016	2016	
A4 Dinteloord-Bergen op Zoom	260	260	259								2014	2014	
A76 Aansluiting Nuth	59	61	59								regio	regio	
A27 Houten Hooipolder	110	110	110										
A2 Het Vonderen-Kerensheide	417	348	44	26	60	89	133	65			2025-2027	2025-2027	1
Projecten Oost-Nederland													
A12-A15 Ressen - Oudenbroeken (ViA15)	686	671	173	8	61	432	7	5			n.t.b.	n.t.b.	
A1 Apeldoorn - Azelo: fase 1 en fase 2a	493	489	345	97	46	5					2023-2025	2023-2025	
A1 Apeldoorn Zuid - Beekbergen	29	29	29								2017	2017	

Projectomschrijving	Projectbudget				Kasbudget						Openstelling		Toelichting
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
A50 Ewijk - Valburg	269	269	269								2017	2017	
N35 Combiplan Nijverdal	319	319	317	1				1			2015	2015	
N35 Wijthmen - Nijverdal	24	24	4	12	7			2			2018	2018	
N35 Zwolle - Wijthmen	50	50	49								2018	2018	
Projecten Noord-Nederland													
A7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2	928	915	744	82	83	11	8				2025	2025	
N31 Leeuwarden (De Haak)	222	222	220	2							2014	2014	
Overige maatregelen													
Fileaanpak	61	61	61	1									
Meer kwaliteit leefomgeving	152	158	152	1									
Meer veilig	117	115	115	1									
Afrondingen													
Totaal aanlegprogramma	18.181	18.051	15.695	406	466	702	366	191	107	247			
Totaal uitvoeringsprogramma	18.181	18.051	15.695	406	466	702	366	191	107	247			
Aanleg uitgaven op MF 12.03.01 mbt Planning en studies				99	100	113	117	134	24				
Programma Aanleg				505	566	815	483	325	131				
Budget Aanleg (MF 12.03.01)				361	345	646	627	546	300				
Overprogrammering (-)				- 144	- 221	- 169	144	221	169				

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Dit betreft een budgettoeverheveling vanuit beheer en onderhoud omdat de onderhoudswerkzaamheden en Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) werkzaamheden geïntegreerd zijn opgedragen, een budgettoevoeging voor tweetal noodzakelijke scopewijzigingen, een budgettoevoeging die voornamelijk wordt veroorzaakt door prijsstijgingseffecten op de scopewijziging en de verwerking van de loon- en prijsbijstelling 2024.

In het contract A2 Vonderen-Kerensheide zijn de geplande beheer en onderhoud en Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) werkzaamheden geïntegreerd opgedragen. Deze middelen worden d.m.v. een budgettoeverheveling aan het projectbudget toegevoegd.

De overige budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van loon- en prijsbijstelling 2024.

12.03.02 Planning en studies

Motivering

Op dit artikel staan de beschikbare budgetten die noodzakelijk zijn voor de (studie)activiteiten bij het hoofdwegennet. Voorbeelden zijn de gereserveerde realisatiebudgetten voor de projecten in de planning- en studiefase (planuitwerking).

Wettelijke grondslag subsidieverlening

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht geldt dat in het algemeen subsidie wordt verleend op grond van een wettelijk voorschrift. Uit de Algemene wet bestuursrecht volgt dat één van de uitzonderingen hierop subsidies vormen waarvan zowel de subsidieontvanger als het maximale bedrag in de begroting worden vermeld.

In de tabel *budgettaire gevolgen van uitvoering* bij dit artikel is onder artikelonderdeel 12.03.02 Planning en Studies een bedrag van € 146,5 miljoen aan subsidieverplichtingen opgenomen. Voor het jaar 2025 bedraagt dit € 29,3 miljoen. Dit bedrag heeft betrekking op de mogelijke verlening van een Specifieke Uitkering (SPUK) aan de provincie Zeeland voor de gedeelde tolinkomsten als gevolg van het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. Ook in de periode 2026 t/m 2029 zal jaarlijks maximaal € 29,3 miljoen verstrekt voor de gedeelde tolinkomsten. Deze begrotingsvermelding vormt de wettelijke grondslag voor de hier bedoelde verlening van een specifieke uitkering als bedoeld in artikel 17, tweede lid, van de Financiële-Verhoudingswet jo. artikel 4:23, derde lid, onder c, van de Algemene Wet Bestuursrecht.

Producten

Tabel 23 Projectoverzicht behorende bij 12.03.02: Planning en Studies Hoofdwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Projectbudget		Planning		Toelichting
	huidig	vorig	TB	Openstelling	
Aanleg uitgaven op MF 12.03.01 mbt Planning en studies -projecten	- 1.444	- 1.599			
Projecten Nationaal					
Beter Benutten	97	96	nvt	nvt	
Geluidsaneringprogramma – weg	562	550	nvt	nvt	
Kosten voorbereiding tol	110	109	nvt	nvt	
Exploitatie tol	497	471	nvt	nvt	
Reservering voor LCC	484	424	nvt	nvt	
Snelfietsroutes	46	44	nvt	nvt	
Voorbereiding vrachtwagenheffing	399	343	nvt	nvt	1
Exploitatie vrachtwagenheffing	474	460	nvt	nvt	
Impuls Strategisch Plan Verkeersveiligheid	436	421	nvt	nvt	
Maatregelen Fietsveiligheid	52	0	nvt	nvt	2
Verkeersveiligheid Rijks-N-wegen	198	194	nvt	nvt	
Bijdrage aan agentschap t.b.v. externe kosten planuitwerkingen	170	165	nvt	nvt	
Projecten Noordwest-Nederland					
A1/A28 Knooppunt Hoevelaken	480	471	ntb	ntb	
A12/A27 Ring Utrecht	1.773	1.725	ntb	ntb	
A7/A8 Corridor Amsterdam-Hoorn	547	531	ntb	ntb	
A6 Almere Oostvaarders-Lelystad	149	144	ntb	ntb	
Rijksbijdrage aan de Noordelijke Randweg Utrecht	28	27	Regio	Regio	
Stedelijke Bereikbaarheid Almere	32	31	Regio	Regio	
Projecten Zuidwest-Nederland					
A20 Nieuwkerk a/d IJssel – Gouda	216	209	ntb	ntb	
A4 Burgerveen – N14	358	347	ntb	ntb	
A4 Haaglanden – N14	157	153	ntb	ntb	
Westerscheldetunnel	151	0	nvt	nvt	3
Projecten Zuid-Nederland					
A67/A73 Knooppunt Zaarderheiken	5	6	ntb	ntb	
N65 Vught – Haaren	89	89	2024-2026	Regio	

Projectomschrijving	Projectbudget		Planning TB	Toelichting	
	huidig	vorig		Openstelling	
Toegangsweg Maastricht-Aachen Airport	4	4	ntb	ntb	
Programma SmartWayZ.NL: A67 Leenderheide-Geldrop	79	77	ntb	ntb	
Programma SmartWayZ.NL: InnovA58	588	572	ntb	ntb	
Programma SmartWayZ.nl: ASML De Run	1	1	nvt	nvt	
Programma SmartWayZ.NL: ITS en Smart Mobility	10	10	nvt	nvt	
SmartWayZ.NL programmaorganisatie	1	1	nvt	nvt	
Projecten Oost-Nederland					
A1/A30 Barneveld	23	23	ntb	ntb	
N35 Nijverdal – Wierden	129	125	ntb	ntb	4
N35 Knooppunt Raalte	26	15	Regio	Regio	
N50 Kampen – Kampen Zuid	17	17	ntb	ntb	
A28 Amersfoort-Hoogeveen	34	33	2026	2026	
A1/A35 Azelo-Buuren	1	1	ntb	ntb	
Projecten Noord-Nederland					
Toegangsweg Groningen Airport Eelde	7	7	ntb	ntb	
N33 Midden (Zuidbroek-Appingedam)	200	115	ntb	ntb	5
N33 Noord (Appingedam - Eemshaven)	5	0	ntb	ntb	6
Overige projecten en reserveringen	163	198			
Projecten in voorbereiding					
Projecten Nationaal					
Studiebudget Verkenningen / MIRT onderzoeken					
Programma DUMO					
Programma Fiets					
Strategisch plan Verkeersveiligheid					
Afrondingen					
Totaal programma planning en studies	7.352	6.610			
Begroting (MF 12.03.02)	7.352	6.610			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Voorbereiding vrachtwagenheffing: dit betreft een actualisatie om het budget voor de uitvoeringskosten van de realisatiefase van Vrachtwagenheffing op een actueel prijspeil te brengen. De daadwerkelijke gerealiseerde kosten zullen vanaf 2026 vanuit de opbrengsten van de Vrachtwagenheffing worden terugbetaald aan het Mobiliteitsfonds.
2. Maatregelen Fietsveiligheid: voor vernieuwende maatregelen die de fietsveiligheid verbeteren wordt er een nieuwe regeling uitgewerkt. Hiervoor wordt vanuit de reservering Strategisch Plan Verkeersveiligheid totaal € 50 miljoen euro overgeboekt naar artikel 12.
3. Westerscheldetunnel: dit betreft een overboeking vanuit artikel 11.03 naar het beleidsartikel voor de mogelijke verlening van een Specifieke uitkering (SPUK) voor de gedeerde tolinkomsten als gevolg van het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel aan de Provincie Zeeland.
4. N35 Knooppunt Raalte: dit betreft een overboeking vanuit artikel 11.03 naar het beleidsartikel om het tekort bij het project Knooppunt Raalte te dekken.
5. N33 Midden (Zuidbroek-Appingedam): de geraamde regionale bijdrage is in de begroting 2025 naar beneden bijgesteld n.a.v. de wijzigingsovereenkomst bij het project Zuidelijke Ringweg Groningen uit 2021. Ook is aan het projectbudget € 145 miljoen toegevoegd vanuit 'Nij Begun' (artikel 11.03).

6. N33 Noord (Appingedam - Eemshaven): voor de N33 Noord (Appingedam-Eemshaven) is € 5 miljoen van de reservering van € 250 miljoen uit «Nij Begun» overgeboekt vanuit artikel 11.03 naar het beleidsartikel om de studiekosten van het MIRT-onderzoek te bekostigen.

De overige budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van loon- en prijsbijstelling 2024.

12.03.03 Optimalisering gebruik

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden uitgaven gedaan die de optimalisering van het gebruik van infrastructuur op de weg bevorderen. Voorbeelden zijn intelligent verkeersmanagement, informatie over werk in uitvoering en beperkte infrastructurele aanpassing van weginfrastructuur.

Producten

Tabel 24 Projectoverzicht behorende bij 12.03.03 Optimalisering gebruik hoofdwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget		Planning
	huidig	vorig	
Digitale Infrastructuur voor Toekomstbestendige Mobiliteit	32	31	nvt
Schoon Emissieloos Bouwen	232	230	nvt
Slim, Veilig, Doelmatig en Duurzaam Gebruik van Mobiliteitsinfrastructuur	126	131	nvt
Noordwest-Nederland			
Ringen draaiende houden WoMo	220	212	nvt
Zuidwest-Nederland			
Ringen draaiende houden WoMo	55	53	nvt
Zuid-Nederland			
Reservering VDL	5	5	nvt
Ringen draaiende houden WoMo	55	53	nvt
Quickwins A2 Deil-Vught	14	14	nvt
Totaal Optimalisering gebruik	739	729	
Begroting (MF 12.03.03)	739	729	

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

De budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van loon- en prijsbijstelling 2024. Het budget vanaf 2026 is met 10% gekort vanwege de taakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord. Dit is verwerkt bij de SPUKs Schoon Emissieloos Bouwen en Slim, Veilig, Doelmatig en Duurzaam Gebruik van Mobiliteitsinfrastructuur.

12.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS

Motivering

Bij infrastructuurprojecten boven het drempelbedrag van € 60 miljoen wordt middels een Publiek Private Comparator (PPC) getoetst of een DBFM-contract meerwaarde op kan leveren. Infrastructuurprojecten die via een DBFM (Design, Build, Finance en Maintain) contract worden aanbesteed, hebben als kenmerk dat sprake is van de overdracht van de integrale onderdelen van een bouwproject (ontwerp, bouw, onderhoud en financiering) aan een private opdrachtnemer. In plaats van een product wordt een dienst uitgevraagd, te weten de beschikbaarheid van de infrastructuur. De betaling voor deze dienst vindt plaats aan de hand van de overeengekomen prestatie die wordt afgezet tegen de daadwerkelijk geleverde prestatie, de beschikbaarheid. De beschikbaarheidsvergoeding wordt pas uitgekeerd

na openstelling van het project; tijdens de bouw dient de DBFM- opdrachtnemer daarom zelf de financiering te regelen. Omdat het project gefinancierd is door banken en/of institutionele beleggers, is sprake van een sterke druk vanuit de financierders op de opdrachtnemer om de afgesproken prestatie ook te leveren: op tijd en binnen de geraamde kosten. Een lager prestatieniveau leidt tot lagere betalingen, die op hun beurt de terugbetaling van de financiering moeten zeker stellen. In de bouwfase is doorgaans wel sprake van een gedeeltelijke betaling (de partiële beschikbaarheidsvergoeding) als sprake is van de uitbreiding van een bestaande weg die ook tijdens de verbouwing beschikbaar moet blijven voor het wegverkeer. Bij openstelling van de weg wordt overgegaan naar een volledige beschikbaarheidsvergoeding. Het afronden van een aanbesteding resulteert in een meerjarige verplichting, van zowel aanleg als ook beheer en onderhoud op het desbetreffende project. Op dit begrotingsartikel bestaat daarmee geen enkele budgetflexibiliteit. Slechts bij onderpresteren van de opdrachtnemer kunnen boetes en kortingen worden aangebracht.

De verplichting aan de DBFM-opdrachtnemer vervalt aan het einde van de looptijd van het contract waarna het beheer en onderhoud van deze wegvakken terugkomen bij RWS en de bijbehorende budgetten geraamd worden op het reguliere onderhoudsartikel (artikelonderdeel 12.02 Onderhoud en Vernieuwing).

Producten

De projecten A16 Rotterdam, A24 Blankenburgverbinding, A9 Badhoevedorp-Holendrecht en A12/A15 Ressen-Oudbroeken (ViA15) verkeren in de bouwfase en kennen een partiële beschikbaarheidsvergoeding. De volledige beschikbaarheidsvergoeding wordt na openstelling betaald. De A12/A15 Ressen-Oudbroeken (ViA15) wacht op moment van schrijven op een uitspraak van de Raad van State omtrent het Tracébesluit.

Tabel 25 Projectoverzicht behorende bij 12.04: Geïntegreerde contractvormen/PPS Hoofdwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Project-budget										Openstelling	Eind contract	Toelichting
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Projecten Noordwest-Nederland													
A10 Tweede Coentunnel	2.266	2.249	1.454	60	60	61	60	60	60	451	2013	2013	2037
A12 Lunetten - Veenendaal	729	724	471	29	28	27	27	27	27	93	2012	2012	2033
A1/A6/A9 SA Badhoevedorp-Holendrecht	1.473	1.350	88	92	82	52	126	169	78	785	2027	2027	2040
A1/A6/A9 Schiphol - Amsterdam - Almere (deeltraject A1/A6)	1.932	1.912	869	66	64	64	64	63	63	678	2019	2019	2042
A1/A6/A9 Schiphol - Amsterdam - Almere (deeltraject A6 Almere)	405	400	134	19	17	21	17	16	16	165	2019	2019	2040
A1/A6/A9 Schiphol - Amsterdam - Almere (deeltraject A9 Gaasperdammerweg)	1.218	1.205	549	53	51	50	50	50	50	365	2020	2020	2038
A27/A1 Utrecht-Eemnes-Bunschoten	378	373	102	17	16	15	15	15	16	182	2019	2019	2043
Aflossing tunnels	965	976	852	32	30	27	15	9					1
Projecten Zuidwest-Nederland													
A15 Maasvlakte - Vaanplein	2.385	2.370	1.709	74	76	65	61	61	61	278	2015	2015	2035
A16 Rotterdam	1.979	1.937	432	243	136	116	99	65	61	827	2025	2025	2043
A24 Blankenburgverbinding	2.120	2.081	370	274	104	151	77	76	77	991	2024	2024	2043
Projecten Zuid-Nederland													
A59 Rosmalen - Geffen	271	272	271								2005	2005	2020
A27 Houten-Hooipolder	2.516	2.382	98	110	357	377	256	182	228	902	2029-2031	2029-2031	2046

	Project-budget										Openstelling	Eind contract	Toelichting
Projecten Oost-Nederland													
A12-A15 Ressen - Oudenbroeken (ViA15)	220	220	208	12							nvt	nvt	2044
A12 Ede - Grijsoord	172	170	87	11	10	10	10	10	10	24	2016	2016	2032
N18 Varsseveld – Enschede	332	329	146	15	11	11	11	11	11	116	2018	2018	2043
Projecten Noord-Nederland													
N31 Leeuwarden - Drachten	170	170	164	1				5			2007	2007	2022
N33 Assen - Zuidbroek	368	364	188	15	15	15	16	16	16	87	2014	2014	2034
Tolgefinancierde uitgaven (NCW)													
Tolgefinancierde uitgaven A12/A15 Ressen - Oudbroeken (ViA15)	557	557			1					27	529		
Afrondingen													
Totaal	20.456	20.041	8.194	1.063	998	1.001	844	775	741	6.028			
Budget (MF 12.04)	20456	20041	8194	1063	998	1001	844	775	741	6028			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Het verschil wordt veroorzaakt doordat het project Tunnel de Noord van de aflossing tunnels is afgerond. Daarnaast betreft het een budgettaire aanpassing ten aanzien van de loon- prijsbijstelling 2024.

De overige budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van loon- en prijsbijstelling 2024.

12.06 Netwerkgebonden kosten Hoofdwegennet

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden de aan het netwerk te relateren apparaatskosten (inclusief afschrijving en rente) van RWS en de overige netwerkgebonden kosten geraamd. De overige netwerkgebonden kosten komen ten goede aan exploitatie, onderhoud en vernieuwing, ontwikkeling en DBFM, en betreffen taken die gecentraliseerd binnen RWS worden opgepakt. Het gaat bij deze zogeheten landelijke taken onder meer om het verzamelen van basisinformatie, onderhouden van ICT-systemen, het inspecteren van het areaal en de ontwikkeling van kennis en innovatie. Er is gekozen voor centrale uitvoering met het oog op enerzijds uniformiteit in werkwijze en anderzijds kostenbesparing.

12.09 Ontvangsten

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden de bijdragen van derden aan de producten op het gebied van Rijkswegen, die rechtstreeks aan lenW worden betaald, verantwoord.

Producten

Totaal geraamde inkomsten tol

Met de Wet Tijdelijke Tolheffing (TTH) Blankenburgverbinding en ViA15, die op 15 maart 2016 in werking is getreden, is vastgelegd dat bij de projecten A24 Blankenburgverbinding en A12/A15 Ressen-Oudbroeken (ViA15) tol geheven kan worden. De toekomstige tolontvangsten zijn geraamd op artikel 12.09. Bij tolheffing wordt uitgegaan van een periode van 25 jaar. Voor een overzicht van de totaal geraamde inkomsten tol (met uitgangspunt tolheffing tot 2030) wordt verwezen naar bijlage 7 Tol.

Bijdragen van derden

Dit betreffen de bijdragen van decentrale overheden en andere derden aan projecten in de investeringen van Rijkswegenprojecten.

Tabel 26 Ontvangsten artikel 12 Hoofdwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bijdragen van derden	63	12	3	14	11	44
Geraamde inkomsten tol	42	112	115	108	101	164
Totaal Ontvangsten (MF 12.09)	105	124	118	122	112	208

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

In 2025 wordt een bijdrage van € 124 miljoen verwacht. Dit komt met name ten bate van de projecten A12/A15 Ressen-Oudbroeken (ViA15) (€ 6,4 miljoen), A1/A6/A9 Schiphol-Almere (€ 3,1 miljoen) en A7 Zuidelijke Ringweg Groningen (€ 1,2 miljoen). Het restant is een optelsom van bijdragen kleiner dan € 1 miljoen en komt ten bate van diverse andere projecten. Daarnaast wordt € 100 miljoen aan tolopbrengsten verwacht bij het project A24 Blankenburgverbinding.

3.3 Artikel 13 Spoorwegen

A. Omschrijving van de samenhang in het beleid

Op dit artikel worden de producten op het gebied van Spoorwegen verantwoord. Het productartikel Spoorwegen is gerelateerd aan de beleidsdoelstellingen en beleidsinstrumenten zoals beschreven in de begroting Hoofdstuk XII bij beleidsartikel 16 Openbaar Vervoer en Spoor.

B. Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 27 Budgettaire gevolgen van uitvoering artikel 13 Spoorwegen (bedragen x € 1.000)							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verplichtingen	3.421.619	3.463.299	2.297.036	2.743.150	2.986.239	2.247.012	2.944.570
Uitgaven	2.662.611	3.286.928	2.732.066	3.109.223	3.121.830	2.544.412	2.864.752
13.02 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing	2.022.887	2.665.721	2.246.247	2.457.555	2.528.502	2.039.610	2.455.225
13.03 Ontwikkeling	425.832	387.021	269.771	459.505	411.052	337.242	299.432
13.03.01 Aanleg personenvervoer	299.335	224.502	183.850	302.469	222.696	204.098	188.248
13.03.02 Aanleg goederenvervoer	67.456	41.725	19.004	48.596	47.584	20.693	22.298
13.03.03 Optimalisering gebruik	3.536	4.835	173				
13.03.04 Planning en studies personenvervoer	33.989	98.805	39.313	45.086	64.922	58.568	82.885
13.03.05 Planning en studies goederenvervoer	21.516	17.154	27.431	63.354	75.850	53.883	6.001
13.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS	213.892	234.186	216.048	192.163	182.276	167.560	110.095
13.07 Rente en aflossing			0	0	0		
Ontvangsten	368.900	238.204	303.115	148.284	150.284	153.284	155.284
13.09 Ontvangsten	368.900	238.204	303.115	148.284	150.284	153.284	155.284

Budgetflexibiliteit

Met uitzondering van planning en studies, zijn de budgetten in 2025 juridisch verplicht op de peildatum 1 januari 2025. De budgetten voor planning en studies zijn bestuurlijk gebonden.

Tabel 28 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 13

	2025
Juridisch verplicht	98%
Bestuurlijk gebonden	2%
Beleidsmatig gereserveerd	
Nog niet ingevuld/vrij te besteden	

C. Toelichting

13.02 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing

Motivering

Op grond van richtlijn 91/440/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschap van 29 juli 1991 kan een beheerder voor de spoorweginfrastructuur worden aangewezen en kunnen lidstaten financiële middelen verstrekken aan de beheerder om te voldoen aan zijn taken. De Minister van IenW heeft op 14 december 2014 aan ProRail een concessie verleend voor het beheer van de hoofdspoorweginfrastructuur in de periode 2015 tot en met 2024. In 2024 wordt gewerkt aan een beleidsneutrale verlenging van de beheerconcessie voor de periode tot 1 januari 2029. In de beheerconcessie staan de afspraken tussen de overheid en ProRail over het beheer van de hoofdspoorweginfrastructuur. Deze afspraken gaan onder meer

over de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en kwaliteit van de hoofdspoorweginfrastructuur en de daarmee samenhangende voorzieningen, maar ook over de kwaliteit van de informatievoorziening. Jaarlijks wordt aan ProRail subsidie verstrekt voor de instandhouding van de hoofdspoorweginfrastructuur, overeenkomstig het bepaalde in de Wet Mobiliteitsfonds.

De beheerconcessie bevat instrumenten als prestatie-indicatoren, programma's en maatregelen, audits en reviews, verplichtingen om informatie aan lenW te verstrekken en/of besluiten voor te leggen en verplichtingen met betrekking tot samenwerking en transparantie. De ruggengraat van de concessie is de jaarcyclus waarmee in het beheerplan jaarlijks afspraken worden gemaakt tussen de Minister van lenW en ProRail over de te bereiken prestaties en de te nemen maatregelen. De Minister van lenW geeft jaarlijks in de beleidsprioriteitenbrief aan welke prestaties het komende jaar van ProRail worden verwacht. ProRail stelt op basis van de beleidsprioriteitenbrief een beheerplan op en consulteert belanghebbenden over de hoofdlijnen van het ontwerp beheerplan. Vervolgens legt ProRail het beheerplan ter instemming voor aan de Minister van lenW.

Nadat de Minister van lenW heeft ingestemd met het beheerplan, wordt deze toegezonden aan de Tweede Kamer. Na afloop van het jaar legt ProRail op grond van de Concessie verantwoording af in de jaarrapportage en op grond van de Wet Mobiliteitsfonds in het jaarverslag en de jaarrekening. Zodra deze documenten zijn vastgesteld worden ook deze aan de Tweede Kamer toegezonden.

Het voornemen om ProRail om te vormen tot zbo heeft geleid tot een wetsvoorstel Wet publiekrechtelijke omvorming ProRail dat bij de Tweede Kamer is ingediend op 14 juli 2023. Dit wetsvoorstel inclusief de bijbehorende nota van wijziging is eerder controversieel verklaard. Met het aantreden van het nieuwe kabinet is het aan bij de vaste commissie Infrastructuur en Waterstaat om deze stukken voor behandeling te agenderen.

Als ProRail wordt omgevormd tot zbo heeft dit onder andere tot gevolg dat bovengenoemde 'instrumenten' zoals de beheerconcessie, het beheerplan, de subsidie en de beleidsprioriteitenbrief zullen worden vervangen door de instellingswet, het meerjarenplan, de begrotingsbijdrage en de jaarbrief. Definitieve bepaling van het moment van inwerkingtreding zal plaatsvinden na afronding van de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel, waarbij met het oog op een zorgvuldige en beheerste start van het zbo voldoende implementatietijd in acht zal worden genomen.

Producten

De exploitatie-, onderhoud- en vernieuwingsactiviteiten van het spoor zijn gericht op het realiseren van de in het beheerplan opgenomen prestaties per prestatiegebied zoals opgenomen in de beheerconcessie. Onderdeel hiervan zijn de activiteiten van ProRail die samenhangen met verkeersleiding en capaciteitsmanagement. In het beheerplan zelf wordt jaarlijks een uitgebreide beschrijving opgenomen van de belangrijkste activiteiten die voor dat jaar zijn gepland. ProRail ontvangt voor de uit te voeren activiteiten een subsidie van het Rijk. Bij de vaststelling van de subsidie voor exploitatie, onderhoud en vernieuwing wordt rekening gehouden met de inkomsten van de gebruiksvergoeding die ProRail ontvangt van de vervoerders en eventuele bijdragen van andere partijen voor onderhoudsactiviteiten. Nadere informatie over areaal, prestaties en budgetten is opgenomen in bijlage 4 Instandhouding en bijlage 5 ProRail.

Maatregelen

In 2023/2024 heeft het ministerie van IenW samen met ProRail een nieuw basiskwaliteitsniveau (BKN) voor de periode vanaf 2026 tot en met 2037 voor de hoofdspoorweginfrastructuur opgesteld waarmee de budgetbehoefte in evenwicht is gebracht met de beschikbare middelen. Om dit te bewerkstelligen zijn diverse maatregelen getroffen zoals meer efficiency in de ProRail-organisatie, prioritering in de onderhoudswerkzaamheden en gerichte keuzes in het doorvoeren van maatschappelijke ambities en ontwikkelingen in het beheer van het hoofdspoorwegennet. De Kamer is hierover met brief van 7 juni 2024, nr. 2024D23609² geïnformeerd. Naast het beheersen van de opgave is ook ingezet op aanvullend budget. Bij deze begroting worden middelen toegevoegd uit Artikel 11 op het Mobiliteitsfonds, de Aanvullende Post bij het ministerie van Financiën en vindt tevens een technische correctie plaats vanuit de generale middelen, welke samenhangt met de tot op heden uitgestelde ZBO-vorming ProRail.

13.03 Ontwikkeling Spoor

IenW is verantwoordelijk voor de uitbreiding van de hoofdspoorweginfrastructuur. Deze wordt in belangrijke mate gefinancierd met middelen uit de Rijksbegroting. Op dit artikelonderdeel worden de uitgaven begroot die noodzakelijk zijn voor:

- door ProRail uit te voeren planningen en studies;
- door IenW uit te voeren planningen en studies;
- voorbereiding van de uitvoering van nieuwbouwprojecten Spoor;
- uitvoering van deze projecten.

13.03.01 Aanlegprogramma personenvervoer spoor

Maatregelen

Tabel 29 Projectoverzicht behorende bij 13.03.01: Aanlegprogramma Spoorwegen personenvervoer (bedragen x € 1 miljoen)

	Projectbudget					Kasbudget					Indienststelling		Toelichting
Projectomschrijving	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Projecten Nationaal													
Maatregelenpakket HSL Zuid	174	173	147	14	4	4	5				divers	divers	
Benutten Betrouwbaarheid & Capaciteit													
Geluidsanering Spoorwegen (MJPG)	624	610	121	13	38	84	91	73	46	158	divers	divers	
Programma Behandelen en Opstellen	175	171	31	7	20	19	27	37	19	17	divers	divers	
Uitvoeringsprogramma geluid emplacementen (UPGE)	29	29	15	1	1	1	1	4	4	3	2011/2018-2025	2011/2018-2024	
Verbeteraankpak stations	12	12	4	0	1	1	1	1	1	2	divers	2020	
Spoorcapaciteit 2030	884	860	76	33	38	71	99	118	168	281	divers	divers	
Innovatieprogramma Spoorthillingen	23	22	6	7	7	1	1	1			divers	divers	
Regionale knelpunten	17	16	1	3	4	8	1						
Stations en stationsaanpassingen													
Kleine stations	13	13		6	7	0	0	0	0	0	divers	divers	

² Kamerstuk 29984 nr. 1202

Projectomschrijving	Projectbudget					Kasbudget					Indienststelling		Toelichting
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Toegankelijkheid stations	526	522	387	27	12	9	15	15	18	43	divers	divers	
Overige projecten/lijndelen etc.													
Programma ATB-Vv	81	79	9	2	6	6	3	1	17	37	divers	divers	
Fietsparkeren bij stations	457	493	241	18	26	29	24	28	23	68	divers	divers	1
Kleine projecten personenvervoer	232	243		47	37	33	23	20	19	52	divers	divers	
Nazorg gereedgekomen lijnen/haltes	33	33		6	5	6	6	6	3		divers	divers	2
Programma Overwegen	950	933	608	74	59	79	52	30	27	21	divers	divers	
Programma aanpak suïcidepreventie	22	22	9	1	3	5	3			2021/2026		2021	
Programma kleine functiewijzigingen	399	396	281	24	15	15	18	18	14	14	divers	divers	
Maaslijn	226	220	11	8	51	70	59	27			divers	divers	
Schoon en Emissieloos Bouwen	87	77	0	7	21	16	21	7	7	8	divers	divers	3
Projecten Noordwest-Nederland													
Stations en Stationsaanpassingen													
Amsterdam CS Cuypershal	28	28	23	4	1	1					divers	2022	
Paspoort- en beveiligingsfaciliteiten op A'dam CS	22	21	3	7	4	1	3	4					
Projecten Zuidwest-Nederland													
Programma Wind in de Zeilen	10	9	2	2	1	4	1				divers	divers	
Stations en Stationsaanpassingen													
Emplacement Den Haag centraal	120	77	34	21	36	25	3				2023-2026	2023-2025	4
Projecten Oost Nederland													
Traject Oost	223	222	190	10	10	7	6				divers	divers	
Regionale lijnen	17	17	17	1							2017/2021	2017/2021	
Spoorzone Ede Oost	49	49	42	1	5								
Projecten Noord Nederland													
Sporendriehoek Noord-Nederland	146	146	132	2	1	11					divers	divers	
Afrondingen													
Totaal ProRail projecten													
Totaal overige (niet ProRail) projecten													
Totaal uitvoeringsprogramma													
Planning- en studieuitgaven binnen aanlegprogramma	- 221	- 213	- 83	- 38	- 15	- 30	- 21	- 15	- 11	- 8			
Afrekening voorschotten	248	248	248										
Programma Aanleg													

Projectomschrijving	Projectbudget					Kasbudget				later	Indienststelling		Toelichting
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		huidig	vorig	
Aanleg uitgaven binnen planning en studies	75	74	32	16	8	10	4	6					
Aanleg uitgaven binnen MF11	0	0	0	0									
Budget Aanleg (MF 13.03.01)	76	74	32	17	8	10	4	6					
Overprogrammering (-)				- 101	- 227	- 182	- 223	- 176	- 166	1074			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Programma Fietsparkeren: Een deel van de scope van het Programma Fietsparkeren bij Amsterdam CS (de stallingen onder de oostelijke sporen (SOOS)) wordt overgeheveld naar het PHS project Amsterdam CS waarbinnen de werkzaamheden efficiënter kunnen worden uitgevoerd. Het hiermee samenhangende budget ad € 44,1 miljoen is overgeboekt naar MF-artikel 17.10.
2. Programma Overwegen: In verband met prijsstijgingen binnen de deelprojecten Wolfheze en Gilze Rijen is het projectbudget verhoogd met € 7 miljoen vanuit de daarvoor getroffen risicoreservering (MF 11.04).
3. Schoon en Emissieloos Bouwen: Het projectbudget is verhoogd met € 7,7 miljoen vanuit het Klimaat- en transitiefonds ter dekking van de door ProRail ingediende subsidieaanvraag Laadinfrastructuur.
4. Emplacement Den Haag CS: De planning en het ontwerp van het project zijn aangepast. De reden is dat in het oorspronkelijke ontwerp rekening was gehouden met toepassing van de Nieuwe Generatie-seinen. Deze bleken echter nog niet beschikbaar. Daarnaast heeft ProRail extra kosten moeten maken voor toepassing van kwartsloze ballast. Het project-budget is verhoogd met € 41 miljoen en de indienststelling is nu voorzien in 2026.

De overige budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van loon- en prijsbijstelling 2024.

13.03.02 Aanlegprogramma goederenvervoer spoor Maatregelen

Tabel 30 Projectoverzicht behorende bij 13.03.02: Aanlegprogramma Spoorwegen goederenvervoer (bedragen x € 1 miljoen)

	Projectbudget		Kasbudget								Indienststelling		Toelichting
Projectomschrijving	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Projecten Nationaal													
Optimalisering Goederencorridor Rotterdam-Genua	171	171	161	1			1	1	1	7	divers	divers	
Programma Emplacementen op orde	233	231	168	30	1	1	3	8	12	10	divers	divers	
Kleine projecten goederenvervoer	26	27		6	11	5	4				divers	divers	*
Projecten Zuidwest-Nederland													
Calandbrug	188	186	137	4	4	18	16	10			divers	2020/2025	
Geluidmaatregelen Zeeuwse lijn	22	22	20	1							divers	divers	

Projectomschrijving	Projectbudget		Kasbudget								Indienststelling		Toelichting
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Spooraansluiting 2e Maasvlakte achterlandverbinding	254	249	75	9	12	45	59	30	14		9	divers	divers
Projecten Zuid-Nederland													
Projecten Oost Nederland													
Uitv.progr Goederenroute Elst-Deventer-Twente (NaNov)	145	144	119	2	5	15	5					divers	divers
Overige projecten													
Nazorg gereedgekomen projecten	1	2										divers	divers
Afrondingen													*
Totaal uitvoeringsprogramma													
Planning en studieuitgaven binnen het aanlegprogramma	- 315	- 310	- 168	- 14	- 15	- 36	- 40	- 28	- 6	- 9			
Afrekening voorschotten	21	21	21										
Programma Aanleg													
Aanleguitgaven binnen planning en studies	1	1		1									
Budget Aanleg (MF 13.03.02)	1	1		1									
Overprogrammering (-)													

In het projectoverzicht van de voorjaarsnota 2024 was per abuis voor een aantal projecten een verkeerde stand opgenomen. De betreffende projecten zijn met een «» aangegeven en de standen «vorig» zijn gecorrigeerd.

13.03.03 Optimalisering gebruik

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden uitgaven gedaan die de optimalisering van het gebruik van infrastructuur bevorderen. Dit zijn maatregelen die door ProRail worden uitgevoerd.

Tabel 31 Projectoverzicht behorende bij 13.03.03 Optimalisering spoorwegen (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget		Planning
	huidig	vorig	
Modal shift OVS	9	9	N.V.T.
Totaal Optimalisering gebruik	9	9	
Begroting (MF 13.03.03)	9	9	

13.03.04 Planning en studies personenvervoer

Tabel 32 Projectoverzicht behorende bij 13.03.04: Planning en studies Spoorwegen personenvervoer (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget		Planning		Toelichting
	huidig	vorig	PB of TB	Indienststelling	
Planning- en studiekosten van aanlegprogramma MF 13.03.01					
Projecten Nationaal					
Beter Benutten Decentraal Spoor (fase 2)	11	11		divers	
Grensoverschrijdend Spoorvervoer	143	154		divers	
Kleine projecten Personenvervoer	97	95		divers	*
Reizigerfonds	3	3		divers	*
Projecten Zuid-Nederland					
Knooppunt Den Bosch				divers	
Toekomstvast Spoor Zuid NL	201	195		divers	
Projecten Zuidwest-Nederland					
Stadionpark Rotterdam	139	135			
Projecten Oost-Nederland					
Verduurzaming Dieselspoorlijnen	98	98		divers	
Quick scan decentraal spoor Gelderland	12	11		divers	
Projecten Noordwest-Nederland					
Multimodale knoop Schiphol	146	142			
Amsterdam Zuid 3e perron	429	416			
Projecten Noord Nederland					
Nedersaksenlijn	1	1			
Meppel: Spoor- en perroncapaciteit	79	77			
Lelylijn	3	3			*
HRMK Spoorbrug	82	79			*
Overige projecten en reserveringen					
Studie en innovatiebudget	40	39			*
afrekening voorschotten	20	20			
Totaal planning en studies personenvervoer					
Planning en studieuitgaven binnen het aanlegprogramma	221	213			
Programma Aanleg					
Aanleguitgaven binnen planning en studies	- 75	- 74			
Planning en studieuitgaven op MF 11	23	20			
Begroting (MF 13.03.04)	1.725	1.693			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Grensoverschrijdend spoorvervoer: De scope benodigd voor maatregelen bij het emplacement Eindhoven-Eindhoven Oost zijn onderdeel van onder het programma Grensoverschrijdend Spoorvervoer opgenomen deelproject Eindhoven-Düsseldorf. In verband met de raakvlakken met PHS en om de productstap Breda-Eindhoven tijdig mogelijk te maken, is deze scope en het bijbehorende budget ad € 17 miljoen overgeheveld naar deelproject PHS Eindhoven. Daarnaast is het budget verhoogd met € 2 miljoen in verband met het ontstane tekort op het deelproject Emmen-Rheine.

De overige budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van loon- en prijsbijstelling 2024.

In het projectoverzicht van de voorjaarsnota 2024 was per abuis voor een aantal projecten een verkeerde stand opgenomen. De betreffende projecten zijn met een «» aangegeven en de standen «vorig» zijn gecorrigeerd.

13.03.05 Planning en studies goederenvervoer

Tabel 33 Projectoverzicht behorende bij 13.03.05: Planning en studies Spoorwegen goederenvervoer (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget		Planning		Toelichting
	huidig	vorig	PB of TB	Indienststelling	
Planuitwerkingskosten van realisatieprogramma MF 13.03.02					
Projecten Nationaal					
Kleine projecten Goederenvervoer	1	3		Diversen	*
Overige projecten en reserveringen					
Programma 740 treinen	106	103		Diversen	
Afrekening voorschotten	2	2			
Totaal programma planning en studies goederenvervoer					
Planning en studieuitgaven binnen het aanlegprogramma	315	310			
Programma Aanleg					
Aanleguitgaven binnen planning en studies	1	1			
Begroting (MF 13.03.05)	425	419			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

De budgettaire aanpassingen zijn mutaties voor verwerking van de loon- en prijsbijstelling 2024.

In het projectoverzicht van de voorjaarsnota 2024 was per abuis voor een aantal projecten een verkeerde stand opgenomen. De betreffende projecten zijn met een «» aangegeven en de standen «vorig» zijn gecorrigeerd.

13.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS

Motivering

De Staat betaalt volgens de contractuele overeenkomst met Infrasppeed voor de beschikbaarheid van de HSL-Zuid infrastructuur, zoals deze door het consortium Infrasppeed is ontworpen, gebouwd (enkel de bovenbouw) en wordt onderhouden (onder- en bovenbouw) tot en met 2031. Het contract-beheer, inclusief het verrichten van betalingen, wordt uitgevoerd door ProRail, met uitzondering van de rente- en belastingaanpassingen. ProRail ontvangt hiervoor een bijdrage van IenW.

Producten

Tabel 34 Projectoverzicht behorende bij 13.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS Spoorwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Projectbudget					Kasbudget					Contractduur	
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	start	einde
Beschikbaarheidsvergoeding	3.981	3.981	2.727	234	216	192	182	168	110	151	2006	2031
Rente- en belastingaanpassingen	– 141	– 141	– 141									
Totaal	3.840	3.840	2.586	234	216	192	182	168	110	151		
Begroting (MF 13.04)	3.840	3.840	2.586	234	216	192	182	168	110	151		

13.07 Rente en aflossing

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden de eenmalige uitgaven verantwoord die samenhangen met de afrekeningen van de incidentele Vennootschapsbelasting, dividendbelasting en herzienings-btw tussen ProRail en de Belastingdienst als gevolg van de voorgenomen omvorming van ProRail tot zbo. Over de achtergrond hiervan is de Kamer geïnformeerd bij de brieven van 11 december 2020 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, [35 396, nr. 13](#)) en 4 februari 2021 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, [35 396, nr. 13](#)). De begrote transitiebedragen zijn gebaseerd op transitie per 1 januari 2025. Na vaststelling van de wet en daarmee de transitiedatum worden deze bedragen herbezien door middel van een vaststellingsovereenkomst met de Belastingdienst.

Vanaf de begroting 2021 maakt de rente op leningen van ProRail onderdeel uit van artikel 13.02 «exploitatie, onderhoud en vernieuwing».

Producten

13.09 Ontvangsten

Motivering

Dit artikelonderdeel bevat de verantwoording van de bijdragen van derde partijen rechtstreeks aan lenW voor spooruitgaven. ProRail int de gebruiksvergoeding van vervoerders en het grootste deel van de onderhoudsbijdragen van derde partijen, deze zijn daarom gesaldeerd met de uitgaven opgenomen in de begroting onder artikelonderdeel 13.02.

Producten

Tabel 35 Ontvangsten artikel 13 Spoorwegen (bedragen x € 1 miljoen)						
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vergoedingen huidige concessieperiode	191	303	148	150	153	126
Vergoedingen volgende concessieperiode	47	0	0	0	0	30
Terugbetaling voorschotten	0	0	0	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Totaal Ontvangsten (MF 13.09)	238	303	148	150	153	155

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

Concessie NS

Tot en met 2024 betaalt NS jaarlijks een concessievergoeding aan de Staat voor de exploitatie van het Hoofdrailnet. Vanaf 2025 ontvangt NS jaarlijks een concessiesubsidie. De afspraken hierover zijn vastgelegd in de Concessie voor het Hoofdrailnet 2025-2033 (Kamerstuk [29984, nr. 1176](#)).

3.4 Artikel 14 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's

A. Omschrijving van de samenhang in het beleid

Op dit artikel worden de producten op het gebied van regionale/lokale infrastructuur, de impulsen inzake de Regionale Mobiliteitsfondsen en het Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL) toegelicht. De producten van dit artikel zijn gerelateerd aan de beleidsdoelstellingen en beleidsinstrumenten zoals beschreven in de begroting Hoofdstuk XII bij beleidsartikel 16 Openbaar Vervoer en Spoor.

B. Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 36 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 14 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's (bedragen x € 1.000)							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verplichtingen	1.050.282	1.419.215	174.089	60.730	72.731	143.345	169.700
Uitgaven	563.297	993.214	597.904	251.821	122.884	173.784	200.598
14.01 Regionale infrastructuur	0	5.506	80.970	125.147	95.809	158.991	171.014
14.01.02 Planning en studies prg reg/lok	0	5.498	72.391	60.729	72.730	143.345	169.700
14.01.03 Aanleg reg/lok	0	8	8.579	64.418	23.079	15.646	1.314
14.03 Bereikbaarheidsprogramma's	563.297	987.708	516.934	126.674	27.075	14.793	29.584
14.03.01 Concrete bereikbaarheidsprojecten	0	5					
14.03.02 Regionaal Mobiliteitsprojecten	0	1					
14.03.03 Ruimtelijke economisch programma	0	1					
14.03.04 Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	563.297	613.944	217.915	69.030			
14.03.05 Mobiliteitspakketten	0	373.757	299.019	57.644	27.075	14.793	29.584
Ontvangsten	0	42	0	0	0	0	0
14.09 Ontvangsten	0	42	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Met uitzondering van planning en studies, zijn de budgetten in 2025 juridisch verplicht op de peildatum 1 januari 2025. De budgetten voor planning en studies zijn bestuurlijk gebonden.

Tabel 37 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 14

	2025
Juridisch verplicht	88%
Bestuurlijk gebonden	12%
Beleidsmatig gereserveerd	
Nog niet ingevuld/vrij te besteden	

C. Toelichting

14.01 Regionale infrastructuur

Motivering

Binnen dit artikel zijn de budgetten opgenomen voor de aanlegprojecten, waarvoor een aparte projectsubsidie wordt of is verleend. Om in aanmerking te komen voor een aparte projectsubsidie moeten de kosten van de meest kosteneffectieve oplossing hoger zijn dan € 225 miljoen indien dat project geheel of gedeeltelijk wordt gerealiseerd binnen één of meer van de samenwerkingsgebieden, waarin de Metropoolregio Amsterdam, Metropoolregio Rotterdam Den Haag is gelegen, of € 112,5 miljoen, indien

dat project geheel in een ander gebied wordt gerealiseerd. Het project moet passen binnen de beleidsdoelstellingen voor regionale bereikbaarheid, zoals verwoord in de begroting Hoofdstuk XII beleidsartikel 16 Openbaar Vervoer en Spoor, de Lange Termijn Spooragenda (LTSa) en het Toekomstbeeld OV.

Producten

Algemeen

Regionale lokale projecten worden uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de decentrale overheid. IenW levert een bijdrage aan de aanlegkosten van die projecten. Dit betekent ook dat de uitvoeringsperiode van een project niet gelijk hoeft te lopen met de periode waarin de rijksbijdrage beschikbaar komt in het MIRT.

Planning en studies

Voor regionale/lokale infrastructuurprojecten wordt geen apart planning- en studieprogramma opgenomen in het MIRT. In de begroting zijn dan ook geen middelen voor dit product opgenomen. De planningen en studies worden onder verantwoordelijkheid van de decentrale overheid uitgevoerd en pas na toetsing en besluitvorming door IenW al dan niet opgenomen in het planning- en studieprogramma.

Tabel 38 Projectoverzicht behorende bij 14.01.02: Planning en studies Regionaal/lokaal (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget		Planning	
	huidig	voig	PB of TB	Indienststelling
Overige projecten en reserveringen				
Rotterdam HOV		691	671	
Randstadrail/Metronet Rotterdam		275	267	
Stedelijk OV Den Haag		337	327	
Projecten in voorbereiding		20	19	
Overige projecten in voorbereiding		62	61	
Gesignaleerde risico's				
Totaal planning en studies				
Planuitwerkingskosten op MF 11		33	32	
Begroting (MF 14.01.02)		1.418	1.377	

Legenda

PB = Projectbesluit

TB = Tracébesluit

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

De budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van loon- en prijsbijstelling 2024.

14.01.03 Aanlegprogramma Regionaal/lokaal

Hieronder vallen de uitgaven (subsidies) voor de realisatie van grote regionale/lokale infrastructuurprojecten die door regionale overheden worden aangelegd.

Tabel 39 Projectoverzicht behorende bij 14.01.03: Aanlegprogramma Regionaal/lokaal (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Projectbudget					Kasbudget					Indienststelling	
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig
Projecten Zuidwest-Nederland												
HOV-NET Zuid-Holland Noord (vh Rijn-Gouwelijn)	183	180	70		9	64	23	16	1		divers	divers
Afrondingen												
Totaal Aanleg												
Begroting (MF 14.01.03)	183	180	70		9	64	23	16	1			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

14.03 Bereikbaarheidsprogramma's

Motivering

Binnen dit artikel zijn de budgetten opgenomen voor de bereikbaarheidsprogramma's. In het verleden werd op artikel 14.03 het Regionaal Mobiliteitsfonds (RMf) RSP voor Noord Nederland begroot en verantwoord. Vanaf ontwerpbegroting 2024 worden binnen dit artikel de budgetten voor bovenplanse infrastructuur en de mobiliteitspakketten begroot en verantwoord. Deze budgetten hebben tot doel nieuwe woningbouwlocaties te ontsluiten en bereikbaar te maken.

Producten

14.03.04 Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur

Hieronder vallen de middelen die tot doel hebben om gemeenten in staat te stellen bovenplanse infrastructurele voorzieningen te realiseren zodat op locaties in heel Nederland op korte termijn woningbouw kan plaatsvinden. Hierover zijn afspraken gemaakt in het BO Leefomgeving van 2022 (kamerstuk 35925-A-76) en BO MIRT van 2022 (kamerstuk 36200-A-9).

In totaal is er € 1.472 miljoen beschikbaar gesteld voor deze afspraken. Door middel van de regeling 'specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur' worden de middelen uitgekeerd aan gemeenten.

Tabel 40 Projectoverzicht behorende bij 14.03.04 Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur

Projectomschrijving	Projectbudget			Kasbudget						Indienststelling		Toelichting
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	
Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	1.472	1.445	563	614	218	77						1
Begroting (MF 14.03)	1.464	1.445	563	614	218	69						

Belangrijkste budgettaire aanpassingen

1. Het vorig projectbudget bij de eerste suppletoire begroting 2024 (i.e. stand vorig van 1523 naar 1445) is hier gecorrigeerd omdat bij VJN een BTW-afracht naar BCF voor de woningbouwmiddelen kortetermijn heeft plaatsgevonden. Het huidig projectbudget is bijgesteld ivm de prijsindexatie op de Woningbouwmiddelen KT. Het budget vanaf 2026 is met 10% gekort vanwege de taakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord.

14.03.05 Mobiliteitspakketten

Tabel 41 Projectoverzicht behorende bij 14.03.05 Mobiliteitspakketten

Projectomschrijving	Projectbudget					Kasbudget					Indienststelling	
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig
Mobiliteitspakketten	1.134	1.114	0	374	299	58	27	15	30	332		
Begroting (MF 14.03)												

Belangrijkste budgettaire aanpassingen

1. Het vorig projectbudget bij VJN2024 (i.e. stand vorig van € 1130 miljoen naar € 1114 miljoen) is hier gecorrigeerd omdat bij VJN een overboeking (€ 16 miljoen) heeft plaatsgevonden van programma mobiliteitspakketten naar kleine projecten personenvervoer inzake een subsidieaanvraag voor project verbetermaatregelen station Almere Centrum en -Buiten (ProRail). Het huidig projectbudget is bijgesteld ivm de prijsindexatie op de Mobiliteitspakketten. Het budget vanaf 2026 is met 10% gekort vanwege de taakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord.

3.5 Artikel 15 Hoofdvaarwegennet

A. Omschrijving van de samenhang in het beleid

Op dit artikel worden de producten op het gebied van rijksvaarwegen verantwoord. Dit betreffen de onderdelen exploitatie, onderhoud en vernieuwing, ontwikkeling, geïntegreerde contractvormen/Publiek Private Samenwerking (PPS), netwerkge bonden kosten en de investeringsruimte. De doelstellingen van het onder liggende beleid zijn terug te vinden in de begroting Hoofdstuk XII en vinden hun oorsprong in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Het artikel Hoofdvaarwegennet op het Mobiliteitsfonds is gerelateerd aan beleidsartikel 18 Scheepvaart en havens op de begroting Hoofdstuk XII.

B. Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 42 Budgettaire gevolgen van uitvoering artikel 15 Hoofdvaarwegennet (bedragen x € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verplichtingen	1.175.786	1.926.881	1.324.929	1.349.998	1.347.466	1.414.737	1.469.342
Uitgaven	1.358.394	1.397.451	1.406.135	1.608.559	1.563.631	1.524.587	1.453.779
15.01 Exploitatie	9.856	12.147	10.528	25.221	27.539	23.829	22.161
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	9.856	12.147	10.528	25.221	27.539	23.829	22.161
15.02 Onderhoud en vernieuwing	457.760	671.135	798.530	834.667	780.669	709.088	690.407
15.02.01 Onderhoud	421.711	534.885	549.993	499.244	440.493	450.471	447.893
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	420.811	534.055	544.905	498.729	440.081	450.162	447.718
15.02.04 Vernieuwing	36.049	136.250	248.537	335.423	340.176	258.617	242.514
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	1	0	0	0	0	0	0
15.03 Ontwikkeling	323.902	188.567	108.461	217.064	203.349	270.035	225.760
15.03.01 Aanleg	309.660	176.627	32.174	49.571	89.092	111.350	66.510
15.03.02 Planning en studies	9.673	3.890	64.148	160.119	110.445	157.311	159.250
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	7.958	1.937	2.257	1.854	1.854	1.854	1.854
15.03.03 Optimalisering gebruik	4.569	8.050	12.139	7.374	3.812	1.374	0
15.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS	131.564	91.675	71.068	61.279	70.941	55.590	55.260
15.06 Netwerkgebonden kosten HVWN	435.312	433.927	417.548	470.328	481.133	466.045	460.191
15.06.01 Apparaatskosten RWS	379.311	399.860	381.844	382.802	384.963	386.917	386.732
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	379.311	399.860	381.844	382.802	384.963	386.917	386.732
15.06.02 Overige netwerkgebonden kosten	56.001	34.067	35.704	87.526	96.170	79.128	73.459
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	56.001	34.067	35.704	87.526	96.170	79.128	73.459
Ontvangsten	98.158	39.569	13.161	3.085	701	7.838	150
15.09 Ontvangsten	98.158	39.569	13.161	3.085	701	7.838	150

In de tabel Budgettaire gevolgen van uitvoering bij dit artikel is in de regel Verplichtingen een bedrag van totaal € 1.324.929 miljoen aan verplichtingen voor het jaar 2025 opgenomen. Van dit bedrag heeft een bedrag van maximaal € 128.648 miljoen betrekking op de mogelijke verlening van een uitkering voor het project «Verbreding sluis Kornwerderzand» aan de Provincie Fryslân. Deze begrotingsvermelding vormt de wettelijke grondslag voor de hier bedoelde verlening van een specifieke uitkering als bedoeld in artikel 17, tweede lid, van de Financiële-Verhoudingswet jo. artikel 4:23, derde lid, onder c, van de Algemene Wet Bestuursrecht.

Budgetflexibiliteit

Met uitzondering van planning en studies, zijn de budgetten in 2025 juridisch verplicht op de peildatum 1 januari 2025. De budgetten voor planning en studies zijn bestuurlijk gebonden.

Tabel 43 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 15

	2025
Juridisch verplicht	95%
Bestuurlijk gebonden	5%
Beleidsmatig gereserveerd	
Nog niet ingevuld/vrij te besteden	

C. Toelichting

15.01 Exploitatie

Motivering

De activiteiten binnen exploitatie worden uitgevoerd om een vlot, betrouwbaar en veilig scheepvaartverkeer op het hoofdvaarwegennet te realiseren. Er zijn met RWS voor exploitatie, onderhoud en vernieuwing prestatieafspraken gemaakt en er zijn indicatoren opgesteld om aan te sluiten op de beleidsdoelen.

Producten

Bij exploitatie gaat het voornamelijk om de volgende activiteiten

- Verkeersbegeleiding, bediening van objecten en vaarwegmarkering;
- Monitoring en informatieverstrekking;
- Vergunningverlening en handhaving;
- Crisisbeheersing en preventie.

In het goederenvervoer over water is een groei voorzien (Integrale Mobiliteitsanalyse [2021] en Integrale Mobiliteitsanalyse [2023]), die deels met exploitatie wordt gefaciliteerd, rekening houdend met autonome ontwikkelingen. Daarnaast is de inzet om de betrouwbaarheid en reistijd te verbeteren. Beleidsdoelstellingen op het gebied van exploitatie zijn:

- Het zoveel mogelijk beperken van de gemiddelde structurele wachttijd bij sluizen in de hoofdvaarwegen;
- Het afstemmen van de bediening van bruggen en sluizen op de vraag vanuit de markt.

In de Kamerbrief Toekomst Binnenvaart die op 30 november 2022³ aan de Tweede Kamer is aangeboden, zijn de belangrijkste veranderingen, uitdagingen en kansen geschetst voor de binnenvaart. Voor wat betreft de infrastructuur geldt dat we willen toewerken naar toekomstbestendige vaarwegen: klimaatadaptief en betrouwbaar. In de Kamerbrief modal shift aanpak van 15 november 2022⁴ is de verwachte groei van het goederenvervoer en het groeipotentieel van de vaarwegen gepresenteerd. Om dit groeipotentieel te benutten en/of een reverse modal shift te voorkomen, wordt ernaar toegewerkt om alle huidige vaarwegen optimaal te gaan onderhouden.

Zoals beschreven in de Kamerbrief Basiskwaliteitsniveau RWS-netwerken van 17 maart 2023 (Kamerstuk [29 385, nr. 119](#))⁵ wordt om het areaal in stand te houden en bij een groeiend gebruik voorspelbaar te blijven, gezocht naar mogelijkheden om ook de kostenontwikkeling in de hand te houden. Door technologische ontwikkelingen als smart shipping en verdergaande digitalisering kan een deel van de systemen en voorzieningen ten behoeve van de informatieverstrekking en verkeersbegeleiding naar de toekomst toe waarschijnlijk efficiënter worden ingericht. Aanpassingen zullen afgestemd worden op de snelheid van de technologische ontwikkeling en de implementatie ervan bij de gebruikers. Ook wordt in het kader van droogte gekeken naar het ontwikkelen van klimaatadaptieve schepen met minder diepgang of andere vervoersconcepten, waardoor investeringen aan de infrastructuur mogelijk minder groot zullen zijn. Zo wordt bekeken welke vaarwegtrajecten, gegeven de geschetste toekomstige ontwikkelingen ook in aanmerking kunnen komen voor een aanpassing van bedienvensters.

³ Kamerstuk [31 409, nr. 373](#)

⁴ Kamerstuk [34 244, nr. 3](#)

⁵ Kamerstuk [29 385, nr. 119](#)

Om de vaarwegen toekomstbestendig en betaalbaar te houden, wordt onderzocht waar beperkingen in de bediening en begeleiding mogelijk zijn om de doelen voor de binnenvaart structureel te kunnen behouden. Daartoe wordt onderzoek in gang gezet naar a) opwaardering/afwaardering van vaarwegen; b) de functie en een bijpassend onderhoudsregime oevers; c) het langetermijn verkeersmanagement; d) betaald gebruik van overnachtingsplaatsen voor de recreatievaart; en e) de veiligheidsperspectieven bij een invoering van een verplicht vaarbewijs voor de recreatievaart.

Naast het gastheerschap op de vaarwegen, is ook toezicht van belang. Dit wordt door ILT, politie en RWS uitgevoerd om de veiligheid voor de gebruikers te borgen. Dit toezicht heeft ook een preventieve werking. Met de inwerkingtreding van de nieuwe Binnenvaartwet is meer nadruk komen te liggen op bestuursrechtelijke handhaving door lenW (in plaats van strafrechtelijke handhaving door de politie). In geval van calamiteiten, zoals schade en verontreinigingen, wordt hierover bericht en adequaat opgetreden. Hiervoor is een calamiteitenorganisatie operationeel.

De activiteiten die door RWS centraal worden uitgevoerd, worden bekostigd uit het budget voor netwerkgebonden kosten.

Meetbare gegevens

Tabel 44 Specificatie bedieningsareaal				
Areaalomschrijving	Eenheid	2023	2024	2025
Begeleide vaarweg	km	857	857	857
Bediende objecten	stuks	234	235	235

Toelichting

Alleen de vaarwegen die vanuit vaste verkeersposten worden begeleid, zijn in het hierboven opgenomen areaal meegeteld. De vaarwegen in beheer bij RWS die met patrouillevaartuigen worden bestreken zijn derhalve niet meegerekend. In 2025 blijft het aantal kilometer begeleide vaarweg gelijk net zoals het aantal bediende objecten. De trendbreuk ten opzichte van de begroting 2024 is toegelicht in het jaarverslag 2023.

15.02 Onderhoud en Vernieuwing

Motivering

Onderhoud en vernieuwing worden uitgevoerd om een vlot, betrouwbaar en veilig scheepvaartverkeer op het hoofdvaarwegennet te realiseren. Er zijn met RWS voor exploitatie, onderhoud en vernieuwing prestatieafspraken gemaakt en er zijn indicatoren opgesteld om aan te sluiten op de beleidsdoelen.

Producten

Het regulier onderhoud en vernieuwing van rijksvaarwegen omvat maatregelen aan bodems, oevers, kunstwerken zoals sluizen en bruggen, verkeersvoorzieningen, landschap en milieu en voorzieningen voor exploitatie, zoals verkeerscentrales.

In bijlage 4 «Instandhouding» van deze begroting wordt uitgebreid ingegaan op de werking van de instandhouding van de netwerken die onder verantwoordelijkheid van lenW vallen.

Maatregelen

In de begroting van 2024 is besloten tot een verschuiving van financiële middelen en personele capaciteit naar instandhouding⁶, aanvullend op de extra vrijgemaakte middelen uit het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV. Met deze middelen werkt lenW aan de grootste onderhoudsopgave van onze infrastructuur ooit. Het streven is een structurele groei van het productievolume te realiseren van € 2 miljard naar ruim € 3 miljard per jaar (prijspeil 2022), waarvan € 0,8 miljard per jaar voor vernieuwing van infrastructuur. Dit is toegelicht in de Kamerbrief Basiskwaliteitsniveau RWS-netwerken van 17 maart 2023 (Kamerstuk [29 385, nr. 119](#)). Over de aanpak van lenW om de productie op instandhouding te vergroten en de validatie van de omvang van de instandhoudingsopgave is de Kamer op 17 juni 2024 per brief geïnformeerd (Kamerstuk [29 385, nr. 139](#)).

15.02.01 Onderhoud

Een voorwaarde voor het optimaal gebruiken van het vaarwegennet is de bedrijfszekerheid van de infrastructuur van de vaarwegen.

De activiteiten zijn erop gericht, om de scheepvaart (beroeps- en recreatie vaart) zo goed mogelijk te faciliteren. Het betreft maatregelen om de breedte en diepte van de vaarweg te handhaven. Daarnaast betreft het maatregelen om de kunstwerken (sluizen en bruggen) en verkeersvoorzieningen te laten functioneren. Om verkeersoverlast tot een minimum te beperken, worden zowel de werkzaamheden binnen onderhoud als werkzaamheden die voortkomen uit het ontwikkelingprogramma goed afgestemd. Binnen onderhoud vallen zowel het preventief als het correctief onderhoud.

Met de extra beschikbare financiële middelen verwachten we dat op termijn het aantal ongeplande stremmingen kan worden teruggedrongen, waardoor de voorspelbaarheid met betrekking tot de beschikbaarheid van de vaarroutes groter wordt.

Kustwacht

De Kustwacht Nederland is een organisatie met eigen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De directeur Kustwacht maakt jaarlijks een Activiteitenplan en Begroting (APB) en legt dit voor aan de raad voor de kustwacht. De ministerraad stelt het APB vervolgens vast. De directeur Kustwacht beschikt over een informatiecentrum, schepen, surveillance vliegtuigen en helikopters.

De Minister van lenW is als coördinerend minister voor Noordzee-aangelegenheden verantwoordelijk voor totstandkoming van geïntegreerd beleid voor de Noordzee en het Gecombineerd Jaarplan voor de uitvoering-taken door de Kustwacht. De Minister van Defensie is beheerder van de Kustwacht. De overzichtsconstructie Kustwacht is als bijlage 3 «Overzichtsconstructie Kustwacht» aan deze begroting toegevoegd.

Overdracht Brokx-Nat

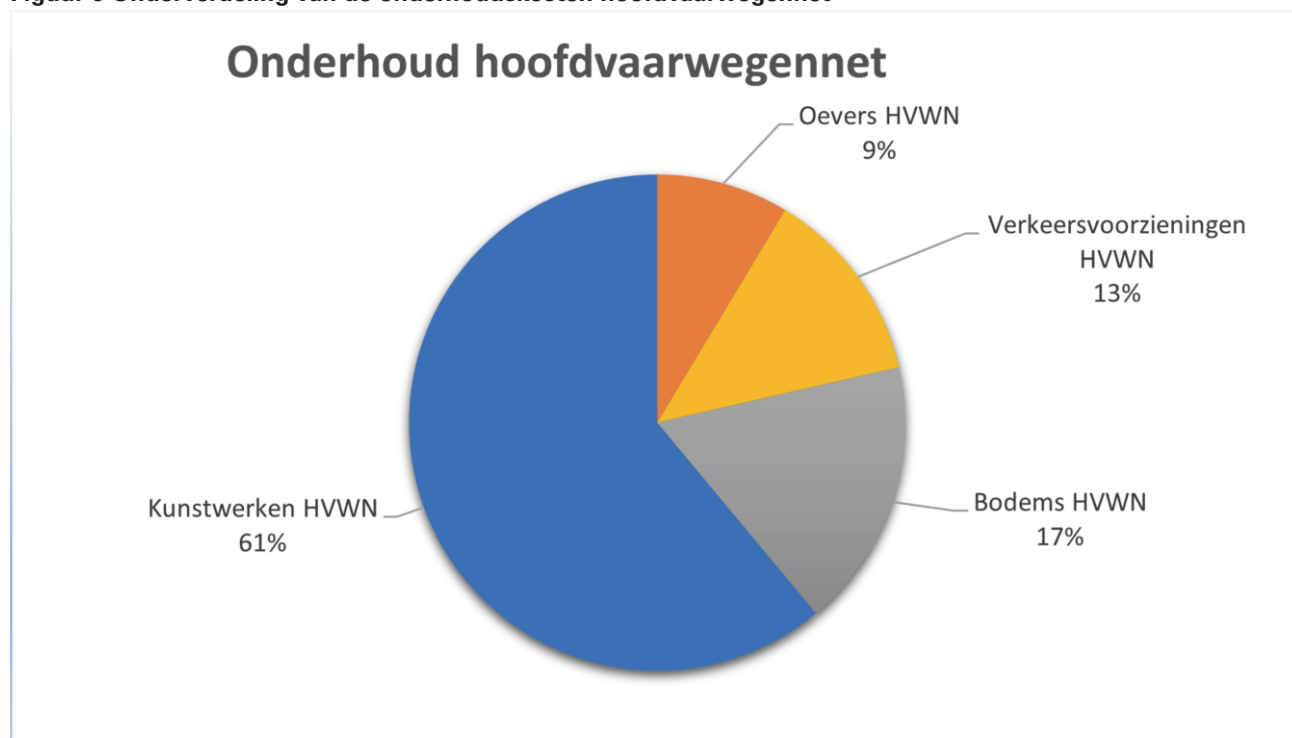
De nog over te dragen vaarwegen in het kader van Brokx-Nat zijn in beeld gebracht in een eindbalans, op basis waarvan de Tweede Kamer in 2002 is geïnformeerd (Kamerstukken II 2002–2003, [28 600 XII, nr. 17](#)). Op dit artikel wordt o.a. de betaling aan provincies en gemeenten voor het onderhoud aan kanalen in Drenthe en wegen en paden Texel verantwoord.

⁶ Kamerstuk [36 200 A, nr. 65](#) (aankondiging voornemen) en Kamerstuk [36 410 A, nr. 2](#) (implementatie in begroting).

Meetbare gegevens

In onderstaande figuur is een verdeling gegeven van de onderhoudskosten. De percentages zijn gebaseerd op een meerjarig gemiddelde over de periode 2021-2025.

Figuur 6 Onderverdeling van de onderhoudskosten hoofdvaarwegennet

Tabel 45 Areaal onderhoud

	Eenheid	Omvang 2025	Budget (x € 1.000) 2025
Vaarwegen	km	7.394	549.993

Toelichting

Het totale areaal is een optelling van de hoofdtransportassen, hoofdvaarwegen en overige vaarwegen van in totaal afgerond 3.540 kilometer en van zeecorridors en zeetoegangseulen van in totaal afgerond 3.854 kilometer. Tezamen is dit afgerond 7.394 kilometer. Er worden in 2025 geen wijzigingen voorzien. De trendbreuk ten opzichte van de begroting 2024 is toegelicht in het jaarverslag 2023.

Voor de netwerken in beheer van RWS moeten de afspraken over het basiskwaliteitsniveau worden vertaald naar nieuwe indicatoren en streefwaarden. Daarom wordt in afwachting daarvan in onderstaande tabel nog uitgegaan van de prestatieafspraken vanuit de Beheer en Onderhoud (BenO) overeenkomst 2022-2023.

Tabel 46 Indicatoren Onderhoud

Indicator	2022	2023	Streef- waarde 2024	Streefwaarde 2025
Geplande stremmingen (gehele areaal)	1,0%	0,6%	0,8%	0,8%
- Hoofdtransportas	0,3%	0,7%	0,8%	0,8%
- Hoofdvaarweg	1,4%	0,8%	0,8%	0,8%
- Overige Vaarweg	0,9%	0,6%	0,8%	0,8%
Ongeplande stremmingen (gehele areaal)	2,4%	1,2%	0,2%	0,2%
- Hoofdtransportas	0,4%	0,2%	0,2%	0,2%
- Hoofdvaarweg	1,5%	3,4%	0,2%	0,2%
- Overige Vaarweg	4,0%	1,1%	0,2%	0,2%

Toelichting

De geplande en ongeplande stremmingen geven een beeld van de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de sluizen en bruggen op de vaarwegen. De percentages zijn berekend door de gestremde uren voor het maatgevend schip af te zetten tegen de totale bedientijd van deze objecten. De streefwaarden betreffen de afgesproken maximale waarden. Door uitgesteld onderhoud, ouderdom en intensiever gebruik neemt de kans op ongeplande uitval van objecten toe. Dit zien we met name terug in de ongeplande stremmingen, die de streefwaarde zo'n zes keer overschrijden.

In bijlage 4 «Instandhouding» van deze begroting zijn nog een aantal indicatoren met betrekking tot beschikbaarheid/betrouwbaarheid en veiligheid opgenomen. De indicator Passeertijd sluizen is opgenomen bij beleidsartikel 18 Scheepvaart en havens in de begroting Hoofdstuk XII.

15.02.04 Vernieuwing

Op dit artikel staan de beschikbare budgetten voor vernieuwing (voorheen: vervanging en renovatie) van het hoofdvaarwegennet. Sinds medio vorige eeuw is in hoog tempo een groot deel van de infrastructuur aangelegd. Het is van belang dat de veiligheid en de beschikbaarheid van het hoofdvaarwegennet in stand wordt gehouden tegen de achtergrond van een beperkte technische levensduur van kunstwerken. Het einde van de levensduur kan ontstaan door de ouderdom van het kunstwerk of door intensiever gebruik dan bij het ontwerp is voorzien. Op basis van onderzoek wordt een analyse gemaakt voor welke kunstwerken wanneer vervanging of renovatie aan de orde is. RWS bekijkt via inspecties waar maatregelen nodig zijn. Voor een zichtperiode van ongeveer 7 jaar is dit vooruit te plannen in concrete projecten. Voor de periode daarna zijn budgetten beschikbaar, maar wordt de invulling van het programma in latere jaren concreet. De werkwijze staat verder toelicht in bijlage 4 «Instandhouding». In het MIRT-projectenoverzicht worden onder liggende projecten inzichtelijk gemaakt.

Vernieuwing bestaat uit vervanging en renovatie van de kunstwerken waar zich binnen de duur van het programma een levensduurproblematiek voordoet met mogelijke ernstige gevolgen voor de veiligheid en beschikbaarheid van het hoofdvaarwegennet. De Vernieuwingsprojecten verlengen de levensduur van de kunstwerken, zodat de veiligheid en de beschikbaarheid van de bestaande infrastructuur in stand wordt gehouden.

15.03 Ontwikkeling

Motivering

Onder dit programma vallen alle activiteiten die noodzakelijk zijn voor de realisatie- en studie activiteiten bij het hoofdvaarwegennet.

Een beweging naar instandhouding en tussen MIRT-projecten

Er is sprake van een samenspel van drie opgaven die de aanleg van projecten bemoeilijkt: stikstof, maakcapaciteit en financiën. Om die reden is het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat genoodzaakt om scherpe keuzes te maken. Binnen het hoofdvaarwegenprogramma is een groot deel van het gereserveerd budget weggehaald bij projecten die te maken hebben met langdurige stikstofdeposities in de gebruiksfase. De betreffende projecten zijn gepauzeerd. Het budget is verschoven naar instandhouding en andere MIRT-projecten. Dit is toegelicht in de [Kamerbrief van 23 juni 2023 over het MIRT](#).

15.03.01 Aanleg

Vanwege de beëindiging van de groot project status van het Project Mainport Rotterdam zal de resterende uitvoering van het project per 2025 worden verantwoord op het artikel 15 Hoofdvaarwegen.

Producten

In 2025 wil IenW de volgende mijlpalen realiseren.

Tabel 47 Mijlpalen Hoofdvaarwegennet

Mijlpaal	Project
Openstelling	Selectieve Onttrekking Zeesluis IJmuiden

Tabel 48 Projectoverzicht behorende bij 15.03.01: Ontwikkeling Hoofdvaarwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

	Projectbudget			Kasbudget						Openstelling		Toelichting	
Projectomschrijving	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig		vorig
Projecten Nationaal													
Beter Benutten	16	16	16								–	–	
Impuls Dynamisch Verkeermanagement	100	101	100		– 1	1					2018	2018	
Walradarsystemen	35	34	29	6									
Regeling Kademuren	9	10	1		3	3	2						1
Projecten Noordwest-Nederland													
De Zaan (Wilhelminasluis)	14	14	10		3						2020	2020	
Lichter en buitenhaven IJmuiden	83	82	46	1	20	15	1				2023	2023	2
Projecten Zuidwest-Nederland													
Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen Beneden-Lek	15	15	13					2			2022	2023	
Capaciteitsuitbreiding overnachtingsplaatsen Merwede	10	10	7				4				2021	2021	
Nieuwe Sluis Terneuzen	1.208	1.184	1.047	133							2024	2023	3
Project Mainport Rotterdam (PMR)	1.147	1.145									nnb	nnb	4
Projecten Zuid-Nederland													
Maasroute modernisering fase 2	744	688	645	40	50	8					2027	2025	5
Wilhelminakanaal Tilburg	98	98	95	2						1	2023	2023	
Zuid-Willemsvaart: aanleg Maximakanaal en opwaarderen tot Veghel	432	432	427							1	2015	2015	

Projectomschrijving	Projectbudget				Kasbudget					Openstelling			Toelichting
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Projecten Oost-Nederland													
Toekomstvisie Waal	150	148	142	8							2024	2024	6
Verruiming Twentekanalen fase 2	237	244	226	11							2023	2023	7
Vaarweg Meppel-Ramspol (keersluis Zwartsluis)	59	59	59	1									
Projecten Noord-Nederland													
Vaarweg Lemmer-Delfzijl fase 1: verbreding tot klasse Va	294	294	282	8					4		2017	2017	
Verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee	39	39	37	1					1				
Sluiscomplex Kornwerderzand	129	125				32	32	32	32		2025-2028	2025-2028	
Overige Projecten													
Kleine projecten / afronding projecten	194	194	190		1	1	1						
Afrondingen				1									
Totaal uitvoeringsprogramma	5.013	4.932	3.372	212	76	60	40	34	37	2			
Aanleg uitgaven op MF 15.03.01 mbt planning en studies	90	64	17	16	32	13	5	8	0				
Programma Aanleg	5.103	4.996	3.389	228	108	73	45	42	37	2			
Uitgaven mbt planning en studies op MF 15.03.02 mbt het programma aanleg	- 76	- 34	- 195	- 7	- 2		- 4						
Budget Aanleg (MF 15.03.01)				177	37	46	85	111	64	2			
Overprogrammering (-)				- 44	- 69	- 27	44	69	27				

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Regeling Kademuren: Wegens het ontbreken van geschikte projecten in 2024 worden de middelen middels een kasschuif (- € 2 miljoen) van 2024 naar latere jaren geschoven. Tevens is het resterende budget vanaf 2026 met 10% gekort vanwege de taakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord.
2. Lichtenen buitenhaven IJmuiden: Per abuis waren de standen niet correct. Dit is nu aangepast in de OB 2025
3. Nieuwe Sluis Terneuzen: Vanuit artikel 11 is uit de reservering voor excessieve prijsstijgingen € 21 miljoen toegevoegd aan de reservering staalprijsen.
4. Project Mainport Rotterdam (PMR): Vanwege de beëindiging van de groot project status van het Project Mainport Rotterdam zal de resterende uitvoering van het project per 2025 worden verantwoord op artikel 15 Hoofdvaarwegen.
5. Maasroute modernisering fase 2: Naar aanleiding van het besluit van de minister van maart 2024 om de urgente situatie op het Julianakanaal op korte termijn op te lossen is er aanvullend budget nodig. Vooralsnog is € 55 miljoen aanvullend beschikbaar gesteld voor het project en € 1,2 miljoen vanuit de loon- en prijsbijstelling.

6. Toekomstvisie Waal: Het projectbudget is met 1,9 miljoen door de toevoeging van de Connecting Europe Facility (CEF) subsidie die in 2023 is ontvangen.
7. Verruiming Twentekanalen fase 2: Het projectbudget is met € 7 miljoen verlaagd door het inleveren van een meevaller van € 8 miljoen. De risico's (vernatting/ verdroging van de omgeving) die bij het toepassen van zand bentoniet mengsel (ZBM) kunnen optreden zijn tijdens de uitvoering niet opgetreden. Daarnaast was er bij het opstellen van de tegenvaller rekening gehouden met excessieve prijsstijgingen. De omvang van deze prijsstijging viel uiteindelijk mee.

De overige budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van de loon- en prijsbijstelling 2024.

15.03.02 Planning en studies

Tabel 49 Projectoverzicht behorende bij 15.03.02: Planning en studies Hoofdvaarwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget		Planning		Toelichting
	huidig	vorig	huidig	vorig	
Aanleg uitgaven op MF 15.03.01 mbt planning en studies	– 90	– 64	nvt	nvt	
Uitgaven mbt planning en studies op MF 15.03.02 mbt het programma aanleg	76	34	nvt	nvt	
Projecten Nationaal					
Bijdrage aan agentschap t.b.v. externe kosten planuitwerkingen	31	26	nvt	nvt	1
Reservering voor LCC	437	391	nvt	nvt	2
Reservering voor scheepvaartveiligheid maatregelen agv Wind op Zee	842	868	nvt	nvt	3
Projecten Noordwest-Nederland					
Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen Amsterdam-Lemmer	7	7	2025 – 2027	2025 – 2027	
Vaarweg IJsselmeer-Meppel			ntb	ntb	
Projecten Zuidwest-Nederland					
Capaciteit Volkeraksluizen			ntb	2025 – 2027	
Verkeerssituatie splitsing Hollandsch Diep-Dordtsche Kil			nvt	2025 – 2027	
Projecten Zuid-Nederland					
Wilhelminakanaal Sluis II	98	87	ntb	ntb	4
Projecten Oost-Nederland					
Bovenloop IJssel (IJsselkop tot Zutphen)	42	41	ntb	2026 – 2028	
Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen IJssel	33	32	ntb	2023 – 2024	5
Projecten Noord-Nederland					
Verbreding sluiscomplex Kornwerderzand			2025 – 2028	2025 – 2028	
Vaarweg Lemmer-Delfzijl fase 2	514	475	2024 – 2028	2024 – 2028	6
Overige projecten en reserveringen	404	347			7
Projecten in voorbereiding					
Projecten Noordwest-Nederland					
Vaarweg Lemmer-Delfzijl fase 2; reservering verkenning bruggen (AP)			ntb		
Projecten Zuidwest-Nederland					
Kreekraksluizen					
Projecten Oost-Nederland					
Verkenning IJssel fase 2					
Overige projecten in voorbereiding					
Gesignaleerde risico's					
afrondingen	1	1			
Totaal programma planning en studies	2.395	2.243			
Begroting (MF 15.03.02)	2.395	2.243			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Bijdrage aan agentschap RWS: door de extrapolatie naar 2038 en prijsbijstelling 2024 is de bijdrage aan agentschap t.b.v. externe kosten planuitwerkingen met € 5 miljoen toegenomen
2. Reservering Life Cycle Costs (LCC): door de extrapolatie naar 2038 en prijsbijstelling 2024 is de reservering voor LCC met € 46 miljoen toegenomen
3. Reservering voor scheepvaartveiligheid maatregelen Wind op Zee (WOZ): Naar het ministerie van EZ t is € 19,3 miljoen overgeboekt voor de tweede module van de opdracht Maritiem Informatievoorzieningen Service Punt (MIVSP-II). De loon- en prijsbijstelling 2024 betreft

- € 26,2 miljoen. Naar het ministerie van Defensie is € 10,7 miljoen overgeboekt voor de lenW bijdrage aan de kosten van noodstelephulp schepen (ERTV Zuid en ERTV Midden), welke de Kustwacht huurt bij de Rijksrederij voor 2024 en € 21,9 miljoen voor het project Verkeersbeeld op Zee (VOZ).
4. Wilhelminakaal sluis II: Vanuit artikel 11 is uit de reservering voor excessieve prijsstijgingen € 8,7 miljoen overgeboekt. De loon- en prijsbijstelling 2024 betreft € 2,5 miljoen.
 5. Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen IJssel: Per abuis was de stand vorig niet correct. Dit is nu aangepast in de OB 2025.
 6. Vaarweg Lemmer-Delfzijl fase 2: Het budget is verhoogd met € 10 miljoen voor de nieuwe Paddepoelsterbrug en met € 15 miljoen voor de Gerrit Krolbrug. De loon- en prijsbijstelling 2024 betreft € 14 miljoen. Verder was per abuis de stand vorig niet correct. Dit is nu aangepast in de OB 2025.
 7. Overige projecten en reserveringen:
 - Naar het ministerie van EZ is € 10 miljoen overgeboekt voor de lenW bijdrage aan de Rijksbijdrage Maritieme Maakindustrie.
 - Voor subsidie Topsector Logistiek in 2025 is € 3,5 miljoen overgeboekt naar HXII.
 - Door de extrapolatie naar 2038 is het budget met € 17,1 miljoen toegenomen.
 - Vanuit HXII is € 18,9 miljoen overgeboekt voor de reservering walstroom rijksligplaatsen.
 - Vanuit artikel 11 is uit de reservering voor prijsstijgingen € 21 miljoen overgeboekt naar de reservering Nieuwe Sluis Terneuzen en € 3,9 miljoen naar het gereserveerde budget voor de Kustwacht.

De overige budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van de loon- en prijsbijstelling 2024.

15.03.03 Optimalisering verbruik

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden uitgaven gedaan die de optimalisering van het gebruik van Infrastructuur op de vaarwegen bevorderen. Dit zijn maatregelen die door lenW worden uitgevoerd. Een voorbeeld is de optimalisatie van logistieke routes om modal shift te bevorderen.

Tabel 50 Projectoverzicht behorende bij 15.03.03 Optimalisering hoofdvaarwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Budget		Planning
	huidig	vorig	
Modal shift van weg naar water	37	36	nvt
Totaal Optimalisering gebruik	37	36	nvt
Begroting (MF 15.03.03)	37	36	nvt

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

De budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van de loon- en prijsbijstelling 2024.

15.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS

Motivering

Bij infrastructuurprojecten boven het drempelbedrag van € 60 miljoen wordt middels een Publiek Private Comparator (PPC) getoetst of een DBFM-contract meerwaarde op kan leveren. Infrastructuurprojecten die via een DBFM (Design, Build, Finance en Maintain) contract worden aanbesteed, hebben als kenmerk dat sprake is van de overdracht van de

integrale onderdelen van een bouwproject (ontwerp, bouw, financiering en onderhoud) aan een private opdrachtnemer. In plaats van een product wordt een dienstuitgevraagd, te wetende beschikbaarheid van de infrastructuur. De betaling voor deze dienst vindt plaats aan de hand van de overeengekomen prestatie die wordt afgezet tegen de daadwerkelijk geleverde prestatie, de beschikbaarheid. De beschikbaarheidsvergoeding wordt pas uitgekeerd na oplevering van het project; tijdens de bouw dient de DBFM-Opdrachtnemer daarom zelf de financiering te regelen. Omdat het project gefinancierd is door banken en/of institutionele beleggers, is sprake van een sterke druk vanuit de financiers op de private opdrachtnemer om de afgesproken prestatie ook te leveren: op tijd en binnen de geraamde kosten. Een lager prestatieniveau leidt tot lagere betalingen, die op hun beurt de terugbetaling van de financiering moeten zekerstellen. In de bouw fase is doorgaans wel sprake van een gedeeltelijke betaling (de partiële beschikbaarheidsvergoeding), als sprake is van de uitbreiding van een bestaande sluis die ook tijdens de verbouwing beschikbaar moet blijven voor de scheepvaart. Bij openstelling van de sluis wordt overgegaan naar een volledige beschikbaarheidsvergoeding. Het afronden van een aanbesteding resulteert in een meerjarige verplichting, van zowel aanleg als ook beheer en onderhoud op het desbetreffende project. Op dit begrotingsartikel bestaat daarmee geen enkele budgetflexibiliteit. Slechts bij onderpresteren van de opdrachtnemer kunnen boetes en kortingen worden aangebracht.

De verplichting aan de DBFM-Opdrachtnemer vervalt aan het einde van de looptijd van het contract waarna het beheer en onderhoud van deze vaarwegdelen en/of objecten terugkomen bij RWS en de bijbehorende budgetten gaan vallen onder het reguliere onderhoudsartikel (artikel onderdeel 15.02 Onderhoud en Vernieuwing).

Producten

De projecten Zeetoegang IJmond, Sluis Limmel, 3e Kolk Beatrixsluis en sluis Eefde zijn opengesteld. Er is sprake van een volledige beschikbaarheidsvergoeding. De looptijd van deze contracten varieert; in onderstaand projectenoverzicht is zichtbaar wanneer de contracten eindigen.

Tabel 51 Projectoverzicht behorende bij 15.04: Geïntegreerde contractvormen/PPS Hoofdvaarwegennet (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Projectbudget					Kasbudget					Openstelling		Eind contract
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Projecten Noordwest-Nederland													
Lekkanaal: 3e kolk Beatrixsluis en verbreding kanaalzijde/uitbreiding ligplaatsen	422	416	110	16	15	15	15	16	16	218	2019	2019	2046
Zeetoegang IJmond	1.289	1.237	586	67	46	37	47	31	31	444	2022	2022	2045
Projecten Oost-Nederland													
Capaciteitsuitbreiding sluis Eefde	163	161	49	6	6	6	6	6	6	79	2020	2020	2047
Projecten Zuid-Nederland													
Keersluis Limmel	96	94	33	3	3	3	3	3	3	45	2018	2018	2048
afrondingen		1											
Totaal	1.970	1.909	778	92	70	61	71	56	56	786			
Begroting (MF 15.04)	1.970	1.909	778	92	70	61	71	56	56	786			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

De budgettaire aanpassingen zijn mutaties ten aanzien van de loon- en prijsbijstelling 2024.

15.06 Netwerkgebonden kosten Hoofdvaarwegennet

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden de aan het netwerk te relateren apparaatskosten (inclusief afschrijving en rente) van RWS en de overige netwerkgebonden kosten geraamd. De overige netwerkgebonden kosten komen ten goede aan exploitatie, onderhoud en vernieuwing, ontwikkeling en DBFM, en betreffen taken die gecentraliseerd binnen RWS worden opgepakt. Het gaat bij deze zogeheten landelijke taken onder meer om het verzamelen van basisinformatie, onderhouden van ICT-systemen, het inspecteren van het areaal en de ontwikkeling van kennis en innovatie. Er is gekozen voor centrale uitvoering met het oog op enerzijds uniformiteit in werkwijze en anderzijds kostenbesparing.

Rijksrederij

De Rijksbrede Civiele Rijksrederij is een organisatie die nautische diensten levert aan andere overheden zoals het Ministerie van EZ, Financiën (Douane), IenW, LVVN en JenV en de Kustwacht. De Rijksrederij valt onder de verantwoordelijkheid van RWS. De kerntaken van de Rijksrederij zijn:

- Het ter beschikking stellen van vaartuigen voor een bepaalde tijdsduur (al dan niet met nautische bemanning) met een door de opdrachtgever gespecificeerd dienstverleningsniveau;
- Het leveren van kennisintensief advies aan overheidsinstellingen bij beheer, ontwerp en aanbesteding van vaartuigen;
- Het leveren van kennisintensief advies op het gebied van eisen aan bemanningen, veiligheidsmanagement en scheepsuitrustingen.

15.09 Ontvangsten

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden de bijdragen van derden aan de producten op het gebied van Rijksvaarwegen, die rechtstreeks aan IenW worden betaald, verantwoord.

Producten

Bijdragen van derden

Dit betreffen de bijdragen van decentrale overheden en andere derden aan projecten.

Tabel 52 Ontvangsten artikel 15 Hoofdvaarwegennet (bedragen x € 1.000)						
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bijdragen van derden	40	13	3	1	8	0
Totaal Ontvangsten (MF 15.09)	40	13	3	1	8	0

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. De ontvangsten zijn geïndexeerd naar aanleiding van de loon- en prijsbijstelling 2024

3.6 Artikel 17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer

A. Omschrijving van de samenhang in het beleid

Megaprojecten zijn door de Tweede Kamer aangewezen grote projecten (grootprojectstatus). De aanwijzing van grote projecten gebeurt op basis van artikel 2 van de Regeling Grote Projecten. De grootprojectstatus behelst dat de Regeling Grote Projecten van toepassing is, die voorschrijft dat de Minister ten minste halfjaarlijks de Tweede Kamer informeert over de voortgang en verantwoording aflegt via een Voortgangsrapportage.

Onder dit artikel vallen de megaprojecten Verkeer en Vervoer:

- Project Mainportontwikkeling Rotterdam;
- Programma ERTMS;
- Zuidasdok;
- Programma Hoogfrequent Spoorvervoer.

Het projectartikel is gerelateerd aan de beleidsartikelen 14 Wegen en Verkeersveiligheid, 16 Openbaar Vervoer en Spoor en 18 Scheepvaart en havens op de beleidsbegroting Hoofdstuk XII.

B. Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 53 Budgettaire gevolgen van uitvoering artikel 17 Megaprojecten verkeer en vervoer (bedragen x € 1.000)							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verplichtingen	609.120	1.043.855	438.892	1.072.346	1.131.384	279.628	242.784
Uitgaven	572.122	547.762	516.879	730.025	776.057	811.435	679.366
17.06 Project Mainportontwikkeling Rotterdam	637	525					
17.07 ERTMS	189.798	199.852	130.877	210.100	189.513	184.570	133.255
17.07.01 Aanleg ERTMS	189.281	199.358	129.683	210.100	189.513	184.570	133.255
17.07.02 Planning en studies ERTMS	517	494	1.194				
17.08 Zuidasdok	140.739	181.260	277.782	295.429	370.388	369.153	298.439
17.10 Programma Hoogfrequent Spoorvervoer	240.948	166.125	108.220	224.496	216.156	257.712	247.672
17.10.01 Aanleg PHS	230.732	156.889	102.895	201.803	186.941	193.384	149.851
17.10.02 Planning en studies PHS	10.216	9.236	5.325	22.693	29.215	64.328	97.821
Ontvangsten	68.437	60.973	70.735	81.708	67.168	87.088	67.405
17.09 Ontvangsten	68.437	60.973	70.735	81.708	67.168	87.088	67.405

Budgetflexibiliteit

Met uitzondering van planning en studies, zijn de budgetten in 2025 juridisch verplicht op de peildatum 1 januari 2025. De budgetten voor planning en studies zijn bestuurlijk gebonden.

Tabel 54 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 17

	2025
Juridisch verplicht	99%
Bestuurlijk gebonden	1%
Beleidsmatig gereserveerd	
Nog niet ingevuld/vrij te besteden	

C. Toelichting

17.06 Project Mainportontwikkeling Rotterdam

Vanwege de beëindiging van het «groot project status» van het Project Mainport Rotterdam zal de resterende uitvoering van het project per 2025 worden verantwoord op het artikel 15 Hoofdvaarwegen.

17.07 European Rail Traffic Management System (ERTMS)

Motivering

De Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV 2040 (Kamerstukken II 202/21, [23645, nr. 746](#)) zet erop in lange termijn keuzes voor het OV met bijdragen aan wonen, werken en recreëren in een duurzaam en welvarend Nederland te realiseren. Het digitaliseren van het treinbeveiligingssysteem is een van de bouwstenen om de doelen van Toekomstbeeld OV te bereiken. Het vervangen van het analoge huidige systeem, dat stamt uit de jaren '50-60, door de digitale Europese standaard wordt vormgegeven binnen het groot project ERTMS. Deze vervanging sluit aan bij het algemene uitgangspunt om prioriteit te geven aan de instandhouding van het bestaande netwerk. Met deze beslissing wordt ook invulling gegeven aan Europese afspraken over de aanleg van ERTMS op de belangrijkste nationale en internationale verbindingen (TEN-T kernnetwerk). Daarnaast biedt ERTMS meer mogelijkheden dan de huidige treinbeveiliging, zoals meer veiligheid, de mogelijkheid om meer treinen te laten rijden, en op termijn automatisch rijden.

Producten

Op 17 mei 2019 heeft het Kabinet de programmabeslissing ERTMS (Kamerstukken II 2018/19, 33652, n2. 65) genomen en besloten het huidige treinbeveiligingssysteem landelijk te vervangen door ERTMS. Tot en met 2030 worden door ProRail en vervoerders tientallen werkprocessen aangepast om treinen te kunnen laten rijden, circa 1.300 treinen en locomotieven omgebouwd of opgewaardeerd naar ERTMS en tenminste 15.000 gebruikers opgeleid. Ook zal het systeem en de operatie worden beproefd en uiteindelijk 345 km spoor op zeven baanvakken van ERTMS voorzien. Het kabinet heeft in 2019 tevens besloten structureel middelen te reserveren voor de uitrol van ERTMS in de rest van Nederland in de periode 2030-2050. Hiervoor zijn middelen gereserveerd op artikelonderdeel 11.03.

Zoals aangekondigd is gewerkt aan een herijking van de planning en kostenraming (Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, [33 652, nr. 88](#)). In de herijking zijn ook de effecten van gebeurtenissen als de coronapandemie, de arbeidsmarktkrapte en bewegingen op de leveranciersmarkt (zoals overnames) op het programma meegenomen. Uit de herijking blijkt dat een hoger bedrag en langere tijd nodig zijn om de treinbeveiliging en gerelateerde systemen klaar te maken voor de toekomst. De eerste uitkomsten van de studie naar de landelijke uitrol van ERTMS ondersteunen dit beeld. De onderlinge samenhang tussen projecten is groot, waardoor het risicoprofiel van het programma hoog blijft. Het is noodzakelijk om bij te sturen op basis van de nieuwe inzichten en geleerde lessen – in binnen- en buitenland – en deze zo goed mogelijk te benutten voor het vervolg. Een commissie van experts op het gebied van de implementatie van ERTMS of vergelijkbare systemen in andere landen heeft een second opinion uitgevoerd. Ervaringen in andere landen tonen aan dat de invoering van ERTMS niet zonder slag of stoot verloopt. Alle signalen wijzen erop dat een fundamentele herijking van de aanpak nodig is. Over de aanpak wordt de Kamer geïnformeerd bij de 19de voortgangsrapportage (Kamerstukken II 2023/2024, [33562, nr. 90](#)) en volgende rapportages.

Het programma ERTMS is door de Kamer aangewezen als Groot Project. De Kamer wordt daarom twee keer per jaar door middel van een voortgangsrapportage geïnformeerd. De laatste voortgangsrapportage van de staatssecretaris van IenW betreft de twintigste voortgangsrapportage (Kamerstukken II 2023/2024, [33562, nr. 92](#)).

Tabel 55 Projectoverzicht behorende bij 17.07 ERTMS (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Projectbudget					Kasbudget					Openstelling	
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig
ERTMS												
Aanleg	2.839	2.773	538	276	309	340	390	345	253	388	divers	divers
Planning en studies	93	93	90	1	2						divers	divers
Afronding												
Programma												
Afrekening voorschotten	27	27	27									
Begroting (MF 17.07.01)	2.959	2.893	655	277	311	340	390	345	253	388		
Overprogrammering (-)				- 77	- 180	- 130	- 201	- 160	- 120	868		

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

Het projectbudget is verhoogd met € 75 miljoen in verband met excessieve prijsstijgingen in 2024.

17.08 Zuidasdok

Motivering

De ruimtelijke ontwikkelingen in de corridor Haarlemmermeer-Almere en op de Zuidas versterken de toename van reizigers en verkeer. Door opening van de Noord-Zuidlijn, Hanzelijn en OV-SAAL neemt het aantal reizigers op station Amsterdam-Zuid toe. De vergroting van de stations capaciteit en kwalitatieve opwaardering van station Amsterdam Zuid is nodig om de groeiende reizigersstromen te accommoderen en te voldoen aan de NSP-kwaliteitsnorm. Om ruimte te bieden aan de uitbreiding van de ov-terminal en de wegcapaciteit te vergroten, wordt de A10 ondergronds gebracht en verbreed. Een investering in de ruimtelijke kwaliteit van de Zuidas draagt verder bij aan de versterking van een internationale toplocatie. In de Kamerbrief van 21 december 2023 is de Kamer geïnformeerd over een nieuw verwacht tekort op het project van € 600 – 800 miljoen (Kamerstukken [32668, nr. 22](#)).

Producten

- Programmaorganisatie en voorbereiding (inclusief A10 Knooppunten De Nieuwe Meer en Amstel, artikel 12.03.01 op het Mobiliteitsfonds);
- Uitbreiding van de ov-terminal (regionaal ov en ketenmobiliteit);
- Tunnel en uitbreiding van de wegcapaciteit A10-zuid;
- Inrichting van de openbare ruimte en generieke uitgaven.

Tabel 56 Projectoverzicht behorende bij 17.08 Zuidasdok (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Projectbudget			Kasbudget							Openstelling	
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig
Zuidasdok												
Generieke en ruimtelijke inrichting	66	66	66								2017	2017
Projectorganisatie en voorbereiding	603	593	254	39	41	43	38	34	29	125	2028-2029	2028-2029
Tunnel en A10	1.600	1.549	118	34	92	120	169	210	240	617	2028-2029	2028-2029
OVT incl. keerspoor	1.139	1.114	310	108	144	133	164	125	29	127	2028-2029	2028-2029
Afrondingen												
Programma	3.408	3.322	748	181	277	296	371	369	298	869	2032-2036	2032-2036
Begroting (MF 17.08)	3.408	3.322	748	181	277	296	371	369	298	869		

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. Projectorganisatie en voorbereiding: het verschil wordt veroorzaakt door o.a. desalderingen door extra ontvangsten welke aan de project toegevoegd worden. Daarnaast betreft het ook loon- en prijsbijstelling 2024.
2. Tunnel en A10: het verschil wordt o.a., veroorzaakt door Meerjaring vast onderhoud voor West Nederland Noord. Op verzoek van de beheerder wordt het meerjarig onderhoud toegevoegd aan de scope. Het betreft hier de uitvoeringskosten. Daarnaast zijn ook de loon- en prijsbijstellingen verwerkt.
3. OVT inclusief keerspoor: dit betreft de loon- en prijsbijstelling 2024.

Overzicht van de bijdragen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de financiering van het programma. Deze middelen kunnen tijdens de realisatieperiode integraal aan alle productuitgaven worden besteed. Tussentijds en achteraf zal inzichtelijk worden gemaakt waaraan de middelen zijn besteed (verantwoording).

Tabel 57 Overzicht van de bijdragen (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Totaal	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later
Bijdragen Rijk	0								
Bijdrage gemeente Amsterdam	426	106	21	39	37	37	42	37	107
Bijdrage Vervoersregio Amsterdam	346	87	18	32	29	30	35	31	84
Bijdrage Provincie Noord Holland	87	87	0	0	0	0	0	0	0
EU-ontvangsten	56	37	19						
Bijdrage derden	114	32	0	0	16	0	10	0	56
Totaal programma	1.029	349	58	71	82	67	87	68	247
Begroting (MF 17.08)	1.029	349	58	71	82	67	87	68	247

17.10 Programma Hoogfrequent Spoorvervoer

Motivering

Vanaf 2018 heeft het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer de status van groot project. Op dit artikelonderdeel worden de uitgaven van PHS verantwoord. De basisrapportage, die voortvloeit uit de status van groot project, is in april 2019 naar de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II 2018-2019, [32 404](#), nr. 92). Sindsdien zijn er halfjaarrapportages naar de Kamer gestuurd, de laatste betreft de tweede helft van 2023 (VGR 2023-2, Kamerstuk 32404-121). Er wordt volgens de prognoses steeds meer gebruik gemaakt van het openbaar vervoer. Ook het spoorgoederenvervoer neemt toe. Dat vraagt om een aanpak om meer capaciteit te bieden en een hoogwaardig spoorvervoer mogelijk te maken. Het Programma

Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS) heeft tot doel op de drukste trajecten in het land te komen tot hoogfrequent spoorvervoer en een toekomst vaste routing van het goederenvervoer met zo intensief mogelijk gebruik van de Betuweroute. Er gaan meer treinen rijden in de drukste delen van het land en er komt extra ruimte voor goederenvervoer op het spoor naast maatregelen om het gebruik van de Betuweroute nog extra te stimuleren. Het gaat om de volgende corridors en frequenties:

- Alkmaar-Amsterdam (6 intercity's en 6 sprinters);
- Amsterdam-Utrecht-Eindhoven (6 intercity's op de corridor en 6 sprinters tussen Utrecht en Geldermalsen);
- Schiphol-Utrecht-Arnhem/Nijmegen (6 intercity's op de corridor en 4 sprinters tussen Breukelen en Driebergen-Zeist);
- Den Haag-Rotterdam-Breda (8 intercity's en 6 sprinters tussen Den Haag en Rotterdam en 4 intercity's tussen Rotterdam en Breda);
- Breda-Eindhoven (4 intercity's en 4 sprinters Breda-Tilburg);
- Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad (SAAL) Schiphol-Amsterdam Zuid-Almere-Lelystad (4 intercity's en 4 sneltreinen tussen Flevoland, via Amsterdam Zuid, en Schiphol, 4 intercity's tussen Schiphol, via Amsterdam Zuid, en Hilversum, 6 sprinters tussen Almere en Amsterdam Centraal, 4 sprinters tussen Hilversum/Gooi en Amsterdam Centraal);
- Goederenrouting Zuid-Nederland.

Het PHS-programma en de diverse projecten die hier onderdeel van uit maken moeten de gewenste treinaantallen mogelijk maken in combinatie met een zo goed mogelijke dienstregeling (goede verdeling van de treinen over het uur, goede aansluitingen, combinatie met goederenvervoer e.d.). Daarbij is een belangrijk aandachtspunt dat de PHS-corridors onderdeel vormen van een samenhangend spoorwegnet en treindienstregeling, waarbij er vele afhankelijkheden bestaan en er in de loop der tijd rekening moet worden gehouden met nieuwe inzichten en ontwikkelingen. De uiteindelijke dienstregeling wordt conform de vervoerconcessie van IenW aan NS opgesteld door NS. NS stelt deze vast op basis van de daadwerkelijk beschikbare infrastructuur, de daadwerkelijk marktvraag per traject, overleg met betrokken overheden en consumentenorganisaties. De scope, planning en financiële stand van zaken (peildatum eind 2018) zijn opgenomen in de basisrapportage PHS; deze dient als referentie voor de opeenvolgende voortgangsrapportages over PHS die elk half jaar verschijnen. PHS is volledig opgenomen in de nieuwe HRN concessie 2025-2033 en zal stap voor stap worden ingevoerd.

De risicoreservering voor PHS is voor € 150 miljoen ingezet om op de corridor PHS Alkmaar – Amsterdam tot uitvoering over te gaan. In verband met een negatieve prijsontwikkeling, de mismatch tussen de door Financiën uitgekeerde IBOI enerzijds en de vigerende CBS-reeksen voor de spoorbouw en aanbestedingseffecten anderzijds, is het projectbudget aanvullend verhoogd met € 187 miljoen. De in het programma Spoorcapaciteit 2030 «Onderstation Kethel» wordt uitgevoerd binnen PHS. Daarom is € 11 miljoen overgeboekt vanuit het programma Spoorcapaciteit 2030 naar PHS-onderdeel TEV.

Producten

Op 4 juni 2010 (Kamerstukken II 2009-2010, [32 404, nr. 1](#)) heeft het kabinet een voorkeursbeslissing genomen over PHS. Sinds begin 2011 loopt de planuitwerking. PHS is een samenhangend en langlopend programma en wordt stap voor stap gerealiseerd. Fasegewijs zullen de frequenties worden verhoogd, als de benodigde infrastructuur dat mogelijk maakt. Inmiddels

is een aantal projecten uitgevoerd en gaat PHS steeds verder in realisatie en worden onderdelen vastgelegd in subsidiebeschikkingen. In het MIRT overzicht is per onderdeel in realisatie een MIRT-blad opgenomen en is de voortgang van de diverse PHS onderdelen aangegeven. Elk halfjaar wordt in de opeenvolgende voortgangsrapportages PHS de inhoudelijke en financiële voortgang van PHS en de diverse corridors aangegeven. In de laatste VGR 2023-2 is aangegeven dat het PHS-programma in volle uitvoering is en meer dan 95% van het budget in 2024 verplicht is. Ook is duidelijk geworden dat een aantal belangrijke onderdelen eerst rond 2030-2031 gereed zullen zijn.

Tabel 58 Projectoverzicht behorende bij 17.10 Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (bedragen x € 1 miljoen)

Projectomschrijving	Projectbudget			Kasbudget						Indienststelling			Toelichting
	huidig	vorig	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	later	huidig	vorig	
Programma Hoogfrequent Spoorvervoer													
Aanleg													
PHS:													
Doorstroomstation Utrecht	253	253	253	0	0	0	0	0	0	0	2017	2017	
PHS: Spooromgeving Geldermalsen	149	149	149	0	0	0	0	0	0	0	2021	2021	
PHS: Meteren - Boxtel	803	716	82	48	63	66	124	125	145	150	2023	2028-2029	
PHS: Rijswijk - Rotterdam	388	385	277	45	12	6	6	6	6	30	2024-2026	2023-2025	*
PHS Amsterdam	1042	909	214	59	81	101	101	96	110	28	2030-2032	2030-2032	*
PHS Ede	77	77	63	10	3	1	1	0	0	0	2022	2021	
PHS Alkmaar-Amsterdam	298	28	12	7	10	33	82	93	30	3	2029-2030	2027-2028	
PHS maatregelen TEV	121	118	29	17	22	38	8	8	0	0	divers	divers	
PHS Nijmegen en West-entree	200	184	8	8	24	41	44	27	22	27	2028	2027	
OV-SAAL korte termijn	630	630	630	0	0	0	0	0	0	0	2016	2016	
OV-SAAL middellange termijn	98	98	98	0	0	0	0	0	0	0	2026-2028	2026-2028	
PHS: Overige maatregelen (projecten < € 50 miljoen)	241	182	101	23	17	49	30	8	5	7	divers	divers	
Afrondingen													
Planning en studies	681	820											
Corridor Alkmaar-Amsterdam													
Corridor Amsterdam-Utrecht-Eindhoven													
Corridor Schiphol-Utrecht-Arnhem/Nijmegen													
Corridor Breda-Eindhoven													
Corridor Den Haag- Rotterdam													
Corridor OV SAAL middellange termijn													
Routering goederenvervoer Zuid-Nederland													
Overige (planstudiekosten)													
Afrondingen													
Programma													
Afrekening voorschotten	82	82	82										
Begroting (MF 17.10.01)	5.063	4.631	1.997	217	231	334	396	363	318	526			
Overprogrammering (-)				- 64	- 130	- 139	- 227	- 225	- 220	1005			

Belangrijkste (budgettaire) aanpassingen

1. **PHS Meteren-Boxtel:** De Raad van State heeft het Tracébesluit "Programma Hoogfrequent Spoorvervoer Meteren- Boxtel» onherroepelijk verklaard. Vanwege de tijd die de Raad van State nodig heeft gehad om tot dit besluit te komen is vertraging in de planning ontstaan

- en een herziene planning opgesteld waarbij de in 2021 afgesproken mijlpalen naar achteren schuiven. Het projectbudget is verhoogd met € 67,7 miljoen in verband met prijs- en markteffecten;
2. **PHS Amsterdam:** Het projectbudget is verhoogd met € 68,2 miljoen in verband met prijs- en markteffecten. Daarnaast is € 44,1 miljoen toegevoegd vanuit het programma Fietsparkeren (MF 13.03). Een deel van de oorspronkelijk binnen dat programma geraamde scope (de stallingen onder de oostelijke sporen (SOOS)) wordt overgeheveld naar het PHS project Amsterdam Centraal waardoor de werkzaamheden efficiënter kunnen worden uitgevoerd;
 3. **PHS Projecten < 50 mln:** De scope benodigd voor maatregelen bij het emplacement Eindhoven Eindhoven Oost is onderdeel van het binnen het programma Grensoverschrijdend Spoorvervoer opgenomen deelproject «Eindhoven-Düsseldorf». In verband met de raakvlakken met PHS en om de productstap Breda-Eindhoven tijdig mogelijk te maken, is deze scope en het bijbehorende budget ad € 17 miljoen overgeheveld naar deelproject PHS Eindhoven. De ontwikkeling van een nieuwe generatie seinen bij ProRail heeft vertraging opgelopen. Dit leidt er toe dat spoorprojecten hun ontwerp moeten aanpassen. De oude seinen hebben een grotere omvang waarvoor sporen verder uit elkaar moeten liggen. Bij enkele projecten, waaronder PHS Tilburg leidt deze aanpassing tot majeure meerkosten omdat werkzaamheden reeds gepland en deels uitgevoerd waren door de aannemer. Hiervoor is aanvullend € 31,4 miljoen toegevoegd zodat het project zoveel mogelijk doorgang kan vinden en de meerkosten niet nog verder oplopen;
 4. **PHS Nijmegen:** Het projectbudget is verhoogd met € 10 miljoen in verband met prijs- en markteffecten;
 5. **Planning en studies:** De risicoreservering voor PHS is voor € 150 miljoen ingezet om op de corridor PHS Alkmaar – Amsterdam tot uitvoering over te gaan. Tegenover het resterende potentieel tekort staan voldoende beheersmaatregelen en is ook nog een deel van de risicoreservering beschikbaar. In verband met markt- en prijseffecten is in totaal € 146,1 miljoen overgeboekt naar diverse PHS projecten in realisatie. Er is € 9,7 miljoen toegevoegd vanuit MF 11.04 aan het planuitwerkingsbudget PHS om extra kosten te dekken om de Amstelpassage als locatie voor security- en paspoortcontrole-voorzieningen te kunnen gebruiken. In verband met een negatieve prijsontwikkeling, de mismatch tussen de door Financiën uitgekeerde IBOI enerzijds en de vigerende CBS-reeksen voor de spoorbouw en aanbestedingseffecten anderzijds, is het projectbudget aanvullend verhoogd met € 101 miljoen vanuit de daarvoor getroffen reservering op MF 11.04.

In het projectoverzicht van de voorjaarsnota 2024 was per abuis voor een aantal projecten een verkeerde stand opgenomen. De betreffende projecten zijn met een «» aangegeven en de standen «vorig» zijn gecorrigeerd.

17.09 Ontvangsten

Motivering

Op dit artikelonderdeel worden de bijdragen van derden voor de realisatie van de Megaprojecten verkeer en vervoer, die rechtstreeks aan lenW worden betaald, verantwoord.

Tabel 59 Ontvangsten artikel 17 (bedragen x € 1 miljoen)						
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bijdragen van derden PMR						
Bijdragen van derden ERTMS	19					
Bijdragen van derden Zuidasdok	41	71	82	67	87	67
Bijdragen van derden PHS	1					
Totaal Ontvangsten	61	71	82	67	87	67
Totaal Ontvangsten (MF 17.09)	61	71	82	67	87	67

3.7 Artikel 18 Overige uitgaven en ontvangsten

A. Omschrijving van de samenhang in het beleid

Dit artikel bevat een aantal uiteenlopende onderwerpen.

Het projectartikel is gerelateerd aan het beleidsartikel 22 Omgevingsveiligheid en milieurisico's (Externe veiligheid) van de begroting Hoofdstuk XII.

B. Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 60 Budgettaire gevolgen van uitvoering artikel 18 Overige uitgaven en ontvangsten (bedragen x € 1.000)							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verplichtingen	23	3.535					
Uitgaven	42	3.398					
18.06 Externe veiligheid	42	3.398					
18.08 Netwerkoverstijgende kosten							
18.08.03 Afroming Eigen Vermogen Rijkswaterstaat							
Ontvangsten	310.548	427.224					
18.09 Ontvangsten	19.309	4					
18.10 Saldo van de afgesloten rekeningen	291.239	427.220					

Budgetflexibiliteit

De budgetten voor externe veiligheid zijn 2025 juridisch verplicht op de peildatum 1 januari 2025. De middelen afroming eigen vermogen Rijkswaterstaat zijn beleidsmatig gereserveerd.

Tabel 61 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 18

	2025
Juridisch verplicht	0%
Bestuurlijk gebonden	
Beleidsmatig gereserveerd	0%
Nog niet ingevuld/vrij te besteden	

C. Toelichting

18.06 Externe Veiligheid

Motivering

Het budget is bestemd voor het oplossen van externe veiligheidsknelpunten in het kader van de Nota Vervoer Gevaarlijke Stoffen (NVGS) (Kamerstukken II 2005–2006, [30 373, nr. 2](#)). De opgenomen kasreeks heeft betrekking op het RWS-programma aankopen en saneren van kwetsbare objecten in het kader van basisnet.

18.08 Netwerkgebonden kosten

Motivering

Dit betreft de afdracht van het surplus aan eigen vermogen van Rijkswaterstaat. Het eigen vermogen van een baten-lastenagentschap is via de Regeling agentschappen gebonden aan een maximumomvang van 5 procent van de gemiddelde jaaromzet, berekend over de laatste drie jaar. De maximale omvang van het eigen vermogen is door Rijkswaterstaat in 2023 overschreden. Conform de Regeling agentschappen is het surplus eigen vermogen afgedragen aan de eigenaar (IenW). Voor het surplus eigen vermogen van Rijkswaterstaat geldt dat – in lijn met het zwaartepunt van de herkomst – deze middelen zijn toegevoegd aan het Mobiliteitsfonds. De middelen worden in afwachting van nadere bestemming toegevoegd aan artikelonderdeel 18.08 Netwerkgebonden kosten.

Belangrijkste budgettaire aanpassing

Bij eerste suppletoire begroting 2024 is het afgeroomde eigen vermogen 2023 verlaagd met € 10 miljoen, omdat dit werd ingezet voor de Loss and Damage Fund en betrokken werd in de interne dekkingsopgave op de beleidsbegroting HXII. Hiervan wordt 425k teruggeboekt bij de begroting 2025 vanuit HXII naar het MF. Voor de vervanging van de AV-installatie en inrichting van het inrichting van het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC)-crisiscentrum wordt vervolgens weer € 1,15 van het Eigen Vermogen RWS weer overgeboekt naar de beleidsbegroting HXII.

Bij de begroting 2025 is tevens € 4 miljoen ingezet voor Klimaatneutrale en Circulaire Organisatie (KCO), dat gekoppeld is met de rijksbrede ambitie om de bedrijfsvoering te verduurzamen bij RWS.

Daarnaast wordt er conform de interne besluitvorming, € 3,8 miljoen overgeboekt naar de generieke investeringsruimte 11.04 op het MF en € 0,95 miljoen van het Eigen Vermogen RWS gaat naar de generieke investeringsruimte op het Deltafonds.

Tot slot is er € 2 miljoen gereserveerd voor de integrale overgang van het kas/verplichtingenstelsel naar het baten-lastenstelsel (het project iBLS) van RWS. De middelen worden overgeboekt naar een Risicoreservering op artikelonderdeel 11.04.

18.09 Ontvangsten

Motivering

Dit betreft de afdracht van het surplus aan eigen vermogen van Rijkswaterstaat. Het eigen vermogen van een baten-lastenagentschap is via de Regeling agentschappen gebonden aan een maximumomvang van 5 procent van de gemiddelde jaaromzet, berekend over de laatste drie jaar. De maximale omvang van het eigen vermogen is door Rijkswaterstaat in 2023 overschreden. Conform de Regeling agentschappen is het surplus eigen vermogen afgedragen aan de eigenaar (IenW). Voor het surplus eigen vermogen van Rijkswaterstaat geldt dat – in lijn met het zwaartepunt van de herkomst – deze middelen zijn toegevoegd aan het Mobiliteitsfonds. Deze middelen zijn in afwachting van nadere bestemming toegevoegd aan artikelonderdeel 18.08 Netwerkgebonden kosten.

3.8 Artikel 19 Bijdragen andere begrotingen Rijk

A. Omschrijving van de samenhang in het beleid

Op dit artikel worden de ontvangen bijdragen verantwoord die ten laste van de begroting Hoofdstuk XII komen. De doelstellingen van het onderliggende beleid zijn terug te vinden in de begroting Hoofdstuk XII.

Het productartikel is gerelateerd aan artikel 26 Bijdragen aan de Investeringsfondsen op de begroting Hoofdstuk XII.

B. Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 62 Budgettaire gevolgen van uitvoering artikel 19 Bijdragen andere begrotingen Rijk (bedragen x € 1.000)							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ontvangsten	7.832.289	9.319.499	8.917.805	10.281.959	10.264.164	9.957.667	10.208.478
19.09 Ten laste van begroting IenW	7.832.289	9.319.499	8.917.805	10.281.959	10.264.164	9.957.667	10.208.478

Motivering

Dit begrotingsartikel is technisch van aard.

4. Bijlagen

Bijlage 1: Voeding van het Mobiliteitsfonds en begrotingsstaat per productartikelonderdeel

Tabel 63 Voedingstabellen artikel 26 beleidsbegroting XII																	
Bedragen € x 1.000		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
11	Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte																
	Uitgaven	63.266	235.168	458.142	821.529	987.694	1.541.301	1.416.056	993.365	748.325	1.773.756	152.990	1.835.520	1.844.734	1.853.377	2.829.214	9.554.437
	Verkenningen	1.258	372.15	90.858	218.373	264.686	708.907	775.830	683.112	432.677	411.674	402.009	200.001	180.000	190.298	161.518	4.758.416
	Reserveringen	55.508	133.730	256.868	182.936	316.127	357.767	418.630	248.513	184.647	1.297.286	1.425.065	1.329.877	1.326.417	1.450.842	1.396.741	0.380.954
	Generieke investeringsruimte	6.500	64.223	110.416	420.220	406.881	474.627	221.596	61.740	131.001	64.796	325.916	305.642	338.317	212.237	1.270.955	4.415.067
11.09	Ontvangsten						47.500										47.500
	Ontvangsten						47.500										47.500
Bijdrage van hfdst XII (art 26)		63.266	235.168	458.142	821.529	987.694	1.493.801	1.416.056	993.365	748.325	1.773.756	152.990	1.835.520	1.844.734	1.853.377	2.829.214	9.506.937
Bedragen € x 1.000		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
12	Hoofdwegennet																
Uitgaven		8.898.451	3.940.969	4.758.224	198.790	4.275.981	3.946.443	3.806.090	3.570.796	3.520.239	3.010.710	2.538.780	3.101.769	2.881.092	958.179	2.372.901	52.497.016
12.01	Exploitatie	6.293	5.676	9.922	10.550	9.764	8.618	8.451	7.824	7.769	4.537	4.537	4.537	4.537	4.537	4.537	102.089
12.02	Onderhoud en vernieuwing	1.258.444	1.369.323	1.479.874	1.450.530	1.534.478	1.376.014	1.362.469	1.442.870	1.449.278	843.516	866.453	875.161	920.912	928.876	962.614	8.120.812
12.03	Ontwikkeling	740.684	730.850	1.011.721	902.231	1.007.529	897.144	778.548	526.027	649.382	866.431	465.371	812.840	821.058	809.020	245.628	1.264.464
12.04	Geïntegreerde contractvormen/ PPS	1.123.476	1.057.604	1.063.119	904.439	835.056	799.823	795.817	749.218	603.170	565.982	471.670	678.455	403.813	484.970	429.348	0.965.958
12.06	Netwerkgebonden kosten HWN	769.554	777.516	911.186	931.040	889.154	864.844	860.805	844.857	810.640	730.244	730.749	730.776	730.776	730.776	730.776	2.043.693
Ontvangsten		104.959	124.305	118.556	122.404	112.016	207.422	162.779	160.627	171.792	72.436	49.754	49.754	49.754	82.730	82.733	1.632.023
12.09	Ontvangsten																
Bijdrage van hfdst XII (art 26)		3.793.492	3.816.664	3.572.664	076.3864	1.63.9653	739.021	3.643.311	3.410.169	3.348.447	2.938.274	2.489.026	3.052.015	2.871.340	2.875.449	2.290.165	8.864.993
Bedragen € x 1.000		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
13	Spoorwegen																

Bedragen € x 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
	Uitgaven 8.286.9282.732.0663.109.2233.121.8302.544.4122.864.752.3.077.0962.539.2572.522.6742.432.6012.513.8522.252.9952.346.2662.493.0692.185.2220.022.245															
Exploitatie onderhoud en vernieuwing	2.665.7212.246.2472.457.5552.528.5022.039.6102.455.225.2.522.1452.269.0162.175.5982.103.427.2.127.0051.944.370.1.921.0992.131.682.2.075.0563.662.252															
13.02																
13.03	Ontwikkeling	387.021	269.771	459.505	411.052	337.242	299.432	447.851	226.331	347.076	329.174	386.847	308.625	425.166	361.387	110.175 5.106.655
13.04	Geïntegreerde contractvormen/ PPS	234.186	216.048	192.163	182.276	167.560	110.095	107.100	43.910							1.253.338
13.07	Rente en aflossing															
	Ontvangsten	303.115	148.284	150.284	153.284	155.284	163.284	166.284	168.284	170.284	166.484	183.784	167.484	167.484	167.484	167.484 2.669.311
13.09	Ontvangsten	238.204	303.115	148.284	150.284	153.284	155.284	163.284	166.284	168.284	170.284	166.484	183.784	167.484	167.484	167.484 2.669.311
	Bijdrage van hfdst XII (art 26)	3.048.7242.428.9512.960.9392.971.5462.391.1282.709.4882.913.8122.372.9732.354.3902.262.317.2.347.3682.069.2112.178.7812.325.585.2.01774137352.934														
Bedragen € x 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
14	Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's															
	Uitgaven	993.214	597.904	251.821	122.884	173.784	200.598	299.361	302.933	321.376	102.000	72.000	52.083	76.780		3.566.738
14.01	Regionale infrastructuur	5.506	80.970	125.147	95.809	158.991	171.014	197.789	191.531	202.330	102.000	72.000	52.083	76.780		1.531.950
14.03	Bereikbaarheidsprogramma's	516.934	126.674	27.075	14.793	29.584	101.572	111.402	119.046							2.034.788
	Ontvangsten	42														42
14.09	Ontvangsten	42														42
	Bijdrage van hfdst XII (art 26)	993.172.597.904.251.821.122.884.173.784.200.598.299.361.302.933.321.376.102.000.72.000.52.083.76.780														
		3.566.696														
Bedragen € x 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
15	Hoofdvaarwegennet															
	Uitgaven	1.397.451	1.406.135	1.608.559	1.563.631	1.524.587	1.453.779	1.261.123	1.318.691	1.527.415	1.162.583	1.112.087	1.151.417	1.191.589	1.141.032	922.188 9.742.265
15.01	Exploitatie	12.147	10.528	25.221	27.539	23.829	22.161	22.060	25.241	25.006	10.517	10.517	10.517	10.517	10.517	256.834
15.02	Onderhoud en vernieuwing	671.135	798.530	834.667	780.669	709.088	690.407	664.830	665.082	673.139	373.741	459.508	430.788	430.788	430.788	430.708 9.043.868

Bedragen € x 1.000		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
15.03	Ontwikkeling	188.567	108.461	217.064	203.349	270.035	225.760	60.185	104.555	309.152	305.500	170.116	237.721	280.155	212.057	21.305	2.913.982
15.04	Geïntegreerde contractvormen/ PPS	91.675	71.068	61.279	70.941	55.590	55.260	55.287	56.881	54.739	55.618	54.739	55.184	52.922	70.463	42.449	904.095
15.06	Netwerkgebonden kosten HVWN	433.927	417.548	470.328	481.133	466.045	460.191	458.761	466.932	465.379	417.207	417.207	417.207	417.207	417.207	417.207	6.623.486
15.09	Ontvangsten	39.569	13.161	3.085	701	7838	150	763	150	150	150	150	150	150	150	150	66.467
15.09	Ontvangsten	39.569	13.161	3.085	701	7838	150	763	150	150	150	150	150	150	150	150	66.467
Bijdrage van hfdst XII (art 26)		1.357.882	1.392.974	1.605.474	1.562.930	1.516.749	1.453.629	1.260.360	1.318.541	1.527.265	1.162.433	1.111.937	1.151.267	1.191.439	1.140.882	922.038	9.675.798
Bedragen € x 1.000		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
17	Megaprojecten Verkeer en Vervoer	547.762	516.879	730.025	776.057	811.435	679.366	734.895	355.444	374.504	447.401	390.082	415.799	415.124	243.932	337.884	7.776.589
17.06	Project Mainportontwikkeling Rotterdam	525															525
17.07	ERTMS	199.852	130.877	210.100	189.513	184.570	133.255	165.823	26.637	98.340	132.180	124.253	126.518	227.200	202.847	152.101	2.304.066
17.08	ZuidasDok	181.260	277.782	295.429	370.388	369.153	298.439	299.871	208.274	170.861	147.012	175.529	4.121	4.121	16.483		2.660.723
17.10	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer	166.125	108.220	224.496	216.156	257.712	247.672	269.201	120.533	105.303	168.209	248.300	285.160	183.803	24.602	185.783	2.811.275
17.09	Ontvangsten	60.973	70.735	81.708	67.168	87.088	67.405	72.895	80.783	38.071	56.071						682.897
	Ontvangsten	60.973	70.735	81.708	67.168	87.088	67.405	72.895	80.783	38.071	56.071						682.897
	Bijdrage van hfdst XII (art 26)	486.789	446.144	648.317	708.889	724.347	611.961	662.000	274.661	336.433	391.330	390.082	415.799	415.124	243.932	337.884	7.093.692
Bedragen € x 1.000		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
18	Overige uitgaven en ontvangsten																
	Uitgaven	3.398															3.398
18.06	Externe veiligheid	3.398															3.398

Bedragen € x 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
18.08 Netwerkovervrijende kosten																
	Ontvangsten															
18.09 Ontvangsten	4															427.224
Saldo van de afgesloten rekeningen	427.220															427.220
Bijdrage van hfdst XII (art 26)	–															–
	423.826															423.826
Bedragen € x 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2024 – 2038
19 Bijdragen andere begrotingen Rijk																
	Ontvangsten															
19.09 Ten laste van begroting lenW	9.319.499	8.917.805	0.281.950	0.264.164	9.957.667	0.208.478	0.194.900	8.672.642	8.636.236	8.630.110	8.563.403	8.575.895	8.578.198	8.439.225	8.397.043	9.319.499 – 8.397.043 = 922.456
Bijdrage van hfdst XII (art 26)	9.319.499	8.917.805	0.281.950	0.264.164	9.957.667	0.208.478	0.194.900	8.672.642	8.636.236	8.630.110	8.563.403	8.575.895	8.578.198	8.439.225	8.397.043	9.319.499 – 8.397.043 = 922.456
Totaal Uitgaven	10.190.470	9.429.121	0.633.592	0.604.721	10.317.899	0.686.239	0.594.621	9.080.486	9.014.533	8.929.051	8.779.791	8.809.583	8.755.588	8.689.589	8.647.416	10.190.470 – 8.647.416 = 1.543.054
Totaal Ontvangsten	870.971	511.316	351.633	340.557	360.226	477.761	399.721	407.844	378.297	298.941	216.388	233.688	177.390	250.364	250.367	870.971 – 250.367 = 620.604
Totaal Bijdrage van hfdst XII (art 26)	9.319.499	8.917.805	0.281.950	0.264.164	9.957.667	0.208.478	0.194.900	8.672.642	8.636.236	8.630.110	8.563.403	8.575.895	8.578.198	8.439.225	8.397.043	9.319.499 – 8.397.043 = 922.456

Bijlage 2: Verdiepingsbijlage

Artikel 11 Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte

Tabel 64 Verdiepingsbijlage artikel 11 Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte																
11 Verken- ningen, reser- veringen en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Ontwerpbegroting																
2024																
artikelonderdeel																
11.01		117.594	167.267	181.429	214.962	412.146	942.066	921.826	612.537	531.560	388.920	260.771	28.233			
Verkenningen																
Mutaties																
Voorjaarsnota																
2024		116.344	128.787	-	-90.711	668	-150.205	-243.576	-140.600	48.283	-70.540	62.639	188.845	241.768	180.000	291.862
Stand eerste supplettoire wet 2024																
artikelonderdeel																
11.01		1.250	38.480	90.718	215.630	261.941	698.490	781.226	660.820	461.020	451.559	449.616	270.001	180.000	291.862	
Verkenningen																
Kasschuiven																
Verkenningen															-120.768	120.768
Loon-en																
Prijsbijstelling																
2024	139.505	8	437	140	2.743	2.745	10.417	6.604	34.292	6.657	6.115	9.393	0	0	19.204	40.750
Overboeking																
middelen																
Brainport																
Eindhoven																
naar																
Reserveringen	232.000															
								-12.000	-12.000	-35.000	-46.000	-57.000	-70.000			
Overboeking																
Oude Lijn	-1.702		-1.702													
Mutaties																
Miljoenennota																
2025		8	-1.265	140	2.743	2.745	10.417	-5.396	22.292	-28.343	-39.885	-47.607	-70.000		-101.564	161.518
Stand																
ontwerpbegroting																
2025																
artikelonderdeel																
11.01		1.258	37.215	90.858	218.373	264.686	708.907	775.830	683.112	432.677	411.674	402.009	200.001	180.000	190.298	161.518
Verkenningen																
Ontwerpbegroting																
2023																
artikelonderdeel																
11.03																
Reserveringen																
Mutaties																
Voorjaarsnota																
2023																

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel																
11.03	Reserveringen	157.915	296.480	390.838	323.408	381.586	402.168	334.099	1.268.861	1.275.563	1.425.320	1.585.331	1.377.450	1.448.954	1.559.664	1.427.778
Mutaties																
Voorjaarsnota 2024		- 77.531	- 73.441	- 122.551	- 121.099	- 47.068	- 30.173	- 23.183	- 136.654	- 152.030	- 140.387	- 106.987	- 47.487	- 55.190	2.513	2.513
Stand eerste suppletoire wet 2024																
artikelonderdeel																
11.03	Reserveringen	80.384	223.039	268.287	202.309	334.518	371.995	310.916	1.132.207	1.123.533	1.284.933	1.478.344	1.329.963	1.393.764	1.562.177	1.430.291
BZK:																
Woningbouw	Woningbouw	- 475	- 375	- 375	- 375	- 375	- 375									
Dekking MF																
overig: CA-																
middelen																
Instandhouding		- 90.739														
HXII:																
Apparaat																
WoMo		- 1.250	- 250	- 250	- 250	- 250	- 250									
HXII: Wind in																
de Zeilen		- 4.490	- 4.490													
Kasschuiven																
Reserveringen		0	- 37.278	30.787	9.441	5.285	- 938	2.250	3.953	150.210	106.402	- 100.615	- 147.960	- 1.287		- 20.250
Loon-en																
prijjsbijstelling																
2024		360.616	1.093	2.484	5.948	3.303	6.644	4.866	2.853	29.668	31.303	49.208	42.080	37.818	37.052	64.232
Opgave																
Hoofdvaarwegennet																
MF:																
Modaliteitspecifieke																
budget																
Hoofdvaarwegennet		4.287														
Opgave																
Hoofdvaarwegennet																
MF:																
Reservering																
IenW PBNI		146.100	0	0	5.330	3.630	4.305	6.880	9.040	16.705	16.705	16.705	16.700	16.700	16.700	16.700
Opgave																
Hoofdwegennet																
MF:																
Aanzuiveren																
modaliteitspecifieke																
budget		10.088	10.088													

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Opgave Spoorwegen MF:																
Aanzuiveren modaliteitspecifieke budget	15.000	15.000														
Overboeking Impulsprogramma Beter Bediend	- 1.900	- 1.900														
Overboeking Knooppunt Raalte	- 10.750	- 10.750														
Overboeking Maas- en Brabantse Kanalen	- 900	- 900														
Overboeking middelen Brainport Eindhoven naar																
Reserveringen	232.000							12.000	12.000	35.000	46.000	57.000	70.000			
Overboeking N33 Midden - Realisatie	145.000	-								- 6.000	- 6.000	- 21.000	- 21.000	- 21.000	- 70.000	
Overboeking N33 Noord - Studiekosten	- 5.000									- 5.000						
Overboeking naar Modal Shift																
Spoorwegen	- 500	- 500														
Overboeking PHS	133.227	599	3.075	2.795	3.461	3.332	2.619	79.965	27.810	2.417	7.154					
Overboeking Reservering naar Wind in de Zeilen	20.250															20.250
Overboeking Verduurzaming gebouwen	- 16.900		- 3.737	- 4.654	- 4.773	- 1.455	- 1.491	- 97	- 99	- 99	- 99	- 99	- 99	- 99	- 99	- 99
Overboeking Woningbouwmiddelen ProRail	- 1.500	- 300	- 300	- 300	- 300	- 300	- 300									

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Toevoeging CA-middelen ProRail	–															
Instandhouding (BKN Spoor)	400.000															
Toevoeging CA-middelen RWS	–															
Instandhouding 2024	39.602								1.119.988	1.119.614						
Tolvruij Westerscheldetunnel	146.668															
Mutaties																
Miljoenennota 2025		– 24.876	– 89.309	– 11.419	– 19.373	– 18.391	– 14.228	107.714	– 883.694	– 938.886	12.353	– 53.279	– 86	– 67.347	– 111.335	– 33.550
Stand ontwerpbegroting 2025																
artikelonderdeel 11.03		55.508	133.730	256.868	182.936	316.127	357.767	418.630	248.513	184.647	1.297.286	1.425.065	1.329.877	1.326.417	1.450.842	1.396.741
Reserveringen																
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 11.04		244.910	306.614	378.920	489.463	336.877	1.020.433	533.406	417.401	238.839	– 8.990	123.441	584.667	337.557	1.023.057	1.876.590
Generieke investeringsruimte																
Mutaties																
Voorjaarsnota 2024		–														
Stand eerste supplettoire wet 2024		112.218	– 52.524	– 19.549	– 2.943	– 47.533	– 296.558	163.688	– 81.058	442	– 75.136	53.742	128.484	– 139.874	– 140.184	
artikelonderdeel 11.04																
Generieke investeringsruimte		132.692	254.090	359.371	486.520	289.344	723.875	697.094	336.343	239.281	– 84.126	177.183	456.183	197.683	882.873	1.876.590
Mutaties																
Nota van Wijziging eerste supplettoire begroting 2024																
Stand eerste supplettoire wet 2024		– 4.000	– 6.200													
artikelonderdeel		128.692	247.890	359.371	486.520	289.344	723.875	697.094	336.343	239.281	– 84.126	177.183	456.183	197.683	882.873	1.876.590

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
11.04 Ten laste van begroting lenW na Nota van Wijziging															
Afboeken															
concessie															
Hoofdrailnet	–														
na 2033	376.500										– 75.300	– 75.300	– 75.300	– 75.300	– 75.300
Apparaat															
RWS	– 23.436							– 23.436							
Areaalgroei															
Hoofdvaanwegennet	1.402														– 7.402
Dekking															
Hoofdvaanwegennet															
MF:															
Afronding															
Nota															
Mobiliteit															
Achterstallig															
Onderhoud	19.191	19.191													
Dekking															
Hoofdvaanwegennet															
MF:															
Dynamisch															
Verkeersmanagement	1.135	1.135													
Dekking															
Hoofdvaanwegennet															
MF:															
Twintekanalen															
fase 2	8.000	8.000													
Dekking															
Hoofdwegennet															
MF: Meevaller															
A1															
Bunschoten															
Hoevelaken	2	2													
Dekking															
Hoofdwegennet															
MF: Meevaller															
A2															
Holendrecht	21	21													
Dekking															
Hoofdwegennet															
MF: Meevaller															
A59															
Rosmalen															
PPS	577	52													525

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Dekking																
Hoofdwegennet																
MF: Meevaller																
A7 Zuidelijke																
Ringweg																
Groningen	453	453														
Dekking																
Hoofdwegennet																
MF: Meevaller																
A74 Venlo	3.016						3.016									
Dekking																
Hoofdwegennet																
MF: Meevaller																
A78 Zuidelijke																
Ringweg																
Groningen	8.100	8.100														
Dekking																
Hoofdwegennet																
MF: Meevaller																
aansluiting																
Nuth	2.067	2.067														
Dekking																
Hoofdwegennet																
MF: Meevaller																
Aflossing																
Tunnels	14.768			14.768												
Dekking																
Hoofdwegennet																
MF: Meevaller																
N9 Koedijk	19	12	4	3												
Dekking																
overig MF:																
CA-middelen																
Instandhouding	90.739		90.739													
HXII: Dekking																
Hoofdwegennet																
MF:																
Terugsluis																
Vrachtwagenhef	105.000				105.000	75.000										
HXII: Dekking																
Spoorwegen																
MF: Vrijval																
TVOV HXII	10.000	10.000														
HXII: NS-																
tarieven	-42.000		-42.000													
HXII: Stichting																
Buisleidingen	- 163	- 163														

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Indexering																
Ontvangsten																
Hogesnelheidslijn																
heffing	40.000															40.000
Inzet HRN																
voor Wind in																
de Zeilen	- 20.250															- 20.250
Kaderaanpassing																
Augustusbesluitvorming																
2024	0		42.000	- 35.000	- 7.000											
Kasschuiven																
Investeringsruimte	0	116.653	185.285	- 2.227	45.289	256.834	- 105.211	- 152.660	- 140.195	- 69.101	120.264	180.100	181.100	204.788	- 338.833	- 111.516
Loon-en																
Prijsbijstelling																
2024	781.008	39.604	56.816	37.904	48.797	- 30.710	35.371	57.317	36.643	62.043	56.417	62.533	98.259	98.926	84.204	53.833
Meerkosten																
PHS																
Amsterdam																
CS	- 9.680													- 9.680		
Opgave																
Hoofdvaarwegennet																
MF:																
Aanzuiveren																
modaliteitspecifieke																
budget	- 4.287	- 4.287														
Opgave																
Hoofdvaarwegennet																
MF: Exogene																
tegenvallers																
Stormschade																
en Baggeren	- 1.600	- 1.600														
Opgave																
Hoofdvaarwegennet																
MF: Gerrit																
Krolbrug	- 15.000			- 5.000	- 5.000	- 5.000										
Opgave																
Hoofdvaarwegennet																
MF: lenW-																
aandeel PBNI	146.100			- 5.330	- 3.630	- 4.305	- 6.880	- 9.040	- 16.705	- 16.705	- 16.705	- 16.700	- 16.700	- 16.700	- 16.700	
Opgave																
Hoofdvaarwegennet																
MF:																
Maasroute																
fase 2																
(Julianakanaal)-	55.000	- 26.899	- 28.101													

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Opgave Hoofdvaanwegennet MF: MIRT- onderzoek																
Houtrakpolder	– 2.000	– 1.000	– 1.000													
Opgave Hoofdvaanwegennet MF:																
Paddepoelsterdijk	10.000	– 5.000	– 5.000	– 5.000												
Opgave Hoofdvaanwegennet MF: Vaargeul de Boontjes	– 1.400	– 1.400														
Opgave Hoofdvaanwegennet MF:																
Zee toegang IJmond	– 1.426	– 1.426														
Opgave Hoofdwegennet en Hoofdvaanwegennet MF:																
Informatieplicht energiebesparing	1.500	– 1.500														
Opgave Hoofdwegennet MF: A2																
Vonderen- Kerensheide	– 2.500	– 2.500														
Opgave Hoofdwegennet MF:																
Aanzuiveren modaliteitspecifieke budget	– 10.088	– 10.088														
Opgave Hoofdwegennet MF: Afronden CHARM	– 19.989															
Opgave Hoofdwegennet MF: Inzet																
Hinderaanpak	– 1.800	– 250	– 250	– 250	– 250	– 250	– 250	– 250								
Opgave Hoofdwegennet MF: Jan Blankenburg	– 250	– 250														

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Opgave Hoofdwegen															
MF:															
Sluiskiltunnel	- 63.600	- 10.600	- 10.600	- 10.600	- 10.600	- 10.600	- 10.600	- 10.600	- 10.600						
Opgave Spoorwegen															
MF:															
Aanzuiveren modaliteitspecifieke budget	- 15.000	- 15.000													
Opgave Spoorwegen															
MF:															
Caillandbrug - Instandhouding	- 87.900		- 29.300	- 29.300	- 29.300	- 29.300									
Opgave Spoorwegen															
MF:															
Gebruiksvergoeding - ProRail	- 133.000	- 103.000	- 30.000												
Opgave Spoorwegen															
MF:															
Instandhoudingskosten brandblus havenspoor															
Rotterdam	- 26.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 1.900	- 2.200
Opgave Spoorwegen															
MF:															
Kwartstofproblematiek 2024-2025	- 19.300	- 9.650	- 9.650												
Opgave Spoorwegen															
MF:															
Seinenproblematiek 2024-2025	- 10.000	- 10.000	- 30.000	- 29.644	- 15.356										
Opgave Spoorwegen															
MF:															
Overboeking Eigen Vermogen RWS MF	5.803	5.803	5.803												
Opgave Spoorwegen															
MF:															
Overboeking Extrapolatie 2037 naar EOV ten behoefte van BKN Spoor	223.407														

- 223.407

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Overboeking Extrapolatie 2038 naar EOV ten behoefte van BKN Spoor	485.000	–														– 485.000
Overboeking Geluid (emissiekentallen en stille banden aftrek)	– 85.200				– 28.400	– 28.400	– 28.400									
Overboeking Reservering A2 Vonderen- Kerensheide	2.500					2.500										
Overboeking Generieke Investeringsruimte naar EOV	580.350	–		– 77.000	– 77.000	– 77.000	– 77.000	– 108.350	– 87.000	– 77.000						
Overboeking Reservering PHS	133.227	– 599	– 3.075	– 2.795	– 3.461	– 3.332	– 2.619	– 79.965	– 278.10	– 2.417	– 7.154					
Overboeking Reservering PHS naar Planuitwerking PHS	150.000	–						– 150.000								
Prijsstijgingen A24 Blankenburg, A16 Rotterdam, A9 Badhoevedorp, A27 Houten- Hoopolder	515.030	– 19.220	– 1.910										336.000	– 59.500	– 98.400	
Prijsstijgingen A7 Zuidelijke Ringweg Groningen	– 15.500			– 8.000	– 7.500											
Prijsstijgingen Beheer en Onderhoud	– 49.195	– 5.052	– 10.727	– 33.416												
Prijsstijgingen Grensoverschrijdend Spoor	– 2.000	– 2.000														

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Prijsstijgingen MOC																
Kustwacht	– 3.885	– 3.885														
Prijsstijgingen Nieuwe Sluis Terneuzen	– 21.000	– 2.481	– 1.163	– 17.356												
Prijsstijgingen PHS	103.000	– 6.000	– 6.000	– 11.000	– 16.000	– 18.000	– 19.000	– 16.000	– 11.000							
Prijsstijgingen Project Sluis II Wilhelminakanal	18.700	– 1.000	– 2.700	– 5.000												
Prijsstijgingen Tilburg 3	– 44.400	– 3.000	– 6.000	– 8.000	– 8.000	– 8.000	– 7.000	– 4.000	– 3.200	– 3.200	– 2.000					
Prijsstijgingen VenR																
Hoofdvaarwegen	18.000	– 32.000														
Prijsstijgingen VenR				– 46.112												
Hoofdwegennet	46.112															
Prijsstijgingen Wolfheze en Gilze Rijen	– 7.000	– 5.000	– 2.000													
Prijsstijgingen Instandhouding Spoor	– 96.000	– 96.000														
Mutaties																
Miljoenennota 2025	122.192	183.667	– 248.955	– 66.300	117.537	– 249.248	– 475.498	– 274.603	– 108.280	148.922	148.733	150.541	–	140.634	– 670.636	– 605.635
Stand ontwerpbegroting 2025																
artikelonderdeel 11.04																
Generieke investeringsruimte	6.500	64.223	110.416	420.220	406.881	474.627	221.596	61.740	131.001	64.796	325.916	305.642	338.317	212.237	1.270.955	
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2024																
Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte	520.419	770.361	951.187	1.027.833	1.130.609	2.364.667	1.789.331	2.298.799	2.045.962	1.805.250	1.969.543	1.990.350	1.786.511	2.582.721	3.304.368	

11 Verken- ningen, reser- veren en investerings- ruimte	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Totaal																
Uitgaven																
stand eerste supplettoire wet 2024																
Verkenningen, reserveringen en																
Investeringsruimte		214.326	515.609	718.376	904.459	885.803	1.794.360	1.789.236	2.129.370	1.823.834	1.652.366	2.105.143	2.056.147	1.771.447	2.736.912	3.306.881
Totaal																
Uitgaven																
stand ontwerpbegroting 2025																
Verkenningen, reserveringen en																
Investeringsruimte		63.266	235.168	458.142	821.529	987.694	1.541.301	1.416.056	993.365	748.325	1.773.756	2.152.990	1.835.520	1.844.734	1.853.377	2.829.214

Toelichting

Apparaat RWS

De capaciteit RWS is, middels de begroting 2024, structureel gedekt op een niveau van 9.341 fte en t/m 2030 op een niveau van 9.572 fte. Hiermee kan de maakbare opgave op instandhouding opgevangen worden binnen RWS. Met deze mutatie wordt de financiering van de RWS-capaciteit doorgetrokken naar 2031.

Dekking Hoofdwegennet MF

Dit betreffen de dekkingsbronnen die worden ingezet voor de integrale opgave op het MF. De dekkingsbronnen die worden ingezet op het Hoofdwegennet zijn: terugbetaling lening vrachtwagenheffing en meevallers projecten RWS. De dekkingsbronnen zijn in totaal € 226,4 miljoen.

Dekking Hoofdvaarwegennet MF

Dit betreffen de dekkingsbronnen die worden ingezet voor de integrale opgave op het MF. De dekkingsbronnen die worden ingezet op het Hoofdvaarwegennet zijn: teruggave restbudget Nota Mobiliteit Achterstallig Onderhoud en meevallers projecten RWS. De dekkingsbronnen zijn in totaal € 28,3 miljoen.

Dekking Prijsstijgingen Aanleg- en Instandhoudingsprojecten

Bij de verschillende modaliteiten hebben diverse aanleg- en instandhoudingsprojecten en programma's last gehad van excessieve prijsstijgingen. In totaal gaat het om een opgave van € 549 miljoen. Dekking komt uit het MF vanuit de generieke investeringsruimte op artikelonderdeel 11.04. De middelen komen terecht op artikel 12, 13, 15 en 17.

Dekking Spoorwegennet MF

Dit betreffen de dekkingsbronnen die worden ingezet voor de integrale opgave op het MF. De dekkingsbronnen die worden ingezet op het Spoorwegennet zijn: vrijval middelen Transitievangnet, HSL-ontvangst, Risicoreservering HRN-concessie en meevallers projecten ProRail. De dekkingsbronnen zijn in totaal € 153 miljoen.

Dekking Overig MF: CA-middelen Instandhouding en Extrapolatie

Dit betreft de overige dekkingsbronnen die voor de interne dekkingsopgave MF wordt ingezet. Het gaat om de CA-middelen Instandhouding (€ 90,7 miljoen) en een deel van de extrapolatieruimte 2037 (€ 330,3 miljoen) dat wordt ingezet voor de dekkingsopgave MF op artikelonderdeel 11.04.

HXII: NS-tarieven

In 2025 zal een bedrag van € 42 miljoen vanuit de generieke investeringsruimte op het MF worden verstrekt aan de NS, zodat de in 2024 uitgestelde tariefsverhoging van 8,7% ook in 2025 gedeeltelijk kan worden voorkomen. De bijdrage vanuit lenW voorkomt in 2025 voor 1/3 de 8,7% tariefsverhoging uit 2024.

HXII: Wind in de Zeilen

Dit betreft een overboeking naar HXII en behoefte van het NS "Contractlijn Zeeland Wind in de Zeilen". Het bedrag komt ten gunste van de uitbreiding van dienstregeling in Zeeland.

Kaderaanpassing Augustusbesluitvorming 2024

Dit betreft de kaderaanpassing op het Hoofdwegennet die over de gehele looptijd van het fonds budgetneutraal is.

Kasschuiven Verkenningen, Reserveringen en Investeringsruimte

Er zijn op dit artikel budgetneutrale kasschuiven doorgevoerd om de programmering te actualiseren in het meest realistische ritme. Verder zijn er op de investeringsruimte 11.04 kasschuiven doorgevoerd om de integrale opgave MF in lijn te brengen met de dekkingsbronnen en om de onttrekkingen uit de risicoreserveringen prijstijgingen gelijk te stellen aan het huidige ritme.

Loon- en Prijsbijstelling 2024

Dit betreft de toegekende loon- en prijsbijstelling tranche 2024 die vanuit de begroting Hoofdstuk XII zijn overgeheveld naar de generieke investeringsruimte 11.04 van het Mobiliteitsfonds. Vanuit de investeringsruimte zijn de artikelonderdelen verhoogd met loon- en prijsbijstelling.

Overboeking Brainport Eindhoven naar Reserveringen

Bij Voorjaarsnota zijn middelen toebedeeld vanuit het NGF voor Brainport Eindhoven. Met deze overboeking worden de middelen overgeheveld van artikelonderdeel 11.01 Verkenningen naar artikelonderdeel 11.03 Reserveringen.

Overboeking Extrapolatie 2037 naar EOv ten behoeve van BKN-spoor

Dit betreft een overboeking van de resterende extrapolatieruimte 2037 op artikel 11.04 naar het programma EOv op artikel 13.02, ten behoeve van de instandhoudingsopgave BKN-spoor.

Overboeking Extrapolatie 2038 naar EOv ten behoeve van BKN-spoor

Dit betreft een overboeking vanuit de extrapolatieruimte 2038 op artikel 11.04 naar het programma EOv op artikel 13.02, ten behoeve van de instandhoudingsopgave BKN-spoor.

Overboeking EV RWS generieke investeringsruimte Mobiliteitsfonds

Er wordt € 3,8 miljoen overgeboekt vanuit artikelonderdeel 18.08.03 naar de generieke investeringsruimte 11.04.

Overboeking Knooppunt-Raalte

Dit betreft een overboeking vanuit artikel 11.03 naar het beleidsartikel om het tekort bij het project Knooppunt Raalte te dekken.

Overboeking N33 Midden - Realisatie

Dit betreft de overboeking vanuit de reservering N33 Midden (Zuidbroek Appingedam) naar artikel 12. Dit is conform de BO MIRT afspraken 2023. De middelen zijn benodigd om verdere afspraken te maken met de regio over de doorstart van het project naar aanleiding van het compensatiepakket Groningen.

Overboeking N33 Noord - Studiekosten

Voor de N33 Noord (Appingedam-Eemshaven) is € 5 miljoen van de reservering van € 250 miljoen uit «Nij Begun» overgeboekt vanuit artikel 11.03 naar het beleidsartikel om de studiekosten van het MIRT-onderzoek te bekostigen.

Overboeking Oude Lijn

Dit betreft een overboeking van het verkenningenbudget naar het PUV-budget van programma Oude Lijn ten behoeve een subsidiebeschikking inzake de analytische fase Oude Lijn.

Overboekingen PHS

Dit betreft een overboeking vanuit de risicoreservering PHS (artikelonderdeel 11.04) de reservering PHS op artikel onderdeel 11.03. Een deel van de reservering wordt overgeboekt naar artikelonderdeel 17.10 voor de planuitwerking PHS.

Overboeking generieke investeringsruimte naar EOv

Vanuit de generieke investeringsruimte worden middelen overgeheveld naar artikelonderdeel 13.02 EOv, ter dekking van de instandhoudingsopgave BKN Spoor.

Overboeking Verduurzaming gebouwen

Dit betreft een budgetoverheveling van de reservering voor verduurzaming gebouwen naar RWS in het benodigde ritme van 2025-2037.

Opgave Hoofdwegennet MF

Dit betreft de integrale dekkingsopgave op het Hoofdwegennet. In totaal gaat het om € 178,3 miljoen bij aanleg en instandhouding. De middelen komen terecht op artikel 11 en artikel 15.

Opgave Hoofdvaarwegennet MF

Dit betreft de integrale dekkingsopgave op het Hoofdvaarwegennet. In totaal gaat het om € 237,3 miljoen bij aanleg en instandhouding. De middelen komen terecht op artikel 11 en artikel 15.

Opgave Fiets MF

Dit betreft de integrale problematiek op het programma fiets van RWS. Er wordt € 2 miljoen gereserveerd op artikelonderdeel 11.04 hiervoor.

Opgave Spoorwegen MF

Dit betreft de integrale dekkingsopgave op het Spoorwegennet. In totaal gaat het om € 411,1 miljoen bij aanleg en instandhouding. De middelen komen terecht op artikel 11, artikel 13 en artikel 17.

Toevoeging CA-middelen RWS

Er wordt voor de jaren 2031 en 2032 in totaal € 2,2 miljard toegevoegd aan de middelen voor instandhouding bij RWS conform de achtjarige programmering RWS.

Toevoeging CA-middelen ProRail Instandhouding (BKN Spoor)

Vanuit de CA-reservering instandhouding op 11.03 wordt € 400 miljoen in de jaren 2035 tot en met 2038 overgeboekt naar artikelonderdeel 13.02 ten behoeve van de instandhoudingsopgave (BKN Spoor) van ProRail.

Artikel 12 Hoofdwegennet

Tabel 65 Verdiepingsbijlage artikel 12 Hoofdwegennet															
12 Hoofdwegennet	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2038
Ontwerpbegroting 2024															
artikelonderdeel 12.01		4.401	4.600	9.335	9.945	9.182	8.365	8.203	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404
Exploitatie		4.401	4.600	9.335	9.945	9.182	8.365	8.203	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404
Mutaties															
Voorjaarsnota 2024		1.435	910												
Stand eerste supplettoire wet 2024															
artikelonderdeel 12.01		5.836	5.510	9.335	9.945	9.182	8.365	8.203	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404
Exploitatie		5.836	5.510	9.335	9.945	9.182	8.365	8.203	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404
HXII: NDW															
Data Science Society (NDSS)-Useases	221	221													
Kwaliteitsorgaan Verkeersveiligheidsaudits (KOVA) taken															
	60	60													
Loon- en Prijsbijstelling															
2024	2.766	176	166	282	300	277	253	248	133	133	133	133	133	133	133
Monitor Smart Mobility 2026															
- 2028	915		305	305	305	305									
Toevoeging CA-middelen RWS															
Instandhouding	6.519								3.287	3.232					
Mutaties Miljoenennota 2025															
	457	166	587	582	605	582	253	248	3.420	3.365	133	133	133	133	133
Stand ontwerpbegroting 2025															
artikelonderdeel 12.01		6.293	5.676	9.922	10.550	9.764	8.618	8.451	7.824	7.769	4.537	4.537	4.537	4.537	4.537
Exploitatie		6.293	5.676	9.922	10.550	9.764	8.618	8.451	7.824	7.769	4.537	4.537	4.537	4.537	4.537
Ontwerpbegroting 2024															
artikelonderdeel 12.02		1.119.841	1.269.508	1.162.537	1.456.144	1.523.111	1.453.643	1.331.576	803.977	804.320	842.189	910.938	898.496	897.906	934.404

[illegible]

12 Hoofdwe- gennet	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Opgave Hoofdwegennet MF: Informatieplicht energiebesparing 1.031	1.031															
Opgave Hoofdwegennet MF: Sluiskilunnel	63.600		10.600	10.600	10.600	10.600	10.600	10.600								
Overboeking geluid (emissiekentallen en stille banden afrek)	85.200				28.400	28.400	28.400									
Prijsstijgingen VenR	46.112			46.112												
Toevoeging CA-middelen RWS Instandhouding	275.961								637.946	638.015						
Mutaties																
Miljoenennota																
2025		63.732	62.766	174.815	113.274	79.543	- 29.556	11.408	661.554	661.808	25.681	24.468	25.665	27.006	27.239	28.210
Stand																
ontwerpbegroting																
2025																
artikelonderdeel 12.02																
Onderhoud en vernieuwing		1.258.444	1.369.323	1.479.874	1.450.530	1.534.478	1.376.014	1.362.469	1.442.870	1.449.278	843.516	866.453	875.161	920.912	928.876	962.614
Ontwerpbegroting																
2024																
artikelonderdeel 12.03																
Ontwikkeling		767.944	1.107.326	836.603	755.741	600.903	195.583	123.951	813.384	639.363	805.709	579.997	1.019.914	1.071.884	413.646	89.127
Mutaties																
Voorjaarsnota 2024		104.880	178.032	- 69.523	285.479	82.691	295.863	181.820	- 236.954	159.753	276.994	128.875	- 26.305	- 57.923	- 130.647	- 63
Stand eerste supplettaire wet 2024																
artikelonderdeel 12.03																
Ontwikkeling		663.064	929.294	767.080	1.041.220	683.594	491.446	305.771	576.430	799.116	1.082.703	708.872	993.609	1.013.961	282.999	89.064
A2 Vorderen- Kerensheide werkzaamheden	3.224		3.224	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

12 Hoofdwegen	Totaal	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
gennet	mutatie															
Apparaat																
Tijdelijke																
Tolheffing		1.124	343	781												
2024																
Bijdragen		8.267	8.267	0	0	0	0	0	0	0	0					
derden																
EZ:																
Uitvoeringskosten																
TKI Dinalog																
(Top																
Consortium																
Knowledge																
and																
Innovation)		- 250	- 250													
Herstel																
achterstallig																
onderhoud		812	812													
areaal KNM																
Herverdeling																
Ontvangsten		- 63.859	0	0	0	0	0	- 15.142	- 13.083	- 35.651	- 171	188				
N33																
HXII: A2																
Vonderen-																
Kerensheide		4.923	4.923													
werkzaamheden																
HXII:																
Campagne																
Kort Ritje dat																
is zo Gefietst		- 2.000	- 2.000													
HXII: Schoon																
Emissieloos																
Bouwen		- 30.800	- 10.690	- 12.210	- 3.800	- 2.600	- 900	- 600								
Kadaraanpassing																
Augustusbesluitvorming		0	236.000	- 48.000		59.000		71.000	47.270	14.000	11.000	7.000				74.730
2024																
Kaderruilen		- 7.000	170.560	168.944	333.098	- 112.910	442.823	256.749	- 25.000	- 123.337	- 105.900	- 200.000	- 250.000	- 29.139	50.000	- 45.000
2024																
Kasschuiven																
Ontwikkeling		0	132.624	143.862	- 98.979	- 85.078	- 225.957	107.091	415.660	42.235	- 85.051	- 41.221	- 83.806	- 179.813	- 204.788	303.533
124.936																
Kwaliteitsorgaan																
Verkeersveiligheidsaudits																
(KOV) taken		- 138	- 138													
Loon- en																
Prijsbijstelling		294.754	28.162	34.190	39.251	27.804	30.195	31.564	24.800	19.080	16.388	18.761	8.305	6.744	3.524	4.088
2024																1.898
Monitor																
Smart																
Mobility 2026																
- 2028		- 1.740			- 580	- 580	- 580									

12 Hoofdwe- gennet	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Opgave Hoofdwegennet MF: A2																
Vonderen- Kerensheide	2.500	2.500														
Opgave Hoofdwegennet MF: Jan Blankenburg fietspad		250	250													
Overboeking A2 Vonderen- Kerensheide	- 2.500					- 2.500										
Overboeking Knooppunt- Raalte	10.750	10.750														
Overboeking N33 Midden - Realisatie	145.000									6.000	6.000	21.000	21.000	21.000	70.000	
Overboeking N33 Noord - Studiekosten	5.000									5.000						
Prijsstijgingen Hoofdwegennet	344.700			8.000	7.500								221.300	9.500	98.400	
Programma Vrachtwagenheffing 2024	1.298	438	860													
Saldo mee- en tegenvallers Hoofdwegennet	13.678	- 10.655	- 4	- 3			- 3.016									
Schinkelbruggen Zuidasdok	942	942														
SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting	- 12.369			- 5.290	- 1.279	- 5.800										
Tolvrij Westerscheldetunnel	146.768		29.354	29.354	29.354	29.354	29.352									
Zuidasdok: Instandhouding Onderhoud Dynamisch verkeersmanagement Wegkant																
		263	263													
Mutaties																
Miljoenennota																
2025		77.620	198.444	244.641	- 138.989	323.935	405.698	472.777	- 50.403	- 149.734	- 216.272	- 243.501	- 180.769	- 192.903	526.021	156.564
Stand ontwerpbegroting																
2025		740.684	730.850	1.011.721	902.231	1.007.529	897.144	778.548	526.027	649.382	866.431	465.371	812.840	821.058	809.020	245.628

12 Hoofdwe- gennet mutatie	Totaal	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
artikelonderdeel 12.03																
Ontwikkeling																
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 12.04																
Geïntegreerde contractvormen/ PPS		1.086.142	1.077.284	1.052.899	1.065.731	832.597	806.025	764.491	648.658	592.622	574.135	461.558	478.198	361.263	433.715	316.966
Mutaties																
Voorjaarsnota 2024		- 5.681	22.046	-	152.992	12.451	- 22.652	14.391	84.929	- 975	- 18.257	1.801	72.522	- 14.314	43.761	
Stand eerste supplettoire wet 2024																
artikelonderdeel 12.04																
Geïntegreerde contractvormen/ PPS		1.080.46	1.055.238	1.079.732	912.739	845.048	783.373	778.882	733.587	591.647	555.878	463.359	550.720	346.949	477.476	316.966
Prijsstijgingen DBFM	185.830	19.220	1.910										114.700	50.000		
Kasschuiven Geïntegreerde contractvormen	0	- 421	24.455	- 27.484	- 27.484	- 27.484										107.328
Loon- en Prijsbijstelling 2024	223.418	24.268	24.911	25.639	19.184	17.492	16.975	16.935	15.631	11.523	10.104	8.311	13.035	6.864	7.494	5.052
Saldo mee- en tegenvallers Hoofdwegennet	15.345	- 52	0	- 14.768	0	0	- 525	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties																
Miljoenennota 2025		43.015	2.366	- 16.613	- 8.300	- 9.992	16.450	16.935	15.631	11.523	10.104	8.311	127.735	56.864	7.494	112.380
Stand ontwerpbegroting 2025																
artikelonderdeel 12.04																
Geïntegreerde contractvormen/ PPS		1.123.476	1.057.604	1.063.119	904.439	835.056	799.823	795.817	749.218	603.170	565.982	471.670	678.455	403.813	484.970	429.346
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel		727.834	744.218	875.011	874.335	853.304	830.415	826.446	710.199	704.133	704.133	704.665	704.665	704.665	704.665	704.665

12 Hoofdwe- gennet 12.06 kosten HWN	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Netwerkgebonden kosten HWN																
Mutaties																
Voorjaarsnota 2024		3.107	3.584	2.447	3.247	3.247	3.247	3.247	3.247	3.647	- 203	- 203	- 203	- 203	- 203	- 203
Stand eerste suppletioire wet 2024 artikelonderdeel 12.06																
Netwerkgebonden kosten HWN		730.941	747.802	877.458	877.582	856.551	833.662	829.693	713.846	703.930	703.930	704.462	704.462	704.462	704.462	704.462
Apparaat RWS	23.436								23.436							
EZ: TNO pilot open																
Radiotoegangsn netwerk	150															
HXII:																
Detachering																
Europese Commissie	85	85														
Klimaatneutrale en circulaire organisatie (KCO)	3.690	926	926	788	656	394										
Kwaliteitsorgaan Verkeersveiligheidsaudits (KOVA) taken	78	78														
Loon- en Prijzbijsstelling 2024	554.263	36.322	37.132	41.009	40.882	40.278	39.526	39.406	35.406	34.881	34.908	34.881	34.908	34.908	34.908	34.908
Monitor Smart Mobility 2026 - 2028	825		275	275	275	275										
Opgave Hoofdwegennet MF: Afronden CHARM	19.989				19.989											
Opgave Hoofdwegennet MF: Inzet																
Hinderaanpak	1.800	250	250	250	250	250	250	300								
Rijksbrede																
Apparaatstaakstellingen Hoofdlijnenakkoord	1.316		- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594	- 8.594
Programma Vrachtwagenheffing 2024		1.102														

12 Hoofdwe- gennet	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Toevoeging CA-middelen RWS										80.763	80.423					
Instandhouding	161.186															
Mutaties																
Miljoenennota 2025		38.613	29.714	33.728	53.458	32.603	31.182	31.112	131.011	106.710	26.314	26.314	26.287	26.314	26.314	26.314
Stand ontwerpbegroting 2025																
artikelonderdeel 12.06																
Netwerkgebonden kosten HWN		769.554	777.516	911.186	931.040	889.154	864.844	860.805	844.857	810.640	730.244	730.749	730.776	730.776	730.776	730.776
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2024																
Hoofdwegennet		3.706.162	2.022.936	3.936.385	4.161.896	3.819.097	3.294.031	3.054.667	2.980.622	2.744.842	2.930.570	2.661.562	3.105.677	3.040.122	2.474.067	2.049.566
Totaal Uitgaven stand eerste supplettoire wet 2024																
Hoofdwegennet		3.675.014	4.044.401	4.038.664	4.178.742	3.849.310	3.522.416	3.273.610	2.809.583	2.886.567	3.164.750	2.723.082	3.102.691	2.963.682	2.370.978	2.049.300
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2025																
Hoofdwegennet		3.898.453	940.969	4.475.822	4.198.790	4.275.981	3.946.443	3.806.090	3.570.796	3.520.239	3.010.710	2.538.780	3.101.769	2.881.096	2.958.179	2.372.901
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 12.09																
Ontvangsten		52.885	119.401	121.801	123.154	111.247	225.948	175.821	196.278	171.963	72.248	49.754	49.754	9.756	82.730	82.733
Mutaties																
Voorjaarsnota 2024		43.743	4.685	- 3.266	- 750	769	- 3.391	41								
Stand eerste supplettoire wet 2024																
artikelonderdeel 12.09																
Ontvangsten		96.628	124.086	118.535	122.404	112.016	222.557	175.862	196.278	171.963	72.248	49.754	49.754	9.756	82.730	82.733

12 Hoofdwe- gennet	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Bijdragen																
Derden																
Ontvangsten	8.267	8.267														
Herverdeling																
Ontvangsten																
N33	- 63.859						- 15.142	- 13.083	- 35.651	- 171	188					
Loon- en Prijsbijstelling																
2024	311	64	219	21			7									
Mutaties																
Miljoenennota																
2025		8.331	219	21			- 15.135	- 13.083	- 35.651	- 171	188					
Stand																
ontwerpbegroting																
2025																
artikelonderdeel																
12.09																
Ontvangsten		104.959	124.305	118.556	122.404	112.016	207.422	162.779	160.627	171.792	72.436	49.754	49.754	9.756	82.730	82.733
Totaal																
Ontvangsten																
stand																
ontwerpbegroting																
2024																
Hoofdwegennet		52.885	119.401	121.801	123.154	111.247	225.948	175.821	196.278	171.963	72.248	49.754	49.754	9.756	82.730	82.733
Totaal																
Ontvangsten																
stand eerste																
suppletoire																
wet 2024																
Hoofdwegennet		96.628	124.086	118.535	122.404	112.016	222.557	175.862	196.278	171.963	72.248	49.754	49.754	9.756	82.730	82.733
Totaal																
Ontvangsten																
stand																
ontwerpbegroting																
2025																
Hoofdwegennet		104.959	124.305	118.556	122.404	112.016	207.422	162.779	160.627	171.792	72.436	49.754	49.754	9.756	82.730	82.733

Toelichting

A2 Vonderen-Kerensheide werkzaamheden

In het contract A2 Vonderen-Kerensheide zijn de geplande beheer en onderhoud en Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) werkzaamheden geïntegreerd opgedragen. Deze middelen worden d.m.v. een budgetoverheveling aan het projectbudget toegevoegd.

Apparaat RWS

De capaciteit RWS is, middels de begroting 2024, structureel gedekt op een niveau van 9.341 fte en t/m 2030 op een niveau van 9.572 fte. Hiermee kan de maakbare opgave op instandhouding opgevangen worden binnen RWS. Met deze mutatie wordt de financiering van de RWS-capaciteit doorgetrokken naar 2031.

Apparaat Tijdelijke Tolheffing 2024

Dit betreft een actualisatie van het apparaatsbudget van Tijdelijke Tolheffing.

Bijdragen derden

Dit betreft voornamelijk de bijdragen van derden, waaronder de bijdrage 2024 van RWS aan de Rijksbijdrage TNO t.b.v. het onderzoekspgprogramma Vervanging en Renovatie.

Budgetoverheveling Verduurzaming gebouwen

Dit betreft een budgetoverheveling van de reservering voor verduurzaming gebouwen naar RWS in het benodigde ritme van 2025-2037.

Dekking Hoofdwegennet MF: Saldo mee- en tegenvallers

Dit betreft de verwerking van het saldo mee- en tegenvallers binnen het realisatieprogramma Hoofdwegennet. De meevallers worden ingezet als dekking voor de opgave MF.

EZ: Geleiderail Zonnepark A37

Het ministerie van EZ hevelt € 9 miljoen over vanuit het Klimaatfonds naar de lenW-begroting als voorfinanciering van de kosten die RWS moet maken voor de aanleg van een geleiderail bij de A37 die nodig is in verband met de aanleg van een zonnepark daar.

Herstel achterstallig onderhoud areaal

Op verzoek beheerder wordt het achterstallig onderhoud toegevoegd aan de scope van A10 Knooppunt De Nieuwe Meer en Amstel. Het betreft hier de uitvoeringskosten.

Herverdeling ontvangsten N33 Midden

Dit betreft een bijstelling van de verwachte ontvangsten bij het project N33 Zuidbroek Appingedam omdat met de regio is afgesproken een deel wordt ingezet voor het project A7 Zuidelijke Ringweg Groningen. Daarnaast is de prijsbijstelling 2024 verwerkt.

HXII: Campagne Kort Ritje dat is zo Gefietst

Dit betreft de overboeking naar HXII voor het uitvoeren van de campagne Kort Ritje dat is zo Gefietst inclusief bureau en mediakosten.

HXII: A2 Vonderen-Kerensheide werkzaamheden

In het contract A2 Vonderen-Kerensheide zijn de geplande beheer en onderhoud en Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) werkzaamheden geïntegreerd opgedragen. Deze middelen worden d.m.v. een budgettoeverheveling aan het projectbudget toegevoegd.

HXII: Overboeking Schoon Emissieloos Bouwen

Dit betreft een overboeking van het MF naar HXII ten behoeve van het programma Schoon en Emissieloos Bouwen.

Impactanalyse stalen vallen Schinkelbruggen

Op verzoek beheerder wordt onderzocht wat de extra onderzoekskosten zijn voor vervangen van de stalen vallen.

Kaderaanpassing Augustusbesluitvorming 2024

Dit betreft de kaderaanpassing op het Hoofdwegennet die over de gehele looptijd van het fonds budgetneutraal is.

Kaderruilen 2024

Er zijn kaderruilen doorgevoerd om de overprogrammering in een beheersbaar ritme te krijgen en om de programmering en budgetten te verdelen tussen de modaliteiten om ontstane negatieve kaderstanden op artikelonderdelen op te lossen. Over alle jaren is dit per saldo budgettair neutraal voor de modaliteiten.

Kasschuiven Hoofdwegennet

Om binnen een modaliteit tot een sluitende programmering te komen, zijn budgettair neutrale kasschuiven over de diverse jaren noodzakelijk.

Klimaatneutrale en circulaire organisatie (KCO)

Dit betreft een overboeking voor klimaatneutrale en circulaire organisatie, waarbij er uitwerking kan worden gegeven aan de ambitie om de bedrijfsvoering rijksbreed te verduurzamen conform het Programma 'Denk Doe Duurzaam'.

Loon- en Prijsbijstelling 2024

Dit betreft de toegekende loon- en prijsbijstelling 2024 die vanuit de begroting Hoofdstuk XII zijn overgeheveld naar de generieke investeringsruimte 11.04 van het Mobiliteitsfonds. Vanuit de investeringsruimte zijn de artikelonderdelen verhoogd met loon- en prijsbijstelling.

Meerjaring vast onderhoud voor West Nederland Noord

Op verzoek beheerder wordt het meerjarig onderhoud toegevoegd aan de scope van Zuidasdok. Het betreft hier de uitvoeringskosten.

Monitor Smart Mobility 2026 – 2028

Betreft opdrachtverstrekking van DGMo aan RWS voor het inzichtelijk maken van effecten en het opstellen van de Monitor Smart Mobility.

Opgave Hoofdwegennet MF: A2 Vonderen-Kerensheide

Dit betreft een overboeking uit artikel 11 voor de dekkingsopgave van de A2 Vonderen-Kerensheide.

Opgave Hoofdwegennet MF: Afronden CHARM

Dit betreft een overboeking uit artikel 11 om het programma CHARM af te ronden. Er zijn meerkosten gemaakt vanwege de langer dan geplande looptijd van het programma en vanwege de implementatie van adviezen CIO IenW en AclCT.

Opgave Hoofdwegennet MF: Informatieplicht energiebesparing

Dit betreft een overboeking naar RWS omdat de reikwijdte van de wettelijke verplichting tot energiebesparing voor milieubelastende activiteiten is toegenomen.

Opgave Hoofdwegennet MF: Inzet Hinderaanpak

Dit betreft een overboeking vanuit artikel 11 voor de inzet van hinderaanpak bij RWS. De inzet van RWS voor de hinderaanpak bij projecten is onderdeel van het BKN RWS, maar ten onrechte niet opgenomen in de beprijzing van het BKN.

Opgave Hoofdwegennet MF: Jan Blankenburg fietspad

Dit betreft een overboeking vanuit artikel 11 voor aanpassing van het fietspad Jan Blankenbrug van € 0,25 miljoen.

Opgave Hoofdwegennet MF: Sluiskiltunnel

In 2025 wordt de Sluiskiltunnel overgedragen van de Provincie Zeeland aan het Rijk. RWS heeft nog geen budget gekregen voor de areaaluitbreiding met de Sluiskiltunnel die in 2025 in beheer bij RWS komt. Met deze mutatie ontvangt RWS budget voor beheer en onderhoud voor de jaren 2025 t/m 2030.

Overboeking A2 Vonderen-Kerensheide

Dit betreft een overboeking van de reservering A2 Vonderen-Kerensheide dat wordt teruggeboekt naar een reservering op artikel 11.

Overboeking geluid emissiekentallen en stille banden aftrek

Dit betreft een overboeking vanuit de bij OB2024 gereserveerde middelen op artikel 11 bedoeld voor de onderdelen emissiekentallen, stille banden aftrek en geluidmarge. De aanpassing (ophoging) van emissiekentallen en het vervallen van de stille banden aftrek is inmiddels in regelgeving vastgelegd. RWS heeft daardoor te maken met hogere uitvoeringskosten voor de naleving van geluidproductieplafonds door hogere emissiekentallen.

Overboeking Knooppunt-Raalte

Dit betreft een overboeking vanuit artikel 11.03 naar het beleidsartikel om het tekort bij het project Knooppunt Raalte te dekken.

Overboeking N33 Midden

Dit betreft de overboeking vanuit de reservering N33 Midden (Zuidbroek Appingedam) naar artikel 12. Dit is conform de BO MIRT afspraken 2023. De middelen zijn benodigd om verdere afspraken te maken met de regio over de doorstart van het project naar aanleiding van het compensatiepakket Groningen.

Overboeking N33 Noord - Studiekosten

Voor de N33 Noord (Appingedam-Eemshaven) is € 5 miljoen van de reservering van € 250 miljoen uit «Nij Begun» overgeboekt vanuit artikel 11.03 naar het beleidsartikel om de studiekosten van het MIRT-onderzoek te bekostigen.

Prijsstijgingen Hoofdwegennet

Dit betreft een overboeking van artikel 11 naar de projectbudgetten op artikel 12 wat betreft excessieve prijsstijgingen. Het gaat onder andere om VenR projecten, Zuidelijke Ringweg Groningen, A16 Rotterdam, Blankenburgverbinding, A9 Badhoevendorp en A27 Houten Hooipolder.

Programma Vrachtwagenheffing 2024

Dit betreft een actualisatie van het budget van Vrachtwagenheffing.

Rijksbrede Apparaatstaakstellingen Hoofdlijnenakkoord (HLA)

In het HLA is een Rijksbrede taakstelling van gemiddeld 20 procent op de apparaatsbudgetten voorgesteld. Voor RWS geldt er ook een taakstelling. Dit is verwerkt in de begroting van het Mobiliteitsfonds op het apparaatsbudget van RWS artikelonderdeel 12.06.

Saldo mee- en tegenvallers Hoofdwegennet

Dit betreft de verwerking van het saldo mee- en tegenvallers binnen het realisatieprogramma Hoofdwegennet.

SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting

In het HLA is een budgetkorting van 10 procent op de Specifieke uitkeringen (SPUKs) opgenomen die overgeheveld wordt naar het Gemeente- en Provinciefonds. Dit is verwerkt in de begroting van het Mobiliteitsfonds op artikelonderdeel 12.03 Ontwikkeling.

Tolvrij Westerscheldetunnel

Dit betreft een overboeking vanuit artikel 11.03 naar het beleidsartikel voor de mogelijke verlening van een Specifieke uitkering (SPUK) voor de gedeelde tolinkomsten als gevolg van het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel aan de Provincie Zeeland.

Toevoeging Coalitieakkoord-middelen instandhouding

In de begroting van 2025 is besloten om vanuit de Coalitieakkoord reservering instandhouding, de financiering van het BKN RWS beleidsarm met twee jaar door te trekken tot en met 2032.

Artikel 13 Spoorwegen

Tabel 66 Verdiepingsbijlage artikel 13 Spoorwegen																	
13 Spoorwegen		Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Ontwerpbegroting 2024																	
artikelonderdeel 13.02 Exploitatie onderhoud en vernieuwing		2.143.402	2.121.260	1.656.620	1.725.133	1.519.931	1.546.068	1.700.260	1.720.871	1.765.364	1.859.517	1.964.531	1.936.371	2.090.252	2.086.800	982.208	
Mutaties																	
Voorjaarsnota 2024		207.787	- 20.000	315.374	315.366	315.371	402.560	255.064	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000		
Stand eerste supplettoire wet 2024																	
artikelonderdeel 13.02 Exploitatie onderhoud en vernieuwing		2.351.189	2.101.260	1.971.994	2.040.499	1.835.302	1.948.628	1.955.324	1.700.871	1.745.364	1.839.517	1.944.531	1.916.371	2.070.252	2.086.800	982.208	
Correctie																	
Omvorming ProRail	533.000	40.000	20.000	20.000	20.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	43.000	47.000	30.000	33.000	
FIN: CA-middelen BKN Spoor	678.467								253.478	211.316	126.475	30.203	56.995				
HXII:																	
Overheveling EO naar HXII subsidies																	
Spoorgoederenvervoer	- 7.000																
Kasschuiven 2024 Exploitatie, Onderhoud en Vernieuwing	0		315.500	286.000	8.500	310.000	362.573	131.791	45.000	40.000	51.666	- 233.969	- 360.552	373.726	582.783	-	
Loon- en prijsbijstelling 2024	855.820	70.982	63.437	51.161	53.803	47.608	48.397	53.998	53.976	55.018	55.535	58.705	57.855	62.501	63.001	59.843	
Opgave Spoorwegen MF: Calandbrug	87.900				29.300	29.300	29.300										
Opgave Spoorwegen MF: Instandhoudingskosten brandblus havenspoor Rotterdam	26.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	2.200	
Opgave Spoorwegen MF: Lagere opbrengsten gebruiksvergoeding ProRail 2023 en 2024	133.000	103.000	30.000														

	Totaal	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
13 Spoorwegen	mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Opgave																
Spoorwegen MF:																
OVS -																
Kwartstofproblematiek																
2024-2025	19.300	9.650	9.650													
Overboeking																
Extrapolatie 2037																
naar EOv ten																
behoefte van																
BKN Spoor	223.407														223.407	
Overboeking																
Extrapolatie 2038																
naar EOv ten																
behoefte van																
BKN Spoor	485.000															485.000
Overboeking																
Generieke																
Investeringsruimte																
naar EOv	580.350			77.000	77.000	77.000	77.000	108.350	87.000	77.000						
Overboeking																
ZBO ProRail	60.000	20.000	20.000	20.000	20.000											
Prijsstijgingen																
Instandhouding																
Spoor	96.000	96.000														
Toevoeging CA-																
middelen ProRail																
Instandhouding																
(BKN Spoor)	400.000												102.218	100.000	100.000	97.782
Mutaties																
Miljoenennota																
2025	314.532	144.987	485.561	488.003	204.308	506.597	566.821	568.145	430.234	263.910	182.474	27.999	- 149.151	44.882	92.842	
Stand																
ontwerpbegroting																
2025																
artikelonderdeel																
13.02 Exploitatie																
onderhoud																
en vernieuwing	2.665.721	2.246.247	2.457.555	2.528.502	2.039.610	2.455.225	2.522.145	2.269.016	2.175.598	2.103.427	2.127.005	1.944.370	1.921.099	1.131.682	075.050	
Ontwerpbegroting																
2024																
artikelonderdeel																
13.03																
Ontwikkeling	550.619	508.621	602.829	494.082	374.911	537.931	147.903	268.944	84.895	89.163	62.123	155.781	264.456	4.000	4.000	
Mutaties																
Voorjaarsnota																
2024	- 3.959	- 71.642	136.650	82.665	177.835	50.194	183.781	- 148.845	94.369	143.269	139.141	- 3.799	- 50.721	82.195	0	
Stand eerste																
supplettoire wet																
2024	546.660	436.979	739.479	576.747	552.746	588.125	331.684	120.099	179.264	232.432	201.264	151.982	213.735	86.195	4.000	

	Totaal	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
13 Spoorwegen	mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
artikelonderdeel																
13.03																
Ontwikkeling																
BCF: SPUK Leiden	-58		-58													
Bijdrage Provincie Friesland	82	82														
HXII: Bijdrage Algemeen Strategisch Advies aan directie OV	63	63														
HXII: Overboeking marktordening	-500	-500														
HXII: Overboeking toegankelijkheid OV	-300	-300														
HXII: Schoon Emissieloos Bouwen	7.744				2.000	2.000	2.000	1.744								
Kadaeraanpassing Augustusbesluitvorming 2024	0	-108.000	-50.000					88.000				18.000		52.000		
Kaderruilen 2024	0	-269.359	38.377	-138.472	-97.209	-224.919	-231.438	200.000	100.000	153.337	151.790	96.042	143.520	29.431	19.100	75.000
Kasschuiven 2024 Ontwikkeling	0	118.546	-118.303	-98.023	-75.650	-3.210	-64.650	-182.250	-2.250	-2.250	-68.428	50.000		130.000	286.068	30.400
Kasschuiven 2024 PHS	-17.044		-1.000	-16.044												
Loon- en prijsbijstelling 2024	145.490	1.768	2.274	9.121	7.864	16.325	11.395	14.493	8.482	16.725	13.380	21.541	13.123	8.224	775	
Opgave Spoorwegen MF: Seinenproblematiek	53.644	8.000	23.000	19.644	3.000											
Overboeking DU OV	-															
toegankelijkheid	19.439	-19.439														
Overboeking naar Modal Shift	500	500														
Overboeking Oudelijin ten behoeve van subsidieaanvraag	1.702		1.702													
Overboeking Woningbouw en Mobiliteit ProRail	1.500	300	300	300	300	300	300									
Prijsstijgingen Grensoverschrijdend Spoor	2.000	2.000														

	Totaal	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
13 Spoorwegen	mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Prijsstijgingen																
Wolpheze en																
Gilze Rijen	7.000	5.000	2.000													
Stallingen	–															
Oostelijke Sporen	44.120	– 6.300	– 7.500	– 6.500	– 6.000	– 6.000	– 6.000	– 5.820								
Mutaties																
Miljoenennota																
2025	– 159.639	– 167.208	– 279.974	– 165.695	– 215.504	– 288.693	116.167	106.232	167.812	96.742	185.583	156.643	211.431	275.192	106.175	
Stand																
ontwerpbegroting																
2025																
artikelonderdeel																
13.03																
Ontwikkeling	387.021	269.771	459.505	411.052	337.242	299.432	447.851	226.331	347.076	329.174	386.847	308.625	425.166	361.387	110.175	
Ontwerpbegroting																
2024																
artikelonderdeel																
13.04																
Geïntegreerde	217.148	204.182	197.709	197.001	175.994	110.095	107.100	43.910								
contractvormen/PPS																
Mutaties																
Voorjaarsnota																
2024	17.038	11.866	– 5.546	– 14.725	– 8.434											
Stand eerste																
supplettoire wet																
2024																
artikelonderdeel																
13.04																
Geïntegreerde	234.186	216.048	192.163	182.276	167.560	110.095	107.100	43.910								
contractvormen/PPS																
Mutaties																
Miljoenennota																
2025																
Stand																
ontwerpbegroting																
2025																
artikelonderdeel																
13.04																
Geïntegreerde	234.186	216.048	192.163	182.276	167.560	110.095	107.100	43.910								
contractvormen/PPS																
Ontwerpbegroting																
2024																
artikelonderdeel																
13.07 Rente en																
aflossing			8.845.000													
Mutaties																
Voorjaarsnota																
2024			8.825.000	20.000	20.000											

	Totaal mutatie 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
13 Spoorwegen															
Stand eerste supplettoire wet 2024															
artikelonderdeel 13.07 Rente en aflossing		20.000	20.000	20.000											
Overboeking	–														
ZBO ProRail	60.000	– 20.000	– 20.000	– 20.000											
Mutaties															
Miljoenennota 2025		– 20.000	– 20.000	– 20.000											
Stand															
ontwerpbegroting 2025															
artikelonderdeel 13.07 Rente en aflossing		0	0	0	0										
Totaal															
Uitgaven stand ontwerpbegroting 2024 Spoorwegen	2.911.169	11.679.063	2.457.158	2.416.216	2.070.836	2.194.094	1.955.263	2.033.725	1.850.259	1.948.680	2.026.654	2.092.152	2.354.702	2.090.800	986.208
Totaal Uitgaven stand eerste supplettoire wet 2024 Spoorwegen	3.132.035	2.774.287	2.923.636	2.819.522	2.555.608	2.646.848	2.394.108	1.864.880	1.924.628	2.071.949	2.145.795	2.068.353	2.283.982	1.72.995	986.208
Totaal															
Uitgaven stand ontwerpbegroting 2025 Spoorwegen	3.286.928	2.732.066	3.109.223	3.121.830	2.544.412	2.864.752	3.077.096	2.539.257	2.522.674	2.432.601	2.513.852	2.252.995	2.346.262	493.062	185.225
Ontwerpbegroting 2024															
artikelonderdeel 13.09	228.802	358.115	202.784	202.784	202.784	202.784	208.784	208.784	208.784	208.784	217.784	219.084	202.784	202.784	202.784
Mutaties															
Voorjaarsnota 2024	9.320	– 55.000	– 54.500	– 52.500	– 49.500	– 47.500	– 45.500	– 42.500	– 40.500	– 38.500	24.000	40.000	40.000	40.000	
Stand eerste supplettoire wet 2024															
artikelonderdeel 13.09	238.122	303.115	148.284	150.284	153.284	155.284	163.284	166.284	168.284	170.284	241.784	259.084	242.784	242.784	202.784
Ontvangsten															
Afboeken concessie Hoofdrailnet na 2033	– 376.500										– 75.300	– 75.300	– 75.300	75.300	– 75.300

	Totaal	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
13 Spoorwegen	mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Bijdrage Provincie Friesland	82	82														
Indexering																
Ontvangsten																
Hogesnelheidslijn heffing	40.000															40.000
Mutaties																
Miljoenennota 2025	82											- 75.300	- 75.300	- 75.300	- 75.300	-
Stand ontwerpbegroting 2025																35.300
artikelonderdeel 13.09																
Ontvangsten	238.204	303.115	148.284	150.284	153.284	155.284	166.284	163.284	166.284	168.284	170.284	166.484	183.784	167.484	167.484	167.484
Totaal																
Ontvangsten																
stand																
ontwerpbegroting 2024 Spoorwegen	228.802	358.115	202.784	202.784	202.784	202.784	202.784	163.284	166.284	208.784	208.784	217.784	219.084	202.784	202.784	202.784
Totaal																
Ontvangsten																
stand eerste																
supplettoire wet 2024 Spoorwegen	238.122	303.115	148.284	150.284	153.284	155.284	166.284	163.284	166.284	168.284	170.284	241.784	259.084	242.784	242.784	202.784
Totaal																
Ontvangsten																
stand																
ontwerpbegroting 2025 Spoorwegen	238.204	303.115	148.284	150.284	153.284	155.284	166.284	163.284	166.284	168.284	170.284	166.484	183.784	167.484	167.484	167.484

Toelichting

Afboeken concessie Hoofdrailnet na 2033

De concessie-ontvangsten worden vanaf 2034 afgeboekt. De kans dat er op dat moment nog een concessievergoeding per jaar wordt ontvangen is nihil.

BCF: SPUK Leiden

Dit betreft een overboeking omdat er een storting moet worden gedaan in het btw compensatiefonds (BCF) voor de specifieke uitkering (SPUK) Leiden (Oude Lijn) in 2025.

Bijdrage Provincie Friesland

Dit betreft de bijdrage van Provincie Friesland aan de HRMK-spoorbrug voor 2024 van € 0,08 miljoen.

Correctie Omvorming ProRail

Bij Voorjaarsnota 2024 zijn de middelen in het kader van de omvorming ProRail zowel aan de inkomsten- als de uitgavenkant technisch uit de Rijksbegroting gehaald, omdat de omvorming per 1 januari 2025 niet langer haalbaar is. Bij de technische verwerking hiervan is in de Voorjaarsnota 2024 abusievelijk een bedrag onttrokken aan het EOVBudget in plaats van aan het EOVBudget toegevoegd. Middels onderhevige mutatie wordt dit gecorrigeerd.

FIN: Aanvullende Post EOVB-Spoor

Op de Aanvullende Post zijn vanuit het Coalitieakkoord Rutte-IV middelen gereserveerd voor de instandhouding op het spoor. Deze middelen worden bij de Ontwerpbegroting 2025 overgeboekt (€ 678 miljoen) ten behoeve van de instandhoudingsopgave BKN Spoor.

HXII: Bijdrage Algemeen Strategisch Advies aan directie OV

Voor de opdracht aan Populytics voor de participatieve waarde evaluatie is een bijdrage vanuit de directie Algemeen Strategisch Advies naar de directie OV en Spoor afgesproken. Middels deze mutatie wordt deze bijdrage overgeboekt.

HXII: Overboeking marktordening

De uitgaven voor marktordeningsonderzoeken ter hoogte van € 0,5 miljoen worden gedekt uit post de studie- en innovatie op het Mobiliteitsfonds.

HXII: Overboeking toegankelijkheid OV

Ten behoeve van toegankelijkheid OV wordt € 0,3 miljoen overgeboekt uit programma verbeteren toegankelijkheid OV naar HXII.

HXII: Overheveling EOVB naar HXII subsidies Spoorgoederenvervoer

De middelen voor de Tijdelijke subsidieregeling opstellen en rangeren spoorgoederenvervoer 2023–2025 worden overgeboekt naar HXII. Het gaat om € 7 miljoen, waarvoor middelen gereserveerd staan op het budget van artikel 13 op het MF.

HXII: Schoon Emissieloos Bouwen

Dit betreft een overboeking van de Schoon en Emissieloos Bouwen middelen voor OVS - Prorail.

Indexering Ontvangsten Hogesnelheidslijn heffing

De ontvangsten van de HSL-heffing worden gecorrigeerd voor inflatie. Het Besluit HSL-heffing schrijft voor dat de ontvangsten van de HSL-heffing elk opvolgend jaar gecorrigeerd worden voor inflatie. Echter, deze ontvangsten staan nu nog als constante prijzen in de begroting. Als gevolg van deze correctie nemen de ontvangsten toe met cumulatief € 478 miljoen.

Kaderaanpassing Augustusbesluitvorming 2024

Dit betreft de kaderaanpassing op het Spoorwegennet die over de gehele looptijd van het fonds budgetneutraal is.

Kaderruilen 2024

Er zijn kaderruilen doorgevoerd om de overprogrammering in een beheersbaar ritme te krijgen en om de programmering en budgetten te verdelen tussen de modaliteiten om ontstane negatieve kaderstanden op artikelonderdelen op te lossen. Over alle jaren is dit per saldo budgettair neutraal voor de modaliteiten.

Kasschuiven Spoorwegen

Om binnen een modaliteit tot een sluitende programmering te komen, zijn budgettair neutrale kasschuiven over de diverse jaren noodzakelijk.

Loon- en prijsbijstelling 2024

Dit betreft de toegekende loon- en prijsbijstelling 2024 die vanuit de begroting Hoofdstuk XII zijn overgeheveld naar de generieke investeringsruimte 11.04 van het Mobiliteitsfonds. Vanuit de investeringsruimte zijn de artikelonderdelen verhoogd met loon- en prijsbijstelling.

Opgave Spoorwegen MF: Calandbrug

In verband met het Theemswegtracé wordt het huidige spoor van de Calandbrug verwijderd. Deze werkzaamheden worden gecombineerd met de renovatie van de brug en de reparatie of vervanging van het wegdek. De meerkosten (€ 87,9 miljoen) op het actuele projectbudget zijn nodig voor renovatie in combinatie met schadeherstel van het rijdek.

Opgave Spoorwegen MF: Instandhoudingskosten brandblus havenspoor Rotterdam

Tussen ProRail en IenW bestaat de afspraak dat in de aanlegbeschikking brandblusvoorziening havenspoor Rotterdam voldoende budget voor instandhouding wordt meegevraagd. Per abuis is voor de periode 2024 tot einde looptijd MF jaarlijks € 1,9 miljoen te weinig budget aangevraagd voor instandhouding van de brandvoorzieningen.

Opgave Spoorwegen MF: Lagere opbrengsten gebruiksvergoeding ProRail 2023 en 2024

ProRail ontvangt in 2023 en 2024 minder inkomsten uit de gebruiksvergoeding die vervoerders aan ProRail betalen. Dit komt vooral doordat NS minder treinkilometers rijdt dan waar een aantal jaar geleden van werd uitgegaan toen de tarieven werden vastgesteld. Dit levert voor ProRail in 2023 en 2024 een inkomstenderving op. Met deze aanvulling wordt deze inkomstenderving gedekt.

Opgave Spoorwegen MF: OVS - Kwartstofproblematiek 2024-2025

De arbeidsinspectie heeft ProRail de eis opgelegd om zoveel mogelijk kwartsloze ballast-stenen toe te passen. Deze stenen zijn duurder in aanschaf en verwerking. Daardoor vallen de kosten per jaar hoger uit bij

volledig kwartsloos werken. Vanaf 2026 wordt het toepassen van kwartsloze ballast onderdeel van BKN ProRail. Deze uitgaven worden gedekt vanuit de vrije investeringsruimte.

Opgave Spoorwegen MF: Seinenproblematiek

Voor twee projecten (emplacement Den Haag Centraal en PHS Tilburg) in realisatie is in het spoorontwerp rekening gehouden met seinen Nieuwe Generatie. ProRail heeft echter deze seinen niet veilig verklaard. Daardoor moeten voor deze projecten de ontwerpen worden herzien en moet er een beroep wordengedaan op de leverancier van de oude seinen. Om de uitvoering van de projecten in realisatie niet stil te laten vallen, is aanvullend budget nodig. Daarom wordt € 85 miljoen uit de vrije investeringsruimte verdeeld en overgeheveld naar PHS Den Haag Centraal en Kleine projecten.

Overboeking Extrapolatie 2037 naar EOv ten behoeve van BKN-spoor

Dit betreft een overboeking (€ 223,4 miljoen) van de resterende extrapolatieruimte 2037 op artikel 11.04 naar het programma EOv op artikel 13.02, ten behoeve van de instandhoudingsopgave BKN-spoor.

Overboeking Extrapolatie 2038 naar EOv ten behoeve van BKN-spoor

Dit betreft een overboeking (€ 485 miljoen) van de resterende extrapolatieruimte 2038 op artikel 11.04 naar het programma EOv op artikel 13.02, ten behoeve van de instandhoudingsopgave BKN-spoor.

Overboeking naar Modal Shift

Het oorspronkelijke budget van € 7,5 miljoen Modal Shift van Weg naar Spoor is gedekt vanuit het maatregelenpakket Spoorgoederenvervoer. Er zijn meer subsidieaanvragen dan eerder verwacht. Om die reden wordt de verhoging van het budgetplafond 2024 ook uit dit budget gedekt.

Overboeking Oudelijf ten behoeve van subsidieaanvraag

Dit betreft een overboeking van het verkenningenbudget naar het PUV-budget van programma Oude Lijn ten behoeve van het beschikken van een aanvullende subsidieaanvraag inzake de analytische fase Oude Lijn. Op 8 december 2022 heeft ProRail op basis van het Plan van Aanpak een subsidieaanvraag gedaan voor de Analytische fase van € 7,614 miljoen. Deze aanvraag is door lenW beschikt op 8 februari 2023. De aanvraag blijkt niet toereikend te zijn en om die reden is er een aanvullende subsidieaanvraag door ProRail ingediend.

Overboeking generieke investeringsruimte naar EOv

Vanuit de generieke investeringsruimte worden middelen overgeheveld naar artikelonderdeel 13.02 EOv, ter dekking van de instandhoudingsopgave BKN Spoor.

Overboeking Woningbouw en Mobiliteit ProRail

Dit betreft een overboeking van artikel 11 MF naar artikel 13 MF ten behoeve van het programma Woningbouw en Mobiliteit voor ProRail.

Overboeking ZBO ProRail

Bij Voorjaarsnota 2024 zijn de middelen in het kader van de omvorming ProRail zowel aan de inkomsten- als de uitgavenkant technisch uit de Rijksbegroting gehaald, omdat de omvorming per 1 januari 2025 niet langer haalbaar is. Bij de technische verwerking hiervan is abusievelijk is een bedrag van 20 miljoen in de jaren 2025, 2026 en 2027 op de verkeerde budgetplaats terechtgekomen. Middels onderhevige mutatie wordt dit gecorrigeerd.

PF: Toegankelijkheid OV

Dit betreft een overboeking van € 19,4 miljoen (inclusief compensabele btw-component) naar het Provinciefonds voor Decentrale Uitkering middelen ter uitvoering van het bestuursakkoord Toegankelijkheid OV 2022-2032 aan de twaalf provincies.

Prijsstijgingen Grensoverschrijdend Spoor

Dit betreft de overboeking uit de reservering excessieve prijsstijgingen naar Grensoverschrijdend Spoor in verband met excessieve prijsstijgingen.

Prijsstijgingen Instandhouding Spoor 2024

Dit betreft de overboeking uit de reservering excessieve prijsstijgingen naar EOv in verband met excessieve prijsstijgingen op basis van de Q3 prognose ProRail en de excessieve stijging transportkosten energie. De extra transportkosten voor energie worden door de netbeheerders aan ProRail in rekening gebracht als gevolg van hogere energieprijzen.

Prijsstijgingen Risicoreservering EOv

Dit betreft de overboeking uit de reservering excessieve prijsstijgingen naar EOv in verband met excessieve prijsstijgingen voor de Risicoreservering EOv.

Prijsstijgingen Wolfheze en Gilze Rijen

Dit betreft de overboeking uit de reservering excessieve prijsstijgingen naar Wolfheze en Gilze Rijen in verband met excessieve prijsstijgingen.

Stallingen Oostelijke Sporen

lenW heeft in overleg met ProRail (DO PHS) besloten om een deel van de scope Amsterdam CS, de stallingen onder de oostelijke sporen (SOOS) binnen het programma 'Fietsparkeren bij Stations' over te hevelen naar het PHS project 'Amsterdam Centraal' waardoor de werkzaamheden efficiënter kunnen worden uitgevoerd.

Toevoeging CA-middelen ProRail Instandhouding (BKN Spoor)

Vanuit de CA-reservering instandhouding op 11.03 wordt € 400 miljoen in de jaren 2035 tot en met 2038 overgeboekt naar artikelonderdeel 13.02 ten behoeve van de instandhoudingsopgave (BKN Spoor) van ProRail.

Artikel 14 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's

Tabel 67 Verdiepingsbijlage artikel 14 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's																
14 Regionale infra-structuur en bereikbaarheidsprogramma's	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
		48.227	90.282	19.159	10.408	20.455	7.700	7.700	7.700	187.503	102.000	72.000	51.494	56.523		
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 14.01 Regionale infrastructuur		- 42.721	- 10.270	105.988	85.401	135.262	163.275	186.980	182.000	187.503	102.000	72.000	51.494	56.523		
Mutaties Voorjaarsnota 2024																
Stand eerste supplettoire wet 2024 artikelonderdeel 14.01 Regionale infrastructuur		5.506	80.012	125.147	95.809	155.717	170.975	194.680	189.700	187.503	102.000	72.000	51.494	56.523		
Loon- en prijsbijstelling 2024	44.884		958			3.274	39	3.109	1.831	14.827			589	20.257		
Mutaties Miljoenennota 2025			958			3.274	39	3.109	1.831	14.827			589	20.257		
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 14.01 Regionale infrastructuur		5.506	80.970	125.147	95.809	158.991	171.014	197.789	191.531	202.330	102.000	72.000	52.083	76.780		
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 14.03 Bereikbaarheidsprogramma's		1.094.461	410.054	144.181	37.107	15.903	31.805	98.595	108.137	115.557						
Mutaties Voorjaarsnota 2024		- 43.967		- 8.000												
Stand eerste supplettoire wet 2024 artikelonderdeel 14.03 Bereikbaarheidsprogramma's		1.050.494	410.054	136.181	29.107	15.903	31.805	98.595	108.137	115.557						
Kasschuif Korte Termijn Woningbouw		0	- 94.500	94.500												
Loon- en prijsbijstelling 2024	60.255	31.714	12.380	4.111	879	480	960	2.977	3.265	3.489						
SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting	- 21.300				- 13.618	- 2.911	- 1.590	- 3.181								
Mutaties Miljoenennota 2025		- 62.786	106.880	- 9.507	- 2.032	- 1.110	- 2.221	2.977	3.265	3.489						
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 14.03 Bereikbaarheidsprogramma's		987.708	516.934	126.674	27.075	14.793	29.584	101.572	111.402	119.046						
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2024 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's		1.142.688	500.336	163.340	475.15	36.358	39.505	106.295	115.837	115.557						
Totaal Uitgaven stand eerste supplettoire wet 2024 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's		1.056.000	490.066	261.328	124.916	171.620	202.780	293.275	297.837	303.060	102.000	72.000	51.494	56.523		
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2025 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's		993.214	597.904	251.821	122.884	173.784	200.598	299.361	302.933	321.376	102.000	72.000	52.083	76.780		

14 Regionale infra-structuur en bereikbaarheidsprogramma's	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 14.09 Ontvangsten																
Mutaties Voorjaarsnota 2024		42														
Stand eerste suppletoire wet 2024 artikelonderdeel 14.09 Ontvangsten		42														
Mutaties Miljoenennota 2025																
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 14.09 Ontvangsten		42														
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2024 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's																
Totaal Ontvangsten stand eerste suppletoire wet 2024 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's		42														
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2025 Regionale infrastructuur en bereikbaarheidsprogramma's		42														

Toelichting*Kasschuif Korte Termijn Woningbouw*

Dit betreft een kasschuif van € 94,5 miljoen die van 2024 naar 2025 wordt doorgeschoven. Op basis van de beschikkingen die nog opengesteld gaan worden, zal het totale bedrag niet in 2024 nodig zijn maar in 2025.

Loon- en Prijsbijstelling 2024

Dit betreft de toegekende loon- en prijsbijstelling 2024 die vanuit de begroting Hoofdstuk XII zijn overgeheveld naar de generieke investeringsruimte 11.04 van het Mobiliteitsfonds. Vanuit de investeringsruimte zijn de artikelonderdelen verhoogd met loon- en prijsbijstelling.

SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting

In het Hoofdlijnenakkoord van kabinet-Schoof is opgenomen dat specifieke uitkeringen (SPUKS) worden overgeheveld naar het Gemeente- of Provinciefonds met een budgetkorting van 10%. De korting is verwerkt in deze begroting voor de SPUKS: Slim, Veilig en Duurzame Mobiliteit, Schoon Emissieloos Bouwen, Woningbouw op Korte Termijn, Mobiliteitspakketten en de Regeling Kademuren.

Artikel 15 Hoofdvaarwegennet

Tabel 68 Verdiepingsbijlage artikel 15 Hoofdvaarwegennet																
15 Hoofdvaarwegennet	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 15.01 Exploitatie		9.947	10.219	24.482	26.732	23.131	21.512	21.414	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209
Mutaties Voorjaarsnota 2024																
Stand eerste supplettoire wet 2024		9.947	10.219	24.482	26.732	23.131	21.512	21.414	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209
artikelonderdeel 15.01 Exploitatie		9.947	10.219	24.482	26.732	23.131	21.512	21.414	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209	10.209
Loon- en Prijsbijstelling 2024	6.612	300	309	739	807	698	649	646	308	308	308	308	308	308	308	308
Toevoeging CA-middelen																
RWS Instandhouding	29.213									14.724	14.489					
Voorzetting impulsprogramma																
Beter Bediend	1.900	1.900														
Mutaties Miljoenennota 2025		2.200	309	739	807	698	649	646	15.032	14.797	308	308	308	308	308	308
Stand ontwerpbegroting 2025		12.147	10.528	25.221	27.539	23.829	22.161	22.060	25.241	25.006	10.517	10.517	10.517	10.517	10.517	10.517
artikelonderdeel 15.01 Exploitatie		12.147	10.528	25.221	27.539	23.829	22.161	22.060	25.241	25.006	10.517	10.517	10.517	10.517	10.517	10.517
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 15.02 Onderhoud en vernieuwing		653.852	721.786	695.336	669.086	688.953	676.513	670.902	336.121	351.448	353.604	447.081	418.086	418.086	418.086	418.086
Mutaties Voorjaarsnota 2024		12.245	29.434	52.669	- 14.207	- 20.288	- 9.624	3.961	- 18.242	- 26.678	5.774	273				
Stand eerste supplettoire wet 2024		666.097	751.220	748.005	654.879	668.665	666.889	674.863	317.879	324.770	359.378	447.354	418.086	418.086	418.086	418.086
artikelonderdeel 15.02 Onderhoud en vernieuwing		666.097	751.220	748.005	654.879	668.665	666.889	674.863	317.879	324.770	359.378	447.354	418.086	418.086	418.086	418.086
Bijdrage derden	52	52														
Budgetoverheveling																
Verduurzaming gebouwen	13.541		1.230	4.397	4.511	1.365	1.400	78	80	80	80	80	80	80	80	80
Defensie: ETV Noord en																
Betonningsvaartuigen 2024	- 4.011	- 4.011														
Dekking Hoofdvaarwegen: afronding																
NoMo AOV	- 19.191	- 19.191														
Prijsstijgingen Hoofdvaarwegennet	125.595	5.052	13.727	39.416	40.000	8.000	7.000	4.000	3.200	3.200	2.000	0	0	0	0	0
EZ: Bijdrage TNO	- 4.687	- 4.687														
EZ: Delta Rijn Corridor	200	100	100													
EZ: MIVSP-2 deel 2	66.763	4.045	9.574	20.267	11.508	10.871	4.984	5.514								
Kasschuif Onderhoud en Vernieuwing	0															
Loon- en Prijsbijstelling 2024	240.086	20.109	22.679	22.582	19.771	20.187	20.134	20.375	9.598	9.806	12.283	12.074	12.622	12.622	12.622	12.622
Modaliteitoverstijgend -																
Informatieplicht energiebesparing	469	469														
Opgave Vaarwegen MF: Exogene																
tegenvallers Hoofdvaarwegen	1.600	1.600														
Opgave Vaarwegen MF:																
Vaargeul Boontjes	1.400	1.400														
Toekomstbestendige kruising																
Hollands Diep	100	100														

	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
15 Hoofdvaarwegennet																
Toevoeging CA-middelen RWS Instandhouding	669.608								334.325	335.283						
Mutaties Miljoenennota 2025		5.038	47.310	86.662	125.790	40.423	23.518	- 10.033	347.203	348.369	14.363	12.154	12.702	12.702	12.702	12.622
Stand ontwerpbegroting 2025																
artikelonderdeel 15.02 Onderhoud en vernieuwing		671.135	798.530	834.667	780.669	709.088	690.407	664.830	665.082	673.139	373.741	459.508	430.788	430.788	430.788	430.708
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 15.03 Ontwikkeling		208.348	257.422	611.501	108.447	69.534	144.427	52.109	155.581	182.053	141.628	141.661	238.846	279.843	111.080	50.075
Mutaties Voorjaarsnota 2024		- 2.631	166.744	- 77.120	10.611	144.471	- 48.789	34.517	115.073	73.081	73.973	70.512	- 4.156	- 18.169	- 507	- 2.718
Stand eerste supplettoire wet 2024																
artikelonderdeel 15.03 Ontwikkeling		205.717	90.678	534.381	119.058	214.005	95.638	86.626	40.508	255.134	215.601	212.173	234.690	261.674	110.573	47.357
Arealgroei Hoofdvaarwegennet	7.402															7.402
Defensie: ERTV Zuid-en Midden	- 10.738	- 10.738														
Defensie: Verkeersbeeld op Zee	- 21.910	- 4.063	- 4.063	- 4.064	- 3.240	- 3.240	- 3.240									
Dekking Hoofdvaarwegennet MF:																
Dynamisch Verkeersmanagement	- 1.135		- 1.135													
Dekking Hoofdvaarwegennet MF:																
Twentekanalen Fase 2	- 8.000	- 8.000														
Desaldering programma																
Goederenvervoercorridor (GVC)	70	70														
Prijsstijgingen Hoofdvaarwegennet	33.585	7.366	3.863	22.356												
EZ: Maritieme Maakindustrie (MMI)	- 10.000	- 2.500	- 7.500													
EZ: MIVSP-II (2e module)	- 19.266	- 4.716	- 5.120	- 2.172	- 2.362	- 1.738	- 3.158									
EZ: Subsidie Topsector Logistiek	- 300	- 300														
HXII: Overboekingen	14.920	18.420	- 3.500													
Integrale Rapportage PMR	900	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100				
Kaderaanpassing																
Augustusbesluitvorming 2024	0	- 34.000		34.000												
Kaderruilen 2024	0	- 52.643	- 19.409	284.936	203.866	12.528	162.258		58.337			5.000	- 50.000			- 35.000
Kasschuiven 2024 Ontwikkeling	0	0	48.050	- 63.535	126.715	- 1.697	- 38.400	- 34.703		50.000	50.000	- 50.000		67.000	100.000	
Loon- en Prijsbijstelling 2024	82.383	5.664	4.408	7.704	7.088	10.437	10.944	11.187	5.477	3.945	3.584	3.235	3.323	1.773	1.776	1.838
Maritiem																
Informatieknooppunt kustwacht	- 4.161	- 73	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292	- 292
Onderhoud Brielsemeerleiding	378	126	126	126	126	126										
Opracht Buck	- 30	- 30														
Opgave Hoofdvaarwegen MF:																
Gerrit Krolburg	15.000			5.000	5.000	5.000										
Opgave Hoofdvaarwegen MF: Houtrakpolder	2.000	1.000	1.000													
Opgave Hoofdvaarwegen MF: Paddepoelsterbrug	10.000		5.000	5.000												

	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
15 Hoofdvaarwegennet																
Opgave Hoofdvaarwegennet MF: Maasroute fase 2 (Julianakanaal)	55.000	26.899	28.101													
Overboeking PMR	40.382		1.500	400	400	1.200	200	200	200		36.282					
Spanjaards Duin	2.270		250	290	250	250	290	225	225	265	225					
SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting	- 360			- 220	- 120	- 20										
Toekomstbestendige kruising Hollands Diep	- 126	- 126														
Toekomst Visie Waal	1.904	1.904														
Mutaties Miljoenennota 2025	- 17.150	17.783	317.317	-	84.291	56.030	130.122	- 26.441	64.047	54.018	89.899	- 42.057	3.031	18.481	101.484	- 26.052
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 15.03 Ontwikkeling	188.567	108.461	217.064	203.349	270.035	225.760	60.185	104.555	309.152	305.500	170.116	237.721	280.155	212.057	21.305	
	188.567	108.461	217.064	203.349	270.035	225.760	60.185	104.555	309.152	305.500	170.116	237.721	280.155	212.057	21.305	
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 15.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS	96.432	66.924	64.474	58.009	55.732	55.683	54.662	54.785	54.539	55.307	54.296	52.208	63.415	48.634	41.663	
Mutaties Voorjaarsnota 2024	- 8.273	2.684	- 4.394	11.441	- 1.187	- 1.458	- 411	1.072	- 817	- 728	- 584	1.947	- 11.472	20.603		
Stand eerste supplettoire wet 2024 artikelonderdeel 15.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS	88.159	69.608	60.080	69.450	54.545	54.225	54.251	55.857	53.722	54.579	53.712	54.155	51.943	69.237	41.663	
Loon- en Prijsbijstelling 2024	17.483	2.090	1.460	1.199	1.491	1.045	1.035	1.036	1.024	1.017	1.039	1.027	1.029	979	1.226	786
Opgave Hoofdvaarwegen MF: Zeetogang IJmond	1.426	1.426														
Mutaties Miljoenennota 2025	3.516	1.460	1.199	1.199	1.491	1.045	1.035	1.036	1.024	1.017	1.039	1.027	1.029	979	1.226	786
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 15.04 Geïntegreerde contractvormen/PPS	91.675	71.068	61.279	70.941	55.590	55.260	55.287	56.881	54.739	55.618	54.739	55.184	52.922	70.463	42.449	
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 15.06	408.377	397.138	450.094	460.551	444.102	440.092	438.009	401.089	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347
Netwerkgebonden kosten HVVN	408.377	397.138	450.094	460.551	444.102	440.092	438.009	401.089	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347
Mutaties Voorjaarsnota 2024	420															
Stand eerste supplettoire wet 2024 artikelonderdeel 15.06	408.797	397.138	450.094	460.551	444.102	440.092	438.009	401.089	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347
Netwerkgebonden kosten HVVN	408.797	397.138	450.094	460.551	444.102	440.092	438.009	401.089	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347	400.347
EZ: Delta Rijn Corridor	200	100	100													
EZ: MIVSP-1 IK 2024	2.682	2.682														
EZ: MIVSP-2 deel 2	15.604	1.152	2.363	1.827	1.828	3.712	1.985	2.737								
Klimaatneutrale en circulaire organisatie (KCO)	322	81	81	73	58	29										
Loon- en Prijsbijstelling 2024	314.508	20.943	20.289	21.949	22.311	21.817	21.729	21.630	20.515	20.475	20.475	20.475	20.475	20.475	20.475	20.475
Maritiem Informatieknooppunt	4.526	146	584	292	292	292	292	292	292	292	292	292	292	292	292	292
Nachtelijke bediening op de Maas en Brabantse kanalen	900		900													

	Totaal mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
15 Hoofdvaarwegennet																
Rijksbrede Apparaatstaakstellingen																
Hoofdlijnenakkoord	- 54.698		- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907	- 3.907
Toekomstbestendige kruising Hollands Diep	26	26														
Toevoeging CA-middelen RWS Instandhouding	97.115								48.943	48.172						
Mutaties Miljoenennota 2025		25.130	20.410	20.234	20.582	21.943	20.099	20.752	65.843	65.032	16.860	16.860	16.860	16.860	16.860	16.860
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 15.06																
Netwerkgebonden kosten HVVN	433.927	417.548	470.328	481.133	466.045	460.191	458.761	466.932	465.379	417.207	417.207	417.207	417.207	417.207	417.207	417.207
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2024 Hoofdvaarwegennet		1.376.956	1.453.489	1.845.887	1.322.825	1.281.452	1.338.227	1.237.096	957.785	998.596	961.095	1.053.594	1.119.696	1.171.900	988.356	920.380
Totaal Uitgaven stand eerste supplettoire wet 2024 Hoofdvaarwegennet		1.378.717	1.318.863	1.817.042	1.330.670	1.404.448	1.278.356	1.275.163	825.542	1.044.182	1.040.114	1.123.795	1.117.487	1.142.259	1.008.452	917.662
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2025 Hoofdvaarwegennet		1.397.451	1.406.135	1.608.559	1.563.631	1.524.587	1.453.779	1.261.123	1.318.691	1.527.415	1.162.583	1.112.087	1.151.417	1.191.589	1.141.032	922.186
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 15.09 Ontvangsten		21.757	10.756	1.781	240	240	275	155	150	150	150	150	150	150	150	150
Mutaties Voorjaarsnota 2024		15.786	2.405	1.304	461	7.598	- 125	608								
Stand eerste supplettoire wet 2024 artikelonderdeel 15.09 Ontvangsten		37.543	13.161	3.085	701	7.838	150	763	150	150	150	150	150	150	150	150
Bijdrage derden Ontvangsten	122	122														
Toekomst Visie Waal	1.904	1.904														
Mutaties Miljoenennota 2025		2.026														
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 15.09 Ontvangsten		39.569	13.161	3.085	701	7.838	150	763	150	150	150	150	150	150	150	150
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2024 Hoofdvaarwegennet		21.757	10.756	1.781	240	240	275	155	150	150	150	150	150	150	150	150
Totaal Ontvangsten stand eerste supplettoire wet 2024 Hoofdvaarwegennet		37.543	13.161	3.085	701	7.838	150	763	150	150	150	150	150	150	150	150
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2025 Hoofdvaarwegennet		39.569	13.161	3.085	701	7.838	150	763	150	150	150	150	150	150	150	150

Toelichting

Budgetoverheveling verduurzaming gebouwen

Dit betreft een budgetoverheveling van de reservering voor verduurzaming gebouwen naar RWS in het benodigde ritme van 2025-2037

Defensie: ETV Noord en betonningsvaartuigen

De Kustwacht Nederland regelt namens haar opdrachtgever lenW/RWS noodsleephulp en betonning op de Noordzee. De betreffende schepen (waaronder ETV Noord) huurt de Kustwacht bij de Rijksrederij. Deze bijdrage is voor het verschil tussen de structurele bijdrage van lenW en het tarief in 2024 voor deze schepen

Defensie: ETV Zuid en Midden

Vanaf 2021 is de noodsleephulp op de Noordzee door de Kustwacht Nederland namens haar opdrachtgever lenW/RWS uitgebreid om de veiligheid ten behoeve van Windenergie op Zee te waarborgen. De betreffende schepen (ETV Zuid en ETV Midden) huurt de Kustwacht bij de Rijksrederij. Dit bedrag betreft de bijdrage van lenW aan deze kosten.

Defensie: VOZ

Voor het project Verkeersbeeld op Zee (VOZ) deel 1 boekt lenW over de periode 2024 t/m 2029 totaal € 21,9 miljoen over naar Defensie.

Dekking Hoofdvaarwegen MF: Afronding NoMo AOV

RWS heeft het programma NoMo AOV (Nota Mobiliteit Achterstallig onderhoud Vaarwegen) afgerond. Het nog beschikbare budget (€ 19,2 miljoen) is weer teruggestort aan de opdrachtgever DGLM en beschikbaar gesteld aan de generieke investeringsruimte.

Dekking Hoofdvaarwegen MF: Dynamisch Verkeersmanagement

In 2015 is decharge verleend voor dit project en de laatste werkzaamheden zijn in 2022 uitgevoerd. Met deze mutatie wordt het restbudget (€ 1,1 miljoen) teruggeboekt naar de generieke investeringsruimte.

Dekking Hoofdvaarwegen MF: Twentekanalen fase 2

Een eerder gemelde tegenvaller blijkt toch lager uit te vallen dan op voorhand gedacht vanwege een lagere CROW index en een aantal contractwijzigingen. Het vrijgekomen budget (€ 8,0 miljoen) wordt teruggeboekt naar de generieke investeringsruimte.

EZ: Maritieme Maakindustrie (MMI)

lenW boekt over de periode 2024 – 2025 in totaal Euro € 10 miljoen over naar de EZ-begroting ten behoeve van het maritiem innovatieprogramma zoals afgesproken in de sectoragenda voor de Maritieme Maakindustrie waarover EZ de regie zal voeren.

EZ: MIVSP-II deel 2 (Onderhoud en Vernieuwing)

MIVSP-2 deelopdracht 2 betreft het leveren van (sensor) diensten binnen het programma Wind op Zee. Van de totale bijdrage komt € 42 miljoen (ca. 35%) tenlaste van lenW (nautische sensoren - waarborgen scheepvaartveiligheid), € 52,9 miljoen (ca. 44%) wordt door EZ gedekt (sensoren ten behoeve van het functioneren van het windpark en ecologie) en de bijdrage van LVVN bedraagt € 25 miljoen (ca. 21%) ten behoeve van het Programmaplan Realisatie Digitale Ecologische Monitoring Noordzee. Met deze laatste scope uitbreiding wordt ook LVVN mede opdrachtgever van het MIVSP-programma. Alle bedragen zijn door EZ opgehaald en worden via deze overboeking naar RWS overgeboekt.

EZ: MIVSP-II 2e module (Ontwikkeling)

lenW boekt over de periode 2025 tot en met m 2030 totaal € 19,3 miljoen over naar EZ. Dit budget is voor werkzaamheden van RWS in het kader van de tweede module van de opdracht Maritiem Informatievoorzieningen Service Punt (MIVSP) II, specifiek gaat het over de nautische sensoren in de windparken in IJmuiden. Ver voor de jaren 2025 tot en met 2030 zijn de het lenW-aandeel in deze opdracht. Ook wordt de eerste module (Hollandse Kust (west) verlengd met een jaar tot en met 2030. EZ zal deze middelen vervolgens samen met de eigen bijdrage overboeken aan RWS als onderdeel van de opdrachtverlening voor MIVSP-II voor wat betreft de betreffende werkzaamheden.

EZ: MIVSP-II deel 2 (Netwerkgebonden kosten)

MIVSP-2 deelopdracht 2 betreft het leveren van (sensor) diensten binnen het programma Wind op Zee. Van de totale bijdrage draagt lenW, € 42 miljoen bij.

HXII: Overboekingen

Dit betreft overboekingen tussen HXII en het MF voor: Walstroom Rijksligplaatsen (€ 18,9 miljoen), Digitale Transport Strategie (- € 0,5 miljoen) en Topsector Logistiek (- € 3,5 miljoen).

Kaderruilen 2024

Er zijn kaderruilen doorgevoerd om de overprogrammering in een beheersbaar ritme te krijgen en om de programmering en budgetten te verdelen tussen de modaliteiten om ontstane negatieve kaderstanden op artikelonderdelen op te lossen. Over alle jaren is dit per saldo budgettair neutraal voor de modaliteiten.

Kasschuiven Hoofdvaarwegennet

Er zijn op dit artikel budgetneutrale kasschuiven ingediend om de programmering sluitend te krijgen.

Loon- en Prijsbijstelling 2024

Dit betreft de toegekende loon- en prijsbijstelling tranche 2024 die vanuit de begroting Hoofdstuk XII zijn overgeheveld naar de generieke investeringsruimte 11.04 van het Mobiliteitsfonds. Vanuit de investeringsruimte zijn de artikelonderdelen verhoogd met loon- en prijsbijstelling.

Opgave Hoofdvaarwegen MF: Gerrit Krolbrug

Betreft meerkosten voor het verplaatsen van ligplaatsen en aanvullende (veiligheids) maatregelen tijdens de bouw van een tijdelijke brug. Dekking is gevonden binnen het MF.

Opgave Hoofdvaarwegen MF: Houtrakpolder

Betreft een MIRT onderzoek naar de ontwikkeling van de Houtrakpolder (havendok en piekwaterberging) wegens politiek/bestuurlijke toezegging. Dekking is gevonden binnen het MF.

Opgave Hoofdvaarwegen MF: Paddepoelsterbrug

In het BO MIRT van 2020 is afgesproken dat de gemeente Groningen de nieuwe Paddepoelsterbrug zal gaan bouwen en dat het Rijk hiervoor taakstellend € 8,6 miljoen ter beschikking zal stellen. De afgelopen jaren heeft de gemeente nader onderzoek uitgevoerd naar de brug en de conclusie getrokken dat de brug niet voor dit bedrag gebouwd kan worden. Hierom wordt 10 miljoen extra budget aangevraagd. Dekking is gevonden binnen het MF.

Opgave Hoofdvaarwegen MF: Maasroute fase 2 (Julianakanaal)

Naar aanleiding van het besluit van de minister om de gevaarlijke situatie op het Julianakanaal op korte termijn op te lossen zijn er op korte termijn extra financiële middelen nodig (€ 55 miljoen).

Opgave Hoofdvaarwegen MF: Tegenvallers HVWN

Door gewijzigde wet- en regelgeving worden er nieuwe en aanvullende eisen gesteld aan onderzoek en vergunningsverlening voor baggerwerk. Dekking is gevonden binnen het MF.

Opgave Hoofdvaarwegen MF: Vaargeul Boontjes

Het afgelopen jaar zijn er onderzoeken uitgevoerd in aanloop naar het besluit over de onderhoudsdiepte van de vaargeul de Boontjes. De onderzoekscommissie adviseert de vaargeul de Boontjes gedurende de resterende planperiode t/m 2027 op een diepte van 3.80m– NAP te onderhouden en er dient aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd. Deze diepte zit niet in BKN. Dekking is gevonden binnen het MF.

Opgave Hoofdvaarwegen MF: Zeetoegang IJmond

Wegens lagere ontvansten vanuit het havenbedrijf en de gemeente Amsterdam wordt met deze mutatie budget toegevoegd aan het project Zeetoegang IJmond. RWS heeft geen invloed gehad op het onderhandelingsresultaat tussen DGLM en het havenbedrijf en de gemeente Amsterdam. Dekking is gevonden binnen het MF.

Overboeking PMR naar HVWN deel reservering PMR

Project Mainport Rotterdam (PMR) wordt per 2025 volledig overgeboekt van artikel 17 naar artikel 15. Dit betreft het deel dat wordt overgeboekt naar de nieuwe budgetplaats reservering PMR.

Prijsstijgingen Hoofdvaarwegennet

Dit betreft een overboeking van artikel 11 naar de projectbudgetten op artikel 15 wat betreft excessieve prijsstijgingen. Het gaat onder andere om VenR projecten, Beheer & Onderhoud projecten, Tilburg 3, Nieuwe Sluis Terneuzen (NST) sluis II Wilhelminakanaal en MOC kustwacht.

Rijksbrede Apparaatstaakstellingen Hoofdlijnenakkoord (HLA)

In het HLA is een Rijksbrede taakstelling van gemiddeld 20 procent op de apparaatsbudgetten voorgesteld. Voor RWS geldt er ook een taakstelling. Dit is verwerkt in de begroting van het Mobiliteitsfonds op het apparaatsbudget van RWS artikelonderdeel 15.06.

SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting

In het HLA is een budgetkorting van 10 procent op de Specifieke uitkeringen (SPUKs) opgenomen die overgeheveld wordt naar het Gemeente- en Provinciefonds. Dit is verwerkt in de begroting van het Mobiliteitsfonds op artikelonderdeel 15.03 Ontwikkeling.

Artikel 17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer

Tabel 69 Verdiepingsbijlage artikel 17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer

Totaal		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer mutatie																
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 1706 Project																
Mainportontwikkeling Rotterdam		1.122	1.095	1.159	1.523	2.095	969	969	969	969	969	58.607				
Mutaties Voorjaarsnota 2024		- 597	881	- 369	- 647	- 419	- 379	- 444	- 444	- 444	- 604	- 23.304				
Stand eerste supplettoire wet 2024																
artikelonderdeel 1706 Project																
Mainportontwikkeling Rotterdam		525	1.976	790	876	1.676	590	525	525	525	365	35.303				
Integrale Rapportage PMR		- 900	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100				
Loon- en Prijsbijstelling 2024		1.304									1.304					
Onderhoud Brielsemeerleiding		- 378	- 126		- 126											
Overboeking PMR		- 40.382	- 1.500	- 400	- 400	- 1.200	- 200	- 200	- 200	- 200	- 36.282					
Spanjaards Duin		- 2.270	- 250	- 290	- 250	- 250	- 290	- 225	- 225	- 225	- 265	- 225				
Mutaties Miljoenennota 2025																
Stand ontwerp-begroting 2025																
artikelonderdeel 1706 Project																
Mainportontwikkeling Rotterdam		525	- 1.976	- 790	- 876	- 1.676	- 590	- 525	- 525	- 525	- 365	- 35.303				
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 1707 ERMITS		161.980	221.812	125.816	158.998	302.782	436.615	256.896	316.330	142.998	25.537	25.537	25.537	116.030	10.933	
Mutaties Voorjaarsnota 2024		- 96.844	150.068	15.260	13.625	26.107	107.407	123.500	- 89.969	47.700	58.433	72.919	509	- 26.923	22.814	
Stand eerste supplettoire wet 2024																
artikelonderdeel 1707 ERMITS		65.136	71.744	141.076	172.623	328.889	329.208	380.396	226.361	190.698	83.970	98.456	26.046	89.107	33.747	
Kaderaanpassing								68.000								
Augustusbesluitvorming 2024		0	- 78.000											10.000		
Kaderruilen 2024		0	134.716	136.679	124.024	66.890	189.118	163.953	- 35.000	- 47.437	48.210	25.797	- 3.000	- 71.907	- 30.900	5.000
Kasschuiven 2024 ERTMS		0		- 55.000	- 50.000	- 1.000	- 32.000	282.573	181.791	- 45.000			102.030	200.000	200.000	145.334
Loon- en Prijsbijstelling 2024		66.608	454		45.799				17.067	79			1.442			1.767
Mutaties Miljoenennota 2025																
Stand ontwerp-begroting 2025																
artikelonderdeel 1707 ERMITS		199.852	130.877	210.100	189.513	184.570	133.255	165.823	26.637	98.340	132.180	124.253	126.518	227.200	202.847	152.101
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 1708 ZuidasDok		191.920	293.870	257.521	311.875	294.567	231.097	187.097	243.725	174.224	196.313	0	0	2.514		
Mutaties Voorjaarsnota 2024		- 24.948	- 24.228	29.251	47.658	63.768	58.596	103.987	- 41.555	- 8.370	- 53.609	17.015	4.000	1.486	16.000	
Stand eerste supplettoire wet 2024																
artikelonderdeel 1708 ZuidasDok		166.972	269.642	286.772	359.533	358.335	289.693	291.084	202.170	165.854	142.704	17.015	4.000	4.000	16.000	
Actualisatie Zuidasdok		318	318													
Bijdragen derden Zuidasdok		893	893													
Loon- en Prijsbijstelling 2024		77.702	5.041	8.140	8.657	10.855	10.818	8.746	8.787	6.104	5.007	4.308	514	121	121	483

Totaal		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer mutatie																
Meerjaring vast onderhoud voor West Nederland Noord		8.036	8.036													
Mutaties Miljoenennota 2025		14.288	8.140	8.657	10.855	10.818	8.746	8.787	6.104	5.007	4.308	514	121	121	483	
Stand ontwerpbegroting 2025																
artikelonderdeel 17.08 ZuidasDok		181.260	277.782	295.429	370.388	369.153	298.439	299.871	208.274	170.861	147.012	175.29	4.121	4.121	16.483	
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 17.10 Programma																
Hoogfrequent Spoorvervoer		183.274	202.164	250.686	283.175	247.207	359.691	146.641	194.161	47.570	95.869	82.753	43.232	115.879	58.062	
Mutaties Voorjaarsnota 2024		-48.186	-76.741	22.521	14.095	26.107	-77.407	123.500	-89.969	47.701	58.434	72.920	509	-26.923	22.814	
Stand eerste suppletoire wet 2024																
artikelonderdeel 17.10 Programma																
Hoogfrequent Spoorvervoer		135.088	125.423	273.207	297.270	273.314	282.284	270.141	104.192	95.271	154.303	155.673	43.741	88.956	80.876	
Prijstijgingen PHS		103.000	6.000	11.000	16.000	18.000	19.000	16.000	11.000							
Kaderaanpassing																
Augustusbesluitvorming 2024		0	-52.000					52.000								
Kaderruilen 2024		0	16.726	13.297	-33.714	-60.637	-41.314	-23.616	175.000	-		73.161	109.480	121.615		
Kasschuiven 2024 PHS		17.044	1.000	-42.956	-56.000	-2.000	-58.000	-50.000						131.939	-36.448	185.783
Loon- en Prijsbijstelling 2024		76.338	11	459	1.167	3.712	22.004	240	5.341	10.032	13.906	19.466				
Meerkosten PHS Amsterdam CS		9.680												9.680		
Opgave Spoorwegen																
MF: Seinenproblematiek		31.356	2.000	7.000	10.000	12.356										
Overboeking van Reservering PHS naar Planuitwerking PHS		150.000						150.000								
Stallingen Oostelijke Sporen		44.120	6.300	7.500	6.500	6.000	6.000	6.000	5.820							
Mutaties Miljoenennota 2025		31.037	-17.203	-48.711	-81.114	-15.602	-34.612	-940	16.341	10.032	13.906	92.627	241.419	94.847	-56.274	185.783
Stand ontwerpbegroting 2025																
artikelonderdeel 17.10 Programma																
Hoogfrequent Spoorvervoer		166.125	108.220	224.496	216.156	257.712	247.672	269.201	120.533	105.303	168.209	248.300	285.160	183.803	24.602	185.783
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2024																
Megaprojecten Verkeer en Vervoer		538.296	718.941	635.182	755.571	846.651	1.028.372	591.603	755.185	365.761	376.326	108.290	68.769	234.423	68.995	
Totaal Uitgaven stand eerste suppletoire wet 2024 Megaprojecten Verkeer en Vervoer		367.721	468.785	701.845	830.302	962.214	901.775	942.146	533.248	452.188	416.280	271.144	73.787	182.063	130.623	
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2025																
Megaprojecten Verkeer en Vervoer		547.762	516.879	730.025	776.057	811.435	679.366	734.895	355.444	374.504	447.401	390.082	415.799	415.124	243.932	337.884
Ontwerpbegroting 2024																
artikelonderdeel 17.09 Ontvangsten		58.817	65.224	59.894	75.058	72.261	56.569	107.674	60.955	52.414	53.918					
Mutaties Voorjaarsnota 2024		1.263	5.511	21.814	-7.890	14.827	10.836	-34.779	19.828	-14.343	2.153					
Stand eerste suppletoire wet 2024																
artikelonderdeel 17.09 Ontvangsten		60.080	70.735	81.708	67.168	87.088	67.405	72.895	80.783	38.071	56.071					

	Totaal														
17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Bijdrage derden Impactanalyse hellinghoek fietspad Riekenweg	31	31													
Bijdrage derden Impactanalyse Nieuwe A2	255	255													
Bijdrage derden NS aan Zuidasdok	2.923	2.923													
Correctie ontvangsten derden	- 2.316	- 2.316													
Mutaties Miljoenennota 2025	893														
Stand ontwerpbegroting 2025															
artikelonderdeel 17.09 Ontvangsten	60.973	70.735	81.708	67.168	87.088	67.405	72.895	80.783	38.071	56.071					
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2024	58.817	65.224	59.894	75.058	72.261	56.569	107.674	60.955	52.414	53.918					
Totaal Ontvangsten stand eerste supplettoire wet 2024 Megaprojecten Verkeer en Vervoer	60.080	70.735	81.708	67.168	87.088	67.405	72.895	80.783	38.071	56.071					
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2025	60.973	70.735	81.708	67.168	87.088	67.405	72.895	80.783	38.071	56.071					
Megaprojecten Verkeer en Vervoer															

Toelichting

Actualisatie Zuidasdok

Dit betreft een actualisatie voor het programma Zuidasdok.

Bijdrage derden NS aan Zuidasdok

Dit betreft de bijstelling voor het verschil tussen IBOI 2023 en CPI op bijdrage NS (Derden). CPI was in 2023 hoger dan IBOI, dit verschil wordt door NS aan project vergoed.

Kaderaanpassing Augustusbesluitvorming 2024

Dit betreft de kaderaanpassing bij ERTMS die over de gehele looptijd van het fonds budgetneutraal is.

Kaderruilen 2024

Er zijn kaderruilen doorgevoerd om de overprogrammering in een beheersbaar ritme te krijgen en om de programmering en budgetten te verdelen tussen de modaliteiten om ontstane negatieve kaderstanden op artikelonderdelen op te lossen. Over alle jaren is dit per saldo budgettair neutraal voor de modaliteiten.

Kasschuiven ERTMS

Er zijn op dit artikelonderdeel budgetneutrale kasschuiven ingediend om de programmering sluitend te krijgen.

Kasschuiven PHS

De scope en budget benodigd voor maatregelen bij het emplacement Eindhoven (deelproject Eindhoven Oost Wisselverbinding) is onderdeel van het project Eindhoven - Düsseldorf (Grensoverschrijdend Spoorvervoer). In verband met de raakvlakken met PHS en om de productstap Breda-Eindhoven tijdig mogelijk te maken, wordt deze scope en het bijbehorende budget overgeheveld naar PHS.

Loon- en prijsbijstelling 2024

Dit betreft de toegekende loon- en prijsbijstelling 2024 die vanuit de begroting Hoofdstuk XII zijn overgeheveld naar de generieke investeringsruimte 11.04 van het Mobiliteitsfonds. Vanuit de investeringsruimte zijn de artikelonderdelen verhoogd met loon- en prijsbijstelling.

Meerjaring vast onderhoud voor West Nederland Noord

Op verzoek beheerder wordt het meerjarig onderhoud toegevoegd aan de scope. Het betreft hier de uitvoeringskosten.

Meerkosten PHS Amsterdam CS

In de definitieve ontwerpen voor PHS was de Amstelpassage een bouwterrein. Met de keuze voor de Amstelpassage als locatie voor security- en paspoortcontrole voorzieningen op Amsterdam Centraal, moet deze ruimte worden vrijgemaakt door ProRail. Derhalve is bij de keuze voor de Amstelpassage een risicoreservering gemaakt voor de risico's die samenhangen met de onderhoudswerkzaamheden aan Amsterdam Centraal. De kosten die ProRail nu voorziet bedragen in totaal € 9,68 miljoen (inclusief btw). Het gaat om opgelopen ontwerp- en personeelskosten, met name noodzakelijke aanpassingen aan het definitiefontwerp voor PHS Amsterdam Centraal en extra bouwkosten door uitplaatsing commerciële units (in plaats van in de Amstelpassage).

Opgave Spoorwegen MF: Seinenproblematiek

Voor twee projecten (emplacement Den Haag Centraal en PHS Tilburg) in realisatie is in het spoorontwerp rekening gehouden met seinen Nieuwe Generatie. ProRail heeft echter deze seinen niet veilig verklaard. Daardoor moeten voor deze projecten de ontwerpen worden herzien en moet er een beroep wordengedaan op de leverancier van de oude seinen. Om de uitvoering van de projecten in realisatie niet stil te laten vallen, is aanvullend budget nodig. Daarom wordt € 85 miljoen uit de vrije investeringsruimte verdeeld en overgeheveld naar PHS Den Haag Centraal en Kleine projecten.

Overboeking van Reservering PHS naar Planuitwerking PHS

In het Directeuren Overleg van 12 maart 2024 is ingestemd om in verband met het optreden van excessieve prijsstijgingen (verschil IBOI en CBS index en concrete aanbestedingstegenvallers) een aanvullende subsidieaanvraag in te dienen voor PHS Meteren Boxtel. De dekking vindt plaats uit de risicoreserving excessieve prijsstijgingen.

Prijsstijgingen PHS

In verband met excessieve prijsstijgingen bij de diverse deelprojecten is aanvullend budget toegevoegd aan het projectbudget van PHS Planuitwerking.

Stallingen Oostelijke Sporen

IenW heeft in overleg met ProRail (DO PHS) besloten om een deel van de scope Amsterdam CS, de stallingen onder de oostelijke sporen (SOOS) binnen het programma 'Fietsparkeren bij Stations' over te hevelen naar het PHS project 'Amsterdam Centraal' waardoor de werkzaamheden efficiënter kunnen worden uitgevoerd.

Artikel 18 Overige uitgaven en ontvangsten

Tabel 70 Verdiepingsbijlage artikel 18 Overige uitgaven en ontvangsten (bedragen x € 1.000)															
18 Overige uitgaven en ontvangsten	Totaal mutatie 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 18.06 Externe veiligheid															
Mutaties															
Voorjaarsnota 2024	3.298														
Stand eerste supplettoire wet 2024 artikelonderdeel 18.06 Externe veiligheid	3.298														
Loon- en Prijsbijstelling 2024	100	100													
Mutaties															
Miljoenennota 2025	100														
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 18.06 Externe veiligheid	3.398														
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 18.08 Netwerkoverstijgende kosten															
Mutaties															
Voorjaarsnota 2024	– 10.000														
Stand eerste supplettoire wet 2024 artikelonderdeel 18.08 Netwerkoverstijgende kosten	11.491														
DF: Overboeking Eigen Vermogen RWS	– 951	– 951													
HXII: Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing-crisiscentrum	– 1.150	– 1.150													
HXII: Terugboeking afgeroomd Eigen Vermogen RWS	425	425													
Kasschuif Eigen Vermogen RWS	0	– 3.005	1.007	861	714	423									
Klimaatneutrale en circulaire organisatie (KCO)	– 4.012	– 1.007	– 1.007	– 861	– 714	– 423									
Overboeking Eigen Vermogen RWS MF	– 5.803	– 5.803													
Mutaties															
Miljoenennota 2025	– 11.491														

18 Overige uitgaven en ontvangsten	Totaal mutatie 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 18.08															
Netwerkoverstijgende kosten		0													
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2024															
Overige uitgaven en ontvangsten		21.491													
Totaal Uitgaven stand eerste suppletoire wet 2024															
Overige uitgaven en ontvangsten		14.889													
Totaal Uitgaven stand ontwerpbegroting 2025															
Overige uitgaven en ontvangsten		3.398													
Ontwerpbegroting 205 artikelonderdeel 18.09 Ontvangsten															
Mutaties															
Voorjaarsnota 2024		4													
Stand eerste suppletoire wet 2024 artikelonderdeel 18.09 Ontvangsten		4													
Mutaties															
Miljoenennota 2025															
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 18.09 Ontvangsten		4													
Ontwerpbegroting 2024 artikelonderdeel 18.10															
Saldo van de afgesloten rekeningen															
Mutaties															
Voorjaarsnota 2024		427.220													
Stand eerste suppletoire wet 2024 artikelonderdeel 18.10															
Saldo van de afgesloten rekeningen		427.220													
Mutaties															
Miljoenennota 2025															

18 Overige uitgaven en ontvangsten	Totaal mutatie 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Stand ontwerpbegroting 2025 artikelonderdeel 18.10 Saldo van de afgesloten rekeningen		427.220													
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2024 Overige uitgaven en ontvangsten															
Totaal Ontvangsten stand eerste suppletoire wet 2024 Overige uitgaven en ontvangsten		427.224													
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2025 Overige uitgaven en ontvangsten		427.224													

Toelichting

HXII: Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing- crisiscentrum (€ 1,15 miljoen)

De AV-installatie en inrichting van het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC)-crisiscentrum in Rijkskantoor Rijnstraat 8 Den Haag dient te worden vervangen. Er wordt € 1,15 miljoen van het Eigen Vermogen ingezet om dit te bewerkstelligen. De middelen worden overgeboekt naar de beleidsbegroting HXII.

HXII: Terugboeking afgeroomd Eigen Vermogen RWS

Vanuit de beleidsbegroting HXII wordt 425k van de € 5 miljoen EV die met VJN 24 was overgeboekt naar HXII weer teruggeboekt.

Klimaatneutrale en Circulaire Organisaties (KCO)

Er is € 4 miljoen ingezet voor Klimaatneutrale en Circulaire Organisatie (KCO), waarbij er uitwerking kan worden gegeven aan de ambitie om de bedrijfsvoering rijksbreed te verduurzamen conform het Programma 'Denk Doe Duurzaam'. Hier gaat ook een kasschuif mee gepaard.

Overboeking EV RWS generieke investeringsruimte Mobiliteitsfonds en Deltafonds

Er wordt € 3,8 miljoen overgeboekt naar de generieke investeringsruimte 11.04 op het MF en € 0,95 miljoen van het Eigen Vermogen RWS gaat naar de generieke investeringsruimte op het Deltafonds toe.

Overboeking EV RWS iBLS

Er wordt € 2 miljoen gereserveerd voor de integrale overgang van het kas/verplichtingenstelsel naar het baten-lastenstelsel (het project iBLS) van RWS. De middelen worden overgeboekt naar een Risicoreservering op artikelonderdeel 11.04.

Artikel 19 Bijlagen en andere begrotingen Rijk

[illegible]

	Totaal														
19 Bijdragen andere begrotingen Rijk mutatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
HXII: Apparaat Tijdelijke Tolheffing	1.124	343	781												
HXII: Apparaat Vrachtwagenheffing	1.120	260	860												
HXII: Apparaat WoMo	- 1.250	- 250	- 250	- 250	- 250	- 250									
HXII: Bijdrage Algemeen Strategisch Advies	63	63													
HXII: Campagne Kort Ritje dat is zo Gefietst	- 2.000	- 2.000													
HXII: Dekking Hoofdwegen MF: Terugsluis Vrachtwagenheffing	180.000			105.000	75.000										
HXII: Dekking Spoorwegen MF: Vrijval TVOV HXII	10.000	10.000													
HXII: Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing RWS	- 1.150	- 1.150													
HXII: Detachering Europese Commissie	85	85													
HXII: Digitale Transport Strategie	- 480	- 480													
HXII: Medewerker Goederenvervoer	30	30													
HXII: Nationaal Dataportaal Wegverkeer	221	221													
HXII: NS-tarieven	- 42.000	- 42.000													
HXII: Overboeking EO naar Goederenvervoer	- 7.000	- 7.000													
HXII: Overboeking Marktordening	- 500	- 500													
HXII: Overboeking Toegankelijkheid OV	- 300	- 300													
HXII: Schoon Emissieloos Bouwen	- 23.056	- 10.690	- 12.210	- 1.800	- 600	1.100	1.144								
HXII: Stichting Buisleidingen		- 163													
HXII: Subsidie Topsector Logistiek	- 3.500	- 3.500													
HXII: Terugboeking afgeroemd Eigen Vermogen RWS	425	425													
HXII: Uitvoeringskosten RVO	1.250	1.250													
HXII: Walstroom Rijksligplaatsen	18.870	18.870													
HXII: Wind in de Zeilen	- 4.490	- 4.490													
Kaderaanpassing Augustusbesluitvorming 2024	0	466.000	133.000	- 7.000	93.000		279.000	47.270	14.000			29.000	69.000		74.730
Loon- en Prijsbijstelling 2024	4.850.486	324.334	332.151	317.234	309.422	293.045	327.430	327.430	327.430	327.430	327.430	327.430	327.430	327.430	327.430
PF: Toegankelijkheid OV	- 18.842	- 18.842													
Rijksbrede Apparaatstaakstellingen Hoofdlijnenakkoord	-														
SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting	175.014		- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501	- 12.501
	- 34.029		- 19.128	- 4.310	- 7.410	- 3.181									
Mutaties Miljoenennota 2025	344.536	176.909	172.680	416.110	488.890	354.839	640.166	655.677	580.245	481.404	414.132	414.924	430.929	344.929	422.659

Totaal		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
19 Bijdragen andere begrotingen Rijk	mutatie															
Stand ontwerpbegroting 2025																
artikelonderdeel 19.09 Ten laste van begroting IenW		9.319.499	8.917.8050	281.9590	264.164	9.957.6670	208.4780	194.9008	672.6428	636.236	8.630.1108	563.4038	575.8958	578.1988	439.225	8.397043
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2024 Bijdragen andere begrotingen Rijk		9.854.9208	771.6309	602.8799	330.6208	798.4719	725.8208	241.8218	675.786	7.687.666	7.686.821	7.551.955	8.107.6568	3.74.972	7.919.275	7.974.855
Totaal Ontvangsten stand eerste suppletoire wet 2024 Bijdragen andere begrotingen Rijk		8.974.9639	094.7140	109.2799	848.0549	468.7779	853.6399	554.7348	016.9658	055.9918	148.7068	149.2718	160.971	8.147.2698	094.296	7.974.384
Totaal Ontvangsten stand ontwerpbegroting 2025 Bijdragen andere begrotingen Rijk		9.319.499	8.917.8050	281.9590	264.164	9.957.6670	208.4780	194.9008	672.6428	636.236	8.630.1108	563.4038	575.8958	578.1988	439.225	8.397043

Toelichting

Correctie Omvorming ProRail

Bij Voorjaarsnota 2024 zijn de middelen in het kader van de omvorming ProRail zowel aan de inkomsten- als de uitgavenkant technisch uit de Rijksbegroting gehaald, omdat de omvorming per 1 januari 2025 niet langer haalbaar is. Bij de technische verwerking hiervan is in de Voorjaarsnota 2024 abusievelijk een bedrag onttrokken aan het EOVBudget in plaats van aan het EOVBudget toegevoegd. Middels onderhevige mutatie wordt dit gecorrigeerd.

Defensie: ETV Noord en Betonningsvaartuigen

De Kustwacht Nederland regelt namens haar opdrachtgever lenW/RWS noodslleephulp en betonning op de Noordzee. De betreffende schepen (waaronder ETV Noord) huurt de Kustwacht bij de Rijksrederij. Deze bijdrage is voor het verschil tussen de structurele bijdrage van lenW en het tarief in 2024 voor deze schepen.

Defensie: ERTV Zuid- en Midden

Vanaf 2021 is de noodslleephulp op de Noordzee door de Kustwacht Nederland namens haar opdrachtgever lenW/RWS uitgebreid om de veiligheid ten behoeve van Windenergie op Zee te waarborgen. De betreffende schepen (ETV Zuid en ETV Midden) huurt de Kustwacht bij de Rijksrederij. Dit bedrag betreft de bijdrage van lenW aan deze kosten.

Defensie: Verkeersbeeld op Zee

Voor het project Verkeersbeeld op Zee (VOZ) deel 1 boekt lenW over de periode 2024 t/m 2029 totaal € 21,9 miljoen over naar Defensie.

EZ: Geleiderail Zonnepark A37

Het ministerie van EZ hevelt € 9 miljoen over naar de lenW-begroting als voorfinanciering van de kosten die RWS moet maken voor de aanleg van een geleiderail bij de A37 die nodig is in verband met de aanleg van een zonnepark daar.

EZ: Maritieme Maakindustrie

lenW boekt over de periode 2024 – 2025 in totaal € 10 miljoen over naar de EZ-begroting ten behoeve van het maritiem innovatieprogramma zoals afgesproken in de sectoragenda voor de Maritieme Maakindustrie waarover EZ de regie zal voeren.

EZ: MIVSP-II deel 2 (Onderhoud en Vernieuwing)

MIVSP-2 deelopdracht 2 betreft het leveren van (sensor) diensten binnen het programma Wind op Zee. Van de totale bijdrage komt € 42 miljoen (ca. 35%) tenlaste van lenW (nautische sensoren - waarborgen scheepvaartveiligheid), € 52,9 miljoen (ca. 44%) wordt door EZ gedekt (sensoren ten behoeve van het functioneren van het windpark en ecologie) en de bijdrage van LVVN bedraagt € 25 miljoen (ca. 21%) ten behoeve van het Programmaplan Realisatie Digitale Ecologische Monitoring Noordzee. Met deze laatste scope uitbreiding wordt ook LVVN mede opdrachtgever van het MIVSP-programma. Alle bedragen zijn door EZ opgehaald en worden via deze overboeking naar RWS overgeboekt.

EZ: MIVSP-II 2e module (Ontwikkeling)

lenW boekt over de periode 2025 t/m 2030 totaal € 19,3 miljoen over naar EZ. Dit budget is voor werkzaamheden van RWS in het kader van de tweede module van de opdracht Maritiem Informatievoorzieningen Service Punt (MIVSP) II. specifiek de nautische sensoren in de windparken in IJmuiden

Ver voor de jaren 2025 t/m 2030. zijnde het lenW-aandeel in deze opdracht. Ook wordt de eerste module (Hollandse Kust (west) verlengd met een jaar tot en met 2030. EZ zal deze middelen vervolgens, samen met de eigen bijdrage, overboeken aan RWS CIV als onderdeel van de opdrachtverlening voor MIVSP-II voor wat betreft de betreffende werkzaamheden.

EZ: MIVSP-II deel 2 (Netwerkgebonden kosten)

MIVSP-2 deelopdracht 2 betreft het leveren van (sensor) diensten binnen het programma Wind op Zee. Van de totale bijdrage draagt lenW € 42,0 miljoen bij.

FIN: Aanvullende Post EOVSpoor

Op de Aanvullende Post zijn vanuit het Coalitieakkoord Rutte-IV middelen gereserveerd voor de instandhouding op het spoor. Deze middelen worden bij de Ontwerpbegroting 2025 overgeboekt (€ 678 miljoen).

HXII: A2 Vonderen-Kerensheide

In het contract A2 Vonderen-Kerensheide zijn de geplande beheer en onderhoud en Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) werkzaamheden geïntegreerd opgedragen. Gaat om € 4,9 miljoen dat uit de beleidsbegroting HXII komt.

HXII: Apparaat

Dit betreffen diverse overboekingen van de apparaatsbudgetten van Tijdelijke Tolheffing, Vrachtwagenheffing en Woningbouwmiddelen.

HXII: Campagne Kort Ritje dat is zo Gefietst

Dit betreft de overboeking naar HXII voor het uitvoeren van de campagne Kort Ritje dat is zo Gefietst inclusief bureau en mediakosten.

HXII: Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing- crisiscentrum

De AV-installatie en inrichting van het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC)-crisiscentrum in Rijkskantoor Rijnstraat 8 Den Haag dient te worden vervangen. Er wordt € 1,15 miljoen van het Eigen Vermogen ingezet om dit te bewerkstelligen.

HXII: Dekking Hoofdwegennet MF: Terugsluis Vrachtwagenheffing

Dit betreft de dekkingsbron: terugsluis Vrachtwagenheffing van €180. Er valt € 10 miljoen vrij. Dit wordt ingezet voor de integrale opgave op het MF.

HXII: Dekking Spoorwegennet MF: Vrijval TVOV

Dit betreft de dekkingsbron: vrijval van de TVOV-middelen vanuit de beleidsbegroting HXII. Er valt € 10 miljoen vrij. Dit wordt ingezet voor de integrale opgave op het MF.

HXII: NS-tarieven

In 2025 zal een bedrag van € 42 miljoen vanuit de generieke investeringsruimte op het MF worden verstrekt aan de NS, zodat de in 2024 uitgestelde tariefsverhoging van 8,7% ook in 2025 gedeeltelijk kan worden voorkomen. De bijdrage vanuit lenW voorkomt in 2025 voor 1/3 de 8,7% tariefsverhoging uit 2024.

HXII: Overboeking EOVS naar Goederenvervoer

De middelen voor de subsidieregeling maatregelen spoorgoederenvervoer 2024 van circa € 7 miljoen worden overgeboekt naar HXII.

HXII: Schoon Emissieloos Bouwen

Dit betreft een overboeking van de middelen voor Schoon en Emissieloos Bouwen in het kader van ProRail.

HXII: Subsidie Topsector Logistiek

Voor de subsidieregeling Topsector Logistiek 2025 wordt budget overgeboekt naar de beleidsbegroting HXII.

HXII: Walstroom Rijksligplaatsen

Naar aanleiding van het bijsturingsplan: Bronmaatregel Walstroom Zeevaart (Hordijk) wordt budget overgeboekt van HXII subsidie walstroom zeehavens naar het MF walstroom rijksligplaatsen.

HXII: Wind in de Zeilen

Dit betreft een overboeking naar HXII en behoefte van het NS "Contractlijn Zeeland Wind in de Zeilen". Het bedrag komt ten gunste van de uitbreiding van dienstregeling in Zeeland.

Loon- en Prijsbijstelling 2024

Dit betreft de toegekende loon- en prijsbijstelling 2024 die vanuit de begroting Hoofdstuk XII zijn overgeheveld naar de generieke investeringsruimte 11.04 van het Mobiliteitsfonds. Vanuit de investeringsruimte zijn de artikelonderdelen verhoogd met loon- en prijsbijstelling.

PF: Toegankelijkheid OV

Betreft een overboeking vanuit het MF voor de Decentrale Uitkering ter uitvoering van het bestuursakkoord Toegankelijkheid OV 2022-2032 aan de twaalf provincies.

Rijksbrede Apparaatstaakstellingen Hoofdlijnenakkoord (HLA)

In het HLA is een Rijksbrede taakstelling van gemiddeld 20 procent op de apparaatsbudgetten voorgesteld. Voor RWS geldt er ook een taakstelling. Dit is verwerkt in de begroting van het Mobiliteitsfonds op de op het apparaatsbudget van RWS artikelonderdelen 12.06 en 15.06. De middelen worden generaal afgeboekt vanuit artikel 19 op het MF.

SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting

In het HLA is een budgetkorting van 10 procent op de Specifieke uitkeringen (SPUKs) opgenomen die overgeheveld wordt naar het Gemeente- en Provinciefonds. Dit is verwerkt in de begroting van het Mobiliteitsfonds op artikelonderdelen 12.03, 14.03 en 15.03.

Bijlage 3: Overzichtsconstructie Kustwacht

De minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is als coördinerend minister voor Noordzee-aangelegenheden verantwoordelijk voor het proces van totstandkoming geïntegreerd beleid voor de Noordzee en het Gecombineerd Jaarplan voor de uitvoeringtaken door de Kustwacht Nederland. De minister van Defensie is beheerder van de Kustwacht Nederland, wat betekent dat deze medeverantwoordelijk is voor het opstellen van het Gecombineerd Jaarplan voor de uitvoeringtaken door de Kustwacht alsmede voor de uitvoering daarvan met inzet van eigen en toegewezen mensen en middelen. Alle bij de Kustwacht Nederland betrokken ministeries behouden hun eigen wettelijke verantwoordelijkheden. Het integrale beleid en het daarvan afgeleide Gecombineerd Jaarplan voor de uitvoeringtaken door de Kustwacht waarover de Ministerraad beslist, worden zodanig concreet dat elke minister zich daarover in het parlement kan verantwoorden en vormen in feite een integraal contract tussen de verschillende departementen en de Kustwacht Nederland.

De overzichtsconstructie is gebaseerd op het «Gecombineerd Jaarplan voor de uitvoeringtaken door de Kustwacht» en wordt door IenW gepubliceerd in de rol van coördinerend ministerie. In de overzichtsconstructie wordt een onderscheid gemaakt in de uitgaven van de Kustwacht Nederland zelf (exploitatie personeel, exploitatie materieel en investering) en de uitgaven die de deelnemende departementen ten behoeve van de Kustwacht Nederland verrichten (kosten).

Defensie / CZSK / Kustwacht Nederland (uitgaven)

- Exploitatie personeel: Betreft het uitgavenbudget in beheer van de Kustwacht Nederland voor salarissen en overige personele uitgaven van alle Kustwacht Nederland medewerkers in dienst bij Defensie / CZSK.
- Exploitatie materieel: Betreft het uitgavenbudget in beheer van de Kustwacht Nederland. Defensie is beheerder van het Kustwachtcentrum (KWC). Het Kustwachtcentrum is het informatiecentrum van de Noordzee, waar het actuele beeld van (scheeps-)activiteiten, (veiligheids-)incidenten en verontreinigingen op de Noordzee beschikbaar is.
- Investering: Betreft onder andere de investeringen voor het Maritiem Operatie Centrum (MOC).

Uitgaven bij departementen (kosten):

Justitie en Veiligheid

- De inzet van de Politie (personeel) bestaande uit; liaison, boarding officers, medewerkershandhavingsdesk en medewerkers Maritiem Informatie Knooppunt.
- De inzet van Politie helikopters (materieel) op planning of afroep voor luchtwaarneming en spoedeisende zoekvluchten. De bedragen zijn afkomstig uit de begroting van de Nationale Politie.

Financiën

- De inzet van de Douane (personeel) bestaande uit; liaison, boarding officers, Aerial officers, medewerkers handhavingsdesk en medewerkers Maritiem Informatie Knooppunt.

Defensie

- De inzet van de Koninklijke Marine (personeel) bestaande uit; medewerker Maritiem Informatie Knooppunt, beheerskosten van Defensie en (materieel) inzet Mijnenbestrijdingsvaartuigen.
- De inzet van de Koninklijke Marechaussee (personeel) bestaande uit; liaison, boarding officers, Aerial officers en medewerkers Maritiem Informatie Knooppunt.
- De inzet van de Defensie Commando Materieel en IT (materieel) bestaande uit; exploitatiebudget voor ICT-middelen van de Kustwacht Nederland.

Infrastructuur en Waterstaat

- De inzet van ILT (personeel) bestaande uit; liaisons en handhavers.
- De inzet van Rijkswaterstaat (personeel) bestaande uit; liaisons en Aerial officers.
- De inzet van (materieel) in standhouden vaarwegmarkering, ERTV en betonningsvaartuigen, C2000/P2000 t.b.v. KNRM, BroNs/Pre-SAR. De bedragen zijn afkomstig uit de begroting van Rijkswaterstaat.
- Bijdrage voor Scheepvaartveiligheid Windenergie op Zee (materieel) om de veiligheid te waarborgen in en om de windenergieparken op de Noordzee.

Klimaat en Groene Groei

- De inzet van Staatstoezicht op de Mijnen (personeel) bestaande uit; inspecteurs.

Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

- De inzet van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (personeel) bestaande uit; liaison, boarding officers, Aerial officers, medewerkers handhavingsdesk en medewerkers Maritiem Informatie Knooppunt.

Tabel 72 Overzichtsconstructie Kustwacht Nederland (bedragen x € 1.000)

Departement	Begroting	Activiteit	Doel	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
DEFENSIE / KUSTWACHT (Uitgaven):										
Defensie / Kustwacht	X	Uitvoering Kustwachttaken (exploitatie personeel)	Centrale coördinatie Kustwachttaken	9.517	12.248	14.395	14.338	14.338	14.338	14.338
Defensie / Kustwacht	X	Uitvoering Kustwachttaken (exploitatie materieel)	Centrale coördinatie Kustwachttaken	76.046	61.316	60.663	60.718	60.718	60.718	60.716
Defensie / Kustwacht	X	Uitvoering Kustwachttaken (investering)	Investeringen, o.a. t.b.v het MOC (COMMIT/JIVC en DLP)	9.614	30.534	29.386	8.311	6.890	6.972	6.863
Subtotaal eigen uitgaven Kustwacht				95.177	104.098	104.444	83.367	81.946	82.028	81.917
UITGAVEN BIJ DEELNEMENDE DEPARTEMENTEN (Kosten):										
Politie	VI	Inzet Politie personeel & helikopter	Algemene handhaving / wetgeving scheepvaartverkeer / bemanningcontrole	1.717	2.064	2.064	2.064	2.064	2.064	2.064
Financiën	IX	Inzet Douane personeel	Fraudecontrole	1.533	1.435	1.435	1.435	1.435	1.435	1.435
Defensie	X	Inzet KM personeel, beheerskosten, KMar personeel, ICT uitgaven bij COMMIT/JIVC en mijnenbestijdingsvaartuigen	Uitvoering grensbewaking / beheerskosten Defensie / mijnenbestrijding	12.199	6.993	6.843	6.843	6.843	6.843	6.843
Infrastructuur en Waterstaat	XII	Inzet ILT personeel, RWS personeel, RWS materieel, ERTV/ betonningsvaartuigen en Windenergie op Zee.	Bijdragen aan veilig vaarwater, handhaving via luchtsurveillance	6.028	24.665	26.960	26.994	26.996	27.307	27.457
Klimaat en Groene Groei	XXIII	Inzet SodM-personeel	Staatstoezicht op de Mijnen	35	29	35	35	35	35	35
Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur	XIV	Inzet NVWA-personeel	Visserijcontrole	840	840	840	840	840	840	840
Subtotaal uitgaven bij deelnemende departementen				22.352	36.026	38.177	38.211	38.213	38.524	38.674
Totale uitgaven ten behoeve van de Kustwacht				117.529	140.124	142.621	121.578	120.159	120.552	120.591

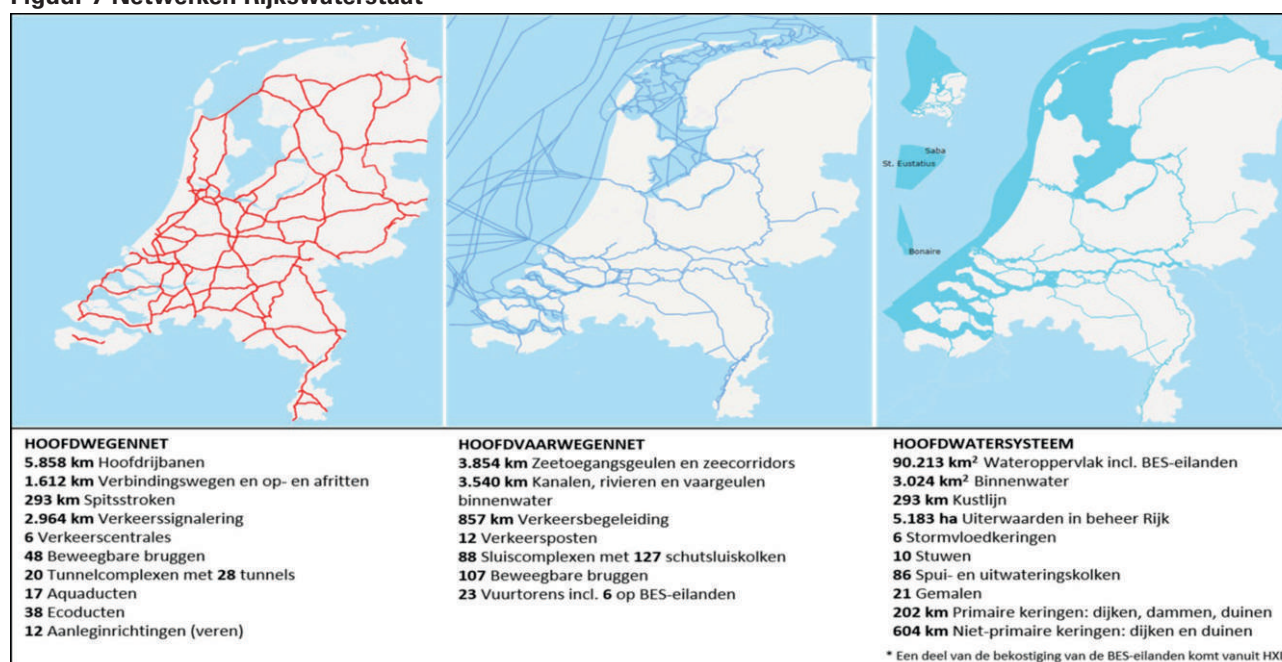
Bijlage 4: Instandhouding

Het ministerie van IenW is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en instandhouding van het hoofdwegennet, hoofdvaarwegennet, hoofdspoorweginfrastructuur en het hoofdwatersysteem. De netwerken beschermen ons tegen het water, dragen bij aan de economische ontwikkeling van ons land en zorgen ervoor dat mensen elkaar kunnen ontmoeten, goederen en diensten kunnen worden vervoerd en dat Nederland in verbinding staat met de rest van de wereld. In deze bijlage wordt toegelicht wat de vier netwerken omvatten en hoe de instandhouding van deze netwerken wordt aangepakt. Daarbij wordt ingegaan op de opgave van de toekomst, waaronder het basiskwaliteitsniveau en de ontwikkelingen met betrekking tot het ontwikkelplan assetmanagement. Ook zijn de overzichten met de beschikbare middelen voor instandhouding tot en met 2038 opgenomen.

Instandhouding van de netwerken

De Nederlandse infrastructuurnetwerken behoren tot de beste én meest intensief gebruikte netwerken ter wereld. Een goede instandhouding van netwerken is een randvoorwaarde voor de veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid van Nederland. Om dit zo te houden, borgen het kerndepartement en de uitvoeringsorganisaties Rijkswaterstaat (RWS) en ProRail systematisch de instandhouding van de netwerken over de gehele levenscyclus. De netwerken worden, naast het intensieve gebruik, gekenmerkt door inpassing in een sterk verstedelijkte delta. Daardoor omvatten de netwerken voorzieningen als beweegbare bruggen, tunnels, op- en afritten, geluidschermen, sluizen en stormvloedkeringen. Deze elementen zorgen voor netwerken met een hoog serviceniveau, maar vergen ook onderhoud. Figuren 7 en 8 illustreren de omvang van netwerken.

Figuur 7 Netwerken Rijkswaterstaat

Figuur 8 Netwerk ProRail

Spoorlengte	7.002 km
Wissels	6.078
Overwegen	2.305
Seinen	11.623
Stations	399
Tunnels	27
Beweegbare bruggen	68

Scope van instandhouding

Bij instandhouding gaat het om het behouden van de huidige functie van de infrastructuur. De begrippen die hierbij in het Mobiliteitsfonds en Deltafonds worden gehanteerd zijn: exploitatie, onderhoud en vernieuwing infrastructuur:

- Tot het domein van de exploitatie behoren activiteiten (voorheen 'beheer') die gericht zijn op het reguleren van het gebruik: verkeersleiding en capaciteitsmanagement, verkeersmanagement en watermanagement;
- Onderhoud betreft de activiteiten die erop zijn gericht de beoogde (ontwerp)levensduur van de infrastructuur te realiseren;
- Vernieuwing (voorheen 'vervanging en/of renovatie') is gericht op het begin van een nieuwe levenscyclus van een nieuw object of het verlengen van de levensduur van het bestaande object. Het gaat bij vernieuwing expliciet niet om activiteiten die gericht zijn op toevoeging van functies of om aanleg van nieuwe of uitbreiding van bestaande infrastructuur (ontwikkeling).

Werkwijze Instandhouding

Bij de instandhouding van de netwerken staan de prestaties die deze netwerken moeten leveren en de doelmatigheid van instandhoudingswerkzaamheden centraal. Het zijn de prestaties – de beschikbaarheid, betrouwbaarheid, duurzaamheid en veiligheid van de infrastructuur – die de gebruikers direct ervaren. Over deze te leveren prestaties en de bijhorende budgetten maakt het kerndepartement van IenW afspraken met ProRail en RWS. De slijtage van de infrastructuur vanwege veroudering en gebruik in combinatie met deze afspraken vormen de basis van de instandhoudingswerkzaamheden die door ProRail en RWS jaarlijks worden uitgevoerd. Onderstaande aspecten geven samen een beeld van de systematische aanpak en daarmee hoe de programmering ten behoeve van de instandhouding van de Rijksinfrastructuur tot stand komt:

- De besluiten bij de ontwikkeling van nieuw areaal zijn het meest bepalend voor de budget- en capaciteitsbehoefte. Zowel voor de ontwikkelingskosten zelf, als de structurele instandhoudingskosten in de decennia daarna. Zo kost het instandhouden van een tunnel meer dan een brug (in geval van een oeververbinding) of dan een weg op maaiveld (in geval van een landtunnel). Bedenk daarbij dat een tunnel meer is dan een betonnen bak onder de grond, maar dat deze ook vol zit met andere voorzieningen zoals vluchtwegen met brandveilige deuren, luchtzuiveringssystemen en elektronica die ook bediend en onderhouden moet worden;
- De beheerders werken volgens een werkwijze waarbij de gehele levenscyclus van de onderdelen en objecten wordt betrokken. Als eenmaal wordt besloten tot de ontwikkeling van infrastructuur is op basis van ervaring al bekend wat voor instandhoudingswerkzaamheden aan de diverse objecten gemiddeld per jaar nodig zijn. Dit is vastgelegd in de instandhoudingsregimes. De instandhoudingsregimes zijn één onderdeel op basis waarvan de instandhoudingsprogrammering wordt opgesteld;
- De extra budgetbehoefte voor instandhouding in verband met de uitbreiding van de infrastructuur wordt bij het besluit om tot aanleg over te gaan toegevoegd aan de instandhoudingsbudgetten vanaf het jaar na beoogde openstelling;
- In de instandhoudingsregimes zijn regelmatige inspecties opgenomen, die leiden tot het inventariseren van de toestand van de objecten en – indien nodig – het nemen van maatregelen (concrete maatregelen of intensiveren inspecties). De inspecties krijgen een plaats in de instandhoudingsprogrammering;
- Tevens wordt gezien of er vanuit doelmatigheidsoogmerk en het beperken van hinder voor onze gebruikers, maatregelen gekoppeld kunnen worden (werk met werk): onderhoudswerkzaamheden met andere onderhoudswerkzaamheden, maar ook mogelijkheden om onderhoudsmaatregelen te koppelen aan vernieuwings- of ontwikkelingsprojecten die in de komende jaren gepland zijn. Het kan dus zijn dat in de regimes beoogde maatregelen naar een later moment worden verschoven om werk met werk te maken;
- Het kan ook voorkomen dat een bepaald schadebeeld of een ongeplande gebeurtenis vraagt om tussentijds ingrijpen (bijvoorbeeld de overstromingen in Limburg in 2021 of de versterkingsmaatregelen aan het vaste deel van de Haringvlietbrug in 2023). Die tussentijdse maatregelen worden dan geprioriteerd ten koste van reeds geprogrammeerde maatregelen. Het onderhoud dat als gevolg daarvan wordt uitgesteld, dient vervolgens opnieuw een plek te krijgen in de instandhoudingsprogrammering;

- De totale programmering is een samenstel van preventieve en correctieve maatregelen. Leidend daarbij is het principe de kosten over de gehele levenscyclus van de infrastructuur (Life Cycle Costing; LCC) zo laag mogelijk te krijgen binnen de gegeven kaders en ontwikkelingen op de netwerken, rekening houdend met de gewenste netwerkprestaties. Waar sprake is van uitgesteld onderhoud, is vaak ook meer sprake van verstoringen en hinder. De beheerders proberen dit voor het gehele netwerk zoveel mogelijk te beperken.

Het is van belang te beseffen dat veiligheid te allen tijde bovenaan staat. Indien geconstateerd wordt dat de veiligheid voor de gebruikers, eigen medewerkers en opdrachtnemers in het geding is, dan worden direct maatregelen genomen om het gebruik van de infrastructuur weer binnen de geldende kaders plaats te laten vinden, bijvoorbeeld (tijdelijke) snelheidsverlagingen ter plaatse of andere (tijdelijke) gebruiksbeperkingen of fysieke infrastructuur ondersteunende maatregelen.

Om de systematische werkwijze op een hoger niveau te brengen worden externe toetsingen ingezet. Deze leveren waardevolle inzichten op voor zowel de interne processen als het in beeld hebben van de opgave buiten.

Werkwijze vernieuwing bij Rijkswaterstaat

De objecten en onderdelen zoals sluizen, bruggen en tunnels, hebben een beperkte levensduur en dienen aan het eind hiervan te worden vernieuwd. Door grootschalige aanleg, met name vanaf de jaren 50 van de vorige eeuw, en het intensievere gebruik is sprake van een flinke vernieuwingsopgave.

Om de veiligheid en de beschikbaarheid van de netwerken in stand te houden wordt voor alle netwerken en onderdelen daarvan de opgave in kaart gebracht.

Allereerst wordt op basis van het ontwerp ingeschat wanneer vernieuwing aan de orde zal zijn. Daarnaast worden de objecten onderworpen aan inspecties en berekeningen. Dit leidt tot het inzicht in, en een prognose van, waar op een termijn van vijf tot vijftien jaar vernieuwing nodig is. Zo worden, steeds vooruitkijkend, objecten en onderdelen geïdentificeerd waarvoor een planfase wordt gestart. In de planfase wordt de uiteindelijke opgave vastgesteld en daarna volgt een definitief besluit over de aanpak van het betreffende object.

Het vernieuwingsprogramma (voorheen: Vervanging en Renovatie) kent een technische aanleiding, namelijk het einde van de technische levensduur van onderdelen en objecten in het hoofdwegennet, hoofdvaarwegennet en het hoofdwatersysteem. Vanuit dit perspectief hoeven geen aanvullende wensen of functionaliteiten te worden toegevoegd. Een-op-een vernieuwing is daarom het uitgangspunt. Maar omdat het relatief grote ingrepen in het netwerk betreft, wordt waar nodig en mogelijk ook gekeken naar eventuele verstandige, aanvullende investeringen in het kader van beleidsdoelstellingen zoals bereikbaarheid, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Het primaire doel blijft echter het borgen van de beschikbaarheid en veiligheid van de Rijksnetwerken. Door het vernieuwen van objecten en onderdelen worden de beschikbaarheid en veiligheid van de netwerken op lange termijn geborgd.

Opgave naar de toekomst: toewerken naar het Basiskwaliteitsniveau

Nederland beschikt over een goede infrastructuur. Onze wegen, spoorwegen en waterwegen zorgen voor goede bereikbaarheid en hebben de afgelopen decennia veel welvaart en welzijn gebracht. Dat is geen vanzelfsprekendheid. Veel wegen, bruggen, viaducten en sluizen werden halverwege de vorige eeuw gebouwd en zijn nu aan groot onderhoud of vernieuwing toe. De infrastructuur heeft het zwaarder te verduren dan werd voorzien in de tijd dat het werd aangelegd. Daar komt bij dat nieuwe ontwikkelingen in technologie en digitalisering, maar ook het veranderende klimaat met hitte, droogte en hevige neerslag nieuwe eisen aan de infrastructuur stellen. In het coalitieakkoord (Rutte IV) zijn extra middelen vrijgemaakt voor de instandhouding van onze netwerken.

Instandhouding Rijkswaterstaat-netwerken

In lijn met de motie Stoffer c.s. (Kamerstukken II 2020-2021, [35570 A, nr. 63](#)) is toegewerkt naar een meerjarenplan voor instandhouding van de Rijksinfrastructuur. Het plan bevat een basiskwaliteitsniveau (BKN) voor de netwerken in beheer van RWS en is gericht op een stabiel, langjarig en robuust onderhoudsniveau⁷. Zo bieden we in het hele land een toekomstvast fundament dat zekerheid geeft aan gebruikers en marktpartijen die betrokken zijn bij instandhouding en aanleg. In het BKN is voor de netwerken van RWS uitgewerkt waar een weg, vaarweg, of waterwerk in de basis aan moet voldoen om de gebruikers en belanghebbenden goed te kunnen blijven bedienen. Een robuust mobiliteitssysteem met basale voorzieningen passend bij de functie van de verschillende netwerken. Voor instandhouding RWS wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Nederland is beschermd tegen hoogwater en beschikt over voldoende water en voldoende schoon (drink)water;
- De huidige wegen zijn beschikbaar om Nederland bereikbaar te houden;
- De huidige vaarwegen zijn beschikbaar om goederen te vervoeren, bestemmingen bereikbaar zijn en de reistijd is betrouwbaar;
- De constructieve veiligheid van de netwerken en de daarin gelegen kunstwerken (bruggen, tunnels, viaducten, etc.) wordt geborgd;
- De omgeving blijft bereikbaar door oeververbindingen en kruisende infrastructuur voor een fijnmazig netwerk.

De betrouwbaarheid uit zich door te groeien naar een beter voorspelbare situatie m.b.t. storingen en een vermindering van het aantal ongeplande storingen. De maakbaarheid van de opgaven - samen met de ontwikkelingsnelheid van nieuwe technologieën - bepaalt de snelheid waarmee het basiskwaliteitsniveau kan worden bereikt. Het BKN kent daarmee een ingroeitraject.

In de begroting van 2024 is besloten tot een verschuiving van financiële middelen en personele capaciteit naar instandhouding⁸, aanvullend op de extra vrijgemaakte middelen uit het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV. Met deze middelen werkt IenW aan de grootste onderhoudsopgave van onze infrastructuur ooit. Het streven is een structurele groei van het productievolume te realiseren van € 2 miljard naar € 3 miljard per jaar (prijsspeil 2022), waarvan € 0,8 miljard per jaar voor vernieuwing van infrastructuur. Dit is toegelicht in de Kamerbrief Basiskwaliteitsniveau RWS-netwerken van 17 maart 2023 (Kamerstukken II 2022-2023, [29385, nr. 119](#)).

⁷ Kamerstukken II 2022-2023, [29385, nr. 119](#).

⁸ Kamerstukken II 2022-2023, [36200 A, nr. 65](#) (aankondiging voornemen) en Kamerstukken II 2023-2024, [36410 A, nr. 2](#) (implementatie in begroting).

De budgetbehoefte is gevalideerd door Rebel Group. De Kamer is hierover in de Kamerbrief van 17 juni 2024 geïnformeerd (Kamerstukken II 2023-2024, [29385, nr. 139](#)). De validatie van de budgetbehoefte instandhouding infrastructuur bevestigt het beeld dat de omvang van de instandhoudingsopgave groter is dan wat de uitvoeringsorganisatie nu aankan. De groei van de opgave ligt met name in het vernieuwen van areaal dat het einde van de technische levensduur bereikt. De focus is daarom de maakbaarheid en productie te vergroten zodat het beschikbare budget ook ingezet kan worden voor de benodigde instandhoudingsopgave.

Met de Kamerbrief van 17 juni 2024 is de Kamer eveneens geïnformeerd over de aanpak van lenW om het productievermogen op instandhouding te vergroten. Zo is onder meer de sturing verder geoptimaliseerd. In de nieuwe aansturing is er sprake van één integrale achtjarige opdracht voor alle instandhoudingswerkzaamheden van RWS. Een achtjarige opdracht in combinatie met verdere optimalisatie van de agentschapssturing, maakt het mogelijk om meer efficiëntievoordelen te realiseren. RWS is hierdoor beter in staat om kosten efficiënt over de gehele levenscyclus (LCC) voordelen te behalen, slim werk-met-werk te maken en effectievere contractvormen in de markt te zetten. Hierin moeten ook de effecten van reeds ingezette verbetermaatregelen zichtbaar worden. De areaalinformatie wordt verbeterd middels het ontwikkelplan assetmanagement en samen met de markt wordt er gewerkt aan effectieve contractvormen en een blijvend goede samenwerking.

Middels een jaarlijkse programmeringscyclus werkt RWS het meerjarenplan instandhouding - zoals beschreven in de Kamerbrief van 17 maart 2023 en aangevuld met de Kamerbrief van 17 juni 2024 - uit in een programmering van de werkzaamheden voor de komende 15 jaar. Dit betreft een voortrollende programmering. Elk jaar wordt de programmering geactualiseerd en een jaar verder uitgewerkt op basis van de meest actuele inzichten en ontwikkelingen in de opgave. Afstemming van de programmering met de medeoverheden en ProRail om hinder te beperken en meekoppelkansen te identificeren, is integraal onderdeel van de programmeringscyclus⁹.

Instandhouding hoofdspoorweginfrastructuur

In het Beleidsprogramma lenW zoals gedeeld met de Kamer is aangegeven dat in lijn met de motie Stoffer c.s. (Kamerstukken II 2020-2021, [35570 A, nr. 63](#)) wordt toegewerkt naar een meerjarenplan voor instandhouding van de Rijkswaterstaatinfrastructuur. Het plan is gericht op een stabiele langdurige programmering waarbij een basiskwaliteitsniveau wordt afgesproken.

In 2023/2024 heeft het ministerie samen met ProRail gewerkt aan een nieuw basiskwaliteitsniveau hoofdspoorinfrastructuur (hswi). Zoals aangekondigd (Kamerstukken II 2021-2022, [35925 A, nr. 14](#)) is hiervoor in 2023 een externe audit door Price Waterhouse Coopers uitgevoerd. De rapportage 'Validatie Instandhoudingskosten HSWI' is met de Kamer gedeeld (Kamerstukken II 2023-2024, [36410 A, nr. 16](#)). Met de analyse uit de validatierapportage is de spanning tussen financiële middelen, (netwerk) prestaties en risico's in beeld gebracht en een richting gegeven voor het maken van de afspraken over basiskwaliteitsniveau voor een toekomstbestendige hoofdspoorinfrastructuur. De Kamer is hierover met een brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2023-2024, [29984, nr. 1184](#)). Op 7 juni 2024 is de Tweede

⁹ De paragraaf «Instandhouding Rijkswaterstaat-netwerken» beantwoordt de toezegging aan de heer Van Dijk uit het WGO Jaarverslag lenW 2023 van 26 juni om inzicht te geven in het huidige stand van zaken van het meerjarenplan instandhouding.

Kamer geïnformeerd over de maatregelen die in het kader van basiskwaliteitsniveau spoor met ProRail zijn afgesproken (Kamerstukken II 2023-2024, [29984, nr. 1202](#)). Hierbij is kritisch afgewogen waaruit de basiskwaliteit spoor bestaat en waar mogelijkheden zitten om zaken efficiënter of anders te doen.

In 2025 blijven we reeds bekende instandhoudingsactiviteiten en -opgaven uitvoeren. Daarnaast heeft ProRail met de brief van 7 juni opdracht gekregen om de BKN spoor maatregelen te implementeren zodat deze vanaf 2026 kunnen worden uitgevoerd.

Te leveren prestaties

De prestaties van de infrastructuur worden gemeten en uitgedrukt in indicatoren. Over de indicatoren met daarbij horende (streef)waarden worden prestatieafspraken gemaakt met RWS en ProRail en hiervoor worden budgetten beschikbaar gesteld.

Voor de netwerken in beheer van RWS moeten de afspraken over het basiskwaliteitsniveau worden vertaald naar nieuwe indicatoren en streefwaarden. Voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden wordt hiervoor in 2025 de prestatieafpraak 'voldoen aan de vegetatielegger' toegevoegd¹⁰. De bijbehorende bodem en streefwaarden worden in 2024 uitgewerkt. De overige afspraken uit het basiskwaliteitsniveau vergen nog verdere uitwerking. Daarom wordt in afwachting daarvan nog uitgegaan van de prestatieafspraken vanuit de Beheer en Onderhoud (BenO) overeenkomst 2022-2023.

Met ProRail zijn prestatieafspraken gemaakt die zijn opgenomen in de tienjarige beheerconcessie (2015-2025) en de (twee)jaarlijkse beheerplannen.

In tabel 73 en 74 staat een overzicht van de prestatieafspraken opgenomen. Toelichting op de indicatoren en de gerealiseerde prestaties zijn te vinden in de Instandhoudingsbijlage bij het Jaarverslag.

¹⁰ De prestatie-indicator is gedefinieerd als het percentage van het areaal in het rivierengebied waar de actuele vegetatie de norm in de Vegetatielegger niet overschrijdt.

Tabel 73 Indicatoren RWS

Indicator	Streefwaarde 2022-2025 ¹	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023
Hoofdwegenet					
Beschikbaarheid					
Technische beschikbaarheid van de weg	90%	99%	99%	98%	99%
Files door Werk in Uitvoering als gevolg van aanleg en gepland onderhoud	10%	6%	7%	3%	4%
Levering verkeersgegevens					
– Beschikbaarheid data voor derden	90%	93%	94%	93%	91%
– Actualiteit data voor derden ²	95%	100%	96%	100%	99%
Veiligheid					
– Voldoen aan norm voor verhardingen	99,7%	99,7%	99,8%	99,7%	99,6%
– Voldoen aan norm voor gladheidbestrijding	95%	Voldoende	99%	99%	99%
Hoofdvaarwegenet					
Beschikbaarheid / Betrouwbaarheid					
Stremmingen gepland onderhoud	0,8%	0,5%	2,0%	1,0%	0,6%
Stremmingen ongepland onderhoud	0,2%	1,0%	1,0%	2,4%	1,2%
Tijdig melden ongeplande stremmingen	97%	98%	98%	98%	97%
Vaargeul op orde (% oppervlakte op orde)					
– Toegangsgoeulen	99%	100%	100%	100%	100%
– Hoofdtransportassen	90%	92%	92%	93%	93%
– Hoofdvaarwegen	85%	81%	80%	82%	84%
– Overige vaarwegen	85%	83%	83%	83%	95%
Veiligheid					
Vaarwegmarkering op orde	95%	91%	92%	88%	94%
Hoofdwatersysteem					
Waterveiligheid					
Handhaving kustlijn	90%	91%	90%	91%	93%
Beschikbaarheid stormvloedkeringen	100%	83%	83%	83%	100%
Waterhuishouding op orde in alle peilgereguleerde gebieden	100%	50%	100%	75%	100%
Betrouwbaarheid informatievoorziening	95%	100%	96%	100%	99%
Voldoen aan de Vegetatielegger uiterwaardengebied	N.t.b.				

Bron: RWS

- 1 In afwachting van nieuwe indicatoren en streefwaarden wordt nog uitgegaan van de prestatieafspraken vanuit de Beheer en Onderhoud (BenO) overeenkomst 2022-2023.
2 Deze indicator komt vanaf 2025 te vervallen. De meting is niet meer relevant, aangezien het ontvangende systeem tegenwoordig gebruik maakt van Floating Car Data (mobiele telefoons in auto's).

Tabel 74 Indicatoren ProRail

KPI	Bodemwaarde ¹	Streefwaarde	Realisatie 2022	Realisatie 2023
Klantoordeel reizigersvervoerders	6	7	7	7
Klantoordeel goederenvervoerders	6	7	5	5
Reizigerspunctualiteit HRN (5 min) (met NS)	88,9%	91,5%	91,6%	89,7%
Reizigerspunctualiteit HRN (15 min) (met NS)	96,7%	97,4%	97,3%	97,0%
Reizigerspunctualiteit HSL (5 min) (met NS)	82,1%	84,2%	82,0%	73,6%
Betrouwbaarheid regionale series (3 min)	90,7%	93,7%	91,3%	88,6%
Impactvolle verstoringen	520	450	455	475

- 1 Toelichting bodemwaarde: Waarde voor het jaarlijks minimaal te realiseren prestatieniveau op een prestatie indicator. In het geval van de prestatie indicator 'Impactvolle storingen op de infra' geldt een maximum.

2. Budgettair beeld

Beschikbare budgetten Rijkswaterstaat-netwerken

In de begroting van 2024 is besloten tot een verschuiving van financiële middelen en personele capaciteit naar instandhouding, aanvullend op de extra vrijgemaakte middelen uit het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV. Hiermee zetten we in op de maximale productiecapaciteit van RWS.

We verhogen de productie door afspraken over een stabiel en langjarig basiskwaliteitsniveau, efficiënter (samen) te werken in de keten en een meerjarenafspraak voor instandhouding met meer ruimte voor de uitvoering. Hierdoor kan RWS het werk efficiënter organiseren en kan de markt op een efficiëntere manier worden benaderd.

In de begroting van 2025 is besloten om vanuit de reservering instandhouding de financiering van het BKN RWS beleidsarm met twee jaar door te trekken tot en met 2032. Instandhoudingsprojecten dienen bij start voorzien te zijn van budget. Doortrekking geeft RWS de nodige extra ruimte om projecten te programmeren die na 2030 doorlopen.

In de periode tot en met 2032 groeit het beschikbare budget voor instandhouding naar € 3,1 miljard. Dit is inclusief de inzet van een deel van de balanspost Saldo op ontvangen bijdragen exploitatie en onderhoud en de reguliere ontvangsten. In de budgetten is rekening gehouden met een doelmatigheidswinst die is ingezet voor de Rijksbrede taakstelling uit het voorjaar 2023. De doelmatigheidswinst wordt geschat op een voordeel van 1% in 2026 oplopend tot 5% structureel in 2030. Wij vragen RWS dezelfde kwaliteit van het BKN te leveren. In de tabellen 75 en 76 zijn de budgetten (exclusief inzet deel balanspost en ontvangsten) op de fondsen weergegeven.

Budgetbehoefte ProRail

In november 2023 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de validatie uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers (PwC). Hieruit blijkt dat de totale instandhoudingsbehoefte een realistische weergave vormt van de benodigde middelen om het spoor bij gelijke prestaties in stand te houden. Omdat de budgetbehoefte niet in evenwicht was met de beschikbare middelen is er in 2024 samen met ProRail een basiskwaliteitsniveau (BKN) spoor voor de periode vanaf 2026 uitgewerkt. De Tweede Kamer is op 22 maart 2024 geïnformeerd over de denkrichtingen om te komen tot een stabiel, langjarig en robuust instandhoudingsniveau van de Nederlandse spoorinfrastructuur vanaf 2026, zoals dat ook voor de netwerken van RWS is uitgewerkt. Het BKN spoor is het absolute minimum waarbij de instandhoudingsbehoefte en de beschikbare middelen in balans zijn.

Op 7 juni 2024 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de maatregelen die in het kader van basiskwaliteitsniveau spoor met ProRail zijn afgesproken. Hierbij is kritisch afgewogen hoe de basiskwaliteit moet worden vormgegeven en waar mogelijkheden zitten om zaken efficiënter of anders te doen. Met de maatregelen (efficiëntie in de organisatie, efficiëntere inrichting van het onderhoud, doelmatig beheer, onderhoud van stations e.o., verminderde inzet wisselverwarming) is het voorziene tekort tussen de instandhoudingsbehoefte en de beschikbare middelen in de periode 2026-2037 fors gereduceerd. Vervolgens zijn er met ProRail afspraken gemaakt over aanvullende efficiencymaatregelen in het apparaat binnen ProRail. Daarnaast is het voornemen dat de vervoerders vanaf 2030 een hoger procentueel aandeel in de instandhoudingskosten gaan betalen dan in 2023. Voor de periode 2026-2029 blijft het procentuele aandeel

voor de vervoerders in de instandhoudingskosten gelijk aan 2023. Door deze aanvullende maatregelen is het tekort verkleind en resteerde een restopgave van € 885 miljoen. De resterende opgave wordt gedekt door een combinatie van middelen uit de extrapolatie 2038 (€ 485 miljoen) en de reservering CA-middelen instandhouding (€ 400 miljoen). De resterende middelen op de Aanvullende Post (AP) ter hoogte van € 600 miljoen worden overgeheveld naar het Mobiliteitsfonds nu de resterende opgave concreet is gedekt.

Budgetten instandhouding

In de periode tot en met 2038 zijn op de fondsen de volgende budgetten beschikbaar voor instandhouding.

Tabel 75 Budgetten Exploitatie, Onderhoud en Watermanagement RWS (bedragen x € 1.000)															
Artikelonderdeel	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038-24-2038
Hoofdwegen															
Exploitatie	293	5.676	9.922	10.550	9.764	8.618	8.451	7.824	7.769	4.537	4.537	4.537	4.537	4.537	102.089
Onderhoud	188.983	8.019.222	16.093.324	99.463.688	957.055.920	984.920.522	921.307.540	085.571.280	588.346.623	485.628.854	662.582.048	377			
Overige netwerkgebonden															
MF 12.02.01															
Totaal budget Exploitatie en Onderhoud Hoofdwegen	1.047.041	105.036	182.842	19.532	189.902	178.597	138.271	121.228	121.591	656.715	687.935	705.002	740.141	745.510	779.240
Hoofdvaaanwegen															
Exploitatie	147	10.528	25.221	27.539	23.829	22.161	22.060	25.241	25.006	10.517	10.517	10.517	10.517	10.517	256.834
Onderhoud	15.02.01 ¹	555.44	9.054	98.729	440.081	450.162	447.718	448.514	475.031	476.037	205.483	252.009	253.441	253.368	786.408
Overige netwerkgebonden															
MF 15.06.02															
Totaal budget Exploitatie en Onderhoud Hoofdvaaanwegen	580.269	591.137	611.476	653.790	553.119	543.338	543.546	584.152	584.152	250.937	297.463	298.895	298.895	298.816	898.879
Hoofdwatersysteem															
DF 3.01.01															
Onderhoud															
DF 3.02.01															
Onderhoud															
DF 3.02.02															
Onderhoud															
Overige netwerkgebonden															
DF 5.02.01															
Totaal budget Watermanagement en Onderhoud Hoofdwatersysteem	382.950	439.528	423.996	414.763	414.362	414.362	414.242	412.095	478.682	478.682	178.198	210.962	210.465	227.391	227.391
Totaal budget Exploitatie, Onderhoud en Watermanagement RWS	2.010.263	135.700	182.312	198.085	157.388	136.127	109.912	184.068	184.425	085.850	196.360	214.362	266.427	271.796	302.786

1 Dit budget is exclusief Overdracht Brokk-nat en reservering Kustwacht (luchtsurveillance).

Tabel 76 Budgetten Vernieuwing RWS (bedragen x € 1.000)																	
Artikelderdeel	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	20382024-2038		
Hoofdwegen																	
MF 12.02.04	Vernieuwing	29.256	385.522	557.714	518.181	588.110	418.959	441.485	522.348	527.971	303.431	295.173	286.815	297.427	300.022	300.021	6.072.435
Hoofdvaarwegen																	
MF 15.02.04	Vernieuwing	36.250	248.537	335.423	340.176	258.617	242.514	216.254	190.040	181.348	152.460	161.549	161.549	161.549	161.549	161.549	3.109.364
Hoofdwatersysteem																	
DF 3.02.03	Vernieuwing	17.015	30.919	56.840	69.632	132.934	179.868	177.744	140.353	140.353	170.124	169.626	170.124	170.124	170.124	109.508	1.905.288
Totaal budget Vernieuwing		482.521	664.978	949.977	927.989	979.661	841.341	835.483	852.741	849.672	626.015	626.348	618.488	629.100	631.695	571.078	11.087.087

Tabel 77 Gereserveerde budgetten instandhouding (bedragen x € 1.000)																
Artikelderdeel	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038-2024-2038	
Mobiliteitsfonds																
MF 12.03.02	Reservering areaalgroei hoofdwegen	0	6.284	15.319	20.470	36.774	42.784	42.817	36.441	32.050	32.051	34.974	44.775	44.506	47.125	483.545
	Reservering areaalgroei hoofdvaarwegen	0	0	20.000	20.001	36.302	36.302	36.302	36.302	36.302	36.302	36.302	36.302	36.302	36.302	437.202
MF 15.03.02	Reservering CA Rutte IV															
	instandhouding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringen Mobiliteitsfonds		0	6.284	35.319	40.471	73.076	79.086	79.119	72.743	68.352	1.068.353	1.125.359	1.152.014	1.201.209	1.203.828	7.537.962
Deltafonds																
DF 1.02.01	Reservering areaalgroei hoofdwatersysteem	3.482	1.741	1.741	1.741	1.741	1.741	1.741	1.742	1.742	1.742	1.742	1.742	1.742	1.742	26.123
	Reservering CA Rutte IV															
DF 5.04.01	instandhouding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	262.266	262.266	262.266	262.266	262.262	1.580.409
Totaal reserveringen Deltafonds		0	3.482	1.741	1.741	1.741	1.741	1.741	1.742	1.742	264.008	264.008	264.008	264.008	270.825	1.606.532
Totaal reserveringen		0	9.766	37.060	42.212	74.817	80.827	80.860	74.485	70.094	1.332.361	1.389.367	1.416.022	1.465.217	1.467.832	9.144.494

Tabel 78 Budgetten Exploitatie, Onderhoud en Vernieuwing Spoor (bedragen x € 1.000)																
Artikelderdeel	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	20382024-2038
Hoofdspoorweginfrastructuur																
MF 13.02	Exploitatie	350.961	388.700	422.074	409.762	358.744	359.372	337.203	326.635	330.022	325.972	329.893	336.113	330.521	315.840	319.310 5.241.122
MF 13.02	Onderhoud	22.378	934.568	894.752	818.326	813.040	838.535	830.579	856.802	844.864	826.868	852.551	855.761	885.478	882.975	895.50512.952.982
MF 13.02	Vernieuwing	09.651	711.006	1.005.596	1.077.340	744.725	1.131.170	1.226.968	1.002.865	913.578	844.925	841.457	649.818	621.914	851.829	760.01613.492.858
	Overige															
	netwerkgebonden															
MF 13.02	kosten	744.498	673.831	618.920	706.157	606.253	609.309	610.614	598.044	601.625	620.183	617.625	616.807	597.315	595.167	614.348 9.430.696
	Gebruiksheffing	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
MF 13.02	vervoerders	61.767	461.858	483.787	483.083	483.152	483.161	483.219	515.330	514.491	514.521	514.521	514.129	514.129	514.129	7455.406
Totaal budget Exploitatie, Onderhoud en Vernieuwing Spoor																
		2.665.721	2.246.247	2.457.555	2.528.502	2.039.610	2.455.225	2.522.145	2.269.016	2.175.598	2.103.427	2.127.005	1.944.370	1.921.099	2.131.682	2.075.0503.662.252

DBFM

Een deel van de instandhouding van de netwerken gebeurt via DBFM-contracten (Design-Build-Finance-Maintain). Bij DBFM is de opdrachtnemer niet alleen verantwoordelijk voor het ontwerp en de bouw van het project, maar ook voor de financiering en het totale onderhoud. Het is dus een geïntegreerde contractvorm. Bij traditionele contracten koopt het Rijk een product in: bijvoorbeeld een rijksweg met 2x2 rijstroken. Bij een DBFM-contract neemt het Rijk echter een dienst af: een beschikbare rijksweg, sluis, dijk of spoorweg. Het benodigde budget komt uit drie bronnen: (i) het ontwikkelingsbudget, (ii) het beschikbare exploitatie en onderhoudsbudget van reeds aanwezige infrastructuur en (iii) het budget voor areaalgroei voor dat deel van de infrastructuur dat nieuw wordt aangelegd. Ten behoeve van de aanbesteding van een DBFM-contract wordt een referentieraming opgesteld voor de te verwachten ontwikkel- en exploitatie en onderhoudskosten bij traditionele uitvoering. Deze referentieraming wordt gebruikt om de plafondprijs (het acceptabele maximum) voor de bieding te bepalen. Deze ramingen worden op dezelfde wijze uitgevoerd als de ramingen die voor LCC worden uitgevoerd. De aanbesteding verloopt in een aantal stappen. Na de laatste stap vindt ook de budgettaire verwerking in de begroting plaats. De beschikbare middelen vanuit ontwikkeling en exploitatie en onderhoud (incl. areaalgroei) worden overgeboekt naar het GIV/PPS-artikel. De middelen worden met eenzelfde «netto contante waarde» omgezet in een langjarige reeks ter betaling van de beschikbaarheidsvergoedingen. Dit is de zogenaamde financiële inpassing of DBFM conversie. Er wordt hiermee geen budget toegevoegd aan het project, de kasreeks wordt alleen aangepast aan de contractvorm. De prestatie-eisen en uitrustingsniveaus van de infrastructuur binnen het DBFM-contract zijn dezelfde als die aan RWS worden gesteld. Op het moment van aanbesteden wordt bij de M (maintain) van DBFM, een serviceniveau uitgevraagd dat past bij het onderhoudsregime wat op dat moment van toepassing was. Dat niveau geldt voor de looptijd van het contract en is daarmee niet budgettair flexibel. Bij DBFM geldt dat voor een periode van 20–25 jaar het consortium verantwoordelijk is voor het onderhoud van infrastructuur. Na afloop van het DBFM-contract valt dit deel van het areaal weer binnen het reguliere exploitatie en onderhoud van RWS. De mutaties tussen het exploitatie-, onderhoud- en vernieuwingartikel (voor wegen artikelonderdeel 12.02, vaarwegen artikelonderdeel 15.02, voor het hoofdwatersysteem artikel 3.02) en het DBFM artikel (voor wegen artikelonderdeel 12.04, vaarwegen artikelonderdeel 15.04, voor het hoofdwatersysteem artikel 4.02) zijn zichtbaar in de begroting en worden toegelicht. Na afloop van een DBFM-contract wordt het exploitatie- en onderhoudsdeel weer aan de reguliere exploitatie- en onderhouds-budgetten van RWS toegevoegd. In onderstaand overzicht is aangegeven voor welke projecten DBFM-contracten zijn afgesloten. Voor de financiering van deze projecten is het genoemde exploitatie- en onderhoudsbudget (per jaar) ingezet. Dit komt na afloop van het DBFM-contract weer beschikbaar tegen het dan geldende prijspeil.

Tabel 79 Overzicht DBFM-projecten

Project	Areaalinformatie			Einde DBFM-contract	Uitgenomen BenO-budget/jaar
<i>Hoofdwegennet</i>	<i>Baanlengte¹</i>	<i>Grote kunstwerken</i>	<i>Wegconfiguratie in M-fase</i>		
A12 Lunetten–Veenendaal	65 km		2x4, 2x3	2033	5,9 mln.
A10 Tweede Coentunnel	39 km	1 ^{ste} en 2 ^{de} Coentunnel	2x3+2x2, 2x4	2037	12,0 mln.
N33 Assen–Zuidbroek	105 km		2x2	2034	2,8 mln.
A15 Maasvlakte–Vaanplein	129 km	nieuwe Botlekbrug, Thomassentunnel, Botlektunnel	2x3+2x2, 2x3, 2x2	2035	31,7 mln.
A1/A6 Diemen–Almere Havendreef (SAA)	72 km	Aquaduct Muiden, verbrede Hollandse Brug	2x5+2, 2x4+2	2042	11,9 mln.
A12 Veenendaal–Ede–Grijsoord	50 km		2x3	2032	2,2 mln.
A9 Holendrecht–Diemen (Gaasperdammerweg, SAA)	41 km	Gaasperdammer-tunnel	2x5+1	2038	14,2 mln.
N18 Varsseveld Enschede	70 km		2x2+2x1	2043	1,8 mln.
A27/A1 Utrecht Noord - knpt. Eemnes - Bunschoten	53 km		2x3+2x4	2043	3,9 mln.
A6 Almere (SAA)	39 km		2x5	2039	3,3 mln.
A24 Blankenburgverbinding	35 km	Maasdeltatunnel, Hollandtunnel	2x3	2043	10,1 mln.
A16 Rotterdam	37 km	Rottemerentunnel	2x2+2x3	2043	7,2 mln.
A9 Badhoevedorp – Holendrecht (Amstelveen)	52 km		2x4+1	2038	2,6 mln.
A15/A12 Ressen - Oudbroeken (ViA15)	87 km	Brug over het Pannerdensch kanaal	2x3 + 2x2	2044	6,1 mln.
<i>Hoofdvaarwegennet</i>	<i>Vaarweglengte</i>	<i>Grote kunstwerken</i>			
Keersluis Limmel		Nieuwe Keersluis Limmel, incl. verkeersbrug over sluis		2048	0,4 mln.
Beatrixsluis 3e Kolk	4 km	Complex Prinses Beatrixsluis incl. baggeren, onderhoud oevers en ligplaatsen langs Lekkanaal		2046	2,8 mln.
Zeetoegang IJmond		Nieuwe zeesluis en sluiseilanden		2045	2,5 mln.
Sluis Eefde		Nieuwe schutsluis inclusief onderhoud voorhavens (bestaande schutsluis tot 2021)		2047	1,0 mln.
<i>Hoofdwatersysteem</i>		<i>Grote kunstwerken</i>			
Afsluitdijk		Afsluitdijk, spuicomplexen en keringen Den Oever en Kornwerderzand		2047	9,3 mln.
<i>Hoofdspoorweginfrastructuur</i>	<i>Spoorweglengte</i>	<i>Grote kunstwerken</i>			
HSL	85 km	Tunnel Groene Hart, Doorgaand Spoorviaduct Bleiswijk, Tunnel Rotterdam Noord, Tunnel Oude Maas, Tunnel Dordtse Kil, Brug Hollands Diep		2031	N.v.t.

¹ Baanlengte omvat: hoofdrijbanen, verbindingswegen en op- en afritten.

3. Overig

We zijn op weg naar een situatie waarin we een grotere instandhoudingsbehoefte moeten aankunnen om onze netwerken veilig, beschikbaar en betrouwbaar te houden. De komende jaren zien we als een transitiefase waarin RWS en ProRail stapsgewijs kunnen toegroeien naar deze situatie. Maakbaarheid is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Beide uitvoerders en de markt kunnen immers niet van vandaag op morgen structureel extra werk leveren. Uitvoeren van extra werk vraagt om een gedegen voorbereiding, aanbesteding en werving van personeel.

Ontwikkelplan Assetmanagement Rijkswaterstaat-netwerken

In 2020 is de instandhoudingsbehoefte gevalideerd. Dat heeft ertoe geleid dat naast financiële maatregelen ook – in lijn met de aanbevelingen van Horvat en PwC/Rebel – maatregelen genomen worden om het assetmanagement voor het hoofdwegennet, het hoofdvaarwegennet en het hoofdwatersysteem te verbeteren. Daartoe is het Ontwikkelplan Assetmanagement lenW opgesteld. De Tweede Kamer is hierover december 2020 geïnformeerd.

Met het Ontwikkelplan is de ambitie voor de door RWS beheerde netwerken neergezet die past bij instandhoudingsopgave op deze netwerken. Assetmanagement is er om deze netwerken met oog voor de omgeving op een duurzame wijze beter te laten presteren zodat de gebruikers er nu en in de toekomst veilig gebruik van kunnen blijven maken. Het assetmanagement wordt zodanig ingericht dat RWS op ieder moment in samenhang inzicht kan bieden in de staat en het presteren van de netwerken, de risico's en kosten en op een veilige, betrouwbare en voorspelbare wijze diensten aan de maatschappij kan blijven verlenen. Het verbeterde assetmanagement resulteert erin dat lenW richting de Tweede Kamer en samenleving overtuigende en inzichtelijk goede beslisinformatie kan opleveren om te komen tot realistische, betere, efficiëntere keuzes in het ontwikkelen, in stand houden en bedienen van de netwerken. En het resulteert erin dat RWS betrouwbaar, voorspelbaar en eenduidig de instandhoudingsmaatregelen programmeert, plant, uitvoert opdat de netwerken zo efficiënt en effectief mogelijk functioneren.

Met bovenstaande aanpak professionaliseert lenW op alle stappen van zijn assetmanagement om de netwerken in lijn te brengen en te houden met het met de Kamer afgesproken kwaliteitsniveau voor een veilig, leefbaar en bereikbaar NL. De ambitie is dat RWS conform afspraak eind 2025 in lijn met de internationale standaard werkt, de ISO-55001. In lijn betekent op niveau van certificeerbaarheid. Dat is geen 10, maar goed genoeg en klaar voor continue verbetering.

Bijlage 5: ProRail

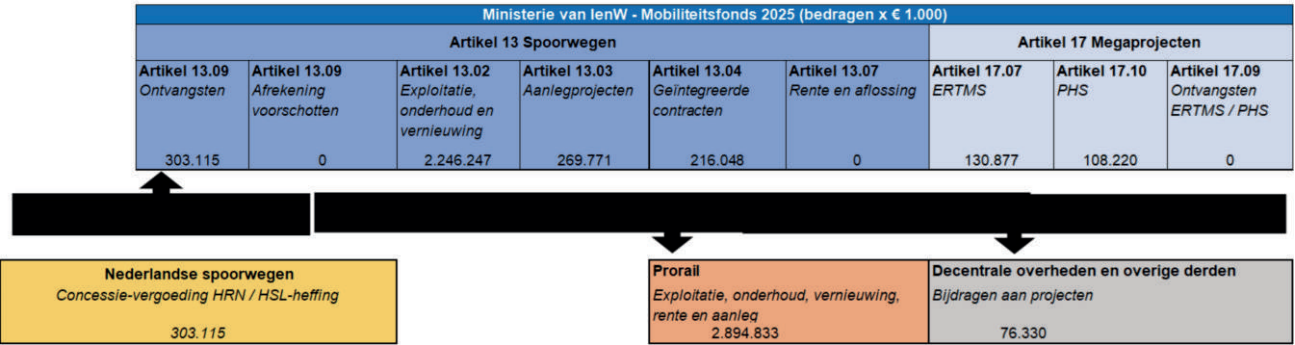
In de kabinetsreactie op het rapport van de Tijdelijke Commissie Onderhoud en Innovatie spoor (Kamerstukken II 2011–2012, [32 707, nr. 16](#)) is een pakket maatregelen aangekondigd om de informatievoorziening naar de Tweede Kamer beter en transparanter te maken (aanbevelingen 14 en 15). Een deel van deze maatregelen is verwerkt in de erdiepingsbijlagen. In deze bijlage wordt de informatie verstrekt die de aansluiting tussen de middelen op het Mobiliteitsfonds en de bestedingen door ProRail betreft. In deze bijlage zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- 1. Kasstroomoverzicht ontvangsten en uitgaven Mobiliteitsfonds 2025 (spoor);
- 2. Overzicht van de baten en lasten ProRail 2024–2030;
- 3. Kasstroomoverzicht ontvangsten en uitgaven ProRail 2023;
- 4. Balansposten ProRail 2023.

In bijlage 4 Instandhouding zijn de gegevens over ProRail ten behoeve van het areaal, de prestaties en budgetten opgenomen.

Deze bijlage zal vanaf de ontwerpbegroting 2026 niet meer worden opgenomen. De huidige informatiewaarde van de MF begroting tezamen met het MIRT Overzicht voorzien in een ruim toereikende informatievoorziening en voldoende transparantie om aan het hierboven genoemde maatregelen pakket te voldoen.

Figuur 9 Kasstroomoverzicht ontvangsten en uitgaven Mobiliteitsfonds 2025 (spoor)

Tabel 80 Staat van baten lasten ProRail (bedragen x € 1 miljoen)							
Staat van baten en lasten ProRail 2023-2030 (bedragen x € 1 miljoen, excl. BTW) (Bron: ProRail)							
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Exploitatiebijdrage moederdepartement	1.181	1.102	1.242	1.261	1.243	1.259	1.243
Gebruiksvergoeding vervoerders	420	486	438	439	440	451	451
Overige opbrengsten	32	31	31	31	31	31	31
Baten	1.633	1.620	1.712	1.731	1.713	1.741	1.725
Kosten van uitbesteed werk en doorbelaste uren	1.140	1.139	1.243	1.193	1.253	1.282	1.263
Personeelskosten en overige kosten	757	751	729	724	722	719	721
Geactiveerde en doorbelaste uren	- 363	- 363	- 353	- 351	- 349	- 348	- 345
Kapitaallasten	98	92	92	165	87	87	87
Lasten	1.633	1.620	1.712	1.731	1.713	1.741	1.725
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 81 Kasstroomoverzicht ProRail 2023 (bedragen x € 1 miljoen)

Kasstroomoverzicht ProRail 2023 (Bron: jaarrekening ProRail 2023)	Operati- onele activiteiten	Investerings- activiteiten	Totaal
Ontvangsten uit Mobiliteitsfonds	1.078	1.459	2.537
Ontvangsten van vervoerders	372	0	372
Ontvangsten van derden	129	194	323
Ontvangsten interest	19		19
Ontvangsten totaal	1.599	1.653	3.251
Betalingen aan leveranciers	1.453	1.387	2.840
Betalingen aan werknemers	406	126	532
Betalingen aan banken (rente en aflossing)	5	0	5
Afdracht BTW aan fiscus	124	0	124
Betalingen totaal	1.988	1.513	3.501
Mutatie liquide middelen	- 389	140	- 250
Liquide middelen per 31-12-2023	290		
Liquide middelen per 31-12-2022	539		
Afname liquide middelen 2023	- 249		

Tabel 82 Balansposten ProRail (bedragen x € 1 miljoen)

Liquide middelen ProRail 2023 (Bron: jaarrekening ProRail 2023)	EOV	Aanleg	Totaal
Vooruit ontvangen bijdragen van derden	212	95	307
Vooruit ontvangen bijdragen van IenW	- 17	26	9
Vooruit ontvangen bijdragen	195	121	316
Nog te egaliseren investeringsbijdragen	23	48	71
Nog te egaliseren exploitatiebijdragen	- 67	0	- 67
Nog te egaliseren bijdragen	- 44	48	4
Getroffen voorzieningen en overige reserves			56
Saldo nog te betalen / vooruit betaalde kosten			- 87
Nog te betalen kosten			- 31
Liquide middelen per 31-12-2023			290

Bijlage 6: DBFM-conversies

Kenmerken DBFM-contracten

Een DBFM-contract is een geïntegreerde contractvorm, waarbij de opdrachtnemer verantwoordelijk is voor het ontwerp (design), de bouw (build), financiering (finance) en het onderhoud (maintain). De opdrachtgever gaat binnen een DBFM-contract een langlopende verplichting aan met een consortium van private partijen. Gedurende een periode van 20–25 jaar betaalt het Rijk een vergoeding aan het consortium voor de beschikbaarheid van de infrastructuur (beschikbaarheidsvergoeding). Voorts is een kenmerk van DBFM-contract een langjarig en vlak betalingsritme.

Verwerking potentiële DBFM-projecten in de verkenning- en planuitwerking

Bij de DBFM-projecten in voorbereiding wordt in de begroting op voorhand geen rekening gehouden met dit afwijkende betalingsritme dat kenmerkend is voor DBFM-contracten. Net als voor andere MIRT-projecten wordt bij de

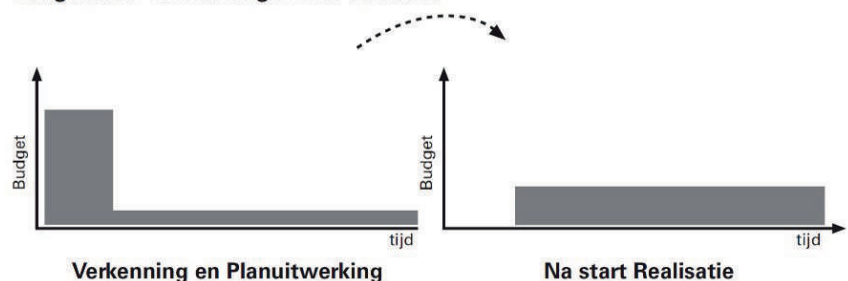
betreffende modaliteit het volledige bedrag voor aanleg geraamd op het artikel voor verkenning en planuitwerking en wordt een reservering voor het onderhoud gemaakt binnen de reguliere onderhoudsbudgetten en/of de investeringsruimte. Mocht in een later stadium een aanbesteding in DBFM-vorm toch niet mogelijk of opportuun blijken, dan blijft een meer klassieke aanbesteding via deze werkwijze altijd mogelijk.

Verwerking DBFM-contracten na overgang in de realisatie- en exploitatiefase

Bij de afronding van de aanbesteding van een DBFM-contract is de exacte omvang van de langjarige verplichting bekend. In de eerstvolgende begroting worden in samenspraak met het Ministerie van Financiën de klassieke reserveringen op de lenW-begroting gecorrigeerd voor het afwijkende kasritme van het DBFM-contract.¹¹ Een betaling aan een DBFM-consortium is een gecombineerde vergoeding voor onder meer de aanleg en het onderhoud van de infrastructuur, daarom wordt het volledige budget vervolgens geplaatst op het artikel voor geïntegreerde contractvormen bij de betreffende modaliteit.

Figuur 10

Budgettaire Verwerking DBFM-contract

Bijlage 7: Tol

Scope

De Wet Tijdelijke Tolheffing Blankenburgverbinding en ViA15, die op 15 maart 2016 in werking is getreden, bevat het wettelijk kader om voor de projecten A24 Blankenburgverbinding en A12/A15 Ressen-Oudbroeken (ViA15) tol te heffen. In de wet is opgenomen dat het tolsysteem verder wordt uitgewerkt in een uitvoerings- en een handhavingsplan die aan de Staten-Generaal worden overlegd voordat de tolheffing van start gaat. Het uitvoeringsplan gaat nader in op de wijze waarop het passerende verkeer wordt geregistreerd, de betalingsmogelijkheden en de wijze waarop weggebruikers en kentekenhouders in contact kunnen treden met vragen en klachten over het betalen van tol, herinneringen of boetes. Het handhavingsplan bevat een omschrijving van hoe het toezicht is georganiseerd, de wijze waarop een boete wordt opgelegd en hoe deze wordt geïnd.

Het uitvoerings- en het handhavingsplan zijn in het najaar 2023 aan de Kamer voorgelegd. Dat was ruim voor de openstelling van de A24 Blankenburgverbinding en de start van de tolheffing, die naar verwachting in december 2024 plaatsvindt. De precieze start van tolheffing op de

¹¹ Technisch gezien betekent dit een verlaging van het uitgavenplafond (van het begrotingstotaal van het Mobiliteitsfonds) in de jaren waarin het kasbudget geraamd stond en een verhoging van het uitgavenplafond (van het begrotingstotaal van het Mobiliteitsfonds) in de jaren waarin er een beschikbaarheidvergoeding nodig is.

ViA15 is afhankelijk van de Raad van State-uitspraak over het Tracébesluit ViA15. Vooralsnog wordt niet uitgegaan van ingebruikname ViA15 en start tolheffing voor 2030.

Financieel

Het doel van de tolheffing is om een financieringsbehoefte voor beide aanlegprojecten te dekken. Deze behoefte komt tot uiting in een tologgave van € 392 miljoen voor de Blankenburgverbinding en van € 354 miljoen voor de ViA15 (prijspeil 2024). De tolopbrengsten dienen deze tologgave, maar ook de uitvoeringskosten voor tolheffing te dekken. Deze uitvoeringskosten betreffen de invoeringskosten van tolheffing en de cumulatieve kosten voor exploitatie tijdens de periode waarin tol geheven wordt.

Organisatie

De tolheffing wordt samen met de uitvoeringsorganisaties RDW, CJIB, RWS en ILT verder uitgewerkt.

Specificatie inkomsten en uitgaven

In onderstaande tabel is het totaaloverzicht opgenomen van de verwachte inkomsten en uitgaven.

Tabel 83 Specificatie inkomsten en uitgaven (bedragen x € 1.000)

Uitgaven	Artikel	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Rijksbijdrage voor realisatie Tolsysteem en -organisatie		53.806	42.900	4.338													
- bijdrage aan Rijkswaterstaat	MF 12.06/12.03	2.793	2.094	100													
- bijdrage aan RDW	MF12.03	37.141	23.491	1.500													
- bijdrage aan ILT	HXII art. 24			100													
- bijdrage aan Centraal Justitieel Incassobureau	MF 12.03	3.763	2.781	300													
- uitgaven programmaorganisatie lenW	MF 12.03/ HXII art. 98	10.110	1.300	1.000													
- nog toe te wijzen	MF12.03	0	13.234	1.338													
Rijksbijdrage voor realisatie Exploitatie Tolsysteem		0	18.442	47.390	40.570	34.582	28.682	28.746	21.912	21.463	20.662	19.989	20.064	20.105	20.040	19.402	5.207
Subtotaal Blankenburgverbinding		53.806	61.342	51.728	40.570	34.582	28.682	28.746	21.912	21.463	20.662	19.989	20.064	20.105	20.040	19.402	5.207
Rijksbijdrage voor realisatie Tolsysteem en -organisatie		400			1.880	3.760	6.652	9.400									
- bijdrage aan Rijkswaterstaat	MF 12.06/12.03	400			700	900	2.900	1.200									
- bijdrage aan RDW	MF12.03				200	800	800	4.400									
- bijdrage aan ILT	HXII art. 24					100	100	100									
- bijdrage aan Centraal Justitieel Incassobureau	MF 12.03				200	400	400	400									
- uitgaven programmaorganisatie lenW	MF 12.03/ HXII art. 98				200	400	400	400									
- nog toe te wijzen	MF12.03				580	1.160	2.052	2.900									
Rijksbijdrage voor realisatie Exploitatie Tolsysteem									18.188	16.075	14.313	12.480	12.483	12.396	12.379	13.179	24.453
Subtotaal ViA15		400			1.880	3.760	6.652	9.400	18.188	16.075	14.313	12.480	12.483	12.396	12.379	13.179	24.453
Totaal uitgaven Tol		54.206	61.342	51.728	42.450	38.342	35.334	38.145	40.100	37.538	34.975	32.470	32.547	32.501	32.419	32.581	29.660
Ontvangsten																	
Totaal geraamde ontvangsten tol	MF 12.09		29.256	100.181	103.066	95.958	88.716	151.294	150.448	148.337	124.022	53.752	49.754	49.754	9.756	82.730	82.733
Ontvangsten voor realisatie tolsysteem*	MF 12.09		12.293	12.290	12.290	12.290	12.290	12.290	12.290	12.290	12.290	12.285					
* De geraamde ontvangsten zijn niet geactualiseerd ten opzichte van het Mobiliteitsfonds voor het jaar 2024.																	

Toelichting op tabel

- Voor de realisatie en exploitatie van tol is er een aantal rollen en taken die vervuld worden, die betrekking hebben op zowel reguliere inning als voor de wettelijke aanmaning en handhaving.

- Voor het mogelijk maken om tol te kunnen innen, moeten de uitvoeringsorganisaties zich gedegen voorbereiden, systemen aanpassen en producten en diensten inkopen. Daarnaast dient ook lenW voorbereidingen te treffen. De realisatiekosten die hierbij worden gemaakt komen ten laste van de tologgave. Deze kosten zijn geactualiseerd ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2024.
- Naast de realisatiekosten voor het tolsysteem worden de exploitatiekosten van tolheffing gedekt uit de tolontvangsten op deze verbindingen. Deze kosten zijn uitgesplitst naar de twee aanlegprojecten. Deze kosten zijn volledig herzien op basis van de meest actuele inzichten en geactualiseerde ramingen bij de uitvoeringsorganisaties en bij het project Tijdelijke Tolheffing. Deels zijn deze kosten volume-afhankelijk en afhankelijk van het aantal passages op beide wegen. Deels betreft het vaste kosten onafhankelijk van het gebruik van beide wegen. De volume-afhankelijke kosten zijn aan het desbetreffende aanlegproject toegerekend. Voor de verdeling van de volume-onafhankelijke exploitatiekosten over beide aanlegprojecten is een verdeelsleutel bepaald op basis van de verkeersvolumes op beide wegen.
- Op basis van de verwachte verkeersvolumes van het tolsysteem betreffen de verschuldigde tolbedragen en de ontvangsten uit betaalherinneringen en boetes indien een eenmalige betaling niet tijdig plaatsvindt.
- Verschillende cijfers in de tabel kennen nu nog een behoorlijke onzekerheid en zijn mede afhankelijk van hoe het tolsysteem in de praktijk functioneert. Een nauwkeurige raming van de verwachte duur van de tolheffing is daarom pas te geven nadat er enige jaren tol geheven is.

Bijlage 8: Lijst van afkortingen

Tabel 84 Lijst van afkortingen

Afkorting

AOV	Achterstallig Onderhoud Vaarwegen
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
APB	Activiteitenplan en Begroting
ATB-Vv	Automatische Treinbeïnvloeding – Verbeterde versie
BBV	Blankenburgverbinding
BCF	Btw-compensatiefonds
BenO	Beheer en onderhoud
BKN	Basiskwaliteitsniveau
BNG	Betalen naar gebruik
BO MIRT	Bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BRG	Bestaand Rotterdams Gebied
BroNs	Brandweer op Noordzee
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CA	Coalitieakkoord
CID	Central Innovation District
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
CZSK	Commando Zeestrijdkrachten
DBFM	Design, Build, Finance and Maintain
DF	Deltafonds
DLP	Defensie Lifecycle Plan
DMO	Defensiematerieelorganisatie
DUMO	Duurzame Mobiliteit
DVM	Dynamisch Verkeersmanagement
EOV	Exploitatie, onderhoud en vernieuwing

Afkorting	
EPK	Externe productiekosten
ERTMS	European Rail Traffic Management System
ETV	Emergency Towing Vessels
EU	Europese Unie
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FES	Fonds Economische Structuurversterking
FIN	Ministerie van Financiën
GF	Gemeentefonds
GIV-PPS	Geïntegreerde contractvorm - Public Private Samenwerking
HBR	Havenbedrijf Rotterdam
HLA	Hoofdlijnenakkoord
HOV	Hoogwaardig openbaar vervoer
HRN	Hoofdrailnet
HSL	Hogesnelheidslijn
HVWN	Hoofdvaarwegennet
HWN	Hoofdwegennet
HXII	Hoofdstuk 12 begroting Ministerie van Infrastructuur en waterstaat
IBO	Interdepartementaal Beleidsonderzoek
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IMA	Integrale Mobiliteitsanalyse
IRM	Integraal Riviermanagement
JIVC	Joint Informatievoorziening Commando
KGG	Ministerie van Klimaat en Groene Groei
KM	Koninklijke Marine
KNRM	Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
KPI	Kernprestatie indicatoren
KWC	Kustwachtcentrum
LCC	Life Cycle Costs
LVVN	Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
LTSa	Lange Termijn Spooragenda
LVO	Landelijk Verbeterprogramma Overwegen
MF	Mobiliteitsfonds
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MJPG	Meerjarenprogramma Geluidsanering
MOC	Maritiem Operatie Centrum
NaNov	Na Noord-Oostelijke Verbinding
NDW	Nationaal Dataportaal Wegverkeergegevens
NoMo	Nota Mobiliteit
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NS	Nederlandse Spoorwegen
NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
NSP	Nieuwe Sleutelprojecten
NST	Nieuwe Sluis Terneuzen
NUTW	Nog uit te voeren werk
NVGS	Nota Vervoer Gevaarlijke Stoffen
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OV	Openbaar Vervoer
OV SAAL	Openbaar Vervoer Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad
OVS	Openbaar Vervoer en Spoor
OVT	Openbaar Vervoer Terminal
PB	Projectbesluit
PEGA	Parlementaire Enquêtecommissie aardgaswinning Groningen

Afkorting	
PF	Provinciefonds
PHS	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer
PKB	Planologische Kernbeslissing
PMR	Project Mainportontwikkeling Rotterdam
POK	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag
PPC	Publiek Private Comparator
PPS	Publiek-Private Samenwerking
RDW	Rijksdienst voor Wegverkeer
RISM	Road Infrastructure Safety Management
RKPIJ	Rivierklimaatpark IJsselpoort
RMf	Regionale Mobiliteitsfondsen
RSP	Regiospecifiek Pakket
RSP-ZZL	Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn
RWS	Rijkswaterstaat
SAA	Schiphol-Amsterdam-Almere
SAAL	Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad
SAP	Systeme, Anwendungen und Produkte
SAR	Search and Rescue-helikopters
SCM	Strategisch Capaciteitsmanagement
SEB	Schoon en Emissieloos Bouwen
SLA	Service Level Agreement
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
SPUK	Specifieke Uitkering
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
TB	Tracébesluit
TEN-T	Trans Europese Transport Netwerken
TTH	Tijdelijke Tolheffing
TVOV	Transitievangnet OV
UPGE	Uitvoeringsprogramma geluidemplacementen
UWO	Uitwerkingsovereenkomst
VenR	Vervanging en reparatie
VGR	Voortgangsrapportage
VWH	Vrachtwagenheffing
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Wind op Zee
ZAD	Zuidasdok
zbo	Zelfstandig bestuursorgaan
ZZL	Zuiderzeelijn